

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

MUSTAFA KUTLU'NUN UZUN HİKÂYE ADLI
ESERİ ÜZERİNE BİR SÖZ DİZİMİ
(KELİME GRUPLARI) İNCELEMESİ

Hamed Khan

2501111242

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hatice Tören

İSTANBUL 2014

YÜKSEK LİSANS
TEZONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Hamed KHAN

Numarası : 2501111242

Anabilim/Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Danışman Öğretim Üyesi: Doç. Dr. Hatice
TÖREN

Tez Savunma Tarihi : 14.07.2014

Tez Savunma Saati : 14:00

Tez Başlığı : "Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikaye Adlı Eseri Üzerine Bir Söz Dizimi
(Kelime Grupları) İncelemesi"

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / ÇYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN		Kabul
2- Prof. Dr. Hüseyin YAZICI		Kabul
3- Doç. Dr. Hatice TÖREN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Yrd. Doç. Dr. Murat ELMALI		
2- Yrd. Doç. Dr. Ayhan TERGİP		

ÖZ

Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye Adlı Eseri Üzerine

Bir Söz Dizimi (Kelime Grupları) İncelemesi

Hamed Khan

Çalışmamızda, Türkiye Türkçesi gramerinin adlandırma ve sınıflandırma bakımından tartışılan konularından biri olan kelime grupları üzerinde durulmuştur. Tezimizde, modern Türk hikâyesinin önde gelen yazarlarından, eserlerinde konuşma dilini akıcı bir şekilde kullanan Mustafa Kutlu'nun en çok okunan Uzun Hikâye adlı öyküsünün kelime grupları incelenmiştir.

Birinci bölümde, Mustafa Kutlu'nun kısaca hayatı ve eserlerinden bahsedilmiş, Uzun Hikâye hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, Kutlu'nun eserleri üzerinde, dil ve edebiyat sahasında yapılan tezler de bu bölümde gösterilmiştir. İkinci bölümde kelime grupların tanıtımı ve özellikleri üzerinde durulmuş, bu konuda yapılmış farklı tasnif çalışmaları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise Uzun Hikâye'de yer alan kelime grupları incelenmiş ve tasnif edilerek değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Söz Dizimi, Kelime Grupları, Mustafa Kutlu, Uzun Hikâye

ABSTRACT

The Book of Mustafa Kutlu: Uzun Hikaye (Long Story)

A Research about Syntax (Word Groups)

Hamed Khan

In the present study, one of the controversial subjects which is syntax has been studied with regard to its naming and classification of Turkish grammar. In our thesis, the syntax of the story book, Uzun Hikaye, which has been one of the most widely read book and was written by Mustafa Kutlu who is one of the most prominent Turkish authors of the modern Turkish story and uses the spoken Turkish very competently and aptly in his books.

In the first chapter, the life and works of Mustafa Kutlu have been introduced very briefly and then some information about Uzun Hikaye has been given. Also, the dissertations, written in the field of language and literature, about Mustafa Kutlu's works have been presented. The second chapter deals with the features and introduction of the syntax and discusses various studies in a comparative way. The third chapter studies and classifies the syntax of Uzun Hikaye and presents some analysis about it.

Keywords: Syntax, Word Groups, Mustafa Kutlu , Uzun Hikaye , Long Story

ÖN SÖZ

Kelime, dilin anlamlı en küçük birimidir. Tek bir kelimenin bazen anlatacaklarımızı karşılayamadığını görürüz. Birkaç kelimeyi dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde birleştirerek yeni anlamalar için yeni kelimeler, kelime grupları oluştururuz.

Bu çalışmamızda, Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye adlı eserindeki kelime grupları incelenerek ve tasnif edilmiştir. Bu konunun seçiminde söz diziminin, özellikle kelime grupları üzerindeki tasnif ve adlandırmaların bugüne kadar çok tartışılan alanlardan biri olduğunu görünüyoruz. Biz yabancılar olarak da bu değişik adlandırmalardan olumsuz etkilendik.

Yabancılara Türkçe öğretimi çalışmaları, günümüzde Türkçe öğrenmeye artan ilgiyle önem kazanmıştır. Ben de ülkemde Türk Dili ve Çeviri bölümünde asistanlık yapıyorum. Bölümümüzde, modern Türkçeyi öğretiyor ve Türkçe-Arapça karşılıklı çeviri uygulamaları yaptırıyoruz. Yabancı dilde doğru cümle kurma ve çeviri yaparken cümle unsurlarını, kelime gruplarını yerli yerinde kullanma her iki dilin söz dizimi yapılarının iyi bilinmesini gerektirmektedir. Uzun Hikâye'yi, hem Türkçeyi işlek ve akıcı bir üslupta kullanan Mustafa Kutlu'nun bir eseri olması hem de zengin cümle yapılarını ihtiva etmesi yanında, konuşma dilinde yer alan farklı kullanım şekillerine, kalıp söz ve kısaltılmış söyleyiş biçimlerine de yer vermesi dolayısıyla seçtik.

Çalışmamız üç bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde eserin yazarı hayatı, eserleri ile bu yazarın hayatı, şahsiyeti ve dili hakkında üniversitelerde yapılan tezlere yer verdik. İkinci bölümde işte söz dizimi ve kelime grubu tanıtımı ve daha önce yazılan kitaplara değinerek bunların arasındaki farklılıkları gösterdik. Son bölümde Uzun Hikâye adlı eserdeki kelime gruplarını tasnif ederek verdik.

Arif Nihat Asya'nın Sevgi Mektupları Adlı Eseri Üzerine Bir Söz Dizimi (Kelime Grupları) incelemesi, yüksek lisans tezi olarak Namık Sabırlı tarafından hazırlanmıştır. Bizim çalışma yöntemimiz bu teze benzediği için bu tezi örnek aldık.

Emek gereken çalışmamda, bu ilgi çekici tez konusunu bana öneren ve tezimin her aşamasında bana yol gösteren, yabancılığımı hissettirmeyen ve her hangi konuda yardımını eksiltmeyen, sahip olduğu hazine ilminden yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Hatice Tören'e minnettarlıklarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Akademik hayatım süresince fikirlerinden yararlandığım ve bana manevi destek veren Prof. Dr. Cevdet Çakmakçı'ya, Prof. Dr. Azmi Bilgin'e, Prof. Dr. Mustafa Özkan'a, Prof. Dr. Hayati Develi'ye, Doç. Dr. Enfel Doğan'a; son olarak sevgili ailem ve adlarını burada anmadığım dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

KISALTMALAR

a.e.	aynı eser
a.g.e.	adı geçen eser
a.y.	aynı yayın
bs.	Baskı
c.	cilt
s.	sayfa
S.	sayı
TDK.	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzeri
yay.	Yayınları
bk.	bakınız
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	vi
İÇİNDEKİLER	viii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

MUSTAFA KUTLU'NUN HAYATI, ESERLERİ VE UZUN

HİKÂYE	3
1.1. HAYATI	3
1.2. ESERLERİ	4
1.3. UZUN HİKÂYE	7
1.4. Mustafa Kutlu'nun Hayatı ve Eserleri Üzerine Yapılmış Tezler	8

2. BÖLÜM

KELİME GRUPLARI ÜZERİNE İNCELEMELER.....

2.1. KELİME GRUPLARI.....	12
2.1. Türkiye Türkçesinde Söz Dizimi ve Kelime Grupları	12
2.1.1. Söz Diziminin Tanıtımı.....	12
2.1.2. Söz Diziminde Kelime Gruplarının Yeri	14
2.1.3. Kelime Gruplarının Genel Özellikleri.....	16
2.1.4. Kelime Grupları ile İlgili Tasnifler ve Farklılıklar Üzerine.....	18
2.1.5. Kelime Gruplarına Yer Veren Dilbilgisi Kitapları.....	38

3. BÖLÜM

MUSTAFA KUTLU'NUN UZUN HİKÂYE ADLI ESERİNDEKİ KELİME GRUPLARI VE TASİFLERİ 42

3.1. KELİME GRUPLARI..... 42

3.1.1. İYELİK GRUBU 42

3.1.1.1 Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları..... 43

3.1.1.1.1. Tamlananı Tek Kelimededen Oluşan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları ... 43

3.1.1.1.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları..... 51

3.1.1.1.2.1.Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları ... 51

3.1.1.1.2.2.Tamlananı İsim Tamlaması Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları.... 54

3.1.1.1.2.3.Tamlananı Sıfat-fiil Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Gruplar 55

3.1.1.1.2.4.Tamlananı İsim-fiil Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları 59

3.1.1.1.2.5. Tamlananı Derecelendirme Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları 60

3.1.1.2. Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları 60

3.1.1.2.1. Tamlananı Tek Kelime Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları 60

3.1.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları 61

3.1.1.2.2.1. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları 61

3.1.1.2.2.2. Tamlayanı İsim-fiil Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları..... 62

3.1.1.2.2.3. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları..... 62

3.1.1.3 Tamlayanı Zamirle Oluşturulmuş Kuvvetlendirme Grubu Olan

İyelik Grupları	62
3.1.1.4 Tamlayanı Şahıs Zamiri Dışında Bir Zamir Olan İyelik Grupları	62
3.1.2. İSİM TAMLAMALARI	63
3.1.2.1. Belirli İsim Tamlaması	65
3.1.2.1.1. UNSURLARI TEK KELİME OLAN BELİRLİ İSİM TAMLAMALARI	65
3.1.2.1.1.1. Tamlayanı Veya Tamlananı İsim Olan Belirli İsim Tamlaması	65
3.1.2.1.2. UNSURLARINDAN BİRİ VEYA İKİSİ KELİME GRUBU ŞEKLİNDE OLAN BELİRLİ İSİM TAMLAMALARI	70
3.1.2.1.2.1. Tamlayanı Kelime Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	70
3.1.2.1.2.1.1. Tamlayanı İyelik Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	70
3.1.2.1.2.1.2. Tamlayanı İsim Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlamaları	73
3.1.2.1.2.1.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlamaları	75
3.1.2.1.2.1.4. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	79
3.1.2.1.2.1.5. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	80
3.1.2.1.2.1.6. Tamlayanı Kuvvetlendirme Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	80
3.1.2.1.2.1.7. Tamlayanı Uzaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	80
3.1.2.1.2.1.8. Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	81
3.1.2.1.2.1.9. Tamlayanı Unvan Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	81
3.1.2.1.2.1.10. Tamlayanı İlgi Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	81
3.1.2.1.2.1.11. Tamlayanı Bulunma Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	83
3.1.2.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları	83
3.1.2.1.2.2.1. Tamlananı İsim Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlaması	83
3.1.2.1.2.2.2. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlaması	84
3.1.2.1.2.2.3. Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması	89
3.1.2.1.2.2.4. Tamlananı Tekrar Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması	90
3.1.2.1.2.2.5. Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması	90
3.1.2.1.2.2.6. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması	91

3.1.2.1.2.2.7. Tamlananı Derecelendirme Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması.....	92
3.1.2.1.2.2.8. Tamlananı Yaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması.....	92
3.1.2.1.2.2.9. Tamlananı Uzaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması.....	92
3.1.2.1. Belirsiz İsim Tamlaması	92
3.1.2.2.1. Unsurları Tek Kelime Olan Belirsiz İsim Tamlamaları.....	93
3.1.2.1.1.1. Tamlayanı Ve Tamlananı İsim Olan Belirsiz İsim Tamlaması.....	93
3.1.2.2.2. Unsurlarından Biri Veya İkisi Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirsiz İsim Tamlamaları	105
3.1.2.2.2.1. Tamlayanı Kelime Grubu Olan Belirsiz İsim tamlamaları	105
3.1.2.2.2.1.1. Tamlayanı İyelik Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması	105
3.1.2.2.2.1.2 Tamlayanı İsim Tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması.....	105
3.1.2.2.2.1.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması	106
3.1.2.2.2.1.4. Tamlayanı tekrar Olan Belirsiz İsim Tamlaması	107
3.1.2.2.2.1.5. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması	107
3.1.2.2.2.1.6. Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması	108
3.1.2.2.2.1.7. Tamlayanı İç Cümle Olan Belirsiz İsim Tamlaması	108
3.1.2.2.2.1.8. Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması.....	109
3.1.2.2.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlamaları	109
3.1.2.2.2.2.1. Tamlananı Sıfat tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması	109
3.1.3. SIFAT TAMLAMASI	110
3.1.3.1. İsim Unsuru ve Sıfat Unsuru Tek kelimedden Oluşan Sıfat Tamlamaları ...	111
3.1.3.2. İsim Unsuru ve Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	126
3.1.3.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	126
3.1.3.2.1.1. Sıfat Unsuru İyelik Grubu (Sıfat-fiille oluşan) Olan Sıfat Tamlamaları	126
3.1.3.2.1.2. Sıfat Unsuru İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	130
3.1.3.2.1.3. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	132
3.1.3.2.1.4. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	134

3.1.3.2.1.5. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	137
3.1.3.2.1.6. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	139
3.1.3.2.1.7. Sıfat Unsuru Derecelendirme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	141
3.1.3.2.1.8. Sıfat Unsuru Kuvvetlendirme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	142
3.1.3.2.1.9. Sıfat Unsuru İsim-fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	142
3.1.3.2.1.10. Sıfat Unsuru Sıfat-fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	143
3.1.3.2.1.11. Sıfat Unsuru Yaklaşma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	150
3.1.3.2.1.12. Sıfat Unsuru Uzaklaşma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	150
3.1.3.2.1.13. Sıfat Unsuru Kısaltma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	151
3.1.3.2.1.14. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	151
3.1.3.2.1.15. Sıfat Unsuru İsnat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	152
3.1.3.2.1.16. Sıfat Unsuru Zarf-fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	152
3.1.3.2.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	152
3.1.3.2.2.1. İsim Unsuru İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	153
3.1.3.2.2.2.İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	159
3.1.3.2.2.3. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	169
3.1.3.2.2.4. İsim Unsuru Birleşik İsim Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	170
3.1.3.2.2.5. İsim Unsuru Unvan Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	171
3.1.3.2.2.6. İsim Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	172
3.1.4. TEKRAR GRUPLARI (İKİLEMELER).....	172
3.1.4.1. Aynı Kelimelerin Tekrarıyla Oluşan Tekrar grupları	173
3.1.4.2. Yakın Anlamli Kelimelerle Oluşan Tekrar grupları	175
3.1.4.3. Zıt Anlamli Kelimelerle Oluşan Tekrar grupları	179
3.1.4.4. Ek İlavesiyle Oluşan Tekrar grupları	180
3.1.5. BİRLEŞİK İSİM GRUBU	181
3.1.5.1. İsim-Soy isim Veya İkili Şahıs İsimden Oluşan Birleşik İsim Grupları	183
3.1.5.2. Unvan İşlevinde Olan Birleşik İsim Grupları	183

3.1.5.3. Yer, Mekân ve İş Yeri İsimleri Halinde Kullanılan Birleşik İsim Grupları.....	185
3.1.5.4. Kitap Adı Halinde Kullanılan Birleşik İsim Grupları	186
3.1.5.5. Farsça Yapılı Kalıp Söz Halindeki Birleşik İsim Grupları	186
3.1.6. EDAT GRUBU	186
3.1.6.1. İsim Unsuru Tek Kelime Olan Edat Grubu	188
3.1.6.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Edat Grubu	192
3.1.6.2.1. İsim Unsuru İyelik Grubu Olan Edat Grubu	192
3.1.6.2.2. İsim Unsuru İsim Tamlaması Olan Edat Grubu.....	194
3.1.6.2.3. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Edat Grubu	197
3.1.6.2.4. İsim Unsuru İsim-fiil Grubu Olan Edat Grubu	201
3.1.6.2.5. İsim Unsuru Sıfat-fiil Grubu Olan Edat Grubu.....	202
3.1.6.2.6. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Edat Grubu	203
3.1.6.2.7. İsim Unsuru Yükleme Grubu Olan Edat Grubu.....	204
3.1.6.2.8. İsim Unsuru İç Cümle Olan Edat Grubu.....	204
3.1.6.2.9. İsim Unsuru Bulunma Grubu Olan Edat Grubu.....	208
3.1.6.2.10 İsim Unsuru Sayı Grubu Olan Edat Grubu	208
3.1.6.2.11. İsim Unsuru Unvan Grubu Olan Edat Grubu.....	208
3.1.6.2.12 İsim Unsuru Zarf-fiil Grubu Olan Edat Grubu	209
3.1.6.3. Kalıplaşmış Edat Grupları.....	209
3.1.7. ÜNLEM GRUBU	210
3.1.8. UNVAN GRUBU	210
3.1.9. BAĞLAMA GRUBU	213
3.1.9.1. "ve", "ile" Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu	214
3.1.9.2. Bir Bağlaçla ve Virgülle Oluşan Bağlama Grubu.....	218
3.1.9.3. Bağlaç Değerinde Virgülle Veya Tireyle Oluşan Bağlama Grubu.....	219
3.1.9.4. "veya", "yahut" Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	228

3.1.9.5. "değil" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	228
3.1.9.6. "hatta" Veya "bilhassa" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu	229
3.1.9.7. "hem...hem" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	229
3.1.9.8. "ne...ne" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu	229
3.1.9.9. "ama", "lakin" Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	230
3.1.9.10. "falan" ve "vb." Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	230
3.1.10. BİRLEŞİK FİİL GRUBU	231
3.1.10.1. İsim + Yardımcı Fiil Kuruluşundaki Birleşik Fiiller	233
3.1.10.1.1. Yardımcı Fiili "et-"Olan Birleşik Fiiller	233
3.1.10.1.2. Yardımcı Fiili "ol-"Olan Birleşik Fiiller	236
3.1.10.1.3. Yardımcı Fiili "bul-", "bulun-"Olan Birleşik Fiiller	239
3.1.10.2. Sıfat-Fiillerle Oluşan Birleşik Fiiller	240
3.1.10.2.1. " ol-" Yardımcı Fiillerle "-mış / -miş" Ekli Birleşik Fiiller.....	240
3.1.10.2.2. " ol-" Yardımcı Fiillerle "-acak /-ecek" Ekli Birleşik Fiiller	240
3.1.10.3. Esas Fiil + Yardımcı Fiil Kuruluşundaki Birleşik Fiiller.....	241
3.1.10.3.1. Yeterlik Fiili (İktidar Fiili).....	241
3.1.10.3.2. Tezlik Fiili.....	242
3.1.10.3.3. Süreklilik Fiili	243
3.1.10.3.4. Yarı Tasvir Fiilleri.....	244
3.1.10.4. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller (Deyim Anamlı)	245
3.1.11. SAYI GRUBU.....	248
3.1.12. KUVVETLENDİRME GRUBU	249
3.1.12.1 "ise" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu	250
3.1.12.2 "de, da" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu	251
3.1.12.3 "daha" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu	255
3.1.12.4 "bile" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu.....	256
3.1.12.5 "olsun" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu	257
3.1.12.6 "dahi" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu.....	257

3.1.13. DERECELENDİRME GRUBU	257
3.1.14. KISALTMA GRUPLARI	259
3.1.14.1. KALIPLAŞMAYA ELVERİŞLİ OLAN KISALTMA GRUBU	260
3.1.14.1.1. YAKLAŞMA GRUBU	260
3.1.14.1.1.1. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi Tek kelime Olan Yaklaşma Grubu....	260
3.1.14.1.1.2. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu	261
3.1.14.1.1.2.1. Yaklaşma Hali Eki Almış İsmi İyelik Grubu Olan Yaklaşma Grubu.....	261
3.1.14.1.1.2.2. Yaklaşma Hali Eki Almış İsmi İsim Tamlaması Olan Yaklaşma Grubu.....	261
3.1.14.1.1.2.3. Yaklaşma Hali Eki Almış İsmi Sıfat Tamlaması Olan Yaklaşma Grubu.....	262
3.1.14.1.2. UZAKLAŞMA GRUBU.....	262
3.1.14.1.2.1. Uzaklaşma Hali Eki Almış ismi Tek kelime Olan Yaklaşma Grubu	263
3.1.14.1.2.2. Uzaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu	264
3.1.14.1.2.2.1 Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, İyelik Grubu Olan Uzaklaşma Grubu....	264
3.1.14.1.2.2.2 Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, Bağlama Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu	265
3.1.14.1.2.2.3. Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, İsim Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu.....	265
3.1.14.1.2.2.4 Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, Sıfat Grubu Olan Uzaklaşma Grubu	265
3.1.14.1.3. BULUNMA GRUBU	266
3.1.14.1.3.1. Bulunma Hali Eki Almış İsmi Tek kelimedenden Oluşan	

Bulunma Grubu.....	267
3.1.14.1.3.2. Bulunma Hali Eki Almış İsmi kelime Grubundan Oluşan Bulunma Grubu	267
3.1.14.1.3.2.1. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu.....	267
3.1.14.1.3.2.2 Bulunma Hali Eki Almış İsmi İyelik Grubu Olan Bulunma Grubu	267
3.1.14.1.3.2.3 Bulunma Hali Eki Almış İsmi Sıfat Tamlaması Olan Bulunma Grubu	268
3.1.14.1.3.2.4. Bulunma Hali Eki Almış İsmi İsim Tamlaması Olan Bulunma Grubu	268
3.1.14.1.4. YÜKLEME GRUBU	269
3.1.14.1.5. VASITA GRUBU	269
3.1.14.1.6. İSNAT GRUBU	270
3.1.14.1.7. İLGİ GRUBU.....	272
3.1.14.2. KALIPLAŞMAYA ELVERİŞLİ OLMAYAN KISALTMA GRUBU	273
3.1.14.3. SİSTEMATİK OLMAYAN KALIP SÖZLER OLAN KISALTMALAR.....	274
3.1.15. FİİLİMSİ GRUBU	275
3.1.15.1. İSİM-FİİL GRUBU.....	275
3.1.15.1.1. "-mak/-mek" Ekleri İle Kurulan İsim-fiil Grupları	276
3.1.15.1.2. "-ma/-me" Ekleri İle Kurulan İsim-fiil Grupları	276
3.1.15.1.3. "-ış/ -iş/ -uş/ -üş" Ekleri İle Kurulan İsim-fiil Grupları.....	282
3.1.15.2. SIFAT- FİİL GRUBU	282
3.1.15.2.1. Gelecek Zaman Sıfat - fiil Ekleri (-acak/-ecek; -ası/-esi) İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları.....	283

3.1.15.2.2. Geniş Zaman Sıfat- fiil Ekleri (-an/-en; -r/ -ar/ -er; -maz/-mez) İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları.....	284
3.1.15.2.3. Geçmiş Zaman Sıfat- fiil Ekleri (dık/dik/-duk/-dük/-tık/tik/-tuk/tük; -miş/-miş/muş/müş) İle Kurulan Sıfat-fiil Grupları.....	290
3.1.15.3. ZARF- FİİL GRUBU.....	297
3.1.15.3.1. "-ıp/-ip/-up/-üp" Zarf -fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları	298
3.1.15.3.2. "-arak/-erek" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları	302
3.1.15.3.3. "-ınca/-ince/-unca/-ünce" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları	305
3.1.15.3.4. "-madan/-meden" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları.....	308
3.1.15.3.5. "-a/-e" Zarf -fiil Ekleri İle Kurulan Zarf -fiil Grupları.....	309
3.1.15.3.6. "-ken" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları.....	310
3.1.15.3.7. "-r -mez " Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları	311
3.1.15.3.8. "-dıkça/-dikçe/-dukça/-dükçe" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları	311
3.1.15.3.9. "-maksızın/-meksizin" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları ...	312
SONUÇ	313
Bibliyografya / Kaynakça	316

GİRİŞ

Kelime grubu, birden fazla kelimenin bir kavram veya bir nesneyi göstermek üzere bir araya gelmesiyle oluşan söz dizimi birimidir. İki temel unsurdan oluşur: Ana unsur, yardımcı unsur. Türkçede genellikle yardımcı unsur başta, ana unsur sonda yer alır. Unsurların sırası, konuşma ve şiir dilinde değişebilir.

Kelime grupları, Türkiye Türkçesi ile ilgili çalışmalarda tartışmalı bir konudur. Tartışılan konular farklı tasnif ve adlandırmalardan kaynaklıdır. Amacımız bu tartışmalara girmeden esas aldığımız kaynaklar doğrultusunda ortak kanaatlerden hareketle incelediğimiz Uzun Hikâye'de yer alan cümleleri çözümleyerek kelime grupları incelemek, farklı ve yeni kullanım biçimlerini tespit etmektir.

Birinci bölümde 1980'den beri bu yana 24 hikâye kitabı veren Mustafa Kutlu'nun hayatı, eserleri ve Uzun Hikâye adlı eseri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Son olarak Mustafa Kutlu ve eserleri üzerine dil, edebiyat ve halkbilimi sahalarda yapılan tezler sıralanmıştır.

İkinci bölümde söz dizimi, kelime gruplarının söz dizimindeki yeriele alınmıştır. Bu çalışma hazırlanırken önce Türkiye Türkçesinde bu konu hakkında araştırma yapan dilcilerimizin eserleri incelenmiştir. Bu eserlerin en son baskısını ele alarak kelime grupları üzerindeki tasniflerini ortaya konulmuştur. Son olarak kelime grupları konusunda benimsenmiş Muharrem Engin'i esas alarak diğer araştırmacılarla kıyaslayıp hangi tasniflerde birleştik ve uzaklaştıkları noktalar gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Uzun Hikâye adlı eserin ilk 80 sayfasındaki kelime grupları tasnif edilerek verilmiştir. Bu çalışma, ele alınan metinde, söz diziminde esas kabul edilen kaynaklardaki tasnifler dikkate alınarak, 80 sayfadaki tüm cümleler göz ardı edilmeden, hem cümle yapıları bakımından hemde kelime grupları bakımından bütün yönleriyle incelenmiştir. Ancak tezimiz sadece kelime grupları ile sınırlı olduğundan bu çalışmamızda cümle incelemesine yer verilmiştir. Kelime grupları esas itibarıyla bütün örnekleriyle gösterilmiştir, yalnızca hikâye boyunca *babam, annem, o yıl, o ev, bir şey, on altı yaş*, gibi *tekrarlanan* örnekleri her seferinde

gösterilmemiştir. Kelime gruplarını koyu yazılmıştır. Koyu yazılan kelime grupların ana ve yardımcı unsurları da kelime grubu ise altına çizgi çizilmiştir. Tespit edilen cümlelerin başındaki çift numaralardan birincisi Uzun Hikâyedeki sayfa numarasını, ikincisi ise cümlenin o sayfadaki satır numarasını gösterilmiştir.

Bütün bu çalışmaların ardında sonuç ve öneriler maddeler halinde dizilmiştir.

1. BÖLÜM

MUSTAFA KUTLU’NUN HAYATI, ESERLERİ VE UZUN HİKÂYE

1.1. HAYATI

Mustafa Kutlu, modern Türk edebiyatının, özellikle 1970 sonrası Türk hikâyesinin önde gelen temsilcilerinden biridir.

“1947 tarihinde Erzincan’ın Ilıç ilçesine bağlı Kuruçay nahiyesinde dünyaya gelir. Çocukluğu Nahiye Müdürü olan babası Nurettin Bey’in işi dolayısıyla, çeşitli şehirlerde geçer. Babasının 1953 yılında emekliye ayrılması üzerine Erzincan’a yerleşirler. İlk ve orta öğrenimini Erzincan’da tamamlayan Mustafa Kutlu, Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kaydolar ve buradan 1968 yılında mezun olur.”¹

“Erzurum Atatürk Üniversitesinde yeni bir dünyayla karşılaşır. Hocaları Orhan Okay, Kaya Bilgegil, Niyazi Akı, Selahattin Olcay onun fikir dünyasının şekillenmesine yardımcı olurlar. Bu yıllarda Hareket dergisinin sahibi Ezel Elverdi ile tanışır. Hareket dergisine resimlerini ve hikâyelerini gönderir. İlk hikâyesi olan “O” 29 Mayıs 1968’de yayımlanır.”²

1969’da Sevgi Hanım ile evlenir ve biri kız biri erkek, iki çocukları olur. Evlendikten sonra öğretmenlik yapmaya başlayan Mustafa Kutlu, dört yıl Tunceli Lisesi’nde ve iki yıl Vefa Lisesi’nde çalıştıktan sonra 1974’te öğretmenlikten istifa ederek yayın hayatına atılır.

“Fikir ve Sanatta Hareket” dergisinde yazdığı hikâyelerle (1968) sanat hayatına atılan Kutlu, bu derginin bir dönem Yazı İşleri Müdürlüğü’nü yaptığı gibi

¹Necati Tonga, **Mustafa Kutlu ve Yoksulluk İçimizde**, Ankara, Akçağ Yay., 2005, s. 15.

²**Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, “*Mustafa Kutlu Maddesi*”, İstanbul, Dergâh Yay., 1980, s.19

(1979–82), yazı ve hikâyelerinin çoğunu bu dergide yayımlar. Erzurum’da çıkan “Adımlar” dergisinin yayımına katılır. Ayrıca “Hisar, Türk Edebiyatı, Düşünce, Yönelişler ” gibi dergilerde yazar.”³

Hikâyeci olarak bilinen Mustafa Kutlu, sinema ve televizyonla ilgilenerek senaryolar yazmıştır. Uzun Hikâye, filme çevrilirken de senaryoda etkisi olmuştur. Televizyon programları da hazırlamıştır. Mustafa Kutlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinin (8 cilt 1976-1998) 2. ciltten itibaren yayın yönetimini üstlenmiş ve bu ansiklopediye geniş ölçüde madde yazmıştır. Fikir ve Sanatta Hareket dergisindeki faaliyetlerinden sonra, 1990'da Dergâh dergisinin kuruluşunda önemli rol oynamış ve bu derginin bir süre başkanlığını da yapmış, kendi eserlerini de Dergâhta yayınlamıştır.

1.2. ESERLERİ

Yazmaya 1970’li yılların başında başlayıp hala hayatta olan ve günümüze kadar 24 hikâye kitabı yayımlayan Mustafa Kutlu, hikâyelerini her sefer yayımladığında, okuyucuları daha da arttırmış, 2000’li yıllardan ve özellikle Uzun Hikâye öyküsünden itibaren hemen hemen her sene yeni bir hikâye ürünüyle geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır.

Necati Tonga, Mustafa Kutlu'nun hikâyeciliği dört döneme ayırmıştır.

“1. Dönem (1968–1979): **Ortadaki Adam** ve **Gönül İşi** bu dönemin ürünleridir. Bu dönemde, yazarın Sait Faik ve Sabahattin Ali tesirinde olduğu gözlemlenir. Yazar, bu döneme ait hikâyelerini tekrar yayımlamamıştır.

2. Dönem (1979–1995): Yazarın Klâsik Şark üslûbundan hareket ederek kendi hikâye tarzını bulduğu ve hikâyelerinde “sosyal değişme” hâdisesini bütün yönleriyle işlediği dönemdir. **Yokuşa Akan Sular**, **Yoksulluk**

³a.y. s. 19

İçimizde, Ya Tahammül Ya Sefer, Bu Böyledir ve Sır bu dönemin ürünleri olarak değerlendirilebilir.

Bu dönem hikâyeleri, gelenekteki tahkiye unsurlarımızdan hareketle, özellikle kıssa geleneğinden faydalanılarak kurgulanmıştır. Kitaplardaki hikâyelerin her biri müstakil birer hikâye olduğu gibi, hikâyeler kitap hâlinde de bir bütün teşkil ederler.

3. Dönem (1995–2000): Yazarın hikâyecilik serüveninde bir nev'i ara dönem olarak nitelendirilebilecek bu dönemde kaleme alınan eserler **Hüzün ve Tesadüf** ile **Arka Kapak Yazıları**dır. Yazarın bu iki eserinde, çoğu hikâye olmakla birlikte deneme kutbuna yaklaşan bazı metinleri de neşrettiğini görülür.

4. Dönem (2000–2007): Kültür değişmesi olgusu arka plâna itilmekle birlikte sosyal zeminden kopulmaksızın, bireylerin içlerinde olup bitenlerin aksettirildiği, çocukluk, aşk, çevre, köy-kasaba-varoş hayatı... gibi mevzuların daha çok nostaljik bir tarzla işlendiği dönemdir. Bu dönemde yazar, hikâyelerini genel olarak uzun hikâye formunda kaleme almıştır. **Uzun Hikâye, Beyhude Ömrüm, Tufandan Önce, Mavi Kuş, Rüzgârlı Pazar, Chef, Menekşeli Mektup, Kapıları Açmak** bu dönemin ürünleridir.”⁴

Mustafa Kutlu'nun verdiği eserler her ne kadar romana benzese de hep hikâye tarzında 100-220 sayfalık kitaplar olarak kalır. İlk hikâyesinden son hikâyesine kadar aradan 43 yıl geçmiştir. Bu yıllarda, Türkiye'nin zor ve hızlı kentleşme döneminde şu eserleri ortaya koymuş:

1. Ortadaki Adam–1970
2. Gönül İşi–1974
3. Yokuşa Akan Sular–1979

⁴Necati Tonga, “Yazar-Hayat-Eser Bağlamında Mustafa Kutlu'nun “Uzun Hikâye” Adlı Eserinin Tahlili”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal Of International Social Research*, Volume ½, Winter, 2008., s. 436

4. Yoksulluk İçimizde–1981
5. Ya Tahammül Ya Sefer–1983
6. Bu Böyledir–1987
7. Sır–1990
8. Arkakapak Yazıları–1995
9. Hüzün ve Tesadüf–1999
10. Uzun Hikâye–2000
11. Beyhude Ömrüm–2001
12. Mavi Kuş–2002
13. Tufandan Önce–2003
14. Rüzgârlı Pazar–2004
15. Chef–2005
16. Menekşeli Mektup (2006).
17. Kapıları Açmak (2007)
18. Huzursuz Bacak (2008)
19. Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı (2009)
20. Zafer yahut Hiç (2010)
21. Hayat Güzeldir (2011)
22. Anadolu Yakası (2012)
23. Sıradışı Bir Ödül Töreni (2013)
24. Nur (2014)

DenemeKitapları

1. Şehir Mektupları (1995)
2. Akasya ve Mandolin (1999)
3. Yoksulluk Kitabı (2004)

İnceleme Kitapları

1. Sait Fâik'in Hikâye Dünyası (1968),
2. Sabahattin Ali (1972).

1.3. UZUN HİKÂYE

Uzun Hikâye adlı eser, yirminci yüz yılın ilk yılın Şubat'ında, onuncu hikâyesi olarak Dergâh yayınları tarafından yayımlanmıştır. Konuşma dilinin bu kadar akıcı bir şekilde, serbest yazı diline aktarabilmesiyle dönemin ve Mustafa Kutlu'nun en şahane hikâyelerinden biri olmuştur.

Mustafa Kutlu'yu tanımayanlar, (Uzun Hikâye) kitabının ismini duyunca aklına bir roman ya da üç yüz sayfadan fazla eser olduğunu düşünür. Hâlbuki 120 sayfaya varmayan 2 bölümden oluşan bir eserdir. Öbür yandan bakarsak belki de roman, aynı anda hikâye de benimsenir. Bu da usta Kutlu hikâyesinde Bulgaristan göçmeni Ali ve oğlunun hayatlarının 25 senelik bu uzun hikâyelerinin bütün önemli detayları, yoksullukları, duyguları ve kahramanlıklarını sayılı sayfalarda tutabilmesinden olabilir.

"Uzun Hikâye'nin konusunu; kısaca, "adı daha sonra sosyaliste çıkacak Bulgaristan göçmeni Ali ile onun başından geçenler" olarak belirleyebiliriz. Romana açılımları olan içtimaî bir tablonun sergilendi Uzun Hikâye 'de Mustafa Kutlu, Bulgaristan göçmeni Ali ile onun başından geçen olayları, sürekli bir yer değiştirme zemini içerisinde ve çocuğun bakış açısı ile anlatır."⁵

"İstasyonda başlayıp istasyonda biten bir "uzun hikâye"dir. Kitap, bu vakte kadarki Mustafa Kutlu öykücülüğünün bütün özelliklerini bünyesinde barınan bir "kolaj" gibidir: Tabiat sevgisi, istasyon, melodramik öğeler, kasaba insanlarına içten bakış, harbi söylem anlatında yerlerini alır."⁶

2012 yılında Osman Sınav'ın yönetmenliğinde ve Kenan İmirzalıoğlu'nun başrollüsünde "Uzun Hikâye" adlı eseri beyaz perdeye oynamış ve büyük ilgi görmüştür.

⁵TONGA, a.y. s. 436

⁶Necip Tosun, **Türk Öykücülüğünde Mustafa Kutlu**, İstanbul, Dergâh Yay., 2004 S.16.

Hikâyeye şöyle başlar:

“Ben o zamanlar on altı yaşındaydım, lise birde. İnce uzun bir olan. Saçlarım kirpi gibi dik duruyor; ne yana, ne geriye taranmıyor, beni deli ediyordu.

Babam inatsın inat... İnatçı adamın saçı yatmaz. Dedene çekmişsin besbelli. Keşke annene benzeseydin” diyordu. Keşke...”⁷

Bu hikâyede, sürgünlerden dolayı yaşadığı yerleri sanatkâr kalemiyle adeta konuşan tablolar haline getirmiştir:

"Turna katarları gurbetteki sevgiliye selam götürüyor. Karlı dağlar aradaki engeldir. Bacasında dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe kartpostal duyarlılığının mutluluk simgesidir. Köprü sevgilileri kavuşturur; iri gövdeli, serin gölgeli ağaçlar güvenliği temsil eder."⁸

1.4. Mustafa Kutlu'nun Hayatı ve Eserleri Üzerine Yapılmış Tezler

Mustafa Kutlu'nun bu sayıda eser vermesi, eserlerinde Anadolu insanı ve köylüsünü işlemesi, aile, çocuk, kadın, aşk, açlık, yoksulluk, köy hayatını barındırması, siyasetten uzak kalması, güzel dil ve üslupla yazması, belki de bu usta yazarın hayatta olması, dil ve edebiyat araştırmacılarının en önemli sahalarından biri oluşturmaktadır.

Mustafa Kutlu'nun hayatı, edebi şahsiyeti, dili ve üslubu üzerinde bitmiş 1'i doktora, 19'u yüksek lisans tezi olmak üzere 20 tez bulunmaktadır. Bu tezlerin 17'si edebiyat, 3'ü ise dil sahasında yapılmıştır.

Biz de Mustafa Kutlu'nun hikâyeleri arasında hem popüler olması, hem de özellikle günlük konuşma dilinin canlı bir biçimde yansıtıldığı bir eseri olması

⁷Mustafa Kutlu, *Uzun Hikaye*, 36.bs, İstanbul, Dergah Yay., 2014, s.7

⁸Kutlu, a.g.e., s.67

dolayısıyla Uzun Hikâye adlı eser üzerinde bir söz dizimi (kelime grubu) incelemesi yapmayı tercih ettik.

Yükseköğretim kurulunda sitesine bulunan Mustafa Kutlu üzerinde yapılan yüksek lisans tezleri şunlardır:

1. Tane, V. (1993) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Dil ve Üslup*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
2. Demir, Tevfik Y. (1995) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliği*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
3. Dinçer, Ş. (1999) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyeleri ve Hikâyeciliği*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
4. Yazıcı, İ. H. (2002) *Mustafa Kutlu'nun Hayatı, Hikâyelerinin Tema ve Yapı Bakımından İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Enstitüsü, Elazığ.
5. Koç, Ö. (2003) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Deyimler*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
6. Özkan, M. A. (2003), *Mustafa Kutlu'nun Bu Böyledir Hikâye Kitabı Üzerine Sözdizimi İncelemesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
7. Gürpınar, E. (2005) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
8. Bolat, B. (2007) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Unsurlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

9. Akkaya, A. (2008) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki İletiler ve Bu İletilerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
10. Şahin E. (2008) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Şahıs Kadrosu*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
11. Başkal, M. A. (2010) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Kadın*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
12. CİHANGİR, H. (2010) *Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Mustafa Kutlu'nun eserlerinde ilişki sözleri*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
13. OKKESİM, Z. (2011) *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde ferdi ve toplumsal meseleler karşısında insan*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
14. YAPAR, Ş. (2012) *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde kontrast yapı*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
15. METİN, B. (2012) *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde filimsiler*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
16. AKGÜL, O. (2013) *Mustafa Kutlu'nun 'Mavi Kuş' isimli hikâyesinde filimsilerin tespiti ve Türkçe öğretimi bakımından değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
17. OKUYUCU, M. (2013) *Mustafa Kutlu'nun eserlerinde taşra ve taşralılık*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

18. Alev, K. (2013) *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde dünya algısı. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*

19. Işık, K. A. (2013) *Mustafa Mutlu'nun hikâyelerinde modern kentli insanın bunalımları. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*

Yükseköğretim kurulunda sitesine bulunan Mustafa Kutlu üzerinde yapılan doktora tezleri şunlardır:

1. Koç, Y. (1993) *Religiöse figuren in der modernen Deutschen und der Türkischen literatur eine vergleichende untersuchung uber die prosawerke von Rudolf Otto Wiemer und Mustafa Kutlu. Yayımlanmamış Doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

2. BÖLÜM

KELİME GRUPLARI ÜZERİNE İNCELEMELER

Kelime grupları konusu üzerine çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda kelime gruplarıyla ilgili farklı adlandırma ve sınıflandırmaların yapıldığı görülür. Söz dizimi ve özellikle kelime grupları meselesinde çok tartışılmış, tartışılıyor ve tartışılacaktır.

Biz, bu bölümde öncelikle söz diziminde kelime gruplarının tanıtımı ve özellikleri zikir ettikten sonra bu konu üzerinde etkisi olan bazı araştırmacıların bakışlarından bahsedeceğiz, sonra hangi bakışlarda uyuştukları ve ayrıldıklarını ele alacağız. Ardından kelime grupları üzerinde çalışan akademisyenlerin isimlerini vererek birkaçının da tasnifini göstereceğiz.

2.1. Türkiye Türkçesinde Söz Dizimi ve Kelime Grupları

2.1.1 Söz Diziminin Tanıtımı

Türkçede söz dizimi veya cümle bilgisi, Arapçada nahiv, İngilizcede syntax diye adlandırılan bu bilim sahası, cümleyi, cümlenin öğelerini ve bunların arasındaki ilişkileri bilimsel yöntemlerle incelemektedir.

Ses dilin en küçük birimidir. Sesler tek başlarına bir anlam ifade etmezler ancak birkaç ses yan yana gelerek bir kelime daha doğrusu bir anlam ortaya koymaktadırlar. Kelimeler tek başına vasıf edebildiği gibi birkaç kelime birleşerek daha zengin bir tanıtım aracı olabilir. Bu kelimeler de belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelerek bir kelime grubu oluştururlar. Bu gruplar, belli kurallar çerçevesinde cümle öğelerini teşkil eder. Türkçede cümlenin en çok bilinen özeliği yüklem dediğimiz yargı taşıyan kelime ya da kelime grubu genellikle sonda bulunmaktadır.

Bu alanda emek veren bazı araştırmacıların söz dizimine bakışları şunlardır:

“Dilde nesnelere ve hareketlerin çeşitli niteliklerini, özelliklerini ve değişik yönlerini daha geniş olarak ifade etmek için kelimedenden daha geniş dil birliklerine ihtiyaç duyulur. Yani bazı varlıkları karşılamak için tek kelime yeterli olmaz. Sözü geliştirmek üzere kelimeler gruplandırılır. Böylece kavramlar arasında derece derece ilişkiler kurularak tek kavramdan anlatıma doğru gidilir.”⁹

“Bir dilde düşünce ve duyguların tam olarak anlatılabilmesi için gramer kurallarına uygun olarak dizilen kelimelerin, kelime gruplarının cümle ve söz içindeki görevlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen bilim dalı.”¹⁰

“Yan yana dizilen kelimeler, ya yargı bildirerek cümleyi, ya da varlık, kavram ve hareketleri karşılayarak kelime gruplarını meydana getirir. Bu diziliş, belirli kurallara dayalı bir diziliştir. Kurallar dillere göre farklılıklar gösterse de diller arasında *söz dizimi* yapıları bakımından bazı ortaklıklar ve benzerlikler bulunabilir. Bunların oranı, o diller arasındaki köken ilişkilerinin derecesine göre değişmektedir. Hatta aralarında hiç ilişki olmadığı kabul edilen diller arasında bile birtakım evrensel ortaklıklar görülebilir. Bütün bunlara rağmen her dil az veya çok farklı bir *söz dizimi* yapısına sahiptir.

Söz dizimi'nin konusu, yargısız bir anlatım birimi olan kelime grupları ile yargı bir anlatım birimi olan yapısı, işleyişi, görevleri ve anlam özellikleridir. Cümlelerin bağlama şekilleri ile bağlanan cümleler arasındaki şekil ve anlam ilişkileri de söz diziminin konusudur.”¹¹

“Söz dizimi, söz öbeği (varlık+varlık) ve cümle (varlık+eylem) birimlerinin genel adıdır. Sözlükteki sözlerin ve söz kalıplarının belli kurallar çerçevesinde yan yana getirilmesi, söz öbeği veya cümleyi oluşturur.

Söz dizimi bilgisinin araştırdığı temel konular, söz dizimini oluşturan sözlerin bağlanma biçimleri ile söz öbeği ve cümle türüdür. Dil kullanımının veya söz

⁹Mustafa Özkan, **Türkçe Cümle Bilgisi-II**, Eskişehir, T.C Anadolu Üniversitesi Yay., 2013, s.3.

¹⁰Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, 4.bs., Ankara, TDK Yay., 2010, s. 55

¹¹Leyla Karahan, **Türkçede Söz Dizimi**, 20.bs., Ankara, Akçağ Yay., 1991,s.9

diziminin bütünü, bir niteleme ve açıklama varlığı veya olayı daha belirgin hale getirme, bir özelleme, kendi özelini yaratma eylemidir.”¹²

“Söz dizimi, sağlıklı ve düzgün bir cümle kurmanın yollarını araştıran ve bunun kurallarını ortaya koyan bir dil bilgisi alanıdır. Kelime grupları ise söz diziminin temel konusu olan “cümle”yi oluşturan yapılardır. Bu sebeple kelime grupları konusu söz dizimi incelemelerinde önemli bir yer tutmaktadır.”¹³

2.1.2. Söz Diziminde Kelime Gruplarının yeri

Cümleyi belli unsurlar kurallara göre teşkil eder. Bu unsurların her birisi tek veya birden fazla kelimedenden oluşabilir. Fakat dil güzel olmayı ister ve bunları tekli kelimelerle gerçekleştiremeyiz. Bundan dolayı güzel dillerden olan Türkçe, kurallar ortamında kelimelerin yan yana dizip daha geniş ve güzel ifadeler vermeğe elverişlidir. Bu yan yana dizilen kelimeler de *kelime grubu* denilir.

Kelime grupları hemen bütün dillerde olmasıyla dizimi veya sıralaması farklı olabilir. Mesela sıfat tamlaması Türkçe ve İngilizcede aynıken Arapça ve Farsçada ters sıralanır. Türkçede söz diziminde kelimeler arasındaki ilişkiler çekim ekleri, çekim edatları ve yalın haldeki kelimelerin diziliş sıralarıyla sağlanır.

Türkçe gramerinin her sahasında farklı adlandırmalar görüldüğü gibi bu gruba da yansıyor bu farklılıklar. İngilizcede *Workgroups*, *sydeyon word groups* terimleriyle adlandırılan bu bilim dalı, Türkçede *kelime grupları*, *söz öbekleri*, *kelime öbeği*, *sözcük öbeği* vb. diye adlandırılmıştır.

Türkçe dilbilgisi kitaplarında kelime gruplarıyla ilgili tanımlar şöyledir:

“Kelime gurubu birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir. Kelime

¹²Güney Karaağaç, **Dil bilimi terimleri sözlüğü**, Ankara, TDK. Yay., 2013, s.742

¹³Enfel Doğan, **Türkçe Cümle Bilgisi-I**, Eskişehir, T.C Anadolu Üniversitesi Yay., 2013, s.3

gurubu için birden fazla kelime bir takım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirilir.”¹⁴

Banguoğlu şöyle tanımlamış :“sözü geliştirmek üzere kelimeler öbeklenirler, kavramlar arasında derece derece ilişkiler meydana getirirler. Bunlara *kelime öbekleri* (groupe de mot) diyoruz.”¹⁵

“Birden ziyade kelimedenden meydana geldiği halde, cümledeki görevi bakımından bir tek kelimedenden farksız olan, gerektiği takdirde yine bir kelime imiş gibi çekim eki alabilen isim soyundan kelimelerin teşkil ettiği birleşik sözlere belirtme (tayin) grupları diyoruz.”¹⁶

“Cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallar ile yan yana getirilmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki bütünlük dolayısıyla cümle içinde tek bir nesne veya hareketi karşılayan ve herhangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu.”¹⁷

“Söz öbekleri, kısaca, cümle oluşturmeyen söz dizimi birimleri olarak tanımlanır. Birden çok sözden oluşan yapılardır. Bütün dillerde söz dizimi, varlıkların nitelendirildiğinde yapılar olan söz öbekleri ile yapma ve olmaların nitelendiği yapılar olan cümlelerden oluşur.”¹⁸

“Kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi, kaşımak veya pekiştirmek ve nitelemek üzere, belirli kurallar içinde dizilmiş kelimelerden yargısız dil birimidir.”¹⁹

“Dilde bazen nesnelere, durumların ve hareketlerin nicelikleri ve nitelikleri hakkında bilgi vermek için kelimeler tek başına yeterli gelmeyebilir. Böyle durumlarda birden fazla kelime bir araya gelir, bir grup oluşturur ve anlatılamayan o

¹⁴Muharrem Ergin, **Türk Dilbilgisi**, İstanbul, Bayrak Yay., 2009, s.374.

¹⁵Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, 9.bs., Ankara, TDK. Yay, 2011, s.496

¹⁶Vecihe Hatiboğlu, **Türkçenin Söz Dizimi**, Ankara, TDK. Yay, 1972, s.2

¹⁷Korkmaz, **a.g.e.**, s.55

¹⁸Günay Karaağaç, **Türkçenin Söz Dizimi**, 3.baskı, İstanbul, Kesit Yay., 2011, s.129

¹⁹Karahan, **a.g.e.**, s.50

olayı, hareketi veya nesneyi ifade eder. İfadeyi kolaylaştıran, netleştiren, zenginleştiren bu yeni yapıya kelime grubu denir. »²⁰

2.1.3 Kelime Gruplarının Genel Özellikleri

Başta Muharrem Ergin hocamız olmak üzere ve ondan etkilenen değerli araştırmacılarımızın söz dizimi kitaplarını incelediğimizde kelime grupların özelliklerini bu maddeler içinde sıralayabiliriz:

- “Kelime grupları; ihtiyaç anında tek kelime ile anlatılamayan olay, hareket ve varlıkları ifade etmek için kullanılır: kapı kolu, televizyon sehpası, kafa yormak, teşekkür etmek.
- Kelime grupları cümle içinde ya tek bir öge (özne, nesne, zarf tümleci, yer tamlayıcısı, yüklem gibi) ya da cümlenin bir ögesinin niteleyicisi, belirleyicisi olur.²¹
- “Bir kelime grubunu kelimelerle ve diğer kelime grupları ile bir bütün halinde münasebete geçtiği gibi, cümlelere de bir bütün halinde iştirak eder.
- Kelime gurupları, kelime gurupları ve cümle içinde daima tek bir kelime gibi vazife görür, kelime guruplarının ve cümlenin çeşitli unsurları veya bir parçası olarak kullanılır.
- Tek kelime ile karşılanabilen nesnelere ve hareketleri daha geniş olarak ifade etmek veya tek kelimenin karşıladığı nesnelere ve hareketlerden daha geniş nesnelere ve hareketleri karşılamak için kelimedenden daha geniş dil birlikleri olan kelime guruplarına baş vurulur.”²²
- “Bazen konuşmada ve şiirlerde grubu oluşturan öğelerin yerleri değişebildiği gibi, iki öge arasında başka gelimler de girebilir.

²⁰Doğan, a.g.e., s.3

²¹Doğan, a.g.e., s.3

²²Ergin, a.g.e., s.374-376.

- Kelime grupları, başka bir kelime grubunun ögesi olarak da görev yapabilir.²³
- “Söz öbeği, en az iki asıl biçim biriminin, anlamı sözün, asıl-bağlı, niteleyen-nitelenen, tamlayan-tamlanan ilişkisini oluşturdukları birliktir.
- Sözler, varlıkları, durumları, belirtileri, hareketleri vb. tek başlarına adlandırılırken, söz öbekleri bunları birbirleriyle ilişkili içinde adlandırır.
- Söz öbeği, hazır söz birliği olmayıp, dilin söz dizimi kurallarının kılavuzluğunda konuşma sırasında oluşturulan serbest, değişken ve bireysel yapılardır.
- Söz öbeğinin anlamı, kendisini oluşturan öğelerin birlikteliğinden doğar; birleşik söz, deyim ve atasözleri bir bütün olarak, tek bir söz gibi algılanırlar; ancak bir bütün olarak anlam taşır.
- Söz öbeklerinden bağlama öbekleri ayrı bir yere sahiptirler. Bağlama öbekleri, bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim ögesinin meydana getirdiği söz öbekleridir. Sıralayıcı bağlama öbeklerinde ögeler, asıl ve yardımcı olarak ayrılmaz. Birkaç sözün sıralanmasıyla kurulan sıralayıcı bağlama yapısındaki sözlerden biri söylenmeyebilir; bu, sıralayıcı bağlama öbeğinin dağılmasına yol açmaz. Açıklayıcı bağlama edatları ise, öncesine veya sonrasına geldikleri söz, söz öbeği ve cümleleri, kendilerinden önceki veya sonraki söz, söz öbeği ve cümlelere bağlayan öğelerdir; cümle değil, metin edatı oldukları için, cümleler arası birimler oldukları için metin içinde, fakat cümle dışında kalan öğelerdir.
- Söz öbeklerinden özel ad öbekleri ayrı bir yere sahiptir. Dil birimlerinin anlamsız kullanımları olan özel ad öbeklerinde, herhangi bir tamlayan-

²³Veysi Sevinçli, Mustafa Özkan, **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi**, 4.bs., İstanbul, AK Yay, 2012, s.17

tamlanan, asıl-bağlı öge ilişkisi yer almaz. Dil ve düşünce dünyasında bir bütün olarak ve yalnızca ses yapılarıyla algılanırlar.”²⁴

- “Kelime gruplarının diğer kelime ve kelime gruplarıyla ilişkisi grubun sonundaki hal ekleriyle sağlanır. Hal eki, bağlandığı kelime değil, o kelime grubuna aittir.
- Fiile dayalı sıfat-fiil, isim-fiil, zarf-fiil gruplarında fiilin anlamı, cümle olduğu gibi özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Ancak bu gruplar yargı bildirmedikleri için cümle değildir.
- Kelime gruplarının vurgusu grubun yapısına göre değişir. Vurgu, başta, sonda veya sondan bir önceki kelime üzerinde olabilir. Bazı gruplarda bütün unsurların vurgusu aynıdır.”²⁵

2.1.4. Kelime Grupları ile İlgili Tasnifler ve Farklılıklar Üzerine

Kelime grupları sahasında farklılıklara varabilmek için öncelikle bu alanda etkisi olan bazı araştırmacıların kelime grupları üzerindeki tasniflerine bakmalıyız:

Tahsin Banguoğlu Türkçenin Grameri adlı eserinde kelime gruplarını bu şekilde tasnif edilmiştir:

I. Adtakımları

1. Belirtili Adtakımı
2. Belirtisiz Adtakımı
3. Zincirleme Adtakımları

II. Sıfattakımları

III. Zarf Öbekleri

²⁴Karaağaç, a.g.e., 130-131

²⁵Karahan, a.g.e., s.41

IV. Takı Öbekleri

V. Çekim Öbekleri

1. İsim Öbekleri

2. Fiil Öbekleri

VI. Bağlama Öbekleri

VII. Yanaşma

1. San Öbekleri

2. Ayama ve Soyadı Öbekleri

3. Künye ve Mahlas

VIII. Katma Öbekleri

1. Ünlem Öbekleri

2. Saplama Öbekleri²⁶

Yeni nesil araştırmacılarının çoğunun kaynağı olmaya devam eden Muharrem Ergin, Türk Dilbilgisi kitabında kelime gruplarını şu şekilde tasnifetmiştir.

1. Tekrarlar

Aynen tekrarlar

Eş manalı tekrarlar

Zıt manalı tekrarlar

İlaveli tekrarlar

1. Kelime başına bir ses ilavesi yapılanlar

2. Kelime başına bir veya iki hece ilavesiyle yapılanlar

2. Bağlama gurubu

²⁶Banguoğlu, a.g.e., 495-586

3. Sıfat tamlaması

4. İyelik gurubu ve isim tamlaması

İyelik gurubu

Belirli isim tamlaması

Belirsiz isim tamlaması

5. Aitlik gurubu

6. Birleşik isim

7. Birleşik fiil

8. Unvan gurubu

9. Ünlem gurubu

10. Sayı gurubu

11. Edat gurubu

12. isnat gurubu

13. Genitif, datif, lokatif, ablatif gurupları

14. Fiil gurubu

15. Partisip gurubu

16. Gerundium gurubu

17. Kısaltma gurupları²⁷

“Tahir Nejat Gencan, 1966 ilk baskısı yapılan *Dilbilgisi* “eserinde kelime gruplarına yer vermeyen ancak tamlama konusunu ayrıntılı bir biçimde inceleyen **Tahir Nejat Gencan**'a aittir. Yazara göre Türkçede üç tür isim tamlaması vardır:

1. Birinci türlü ad takımı: *Sevim'in eli, ağacın dalı.*

²⁷Ergin, a.g.e., s.374-397.

2. İkinci tür ad takımı: *Ders aracı, yaz günü*

3. Üçüncü tür ad takımı (takısız tümleme): *Demir çubuk, bakır kap.*

Tahir Nejat Gencan, “takısız tamlama” olarak adlandırdığı tamlama türünde iki unsurun ek almadan birbirine bağlandığını ifade eder. Buna göre, takısız tamlamalarda tümlayici asıl ismin neden yapıldığını ya da neye benzediğini gösterir. **Tahir Nejat Gencan** “zincirleme tümleme” adı altında iç içe giren isim tamlamalarını inceler: *şehrin sokaklarının temizliği* vb. (Gencan, 2001: 184-196) ²⁸

1987'ye kadar araştırmacılar, söz dizimini dil bilgisi kitabının kapsamında ele almaktaydılar. Rasim Şimşek, “Türkçe Sözdizimi” adlı kitabıyla sadece söz dizimini ayrı bir esere çeviren ilk şahsiyettir. Bu kitabında kelime gruplarını şöyle tasnif etmiş:

1. İyelik Öbekleri:

a. Adtakımı:

a.1. Belirtili adtakımı

a.2. Belirtisiz adtakımı

a.3. Adtakımlarının zincirlenmesi

b. Adıltakımı

2. Niteleme Öbekleri

a. Önadtakımı

b. Sayı öbeği

c. San öbeği

d. Belirteç öbeği

3. Çekim Öbekleri

²⁸Caner Kerimoğlu, “Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I [Kelime Grupları]”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, No:20, 2006, s.106-118

a. Ad öbekleri

a.1. Yönelmeli ad öbeği

a.2. Kalmalı ad öbeği

a.3. Çıkmalı ad öbeği:

a.4. Belirtmeli ad öbeği

a.5. Katılmalı ad öbeği

a.6. İyelikli ad öbeği

a.7. Başka ad öbekleri

b. Eylem öbekleri

c. İlgeç öbekleri: çocuklar gibi, su diye

4. İkileme

5. Bağlaç Öbekleri

6. Ünlem Öbeği²⁹

Leyla Karahan, 20 baskısı olan “Türkçede Söz dizimi” adlı eseriyle Muharrem Ergin'e yakın bir tasnifle kelime gruplarını bu başlıklar altında alır:

1. İsim tamlaması

2. Sıfat tamlaması

3. Sıfat-fiil grubu

4. İsim-fiil grubu

5. Zarf-fiil grubu

6. Tekrar grubu

²⁹Şimşek Rasim, **Türkçe Sözdizimi**, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Yay., 1987, s.321-400

7. Edat grubu

8. Bağlama grubu

9. Unvan grubu

10. Birleşik isim grubu

11. Ünlem grubu

12. Sayı grubu

13. Birleşik fiil grubu

14. Kısaltma grupları

İsnat

Yükleme

Yönelme

Bulunma

Uzaklaşma

Vasıta

Eşitlik grupları

Birincisi unsuru uzaklaşma hali, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları

İkinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları

İkinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları³⁰

Halil Açıkgöz ile Muhammet Yelten'in ortak çalışması olan "Kelime Grupları" adlı çalışmada kelime grupları şu şekilde sınıflandırılmıştır:

³⁰Karahan, a.g.e.,s.39-84

I. Kelime Grubu Fonksiyonunda Olanlar

A. Fiil Görevli Gruplar Birleşik Fiil

B. İsim Görevli Gruplar

B.1. Tam İsim Görevli Gruplar

Hallerle Sıralama: Nominatif Halli Gruplar

Tekrarlar

1. Tam Tekrarlar

2. Kısaltmalı Tekrarlar

Sıfat Tamlaması

Sayı Grubu

Unvan Grubu Ünlem veya Hitap Grubu

Diğer Hallerle Teşkil Edilen Gruplar

Kapsamı Ve İstikameti Geriye Yönelik Fonksiyonlular

İyelik Grubu ve İsim Tamlaması İsim Tamlaması

Kapsamı Geriye ve İstikameti İleriye Yönelik Fonksiyonlular

Genitif Grubu Aitlik

Grubu Akuzatif Grubu

Datif Grubu Lokatif Grubu

Ablatif Grubu

İsnat Grubu

Edat Grubu

B.2. Cümle Yapısına Yakın Olanlar

Mastar Grubu

Partisip Grubu

Gerundium Grubu

Asıl Kısaltma Grupları

Bağlama Grubu

Asıl Kısaltma Grupları

Bağlama Grupları

II. Kelime Grubu Dışı Konular

Onomastik Adlandırma³¹

Günay Karaağaç, *söz öbeğ*terimini kullanmış, sınıflandırmayı şöyle yapmıştır:

A. 1.1. Yapımlık Öbekler

1. Fiilimsi Öbekleri

a) İsim-Fiil Öbekleri

b) Fiil İsmi Öbekleri

c) Zarf-fiil Öbekleri veya Cümle+Edat Öbekleri

2. Kısaltma Öbekleri

a. İsnat Öbeği

b. Hal veya Edat Öbekleri

1. Yalın Hal Öbeği

2. İlgilî Hali Öbeği

3. Yapma Hali Öbeği

³¹Halil Açıkgöz, Muhammet Yelten, **Kelime Grupları**, İstanbul, Doğu Kütüphanesi Yay., 2005: 17-83

4. Yaklaşma Hali Öbeği
5. Bulunma Hali Öbeği
6. Uzaklaşma Hali Öbeği
7. Vasıta Hali Öbeği
8. Yön Hali Öbeği
9. Eşitlik Hali Öbeği
10. Benzerlik Hali Öbeği
11. Karşılaştırma Hali Öbeği
12. Sebep Hali Öbeği
13. Sınırlandırma Hali Öbeği

c. Ünlem Öbeği

3. Sayı Öbeği

4. Birleşik Fiiller

- a. İsimlerle Yapılan Birleşik Fiiller
- b. Fiillerle Yapılan Birleşik Fiiller

5. Yineleme Öbekleri

- a. Türkçenin sözlük yinelemeleri (kapkara)
- b. Türkçenin söz dizimi yinelemeleri (dere tepe)

6. Aitlik öbeği

7. Bağlama Öbek ve Cümleleri

- a. Sıralayıcı Bağlama Öbek ve Cümleleri
- b. Açıklayıcı Bağlama Öbek ve Cümleleri

8. Özel Ad Öbeği

a. Birleşik Adlar

b. Unvan Öbeği

A.2. Çekimlik Söz Öbekleri

1. İlişkilendirme öbekleri

a. İsim Tamlaması

1. Belirtili isim tamlaması

2. Belirtisiz İsim Tamlaması

3. Zincirleme İsim Tamlaması

b. İyelik Öbeği

c. İlgî Hali Öbeği

2. Nitelendirme Öbekleri

1. Sıfat Tamlaması

a. Varlığın Var Oluş Sıfatları

b. Varlığın Eylem Sıfatları³²

Veysi Sevinçli - Mustafa Özkan, Türkiye Türkçesi Söz Dizimi kitaplarında tasnifleri böyledir:

I. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu

A. Belirtili İsim Tamlaması

B. Belirtisiz İsim Tamlaması

C. Eksiz Tamlama

II. Sıfat Tamlaması

³²Karaağaç, a.g.e, s.133-181

III. Birleşik İsim Grubu

IV. Tekrar Grubu (ikileme)

1. Aynen Tekrarlar
2. Eş ve Yakın Anlamalı Tekrar Grupları
3. Zıt Anlamalı Kelimelerle Kurulan Tekrarlar
4. Pekiştirmeli Tekrarlar

V. Aitlik Grubu

VI. Edat Grubu

VII. Unvan Grubu

VIII. Birleşik Fiil Grubu

- A. İsim + Yardımcı fiil = Birleşik fiil
- B. Fiil + Zarf fiil + Yardımcı fiil = Birleşik fiil
 1. Yeterlilik Fiilleri
 2. Tezlik Fiilleri
 3. Süreklilik Fiilleri
 4. Yaklaşma Fiilleri
 5. Yarı Tasvir Fiilleri

IX. İsim-Fiil Grubu

X. Sıfat-Fiil Grubu

XI. Zarf-Fiil Grubu

XII. Sayı Grubu

XIII. Ünlem Grubu

XIV. Bağlama Grubu

XV. Kısaltma Grupları

1. Yönelme Grubu
2. Bulunma Grubu
3. Uzaklaşma Grubu
4. İsnat Grubu
5. Yükleme Grubu (Belirtme Grubu)
6. Vasıta Grubu
7. İlgı Grubu
8. Eşitlik Grubu
9. Kısaltma Gruplarının Tersı Görünüşünde Olan Kelime Grupları³³

Son dönemde söz dizimi alanında dikkat çekici tasnifler ortaya koyan İbrahim Delice'ye göre kelime grupları şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1.1. Kelimeyle Kurulan Öbekler

1.1. Edat Öbek

1.1.1. Bağlama Edatı Öbeği

1.1.2. Çekim Edatı Öbeği

1.1.3. Ünlem Edatı Öbeği

1.1.4. pekiştirme Edatı Öbeği

1.2. Eksiz İsim Tamlaması

1.3. Fiil Öbeği

1.3.1. Bir Yardımcı Fiil İle Kurulan Fiil Öbekleri

³³Sevinçli, Özkan, **a.g.e.**, s.19-113

1.3.1.1. Yabancı İsim / Yardımcı Fiil Yapısında

1.3.1.2. Fiil +Zarf-fiil / yardımcı Fiil Yapısında

1.3.2. Asıl Fiil İle Kurulan Fiil Öbekleri

1.4. Özel İsim Öbeği

1.5. Unvan Öbeği

1.6. Sayı Öbeği

1.7. Sıfat Tamlaması

1.7.1. Farsça Sıfat Tamlaması

1.7.2. Arapça Sıfat Tamlaması

1.8. Tekrar Öbeği

1.1.8.1 Aynen Tekrar Öbeği

1.1.8.2 Yakın Anlamalı Tekrar Öbeği

1.1.8.3 Zıt Anlamalı Tekrar Öbeği

1.1.8.4 Farsça /be, a, ender / ile Yapılan Tekrar Öbekleri

1.1.8.5 Sayılı Tekrar Öbeği

1.1.8.6 Edatlı Tekrar Öbeği

1.1.8.7 Bir Kelimesi Anlamalı Tekrar Öbeği

1.1.8.8 İlaveli Tekrar Öbeği

1.1.8.8.1 'm-' İlaveli Tekrar

1.1.8.8.2 Hece İlaveli Tekrar

1.9. Zarf Öbeği

1.10 Yineleme Öbekler

2.1 İsim Tamlaması

- 2.1.1 belirtili İsim Tamlaması
- 2.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması
- 2.1.3. Zincirleme İsim Tamlaması
- 2.1.4. Farsça İsim Tamlaması
- 2.1.5. Arapça İsim Tamlaması

2.2. Kısaltma Öbekleri

- 2.2.1 Ayrılma Öbeği
- 2.2.2 Belirtme Öbeği
- 2.2.3 İlgı Öbeği
- 2.2.4 İyelik Öbeği
- 2.2.5 Kalma Öbeği
- 2.2.6 Yönelme Öbeği

2.3. İki Durumlu Öbek

2.4. Sıfat Yapım Ekli Öbeği

2.5. Yüklemli Öbeği

- 2.5.1. İsim-fiil Öbeği
- 2.5.2. Sıfat-fiil Öbeği
- 2.5.3. Zarf-fiil Öbeği
- 2.5.4. Şart-fiil Öbeği
- 2.5.5. Bağ-fiil Öbeği

3.1. Diğer Kelime Öbekleri

- 3.1.1. İktibas Öbeği

3.1.2. Saplama Öbeği³⁴

Son olarak Enfel Doğan bu şekilde tasnif etti:

İYELİK GRUBU VE İSİM TAMLAMASI

TAMLAMALARININ TÜRLERİ

Belirtili İsim Tamlaması

Belirtisiz İsim Tamlaması

Eksiz (Takısız) Tamlama

SIFAT TAMLAMASI

TEKRAR GRUBU (İKİLEMELER)

Aynı Kelimenin Tekrarı ile Oluşan Tekrar Grupları (Aynen Tekrarlar)

Eş veya Yakın Anamlı Kelimelerin Tekrarı ile Oluşan Tekrar Grupları

Zıt Anamlı Kelimelerin Tekrarı ile Oluşan Tekrar Grupları

Pekiştirmeli Tekrar Grupları

Hâl Ekli isimlerle Kurulmuş Tekrar Grupları

SAYI GRUBU

BİRLEŞİK İSİM GRUBU

UNVAN GRUBU

ÜNLEM GRUBU

EDAT GRUBU

BAĞLAMA GRUBU

³⁴İbrahim Delice, **Türkçe Sözdizimi**, 4. Baskı, Kitabevi Yay., İstanbul, 2012, s.17-146

İSİM-FİİL GRUBU

SIFAT-FİİL GRUBU

ZARF-FİİL GRUBU

BİRLEŞİK FİİLLER (BİRLEŞİK FİİL GRUBU)

KISALTMA GRUPLARI

İsnat Grubu

Bulunma Grubu

Yaklaşma Grubu

Uzaklaşma Grubu

Yükleme Grubu

Vasıta Grubu

İlgi Grubu

Eşitlik Grubu

Diğer Kelime Gruplarında Kullanılışları Bakımından Kısaltma Grupları³⁵

Yukarıdaki tasniflere bakarsak kitaplarda farklı terimler kullanıldığını görürüz. Türkiye Türkçesi dilbilgisi çalışmalarının öncülerinden Banguoğlu^{öbek}; Ergin, *kelimegrubu* terimini tercih etmişlerdir. Onların takipçisi durumundaki sonraki araştırmacılar da iki kol halinde devam etmiş ve onların çalışmalarını geliştirmişlerdir. Karahan, Yelten, Özkan ve Doğan^{grup}, Banguoğlu, Şimşek, Karaağaç ve Delice ^{öbek} terimini kullanmışlardır.

Caner Kerimoğlu, 2006'da yayımladığı makalesinde, bu tarihe kadar yapılmış çalışmalarda araştırmacıların kelime grupları ile ilgili tasniflerini karşılaştırmış ve aralarındaki ortak ve ayrılma noktalarını belirlemiştir. Bu makalede Kerimoğlu,

³⁵Doğan, a.g.e., s.5-137

Muharrem Ergin'in Türk Dil Bilgisi adlı eserini esas almış ve bir karşılaştırma yapmıştır:

“Takısız tamlamayı” ilk kez **T. N. Gencan** kullanırken, “zincirleme” tamlamadan ilk söz eden **T. Banguoğlu**'dur. (Banguoğlu, 1998: 332-339) Bu iki tamlama türü M. Ergin'de yer almaz. **T. N. Gencan'ın** takısız kabul ettiği tamlamaları M. Ergin sıfat tamlaması kabul eder (*demir kapı* vb)”. G. Karaağaç ve İ. Delice zincirleme isim tamlamasını kabul ederler.

M. Ergin'in iyelik grubu olarak adlandırdığı tamlayanı zamir olan tamlamaları **V. Hatipoğlu** ve **R. Şimşek** “adıl tamlaması” olarak inceler. (Hatipoğlu, 1972: 21; Şimşek, 1987: 342) Takısız isim tamlaması konusu ise büyük tartışmalara neden olmuştur. **T. N. Gencan'ın** ortaya attığı bu tamlama türü bazı araştırmacılar tarafından kabul edilmemiş, bu tür için verilen örneklerin sıfat tamlamaları içerisinde değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. V. Hatipoğlu takısız isim tamlamasını ele alırken yer adlarını örnek olarak verir: *Kadıköy* (kadı köy-ü), *Topkapı* (top kapı-sı) vb. Yazar Orhun Abidelerinde geçen bazı ifadelerle de dikkat çeker.”³⁶

Musa Duman, Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli ve Enfel Doğan da Hatipoğlu'na benzer takısız isim tamlaması kabul eder, Leyla Karahan, Ergin gibi sıfat tamlaması kabul eder.

Musa Duman takısız isim tamlamasına bu şekilde bakar:

“... ‘takısız tamlama’ veya ‘takısız isim tamlaması’ teriminin Receplerin tarla(sı), belbağ(ı), sacayağ(ı), Topkapı(sı), süt anne(si), baba anne(si) vb. belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının iyeliksiz örnekleri için, tamlamaların üçüncü bir çeşidi olarak kullanılması daha uygun olacaktır”³⁷

Veysi Sevinçli ve Mustafa Özkan bu konu üzerinde bakışları:

³⁶Kerimoğlu, a.y., s.106-118

³⁷Musa Duman, “Tarihî Metinlerdeki Örnekleri Işığında ‘Takısız Tamlama’ Konusu Üzerine” Kayseri, **bildiriler, Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat yayımlar**, c.I, 12-13 Nisan 2001 s. 255-262

“1. Grubu oluşturan iki isimin hiçbir çekim eki almadan yan yana gelmesiyle de tamlama tapılmaktadır. Takısız tamlama diye nitelendirilen bu yapıdaki kurulumların bir kısmı, yabancı dil kurallarının dilimize tatbik edilmesiyle oluşmuş şekillerdir.

2. Eksiz tamlama yapısındaki kurumlardan bir kısmı, belirtisiz isim tamlaması, edat grubu, bağlama grubu gibi bazı kelime gruplarının kısaltması yoluyla meydana getirilmektedir.”³⁸

“Takısız tamlama” diye nitelendirilen bu yapıdaki kelime gruplarının bir kısmı, yabancı dil kurallarının dilimize tatbik edilmesiyle oluşmuş şekillerdir. Son yıllarda Türkçeye iyice yerleşmeye başlayan Batı kökenli kelimelerle beraber, İngilizce isim tamlaması kalıbının da dilimize yerleştirilmesiyle, kelimeleri bu yabancı kalıba sokarak birleşik kelimeler türetilmektedir. Özellikle kuruluş ve firma isimlerinde bu yapıdaki birleşikler gittikçe yaygınlaşmaktadır: Pera Palas, Deniz Otel, Başak Sigorta, şekerbank, Tütünbank, Demirbank, Vakıfbank, Sümerbank, İlyas Restoran, Robert Kolej, Hisar Optik, Selçuk Halı, Yüksel Büfe vb.³⁹

“**Doğan Aksan** yönetiminde hazırlanan “Sözcük Türlerinde de takısız tamlama işlenir. Ancak bunlar Türkoloji geleneğinde çoklukla sıfat tamlaması kabul edilen gruplardır: *kiraz dudak, doktor Emre, karga burun, ön oda* (Aksan vd, 2003: 50) **S. S. Mayzel** de Türkçede üç tip izafet belirler ve üçüncü tipte iki unsur da ek almamaktadır: *Fötr şapka* vb. (İnan, 1988; 283) **Cengiz Alyılmaz**, Orhun Abidelerinde geçen her iki unsuru da ek almayan tamlamaları belirtisiz isim tamlaması başlığı altında inceler: *Kagan at* “kağan adı” (Alyılmaz, 1994: 19-20) Bu eserlerin yanında konuyla ilgili pek çok makale yayımlanmıştır. Son yıllardaki yayınlara bakarak, “takısız isim tamlaması” kabul edilen grupların sıfat tamlaması olduğunu savunan dilcilerin sayısının arttığını ifade edebiliriz.

L. Karahan, M. Ergin'in tasnifinde yer alan aitlik grubuna eserinde yer vermez. **M. Ergin**'in ayrı başlıklar altında incelediği isnat, yaklaşma, bulunma,

³⁸Sevinçli, Özkan, a.g.e., s.31

³⁹Doğan, a.g.e., s.19

uzaklaşma gruplarını kısaltma grupları adı altında inceler. Ayrıca bu gruba vasıta grubunu da ekler: *seninle dost* (insanlar), *sırmayla işli* (cepken) (Karahan, 1999: 43)”

Bazı araştırmacılar sona gelen edatlarla da kelime grubu oluşabileceğini savunurlar: *Ali de gelmiş. Ben bile yaparım. Sen dahi bilmişsin* vb. **İ. Delice** bunlara “pekiştirme edatı öbeği” der. **Hatice Tören** ise kuvvetlendirme grubu adını verir.”

L. Karahan’ın M. Ergin’e göre farklı kabullerinden birisi de birleşik fiil gruplarına “anlamca kaynaşmış birleşik fiilleri de dâhil etmesidir: *para ye-, türkü tuttur-, el koy-, yatağa düş,-* vb (Karahan, 1999: 39) M. Ergin bu unsurları birleşik fiil kabuletmez.

R. Şimşek, M. Ergin’in tasnifinde yer almayan bir kelime grubunu işler. Bu da “belirteç öbeğidir: çok güzel, daha çok vb. Bu dizilişteki gruplar pek çok araştırmacı tarafından incelenmemiştir. Ayrıca yazarın eylem grubu olarak incelediği gruplar içerisinde deyimler de vardır. **M. Ergin** deyimleri bir kelime grubu olarak incelememiştir.” Bu gruba **Hatice Tören** ise *derecelendirme* grubu adı verir.⁴⁰

Caner Kerimoğlu, Türkçe dil bilgisiyle ilgili akademik yayınlardaki kelime grubu kabullerini yedi madde altında şu şekilde değerlendirir:

“1. İsim tamlaması türlerinde tartışılan iki konu vardır. Bunlardan ilki “takısız isim tamlaması”dır. **T. N. Gencan’ın** ortaya attığı bu tamlama türü uzun yıllar tartışılmıştır. Ancak son yıllardaki yayınlarda böyle bir isim tamlaması türünün olmadığı, takısız isim tamlaması sayılan grupların sıfat tamlaması olduğu görüşü ön plana çıkmıştır. Tartışılan ikinci konu olan zincirleme isim tamlaması ise bazı dilciler tarafından incelenirken bazı dilcilerce kabul edilmez. Üzerinde anlaşılan bir tamlama türü değildir.

2. “*En çok*”, “*daha güzel*” gibi kelime grupları araştırmacıların çoğu tarafından inceleme konusu yapılmamıştır. Çalışmalarında bu tür söz dizilerini inceleyen dilcilerin bir kısmı bu grupların “sıfat tamlaması” olduğu görüşündedir. Bir kısım dilci ise “zarf grubu” şeklinde yeni bir başlık altında bu grupları inceler.

⁴⁰Kerimoğlu, a.y., s. 106-118

3. Birleşik fiil grubu olarak hangi fiillerin kabul edilmesi gerektiği konusunda farklı görüşler vardır. Özellikle “anlamca kaynaşmış” kabul edilen fiillerin (*canı sıkılmak, hoşuna gitmek* vb) durumu belirsizdir. Bazı araştırmacıların birleşik fiil saydığı bu yapılar bazı dilciler tarafından kelime grupları içerisinde incelenmez.

4. Kısaltma gruplarına hangi grupların dâhil edileceği de tartışılmaktadır. Ancak son yıllarda yaklaşma, bulunma, ayrılma, isnat, ilgi, yükleme gruplarını bu başlık altında inceleyen araştırmacıların sayısının arttığı görülmektedir.

5. Eşitlik grubu, vasıta grubu gibi bazı yeni kelime grubu önerileri yapılmıştır. Bazı yazarlar vasıta grubuna eserlerinde yer vermektedir. Ancak eşitlik grubu henüz eserlerde yer verilen gruplardan biri olamamıştır.

6. Türk dil bilgisi yazımının en büyük sorunlarından olan terim kargaşası söz diziminde de kendisini göstermektedir. Araştırmacıların kullandığı farklı terimler anlaşmayı zorlaştırmakta, bu da bilgi birikiminin kullanımında güçlükler yaratmaktadır.

7. İncelenen eserlerin çoğunda bulunan, küçük fikir ayrılıkları olsa da üzerinde görüş birliğine varılan gruplar şunlardır: İsim tamlaması (*belirtili* ve *belirtisiz*), sıfat tamlaması, isim fiil grubu, sıfatfiil grubu, zarf-fiil grubu, bağlama grubu, edat grubu, ünlem grubu, unvan grubu, sayı grubu, birleşik isim grubu, birleşik fiil grubu (*isim + yardımcı fiil* “hasta ol-” ve *fiil + yardımcı fiil* “yapabil-”), kısaltma grupları (*ilgi, yaklaşma, bulunma, ayrılma, isnat*)⁴¹

Günay Karaağaç, Veysi Sevinçli, Mustafa Özkan ve Enfel Doğan kitaplarına eşitlik grubu ve vasıta grubunu almışlardır.

Tezimizde bazı araştırmacıların takısız isim tamlaması olarak değerlendirdiği grupların bir kısmını sıfat tamlaması, bir kısmını ise birleşik isim grubu olarak kabul etmeyi uygun bulduk. (bk.s.64,s110)

⁴¹Kerimoğlu, a.y., s. 106-118

Biz çalışmamızda karşılaştırma ve üstünlük ifadesini karşılamak üzere "daha" ve "en" zarflarıyla isimlerin oluşturduğu grupları, sıfat tamlaması veya zarf grubu olarak değil, işlevini göz önünde bulundurarak, *derecelendirmegrubu* adı altında değerlendirdik.

2.1.5. Kelime Gruplarına Yer Veren Dilbilgisi Kitapları

- Banguoğlu Tahsin, Ana Hatlarıyla Türk Grameri, İstanbul-1940
- Ergin Muharrem, Türk Dil Bilgisi, İstanbul-1958
- Hatipoğlu Vecihe, Türkçenin Sözdizimi, TDK yayınları Ankara-1972
- Kükey Mahzar, Türkçe'nin Sözdizimi, Ankara-1975
- Bilgegil M. Kaya. Türkçe Dil Bilgisi, Dergâh yayınları, İstanbul-1982
- Şimşek Rasim, Türkçe Sözdizimi, Trabzon-1987
- Beserek Ahmet, Türkçede Cümle Yapısı, Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, İstanbul- 1991
- Karahan Leyla, Türkçede Söz Dizimi, Ankara-1991
- Karaörs Metin, Türkçenin Söz Dizimi ve Cümle Tahlilleri, Erciyes Üniversitesi yayınları, Kayseri-1993
- Yaman Ertuğrul, Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesinin Söz Dizimi Bakımından Karşılaştırılması TDK yayınları. Ankara-2000
- Özkan Mustafa, Tören Hatice, Esin Osman, Türk Dili, Yazılı ve Sözlü Anlatım, Filiz Kitabevi, İstanbul-2001
- Eker Süer, Çağdaş Türk Dili, Grafiker yayınları, Ankara-2003
- Delice İbrahim, Türkçe Sözdizimi, Kitabevi yayınları, İstanbul-2003
- Akbayır Sıddık, Cümle ve Metin Bilgisi, Deniz Kültür yayınları, Ankara, 2003

- Erkul Rasih, Cümle ve Metin Bilgisi, Ankara, 2004
- Karaağaç Günay, Türkçenin Söz Dizimi, Kesit yayınları, İstanbul, 2009
- Bilal Aktan, Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi, Gazi kitabevi, Ankara, 2009
- Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, Türkiye Türkçesi Söz Dizimi, AK yayınları, İstanbul, 2009

Eserlerinde kelime gruplarını ayrı bir başlık altında inceleyen dilcilerimiz şunlardır:

- Yörük Yaşar, Örnekli Uygulamalı Tümce Bilgisi, Eğitim yayınları, Ankara.1985
- Burdurlu Zeki, Uygulamalı Cümle Çözümlenmeleri, Karınca Matbaacılık yayınları, İzmir- 1967
- Dizdaroğlu Hikmet, Tümcebilgisi, TDK yayınları, Ankara-1976
- Atabay Neşe, Çam Ayfer, Özel Sevgi, Türkiye Türkçesinin Sözdizimi, TDK yayınları, Ankara-1981
- Açıkgöz Halil, Yelten Muhammet, Kelime Grupları, Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2005
- Enfel Doğan, Türkçe Cümle Bilgisi-I, T.C Anadolu Üniversitesi yayını, Eskişehir, 2013

Eserlerinde kelime gruplarına yer vermeyen dilcilerimiz şunlardır:

- Ediskun Haydar, Türk Dilbilgisi, Remzi Kitabevi yayınları, İstanbul-1999
- Gencan Tahir Nejat, Dilbilgisi, Ayraç yayınları, Ankara-2001
- Mustafa Özkan, Türkçe Cümle Bilgisi-II, T.C Anadolu Üniversitesi yayını, Eskişehir, 2013

Biz bu çalışmamızda, Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye adlı eserinin ilk 80 sayfasındaki cümle unsurlarını tahlil ettikten sonra kelime gruplarını ele aldık. Kelime gruplarını sınıflandırırken Muharrem Engin'in tasniflerini temel aldık. Engin'in tasniflerinden aitlik grubu hariç esas almamızla beraber Engin'in tasniflerini genişletip ilave eden Leyla Karahan, Güney Karaağaç, Mustafa Özkan, Hatice Tören, Veysi Sevinçli, İbrahim Delice ve Enfel Doğan gibi araştırmacılara da yer vermekteyiz.

Biz de çalışmamızda kendi görüşlerimi kelime grupların iç tasnifine katarak bu tasnifleri doğru görmekteyiz:

KELİME GRUPLARI:

1. İyelik Grubu
2. İsim Tamlaması
3. Sıfat Tamlaması
4. Tekrar (İkilemeler)
5. Birleşik İsim Grubu
6. Edat Grubu
7. Ünlem Grubu
8. Unvan Grubu
9. Bağlama Grubu
10. Birleşik Fiil Grubu
11. Sayı Grubu
12. Kuvvetlendirme Grubu
13. Derecelendirme Grubu
14. Kısaltma Grubu

14.1. Kalıplaşmaya Elverişli Olmayan Kısaltma Grupları

14.2. Kalıplaşmaya Elverişli Olan Kısaltma Grupları

14.2.1. Yaklaşma Grubu

14.2.2. Uzaklaşma Grubu

14.2.3. Bulunma Grubu

14.2.4. Yükleme Grubu

14.2.5. Vasıta Grubu

14.2.6. İsnat Grubu

14.2.7. İlgı Grubu

14.3. Sistematik Olmayan Kalıp Sözcükler Olan Kısaltmalar

15. Fiilimsi Grupları

15.1 İsim-fiil Grubu

15.2. Sıfat-fiil Grubu

15.3. Zarf-fiil Grubu

3. BÖLÜM

MUSTAFA KUTLU'NUN UZUN HİKÂYE ADLI ESERİNDEKİ KELİME GRUPLARI VE TASİFLERİ

3.1. KELİME GRUPLARI

3.1.1. İYELİK GRUBU

Leyla Karahan, “İyelik ekli bir isim unsurunun, iyeliğin işaret ettiği bir başka isim unsuruyla kurduğu kelime grubudur. Bu kelime grubunda iki isim unsuru *aitlik*, *içinde bulunma*, *sınırlandırma*, *belirtme* vb. anlam ilgileri çerçevesinde birbirine bağlanır.” diye vasfeder.⁴²

Veysi Sevinçli, Mustafa Özkan, iyelik grubunu “Bir veya daha çok ismin sahiplik, tahsis, tür, cin vb. nitelikleri belirtmek üzere özel bir biçimde bir araya gelmesinden oluşan kelime grubuna isim tamlaması denir. İsim tamlamasında iki öge(unsur)si vardır.” şeklinde açıklar.⁴³

“Eğer ilk kelime (tamlayan) ilgi hâli eki almış bir zamirse bu kelime grubu iyelik grubu olarak adlandırılır. Bu yapıdaki farklılık, tamlayan unsurun kelime türü bakımından isim değil zamir olmasıdır. İyelik grubunda da tamlanan, bir isim veya isim işlevli bir kelime grubu olabilir.”⁴⁴

⁴²Karahan, a.g.e., s.42

⁴³Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 19.

⁴⁴Doğan, a.g.e., s.6

L. Karahan bu grubu isim tamlamasının içe almasıyla V. Sevinçi, M. Özkan ve E. Doğan ayrı bir grup olduğunu kabul ederler. Biz de bu görüşlere katılarak ayrı bir grup olarak inceledik. Bu görüşlere ekleyeceğimiz bilgi, iyelik gruplarında, şahıs zamirinin dışındaki zamirlerin de tamlayan olarak görev alabileceğidir. İyelik grubunu belirleyen unsurun tamlayanın bir kişiye bağlanması olduğu görüşünü benimsemenin doğru olmadığını düşünüyoruz.

3.1.1.1 Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

3.1.1.1.1. Tamlananı Tek Kelimededen Oluşan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

- 7,2 **Saçlarım** kirpi gibi dik duruyor.
- 7,5 **Babam** "İnatsın inaT.. İnatçı adamın saçı yatmaz. Dedene çekmişsin besbelli. Keşke **annene** benzeseydin." diyordu.
- 7,9 **Annemin** lepiska gibi yumuşacık, sarı saçları vardı.
- 7,17 Ne zaman **annemaklıma** düşse, o vagondan evi hatırlıyorum.
- 7,19 **Hafızam**da birtakım resimler, olaylar, insan yüzleri var.
- 7,21 Bunları **babama** soruyorum.
- 7,22 Hiç yüksünmeden, sanki **yazdığı** bir romandanpasajlar okuyormuş gibi, bütün teferruatı ile anlatıyor.
- 8,13 **Annem** vagon evin önüne bir bahçe kurmuştu.
- 8,21 Sabah uyandığımda, pencereden sızan güneş **gözlerimi** kamaştırır; ortalığı bir karanfil kokusu kaplardı.
- 10,1 **annemin** dizine **başımı** koyar ve o saatlerde uyumuş olurdum.

- 10,5 **Zihnim**de kalan; gökyüzü, bulutlar ve **annem**in berrak mavi gözleri.
- 10,20 **Dediğim** gibi, **babam** hiç yüksünmez, baştan savmaz,
- 10,25 **Babam annem** ile **ailesinin** izni olmaksızın evlenmiş.
- 10,29 Onu, **dedesi**Pelvan Sülüman büyütmüş.
- 11,16 Bir de gençliğinden beri **yapageldiği** güreş.
- 11,25 **Babam** diyor ki; **köpeğimizi**, **kedimizi**, **keçilerimizi**, evcil güvercinlerimizi de katarsak, mahallenin ortasında bir hayvanat bahçesi kurduk sanki.
- 12,16 **Babam** bir yandan okuyormuş.
- 12,20 **Kurduğumuz**düzen hep öyle sürüp gidecek sanırız.
- 12,28 Komşular, ahabplar, "Ali gel etme, dede ocağını tütür, biz sana destek oluruz, daha **yaşın** küçük, hele bir vakit geçsin, seni burdan eveririz, geçinip gidersin." diye nasihat faslına başlayınca, **babam** hepsini başı önünde sessizce dinlemiş.
- 13,11 **Tahsili**yarım kalmış.
- 13,19 Peki ya **annem**?
- 13,20 **Annem**ile **babam** Eyüp'te mahalleden tanışıyorlar.
- 13,24 Ağabeyleri **bildiğin** kabadayı takımından, bu sebeple annemi çok sıkıya almışlar.
- 15,11 **Annem** bir yolunu bulup bohçasıyla iskeleye inecek, **babam** onu orada bekleyecek, kayığa atladıkları gibi Üsküdar'ı tutacaklar.
- 16,4 Çoluk çocuk, genç ihtiyar feryad u figan ile öteye beriye koşturmaya, **kendilerini** dışarı atmaya girişiyorlar.
- 16,17 **Babam** hemen hoparlörü açıp mikrofonu **eline** alıyor.
- 17,14 **Peşlerine** düşmüşler, yakalasalara **ikisini** de öldürecekler.

- 17,15 Bunlar tabii durur mu; **izlerini** kaybettirinceye kadar o şehir senin, bu kasaba benim senelerce dolaşmışlar.
- Tâ ki sular duruluncaya, taraflar **birbirini** unutuncaya kadar.
- 18,2 Bunu **kendime** de sorar, bir cevap bulamam.
- 18,26 Tutmuş bir münasip zamanda **fikrini** müdüre açmış.
- 18,24 Tabii **çocukluğunda** dedesi ile bahçeli bir evde büyüdüğü için, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 19,21 Artık ikide bir kasabanın mülki erkânından **misafirlerini** çağırır,
- 20,9 **Babam** anlatırken hikâyenin burasında **elini eline** vurarak güler ve şöyle derdi, "Adam ne diyeceğini bilemedi önce, sonra topladı **kendini**."
- 20,21 **Babam** hiç **istifini** bozmadan, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 20,28 **Boyu** da uzun.
- 20,29 Müdürün gözü kesmemiş, **sözünü** yutup gitmiş.
- 21,9 Öyle olmalı ki **annemin** gönlünü çalivermiş.
- 21,17 O gider başka bir insan evladı gelir, **diktiğimiz** fidanlar meyve verdikçe kurtkuş faydalanır.
- 21,26 Üç beş parça eşyayla **kendimizi** bir tirene atmışız.
- 21,27 Nereye **gideceğimizi** bilmiyoruz.
- 22,1 **Babam** sevimli adamdır, aynı zamanda hoşsohbet.
- 22,8 Ben **annemin** kucağında uyuyorum.
- 22,9 **Annem**, bir eli şakağında, meçhule doğru giden bu tirende, **sonumuz** ne olacak böyle, ne kadar çekeceğiz bu göçebe hayatı diye düşünüyor.

- 22,27 **Adı** neydi acaba, Remzi miydi, Rıza mıydı, şimdi hatırlamıyorum, istasyon şefi gülerek yaklaşıyor bizimkilere,"Hoş geldiniz efendim. Hiç **canınızı** sıkmayın. Sizi aç-açık bırakmayız." diyerek yakınlık gösteriyor.
- 23,4 Uyku **gözlerim**den akıyor.
- 25,1 Şef "Benden size izin, **istediğiniz** kadar oturun vagona." deyince, **annem** ile **babam** hemen işe girişmişler.
- 25,10 **Aklım** erdiğinde, ilk hatırladığım fotoğraflar arasında bu kulübenin mutlulukla tüten bacası var.
- 25,16 Ama **karısı** ile **kızı** öyle değil.
- 25,22 Ayranı tahta kaşıkla içiyor, **üstüme başıma** döküyor, sofradakileri güldürüyordum.
- 26,9 Hasta sahipleri **evimi**, **ailemi** sorar, kafası kesik horozu **elime** tutuştururlardı.
- 27,13 Aralık kapıdan **bağlandığı** yerde yemini yiyen ata baktık.
- 27,29 **Annem** bıkmıştı artık balık ayıklamaktan, hem **midesi** bulanıyordu, hamile kadın.
- 28,2 **Çoğunu** bana verir "Götür bunu makasçının evine" derdi.
- 28,28 **Babam** ne yapacağını şaşırmişti.
- 29,9 **Annem** soğumuş **dudaklarıyla yüzümü gözümü** öptü.
- 30,2 Uzanıp **elim**den mızıkayı aldı.
- 30,7 **Başımı**, **saçlarımı** öptü, kokladı.
- 31,2 Cılızım, çöp gibi **bacaklarım**, **kollarım**. Ama hırslıyım, atılganım.
- 31,5 Hangi iş **kardeşim**, sen lisede talebe değil misin?
- 32,10 **ağzlarımı** kaynak yapar gibi tıpalamış, labut çalışa çalışa koltuk altı kaslarını, **göğüslerini**, **pazularımı** davul gibi şişirmiştir.

- 32,20 "Şişşt... **Yengeniz** olur ha..." diye işaret ettiği kıza yan bakmak kimsenin haddi değildi.
- 33,17 **Babam** saka beslerdi.
- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, **saçlarımı** okşa.
- 37,9 kekeme **dilinden** ne dediği pek anlaşılmazdı.
- 37,12 **Evi** bahçeli ve ahşap olup, bir cephesi sokağa bakardı.
- 37,20 topal ayağıyla artık **işini** yapamaz olunca çerçiliği bırakmıştı.
- 38,1 bu gölgeli boşluk **başımıza** ne işler açtı, yeri geldiğinde nakledeceğim.
- 38,5 İlkokul öğretmeni Saadet İncekara ile **annesi**.
- 38,8 etine dolgun, **güldüğünde yanakları** çukurlaşan, bana göre epeyce güzel bir kadındı.
- 38,11 **Anasının** anlattığına bakılırsa ne doktorlar, hâkimler istemiş de, Saadet "**gönlüne göre**" birini bulamadığından taliplerini geri çevirmişti.
- 38,20 **Babamı** ne zaman görmüş, ne zaman **gözüne** kestirmiş.
- 39,1 kadınlar göz ucu ile **kendisini** süzerlerdi.
- 39,13 "**Kızım** sana söylüyorum, **gelinim** sen anla" misali.
- 39,17 onun **bıraktığı** boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını **adım** gibi biliyordum.
- 39,26 **İçi** açılır, **yüzüne** aydınlık vurur, bir ıslık tutturarak kapıdan çıkardı.
- 41,13 Boncukların renkli, ışıltılı dünyasına dalınca **kendini** ve **derdini** unutturdu.
- 41,23 **Babası** bunları **tezgâhında** satıyor, Celal'in o hali ile aile bütçesine katkısı oluyordu.
- 42,5 kasabanın liselilere nazaran daha gelişkin kızları birer ikişer **önümüzden** geçer.
- 43,18 **Aslımı** sorarsanız eşkıya bile değildi.

- 44,1 Dağda gezdiği yıllar güya **namına** Zopuroğlu denilmiş diye kendine bu soyadınalmıştı.
- 45,1 Meğer **niyeti** Çerçi'yi o küçümen yerden atmak.
- 45,5 Evde "muzır neşriyat" bulundurulduğu için **hakkımızda** ihbar varmış.
- 45,7 **Evimizin** fazla bir girdisi çıktısı, ocağı bucağı yoktu.
- 45,11 **Paniklediğini** belli etmemek istiyordu.
- 45,14 Yine de **dudaklarını** büzüp içinden üfürmeye durdu.
- 46,1 **Babam** "Esağfurullah efendim, **vazifeniz**" dedi.
- 46,20 "Aslan oğlum... Aslanım benim" diyerek **ayaklarını** yerden kesti.
- 49,17 Annemi nasıl kaçırdığının hikâyesi: "**Bahtımın** Yıldızı" başlığı altında. Ortaokul kâtibi iken **başından** geçen olay: "Nasıl sosyalist oldum" başlığı ile.
- 50,5 Kim bilir **okumadığım** sayfalarda daha neler vardı?
- 50,10 sevda rüzgârı **sivilcelerimin**, bir türlü yatmayan kirpi **saçlarımın** üzerinden esip geçiyordu.
- 50,20 **İçimizde** zehirli bir ur gibi büyüüp duran şey.
- 50,22 Herkes **acısını içine** gömdü.
- 51,11 Ben kolyeyi **elimde** evirip çeviriyor, ne diyeceğimi bilemiyordum.
- 51,21 Kolye **cebimdeydi**.
- 52,7 Vay be, **kendime** şaştım.
- 51,22 **Üzerime** aldığım iş tehlikeliydi.
- 52,6 Demek ki gerçekten **dedemin** torunu, **babamın** oğlu imişim.
- 52,18 **Nefesimi** boşalttım. Oh, be.

- 53,2 **Sevincini** gizlemedi.
- 53,5 **Selamı** var, dedim.
- 53,10 Üşüdüm, **ellerimcebim**de kendimi yollara vurdum.
- 53,16 biraz sonra titreyen sesimle "Baba hiç **iştahım** yok bugün" deyip **kendimi** sedire attım.
- 53,19 Neden sonra **babamüzerime** bir battaniye örtmüş.
- 54,1 Yine öyle kasıla kasıla geldi, **önümde** durdu.
- 54,5 Bir sağa bir sola **arkadaşlarına** baktı.
- 54,6 **Kollarını** göğsünün üstünde birleştirip **pazularını** şişirdi.
- 54,14 **Yengeniz** olur bilirsiniz, başka türlü konuşmaya kalkmayın.
- 54,20 **Kendisinden** bir daha haber alınmadı.
- 55,12 **Gözlerinden** sevinç yaşları boşandı.
- 55,18 **Sevdiğim** kız, ilk **aşkım**, beni değil onu mutlu etti.
- 56,24 **Eşyalarımızı** karoserdeki brandanın altına yerleştirdik.
- 57,2 **Yüzümde** sivilceler, **saçlarım** kirpi gibi.
- 61,4 **Yüzümdeki** sivilcelerin çoğu geçti, **yerlerinde izi** kaldı.
- 61,9 Tıraş olup şöyle aynada **kendime** baktığım zaman bayağı yakışıklı buluyorum.
- 61,11 İnsan **kendini** beğenmese götürüp denize atar.
- 61,17 Adam öldü, **yaşlı karısı** yalnız kaldı.
- 61,18 Büyük şehirde **çocukları** vardı, geldiler, satıp savdılar, **analarımı** da alıp gittiler.

- 62,19 **Babam** yine de hemen her gün kitabevine uğrar, **gazetesini** orada okur, on defa baktığı kitap raflarına on birinci defa bakmaktan sıkılmaz, **kahvesini** Cavit Bey ile içer.
- 63,5 Zaten **ülkemizde** insanların okuma-yazma ile araları pek hoş değil.
- 63,21 Birkaç gün silip süpürdük, yılların birikimi ne de olsa, **tozunu örümceğini** aldık.
- 64,18 **Çoğunu**, bir gece ansızın terk ettiğimiz beldelerde bırakmış olsak dahi; saka kuşu ile küpe çiçeği sürekli yenilenerek **evimize** demirbaş olmuştu.
- 64,23 Kahveci çırağı **çaylarımızı** getirdi.
- 65,5 Baba oğul önce kuşa sonra sevgiyle **birbirimize** baktık.
- 68,27 Beri yandan **ustasına** parmak ısırtacak biçimde zenaati kapıyor; **senesine** varmadan harf çizip boyamaya başlıyor.
- 69,22 Kaderin yayı kurulu durur, **vakti** gelince boşalır denilmiş.
- 70,14 **Hocamız** Askerlik Şubesi'nde **yedeksubaylığını** yapan Fenerbahçeli Badi Erol'du.
- 70,25 **Ayağımız** yere basmıyordu yani.
- 71,22 **Başını omzuma** gömüp höykürmeye başladı.
- 72,1 Sıcak su **adalelerimizi** yumuşatmış, **asabımız** düzelmişti.
- 72,8 Ciddiyim, iş **bildiğin** gibi değil, dediğinde **dudakları, çenesi** titremeye başlamıştı bile.
- 73,24 Oğlan bütün bunlara aldırılmayıp, **gözünü işinden** ayırmadan kan-ter içinde çalışırken olanlar olmuş.
- 77,17 Kaza ihtimali, balonda **çocukları** olan aileleri tere batırdı.
- 78,11 **Hırsından tırnaklarını etine** geçirdi.

78,24 Irmak kıyısı, kayıpların şarkısını söylediğimiz yerd; **birbirimize** açılıp ağladığımız yer.

79,1 Ben **zihnimi** zorlayarak bir teselli cümlesi arıyordum.

3.1.1.1.2. Tamlanan Kelime Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Gruplar

3.1.1.1.2.1. Tamlanan Sıfat Tamlaması Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

7,8 Hiç yüksünmeden, sanki yazdığı bir romandanpasajlar okuyormuş gibi, **bütün teferruatı** ile anlatıyor.

9,20 **Sarhoş ve huysuz kocası** gece-gündüz dövüyordu onu.

9,21 **Sekiz on yaşlarındaki küçük kızı** bu şiddet ortamından fena halde etkilenmiş; belki adamın bir tokadını, tekmesini yemiş ve dili tutulmuştu.

11,6 Bu hadiseden sonra ne **Kırcaali'de kalan annesinden** ne de **diğer akra-balarından** haber alamamışlar.

11,25 Babam diyor ki; köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, **evcil güvercinlerimizi** de katarsak, mahallenin ortasında bir hayvanat bahçesi kurduk sanki.

15,1 **Her bir vanlarını** mosmor edip bırakmışlar.

15,11 Annem **bir yolunu** bulup bohçasıyla iskeleye inecek, babam onu orada bekleyecek, kayığa atladıkları gibi Üsküdar'ı tutacaklar.

18,18 Ancak yıllarca bakımsız kalmış, **her vanını** yabani otlar bürümüş.

21,20 Bana yine **o muzip gülümsemesi** ile bakar "Bekçilerle hademeler, sosyalistlerden yanadır. Onlar da bir nevi proleter." der.

23,15 Şimdilik **tek isteğimiz** başımızı sokacak bir dam altı.

- 23,19 **Acıklı bir macerası** var, yeri geldiğinde anlatırım.
- 23,23 **Üst katında** şefin dairesi.
- 26,12 Adı Rıza mıydı, Remzi miydi şimdi hatırlamıyorum; İstasyon Şefi'nin bu harabe ile, daha doğrusu şefin karısı ile ilgili **acıklı bir hikâyesi** var demiştim hani.
- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın **uzun ve beyaz gecelik entarisi** ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 27,6 Şefin bende kalan fotoğrafı, **beyaz atı** ile ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 28,7 Yaz-kış demeden tulumbadan su çeker, **moraran parmakları** ile çamaşır çitiler; her bir yanı tertemiz, gül gibi yapardı.
- 28,10 Babam onu **hiçbir işinde** yalnız komaz,
- 28,25 İki canla giriştiği o ağır işler, o yorucu günler **narın vücudunu** hırpalamış demek.
- 29,14 Babam **tek başına** döndü.
- 29,25 Babam beni aldı, birlikte **vagon evimize** geldik.
- 32,15 **kısa kollarını** omuz başına kadar kıvrırır, pazularını şişirerek kasım kasım geçirdi caddeden.
- 33,9 Hem benim babam oldu-bitti gazete okur, kitap okur, **yanından hiç ayırmadığı Remington marka eski daktilosunda** geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,19 Gözlüklerini takıp, **alışkın elleriyle** makineye kâğıdı geçirip yazmaya girişti mi; saka da ötmeye başlar.
- 34,13 Babam **sönmüş sigarasını** yakarken.
- 37,9 **Tıraşı gecikmiş kırçıl sakalları ufacık suratını** iyice küçültür.

- 37,20 **bir bacağı** onulmaz biçimde sakatlanmış, **topal ayağı**yla artık işini yapamaz olunca çerçiliği bırakmıştı.
- 38,8 **Kıvırcık saçlarını** oksijenle sarartmış.
- 38,28 Ben babamın tuhaf bir cazibe taşıdığını **o yaşlarımda** bile anlıyordum.
- 39,17 Lakin **anneme olan bitimsiz aşkı**nın ömür boyu sürdürdüğünü, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 40,1 **Vagon evimizde**, ırmağa bakan pencerenin önüne oturur, birlikte ve alçak sesle söylerlerdi.
- 47,12 **Vagon evimizin** üzerinden havalanan kuşlar odaya doluverdi.
- 40,8 **Daktilo başındaki mesaisine** ara verir.
- 42,5 ilk**gençlik heyecanlarımızı** kitaplarla birleştirirken; Kız Sanat Okulu dağılır.
- 44,3 **bütün kirli işlerini** Zopuroğlu marifeti ile gördürmüştü.
- 46,20 "**Aslan oğlum...** Aslanım benim" diyerek ayaklarımı yerden kesti.
- 50,6 Dosya ele geçmiş olsaydı elbette **bir yerinden** tutarlardı.
- 50,10 Oysa o günlerde ben, **ilk aşkı**mın acılarını yaşıyor.
- 52,10 Kirpiklerinin gölgesi **mavi gözlerini** çevreliyordu.
- 53,16 Odanın ortasında durdum, biraz sonra **titreven sesimle** "Baba hiç iştahım yok bugün" deyip kendimi sedire attım.
- 53,29 **Birkaç arkadaşı** ile birlikteydi.
- 56,11 Babam **birkaç parça eşyamızı** toplayıp denk etmişti.
- 56,25 Adam şaşkın, **uzun beyaz donu**, başında yün başlığı ile kapı aralığında gözüktü.

- 61,21 Buranın yerlisi, **bahçeli evi** var, köyde tarlaları. Lakin çocuklarının hiçbirinde gözü kalmamış.
- 62,16 Cavit Bey "Bu yaşta beni ticarete soyundurma, **ağrımaz başıma** iş açma" diye ayak sürüdü.
- 65,17 Bir kış günü daha dört beş yaşlarında olan Turan ile **gencecik karısını** ortada bırakıp sırta kadem basmış.
- 66,4 bisiklet tamir eder, ayakkabı falan boyar ama **asıl hevesi** Tabelacı Osman'ı seyretmek.
- 68,8 O kadar boyanın, fırçanın, tinerin arasında dolaşır, iş bitinceye kadar **beyaz gömleğine**, **ütülü pantolonuna**, **pırl pırl boyalı ayakkabılarına** bir damla kir dokundurmazmış.
- 69,29 **Son nefesinde** dükkânı Turan'a vasiyet etmiş.
- 70,26 **Genç ömrümüzün** parlak yıldızları altında geceler boyu hayaller kurup goller atıyor.
- 76,12 **En son numarası**en tantanalısı oldu.
- 76,26 Bu defa **mezkûr lunaparkımızın** bir sürprizi vardı.
- 78,19 Yıllar sonra **güney vilayetlerimizden** birinde, pavyonda gördüm diyenler oldu.
- 79,23 babam **sıkıntıdan kısılan gözleri** ile rafları tarıyor.

3.1.1.1.2.2. Tamlananı İsim Tamlaması Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma havadisimiz** Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 56,1 Babam bir akşam Sarıkaya Otel ve Kırathanesi'ndeki eşyalarını, **daktilo makinesini** falan eve getirdi.
- 71,9 **Sigara alışkanlığım** yoktu.
- 80,6 **Ekmek para(sı)mız** çıkıyordu gerçi ama "Küçük Kitapçı", kurduğumuz hayallerin eşiğine bile ulaşmamıştı.

3.1.1.1.2.3. Tamlananı Sıfat-fiil Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

- 8,21 **Sabah uyandığım**da, pencereden sızan güneş gözlerimi kamaştırır; ortalığı bir karanfil kokusu kaplardı.
- 9,24 Nadiren **birkaç kelime konuştuğum**u hatırlıyorum.
- 9,27 **Bir dediğimi** iki etmez;
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **cami şadırvanında abdest aldığı** bir sırada devrilen bir dişbudak gövdesi gibi göçüvermiş.
- 12,7 Sadece Pelvan Sülüman'nın **güreşe çıkarken koluna bağladığı** hamaylı almış hatıra olsun diye.
- 18,24 Tabii **çocukluğunda dedesi ile bahçeli bir evde büyüdüğü** için, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 19,1 **Hevesle çalıştıklarından**, az zamanda bahçeyi höllük gibi elemişler.
- 20,21 Babam hiç istifini bozmadan, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı **bir diyeceğin...**"
- 23,19 Acıklı bir macerası var, **yeri geldiğinde** anlatırım.

- 25,10 Aklım erdiğinde, **ilk hatırladığım** fotoğraflar arasında bu kulübenin mutlulukla tüten bacası var.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarırken, kadın birden kendini ırmağın **burgaçlar yaparak köpürdüğü** en coşkun yerine fırlatıvermiş.
- 27,20 **Atı kosturduğunu** hiç görmedim.
- 28,25 **İki canla giriştiği** o ağır işler, o yorucu günler narin vücudunu hırpalamış demek.
- 28,28 **Babam ne yapacağını** şaşırmıştı.
- 29,23 **Yaz boyu kovaladığım** kargalar, az ileride, gözlerini cama dikmiş hareketsiz duruyorlardı.
- 32,20 **"Şıştt... Yengeniz olur ha..." diye işaret ettiği** kıza yan bakmak kimsenin haddi değildi.
- 33,9 **yanından hiç ayırmadığı** Remington marka eski daktilosunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,12 **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'nin bir köşesine koyduğu** tahta masaya yerleşmişti.
- 34,4 **Vaktiyle her şişe rakıya bir kırmızı lira verdiği** söylenir.
- 34,16 aslı bey olanların o tabii cömert tavrı ile **yelek cebinden çıkardığı** bozuk paraları avucuma tutuşturdu.
- 35,11 Kahvenin karşısında Foto Tombul'un dükkânı, önünde **yaz günleri bodur akasyanın gölgesine çektiği** körüklü makine...
- 36,27 babam **yavla çiçeği kokan bu nevaleyi muhafaza edemeyeceğinden** olacak, sağa-sola dağıtırdı.
- 37,9 **başından yaz-kış çıkarmadığı yün başlığı** ile dolaşır.

- 38,1 bu gölgeli boşluk başımıza ne işler açtı, **yeri geldiğinde** nakledeceğim.
- 38,11 Anasının anlattığına bakılırsa ne doktorlar, hâkimler istemiş de, Saadet **"gönlüne göre" birini bulamadığı**ndan taliplerini geri çevirmişti.
- 40,15 **Babamla birlikte ağladığımız** o soğuk günü.
- 40,17 **Evde yalnız kaldığımız** zamanlarda, ben de duvardaki fotoğrafa dalar.
- 40,23 **Tam umudu kestikleri** yıllarda Cenab-ı Hak bir oğlan çocuğu ihsan etmiş.
- 41,5 **Biz tanıştığımız**da artık yürüyemez hale gelmişti.
- 41,25 **İşe gitmeyip dersi de astığım** aylak günlerde, gölgeler evin sokağa bakan yüzünü aldığında, Celal pencerede, ben **pencere dibine dayadığım** tahta iskemlede oturur.
- 42,22 Nihayet köşeyi döner ve kaybolur, Celal'le birlikte **zor tuttuğumuz** nefesleri boşaltırdık.
- 44,1 **Dağda gezdiği** yıllar güya namına Zopuroğlu denilmiş diye kendine bu soyadını almıştı.
- 44,18 Bura bizim otelin arsasıdır, cümle âlem bilir, diyecek olduysa da **Zopur'un melanetini bildiğinden** ve **dalaşmayı göze alamadığı**ndan lahavle çekip kahveye yöneldi.
- 46,12 **Torbadan top oynarken giydiğim**, iyice eskimiş keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar çıktı önce.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak hazırladığım** Avrupa haritasını çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 47,10 **Az önce saydığım** eşyalara dokundum.
- 49,17 **Annemi nasıl kaçırdığı**nın hikâyesi: "Bahtımın Yıldızı" başlığı altında.
- 51,22 **Üzerime aldığım** iş tehlikeliydi.

- 52,9 **Bir sey soracağımı** sandı durdu.
- 55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani **benim kıza düpedüz asıldığıım, onu taciz falan ettiğim** söylendiği bir sırada.
- 57,9 **Son gördüğüm** insan uzun beyaz donu, yün başlığı ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah oldu.
- 61,9 **Tıraş olup şöyle aynada kendime baktığım** zaman bayağı yakışıklı buluyorum.
- 61,13 Görenler **gitgide babama benzediğimi** söylüyor.
- 62,10 Babamın ve artık tabii benim kitaplarla aramız sıkı fıkı olduğundan, **kasabaya geldiğimiz** günlerde ilk tanıştığımız kişi Cavit Bey olmuştu.
- 62,10 **Babamın ve artık tabii benim kitaplarla aramız sıkı fıkı olduğundan,** kasabaya geldiğimiz günlerde ilk tanıştığımız kişi Cavit Bey olmuştu.
- 63,25 Babam evdeki kitaplarından **gözden çıkardığı** epeyce bir kısmını dükkâna taşıdı.
- 63,27 **Yayınevlerine sipariş ettiğimiz** kitaplar, yeni kırtasiye malzemeleri geldi.
- 64,16 Babam **Hanyeri kasabasına gelip yerleştiiğimiz**de ne yapıp edip bu ikisini bulmuştu.
- 64,18 Çoğunu, **bir gece ansızın terk ettiğimiz** beldelerde bırakmış olsak dahi.
- 65,10 Turan'la belki de aynı yaştaydık ama, **yan yana durduğumuz**da benden birkaç yaş büyük gösteriyordu.
- 67,19 Ya **bu resimlerde gördüklerimiz**?
- 70,11 **Kasabaya yerleştiiğimiz** yıl lisede futbol oynayan arkadaşlar ile kulübe gitmiş.

- 71,4 **Subeden terhis olup gittiğini öğrendiğimiz** gün, **adını andığım** arkadaşlarla birlikte ırmak kıyısına indik.
- 71,9 **Sigara alışkanlığım** yoktu.
- 72,8 **Ciddiyim, iş bildiğin gibi değil, dediğim**de dudakları, çenesi titremeye başlamıştı bile.
- 75,5 **her attığı** adımla aşkının destanına yeni mısralar ekledi.
- 78,24 Irmak kıyısı, **kayıpların şarkısını söylediğimiz** yerdi; **birbirimize açılıp ağladığımız** yer.
- 79,10 **Kitabevini açtığımız** ilk günler babamla benim için bir heyecanlı dönem oldu.
- 80,17 **Gazete dediğimiz** yer Musa Çavuş'un Hanyeri Matbaası.
- 80,21 **Memlekete gelirken taktığı** iki kırmızı şeritli "çavuşluk" da cabası.

3.1.1.1.2.4. Tamlanan İsim-fiil Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

- 24,17 Babam onu şaşırtan bir gülümseme ve canlılık ile, "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz **vagonda kalmamıza** izin verin." demiş.
- 34,16 **Kahveye her girişim**de yanına çağırır, saçlarımı okşar.
- 69,2 **Carşı esnafının sevgilisi olup çıkması** bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Koroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 74,6 **Bastığı veri incitmek istemezmiş gibi minik adımlarla bir salınışı** vardır, görmeli.
- 78,3 **Samataya hep birlikte fırlayıp dışarı çıkmalarıyla, gül yağmuru altında kalmaları** bir oldu.

78,8 Suna artık iyice alçalan balonda Kara Turan'ın kara çehresini görmesiyle saçından topuğuna kıpkırmızı kesildi.

3.1.1.1.2.5. Tamlananı Derecelendirme Grubu Olan Tamlayanı Düşmüş İyelik Grupları

76,12 En son numarası en tantanalısı oldu.

3.1.1.2. Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

3.1.1.2.1. Tamlananı Tek Kelime Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

7,11 "**Benim oğlum** okuyacak, yüksek bir memur olacak" der, sonra da göz ucuyla babama bakardı.

8,7 **Ben uyandığımda** yoktu yani.

8,20 Karanfilleri **onun önüne** koyardık.

13,4 Tabii sonunda **kendi bildiğini** işlemiş.

15,3 Babam meseleyi haber alınca "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru bile Müslümana yapmaz, ben de Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu **sizin yanınıza** komam" diye yeminler etmiş.

24,1 Bu **benim babamın** adı hani "sosyalist" e çıkmış ya; kendisi bir yere gitmeden önce şöhreti gidiyormuş.

25,9 Ama gerçek, **benim masalımın** gerçeği bu.

33,9 Hem **benim babam** oldu-bitti gazete okur, kitap okur.

- 34,13 —**Benim, lakabım** sosyalist Emin abi, derdi.
- 35,22 **Onun yanında** Berber Adem, **onun yanında** Leblebici Tahir, en uçta ise Aşçı Lütfi Efendi'nin küçümen dükkânı sıralanırdı.
- 35,25 onun **kendi imalatı** gazozundan kana kana içerlerdi.
- 42,5 Biz öyle orada **kendi dünyamıza** dalmış.
- 45,1 **kendi akrabasından** birini oraya oturtmakmış.
- 46,20 "Aslan oğlum... **Aslanım benim**" diyerek ayaklarımı yerden kesti.
- 49,1 *Bir vakte erdi ki **bizim günümüz** Yiğit belli değil mert belli değil*
- 51,19 **Benim kalbimde** kanayan gül nerede?
- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle** hazırlayıp fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 73,18 Bir kasaba çocuğu **kendi akranı** arasında ne kadar yırtık olsa.
- 75,13 Ulan aferin, demiş. **Kendi hesabıma** Mualla Hanım'a helal olsun.

3.1.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

3.1.1.2.2.1. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

- 17,7 Babam **onun sarı lepiska saçları**na, mavi berrak gözlerine bakar bakar.

39,17 Lakin anneme olan bitimsiz aşkının ömür boyu sürdüğünü, **onun bıraktığı boşluğu** bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.

3.1.1.2.2.2. Tamlananı İsim-fiil Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

53,24 **Benim Ayla ile o sokak başında ayaküstü birkaç cümle konuşmamı** kimler gördü acaba?

3.1.1.2.2.3. Tamlananı Bağlama Grubu Olan Tamlayanı İfade Edilmiş İyelik Grupları

28,10 Babam onu hiçbir işinde yalnız komaz, **kendi gömleğini, pantolonunu** ütüler, yemek bile yapardı.

3.1.1.3 Tamlayanı Zamirle Oluşturulmuş Kuvvetlendirme Grubu Olan İyelik Grupları

16,20 "Ulan sevenleri ayırmayın demiştim, aramıza gireni yakarım demiştim, alın işte sinemanızı, onun sahibini, **onun da deli oğlunu** başınıza çalın!"

33,15 Sehpanın üzerinde gelişkin bir küpe çiçeği, **onun da üzerinde** duvara asılı bir saka kafesi.

3.1.1.4 Tamlayanı Şahıs Zamiri Dışında Bir Zamir Olan İyelik Grupları

16,20 "Ulan sevenleri ayırmayın demiştim, aramıza gireni yakarım demiştim, alın işte sinemanızı, **onun sahibini**, onun da deli oğlunu başınıza çalın!"

- 20,2 Bir gün **herkesin ortasında** dikilmiş müdürün karşısına.
- 25,7 Sonra **bunun üzerine** süpürgeyle mis gibi bir kireç badanası geçirmişler.
- 20,9 "Adam **ne diyeceğini** bilemedi önce, sonra topladı kendini."
- 32,20 **Onun yoluna** çıkmak, ona posta koymak, "Şiştt... Yengeniz olur ha..." diye işaret ettiği kıza yan bakmak **kimsenin haddi** değildi.
- 35,25 **onun kendi imalatı**gazozundan kana kana içerlerdi.
- 37,9 kekeme dilinden **ne dediği** pek anlaşılmazdı.
- 42,24 **Birbirimizin yüzüne** bir süre bakar ve yeniden Ayla'nın kaybolduğu köşeye dönerdik.
- 51,11 Ben kolyeyi elimde evirip çeviriyor, **ne diyeceğimi** bilemiyordum.
- 61,21 **Buranın yerlisi**, bahçeli evi var, köyde tarlaları. Lakin çocuklarının hiçbirinde gözü kalmamış.

3.1.2. İSİM TAMLAMALARI

"Bu gurup iki isim unsurunun meydana getirdiği kelime gurubudur. Bir isimin mânâsının iyelik sistemi içinde başka bir isimle tamamlanması esasına dayanır. Bir nesnenin başka bir nesnenin parçası olduğu, bir nesnenin başka bir nesneye ait bulunduğunu veya bir nesnenin başka bir nesne ile tamamlandığını ifade etmek için bu kelime grubuna baş vurulur. Grubu meydana getiren iki isim unsurdan biri tamlayan, biri tamlanan unsurdur. Tamlayan önce, tamlanan sonra gelir. İki unsur iyelik sistemiyle birbirine bağlanır ve gurubun temelini iyelik ifadesi teşkil eder."⁴⁵

⁴⁵Ergin, a.g.e., s. 381.

“İyelik ekli bir isim unsurunun, iyeliğin işaret ettiği bir başka isim unsuruyla kurduğu kelime grubudur. Bu kelime grubunda iki isim unsuru *aitlik, içinde bulunma, sınırlandırma, belirtme* vb. anlam ilgileri çerçevesinde birbirine bağlanır.”⁴⁶

“İsim soyundan iki veya daha çok kelimenin bir nesne, olay veya hareketin başka bir nesne veya şahsa ait olduğunu bildirmek üzere sistemli bir şekilde bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubuna isim tamlaması denir. Bu bir araya gelişte aitlik, sahiplik, cins, tür, nitelik ve özellik gibi durumların ifade edilmesi amaçlanabilir.”⁴⁷

İsim tamlaması, tamlayan ve tamlanan olmak üzere iki unsurdan oluşur. Tamlayan yardımcı unsur, tamlanan esas unsurdur. Bu yüzden tamlayan, tamlanandan önce gelir. Bazı manzum vezinlerde yer değiştirebilirler.

İsim tamlaması için Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz, Leyla Karahan, Günay Karaağaç, Mustafa Özkan isim tamlaması, Tahsin Banguoğlu, Rasim Şimşek, ad takımı, Tahir Nejat Gencan ad takımı, Haydar Ediskun isim takımları terimini tercih etmiştir.

İki tür isim tamlaması vardır:

Belirli isim tamlaması ve belirsiz isim tamlaması. Belirli isim tamlamasında tamlayan ve tamlanan tamlama eklerini (ilgi hali ve iyelik eki) alırken belirsiz isim tamlamasında tamlayan ek almaz, tamlanan iyelik ekini alır. Tahir Nejat Gencan ve onu benimseyen bazı dilciler takısız isim tamlaması olduğu kanaatindedirler, biz bu görüşe katılmıyoruz. Banguoğlu'nun ve onu benimseyen araştırmacılara da katılmıyoruz.(bk. s.37)

Uzun Hikâye adlı eserde geçen isim tamlamalarının tasnifi şu şekildedir:

⁴⁶Karahan, **a.g.e.**, s.43-44

⁴⁷Doğan, **a.g.e.**, s.6

3.1.2.1. BELİRLİ İSİM TAMLAMASI

“Belirtili isim tamlamasında iki öge arasında ekle sağlanan ilişki geçicidir. Çünkü burada belirtilen değişmekle ana kavram değişmez. Aidiyet tesadüfidir; bu yüzden de iki öge arasında anlam kaynaşması olmaz. Belirtili isim tamlamasında ögeler, ayrı bir kelime grubu olabilir.”⁴⁸

“Hem tamlayanın hem de tamlananın ek aldığı ve iki ismin ilişkilendirme yoluyla oluşturduğu söz öbeğine belirtili isim tamlaması denir. Tamlayan ilgi hali (ın / nın) ekini alarak ikinci isme bağlanır. Tamlanan öge de, ikinci bir ilişkilendirici olarak, iyelik (-ı / -sı / -lar) ekini alır.”⁴⁹

3.1.2.1.1. UNSURLARI TEK KELİME OLAN BELİRLİ İSİM TAMLAMALARI

3.1.2.1.1.1. Tamlayanı Veya Tamlananı İsim Olan Belirli İsim Tamlaması

8,14 **Vagonun çatısına** çekilmiş iplere dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta teneke kutulara dikilmiş iki de karanfil vardı.

8,26 Sonra **vagonun gölgesine** çekilip fasulye ayıklardı

9,19 **Makasçının karısı** çok dertli idi.

⁴⁸Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 22-23

⁴⁹Karaağaç, a.g.e., s. 172

- 9,27 **bozkırım ortasında** yemlik, kuzukulağı, mantar, yer elması ne bulursa getirirdi.
- 10,27 Kendisi **gökkubbenin altında** yapayalnız bir adam.
- 11,12 **Evin sahibesi** Nişantaşı'nda oturan zengin lakin kimsesiz bir yaşlı kadın imiş.
- 11,22 Derken **koyunların yanına** bir iki inek; beri yanda bir tavuk kümesi.
- 13,5 Yine bu **ahbapların yardımıyla** hayvanları, eşyaları, nesi var nesi yoksa satıp çıkmış o evden.
- 13,9 Böylece babam hayatın demir örsünde dövölmek üzere kendini **zamanın girdabına** fırlatıp atmış.
- 13,12 okumaya meraklı olan babam bayağı solcu biri olan **bukitapçının yanında** iken çok kitap okurmuş, yazı yazmaya da o günlerde başlamış.
- 14,17 Derken annemin serseri ağabeyleri kızı **sinemanın sahibi** zengin adamın akıldan yaya oğluna yamamaya kalkmışlar.
- 14,21 Böylece akraba olup **sinemaların mülkiyetine** konmak istiyorlar.
- 15,24 Filmin en civcivli, şamatalı savaş sahnelerinde; yani **atların kişnediği**, topların tüfenklerin patladığı, alevlerin her yanı sardığı sahnelerde; herkes nefesini tutmuş olup biteni izlerken, birden **sinemanın perdesi** alev alıp yanmaya başlıyor.
- 18,11 Bu okul büyükçe bir **arsanın ortasında**.
- 19,3 Kayısı, vişne, kiraz, dut artık ne buldular ise meyve dikmiş, **bahçenin ortasına** güzel bir havuz kondurmuş; **havuzun üzerine** de sarmaşıklardan, asma fidanlarından bir çardak kurmuşlar.
- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, **havuzun çardağına** iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.

- 19,18 Mevsimi gelip domatesler kızarmaya, hıyarlar olgunlaşmaya, patlıcanlar saplarında sallanmaya başlayınca, **müdürün ilgisi** daha da fazlalaşmış.
- 20,2 Bir gün herkesin ortasında dikilmiş **müdürün karşısına**.
- 20,9 Babam anlatırken **hikâyenin burasında** elini eline vurarak güler
- 20,21 Babam hiç istifini bozmadan, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, onca **adamin arasında** "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 20,28 Babam **zayıfın irisi**, ama sıırım gibi.
- 20,29 **Müdürün gözü** kesmemiş, sözünü yutup gitmiş.
- 21,11 O gece bir at arabası çekmiş **mektebin önüne**.
- 22,7 **Demiryolcuların çoğu** içer, başka türlü nasıl biter o uzun yollar.
- 22,16 Bütün bu konuşmalar **tirenin lokantasında** geçiyor.
- 22,23 Gecenin bir vakti, yanından bozbulanık bir ırmak akan, bir küçük **nahiyenin kıyıcığında**, ıssız bir istasyonda iniyorlar tirenden.
- 23,12 Bir de **ırmağın çağıltısı**.
- 24,4 Peki bu nasıl büyük bir şöhret olmalı ki, o **günün Türkiye'sinde** vatanın bu ücra köşesine kadar ulaşmış.
- 25,9 Ama gerçek, **benim masalımın gerçeği**bu.
- 26,16 Babamın naklettiğine göre, **şefin karısı** da bir nevi ruh hastası imiş.
- 26,19 **Bozkırım ortasında**, küçük bir ara istasyonda, o yalnızlık içinde birbirlerini yemeye başlamışlar.
- 27,9 **Bozkırım ortasında** bir yalnız adam, ata ve güvercinlere sığınmış işte.
- 27,11 **Atın ahır** su deposunun bitişiğinde idi.
- 27,16 Şef bazı günler **güneşin battığı** o kızıl saatlerde atıyla ırmak kıyısında belirir,

- 28,30 **Makasının karısı** annem için elinden geleni yaptı.
- 29,18 **Kızın dudakları** titremeye başladı.
- 30,6 Soğuktan **vagonun içi**.
- 32,2 Bu **filimlerin etkisinden** midir nedir, **kasabanın gençleri** topluca vücut yapmaya soyunmuş durumda.
- 34,6 karlı kış gecelerinin ıssızlığında kahvedeki **mangalın başına** çöküp kafayı çekerlerdi.
- 35,11 **Kahvenin karşısında** Foto Tombul'un dükkânı, önünde yaz günleri bodur akasyanın gölgesine çektiği körüklü makine...
- 35,14 Mehmet Güleç gerçekten kilolu vücudu ve soyadına yakışan taşkın gülümsemesiyle müşterileri duvara gerdiği kara **perdenin önüne** oturtur.
- 36,9 **Kasabanın çocukları** Gazozcu Nurettin'in çevresinden ayrılmaz.
- 41,11 **Çerçinin akrabalarından** içeri girmiş çıkmış biri boncuk işlemeyi öğretmiş Celal'e.
- 42,17 **Celal'in elleri** titremeye başlar, boncuklar pıtır pıtır pencere boşluğuna yuvarlanır.
- 42,24 Birbirimizin yüzüne bir süre bakar ve yeniden **Ayla'nın kaybolduğu** köşeye dönerdik.
- 43,22 **Bilenlerin anlattığına** göre bir zaman dağ eşkıyasının ayak işlerini görmüş.
- 43,28 Sütten çıkan kaşık gibi bu defa **particilerin davulunu** çalmaya başladı.
- 44,9 Nasıl olduysa oldu **reisin koltuğuna** kuruldu.
- 45,3 **İşin tadı** kaçmıştı.
- 45,13 Tabii **komiserin kıravatına** karşı ıslık çalamazdı o anda.

- 48,6 Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin bahçesinde **TPAO'nun yaptığı** sondaj sonucu petrole rastlanmadı.
- 49,23 Biri geliyor telaşı ile dosyayı **torbanın içine** koyduğum gibi pencereden uzanıp **elmanın dalına** astım.
- 51,23 Ayla ile nerede, nasıl konuşacak; hangi cesaretle **Savcı'nın kızına** kolyeyi verecektim?
- 53,28 Akşam üzeri **sinemanın önünde** Üçgen Erdoğan'a rastladım.
- 54,24 Ona **Celal'in durumunu** anlattım.
- 56,5 O gece **Aylaların evi** önünden bir karaltı gibi gizlice geçtim.
- 63,1 Kâğıt üzerinde **rafların yerlerini** değiştirdik, ilave raflar koyduk.
- 66,16 Ne zaman bir lokantaya, bir kahveye otursam gözüm **Osman'ın elinden** çıkma bu naif resimlere takılır.
- 66,22 Osman bu resimleriyle atalarından miras kalan **minyatür geleneğini** tevarüs etmiş gibidir.
- 70,1 Çocukları asaletli çıktı diyorlar, **Osman'ın vasiyetini** aynen uygulayıp atölyeyi Turan'a bilabedel vermişler.
- 70,9 **Osman'ın adı** altında bir gül goncası kanayıp duruyordu.
- 72,13 Celal'i ve tabii **savcının kızı** Ayla'yı hatırladım.
- 72,14 Yahu nedir, **başkasının derdi** gelip gelip bana çarpıyor.
- 72,23 **Dükkânın tabelasını** çok önceleri Osman Efendi yazmış: Kuaför Venüs.
- 73,2 **Venüs'ün dükkânı** da aşk maceraları başta olmak üzere, her türlü kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 73,27 Abi içeriden boyuyorum. **İşin sonuna** yaklaşmışım.
- 74,16 **Venüs'ün "Nü"sü**, biçimden çıkmış.

- 74,28 Turan "**Dalganın yeri** değil" diye susturdu.
- 78,22 Biz **Suna'nın kaçtığı**nyı duyduğumuz akşam Turan'la birlikte ırmak kıyısına indik.
- 80,2 **okulların açılışında** sattığımız ders kitapları, üniversiteye giriş için test kitapları, o kadar işte.

3.1.2.1.2. UNSURLARINDAN BİRİ VEYA İKİSİ KELİME GRUBU ŞEKLİNDE OLAN

3.1.2.1.2.1.Tamlayanı Kelime Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

3.1.2.1.2.1.1. Tamlayanı İyelik Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 7,9 **Annemin lepiska gibi yumuşacık, sarı saçları** vardı.
- 9,25 **Annesinin yaptığı** bez bebekleri bana gösterir, "Bebek... Bebek..." diye çırpınırdı.
- 10,1 Ben bu kızla birlikte kargaları kovalamaktan, köpekle yarışmaktan yorgun düşer, **annemin dizine** başımı koyar ve o saatlerde uyumuş olurum.
- 10,4 Zihnimde kalan; gökyüzü, bulutlar ve **annemin berrak mavi gözleri**.
- 10,25 Babam annem ile **ailesinin izni** olmaksızın evlenmiş.
- 13,22 **Annemin ailesi** Eyüp Sultan'nın belalılarından.
- 14,5 Bir defa **babamın ne ailesi, ne doğru dürüst mesleği, ne de parası** var.
- 14,17 Derken **annemin serseri ağabeyleri** kızı sinemanın sahibi zengin adamın akıldan yaya oğluna yamamaya kalkmışlar.

- 15,7 Bu dayak ve dayatma **annemin kaçma kararını** etkilemiş.
- 16,18 Hem **annemin kabadayı ağabeylerine**, hem de umum halka iyi bir nutuk çekiyor.
- 17,1 **Babamın bu işi** destan olmuş Eyüp Sultan'a.
- 17,6 **Annemin adı**Münire idi.
- 17,13 Bu kaçış hikâyesi **annemin ailesini** deliye döndürmüş.
- 20,24 İş bu noktaya varınca, o zamana kadar **babamın safında** duran hademeler, kâtibeler falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.
- 21,9 Öyle olmalı ki **annemin gönlünü** çalivermiş.
- 21,19 Tabii bunlar **babamın lafları**.
- 22,8 Ben **annemin kucağında** uyuyorum.
- 22,17 Babam neticeyi alınca "Hanıma haber vereyim bari" diye kalkıp **annemin bulunduğu** kompartımana geliyor.
- 23,4 Ben **annemin elini** tutmuşum.
- 24,1 Bu **benim babamın adı** hani "sosyalist" e çıkmış ya; kendisi bir yere gitmeden önce şöhreti gidiyormuş.
- 24,12 Ne bilsin **babamın böyle tedavisi gayrimümkün bir derde düştüğünü**.
- 24,14 **Caresiz, nahiye pazarında bir kahveye çöküp onu bekleyen babamın yanına** varmış.
- 26,16 **Babamın naklettiğine** göre, şefin karısı da bir nevi ruh hastası imiş.
- 27,16 **görevinin gerektirdiği** saate kadar kaybolur, sonra yine öyle sessizce dönerdi.
- 27,21 Söylentiye göre **karısının cesedini** bulamamışlar.

- 28,17 babam **hiç yanından ayırmadığı daktilosunun başında** kim bilir neler yazar.
- 28,24 **Annemin hamileliği** ilerlemiş, günü yaklaşmıştı.
- 29,26 İçinden **annemin soluk pembe mantosu, başörtüsü, yıpranmış kunduraları, aynası ve tarağı, yüzüğü, küpeleri** çıktı.
- 30,1 **Parmaklarının ucuyla** dokundu.
- 38,22 Emin Efendi'nin himmeti, **bizimkinin gayreti** ile şuracığa yerleştiriverdik.
- 38,28 Ben **babamın tuhaf bir cazibe taşıdığını** o yaşlarımda bile anlıyordum.
- 39,17 Lakin **anneme olan bitimsiz aşkının ömür boyu sürdüğünü**, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 40,7 Geceleri bazen **babamın mızıkasıyla** uyanırdım.
- 40,17 **annemin o sarı lepiska saçlarını, mavi berrak gözlerini** hayal eder.
- 41,4 Oğlan **gözlerinin önünde** eriyip gidiyormuş.
- 44,18 Emin Efendi: — Yahu ne belediyesi be. Bura **bizim otelin arsasıdır**.
- 45,7 **Evimizin fazla bir girdisi çıktısı, ocağı bucağı** yoktu.
- 45,8 Polisler az zamanda her yana baktılar, en fazla **babamın kitaplarını** karıştırdılar.
- 47,9 **Ailemizin özel tarihiyle** karşılaşmış, **babamın mahremiyetine** girmiştim.
- 47,12 **Vagon evimizin üzerinden** havalanan kuşlar odaya doluverdi.
- 49,17 Annemi nasıl kaçırdığının hikâyesi: "**Bahtımın Yıldızı**" başlığı altında.
- 49,17 **Annemi nasıl kaçırdığının hikâyesi:** "Bahtımın Yıldızı" başlığı altında.

- 50,10 Oysa o günlerde ben, **ilk aşkımın acılarını** yaşıyor.
- 52,6 Demek ki gerçekten **dedemin torunu, babamın oğlu** imişim.
- 52,10 **Kirpiklerinin gölgesi** mavi gözlerini çevreliyordu.
- 53,4 Kolyeyi **formasının cebine** attı.
- 54,6 Kollarını **göğsünün üstünde** birleştirip pazularını şişirdi.
- 61,21 Buranın yerlisi, bahçeli evi var, köyde tarlaları. Lakin **çocuklarının hiçbirinde** gözü kalmamış.
- 65,23 **kocasının işini** ona bağışlamış.
- 70,26 **Genç ömrümüzün parlak yıldızları** altında geceler boyu hayaller kurup goller atıyor.
- 75,5 her attığı adımla **aşkının destanına** yeni mısralar ekledi.
- 76,26 Bu defa **mezkûr lunaparkımızın bir sürprizi** vardı.

3.1.2.1.2.1.2. Tamlayanı İsim Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 9,9 Marşandizler **çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, kömür ve maden yüklü vagonların yorgun, ihtiyar katarlarıydı.**
- 9,12 Annem **istasyon binasının önüne**, raylar arasına kadar gitmeme katiyen izin vermezdi.
- 10,6 **Akşam ezanının önü sıra** babam elinde bir zembil, ekmek, sebze, bana mutlaka bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı şeker ile çıkagelirdi.
- 10,20 **hayat hikâyesinin her safhasını** olanca ayrıntısı ile saatlerce anlatırdı.
- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile **semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi** olup çıkmış.

- 23,17 O gece **istasyon sefinin dairesinde** kalmışız.
- 23,8 Babam **istasyon binasının loş ışıkları** altında, bir o yana, bir bu yana volta atıyor, bir yandan sigara içiyor.
- 23,17 O gece **istasyon sefinin dairesinde** kalmışız.
- 23,25 **Demiryolu geçici işçilerinin kaldığı** çadır.
- 30,3 Beni kucaklayarak **vagonun tek penceresinin önündeki** sedire götürdü.
- 31,19 Kahvede garsonluk, **Orman İdaresi'nin ağaçlandırma projesinde** fidan dikimi, pazarda karpuz sergisi, yazlık sinemada fındık-fıstık-gazoz satışı, bir sürü işe girip çıktım.
- 34,24 **Cay ocağının yanında** devasa bir su küpü dururdu.
- 35,3 bir de küpün toprak tadı suya ilave olunca **yaz günlerinin bunaltıcı sıcağında** tadına doyum olmazdı.
- 37,24 **Sarıkaya Oteli'nin bitişiğindeki** küçük aralığa bir işporta tezgâhı kurmuş.
- 43,6 **Abdullah'ın işporta tezgâhının bulunduğu** küçük aralığa elbirliğiyle bir dükkân kuracak, Çerçi'yi kardan, soğuktan kurtaracaklardı.
- 43,22 Bilenlerin anlattığına göre bir zaman **dağ eşkıyasının ayak işlerini** görmüş.
- 43,22 **parti patırtısının ortığı toza-dumana bulduğu** sırada yeniden zuhur etmişti.
- 48,6 **Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin bahçesinde** TPAO'nun yaptığı sondaj sonucu petrole rastlanmadı.
- 48,25 İlaç tarifeleri -mesela: **kuşburnu marmeladının basur illetine birebir olduğu.**
- 49,9 *Çerh bozulmuş dünya ıslah olmuyor **Fukara ehlinin yüzü** gülmüyor Ruhsatı de ne dediğin bilmiyor Yazı belli değil hat belli değil*

- 67,24 Bacasından dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe **kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir.**
- 69,2 **Carşı esnafının sevgilisi** olup çıkması bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Koroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 73,11 **Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi,** ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 74,12 Sen say **Cin padişahının kızı.**
- 77,26 Balon tam **Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin üzerinden** geçerken Kara Turan'ın gülleri rüzgâra kapılmış kar taneleri misali ağır ağır inmeye başladı.

3.1.2.1.2.1.3.Tamlayıcı Sıfat Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 7,5 "İnatsın inat.. **İnatçı adamın saçı** yatmaz. Dedene çekmişsin besbelli. Keşke annene benzeseydin."
- 8,2 Ve ben yeniden **beş altı yaşların pembe-beyaz dünyasına** gömülüyorum.
- 8,13 Annem **vagon evin önüne** bir bahçe kurmuştu.
- 8,4 **Küçük istasyon binasının arkasında,** battal bir hatta çekilmiş, eski bir vagonunda kalıyorduk.
- 10,9 Irmağın karşı yakasında uzanan nahiyede galiba **bir zahire tüccarının kâtipliğini** yapıyordu.
- 10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, **bir kamyonun şoför mahallinde,** bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur:

- 11,21 **Mübarek hayvanın insanoğlu'na faidesi** çoktur bilirsiniz.
- 14,17 Derken annemin serseri ağabeyleri kızı **sinemanın sahibi zengin adamın akıldan yaya oğluna** yamamaya kalkmışlar.
- 15,16 Bak, bak, bak... Hem kızı kaçıracak, hem de **atılan dayağın hesabını** soracak.
- 14,4 **Sinemayı yakıp Münire'yi kaçırın Bulgaryalı Ali'nin destanı.**
- 24,20 Gerçekten de **iki taşın arasında**, nahiye pazarını bir baştan bir başa rüzgâr gibi gezerek esnaf ile konuşmuş; ayaküstü **bir zahire tüccarının kâtipliğini ve muhasebesini** kapıvermiş.
- 25,12 **İçeriye kurulan sac sobanın borusu** tepeden çıkıyordu.
- 27,11 Atın ahırını **su deposunun bitişiğinde** idi.
- 28,17 Kış gelir, **sac sobanın üzerindeki** mavi çinko demlik cızırdamaya başlar, babam hiç yanından ayırmadığı daktilosunun başında kim bilir neler yazar, annem sedirde söküklümüzü diker, **vagon evin penceresinden** dışarıda savrulan kar tanelerine büyümlü ışıklar düşerdi.
- 29,10 Başımı **dilsiz kızın omzuna** gömmüştüm.
- 32,5 **Bir su borusunun iki ucuna** kalıp-beton dökülerek halterler icat ediliyor.
- 34,6 **karlı kış gecelerinin ıssızlığında** kahvedeki mangalın başına çöküp kafayı çekerlerdi.
- 35,11 Kahvenin karşısında Foto Tombul'un dükkânı, önünde yaz günleri **bodur akasyanın gölgesine** çektiği körüklü makine...
- 35,14 **ömürlerinde nâmahreme vüzlerini göstermemiş bu kadınların umutsuz lakin inatçı dirençleri karşısında** kan-ter içinde kalırdı.

- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar **ulu cınarın gölgesine** tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır.
- 37,1 "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müştemilatı**nı tutmamıza aracılık etmişti.
- 37,16 Bahçede bir büyük dut, bir iki zerdali, vişneler, dallarını **oturduğumuz odanın penceresine** uzatan bir yaz elması vardı.
- 40,1 Vagon evimizde, **ırmağa bakan pencerenin önüne** oturur.
- 41,8 **Sokağa bakan pencerenin girintisine** oturturlar, gün boyu orada kalırdı.
- 43,16 Emin Efendi'ye göre bu İskender **düze inmiş eşkıyanın en sefili** idi.
- 48,16 **cıkar yolun "çöpleri denize dökmek" olduğu** ifade edilmiştir.
- 52,4 Ayla ile karşı karşıya gelince **bütün bunların hiçbirisi** olmadı.
- 52,8 **Ayla'nın okula gittiği yolun en tenha köşesinde** karşısına çıktım.
- 53,23 **Hiçbir sırrın saklı kalamadığı** küçük kasabalar.
- 55,22 **Bu işlerin üzerinden çok geçmedi.**
- 61,4 **Yüzümdeki sivilcelerin çoğu** geçti, yerlerinde izi kaldı.
- 61,16 **Emekli ilköğretim müfettişi Cavit Bey'in dükkânı.**
- 63,16 Duvarlara **ünlü ressamların röprodüksiyon tablolarını** asacaktık.
- 64,29 Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey, **ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde** yorgun ama memnun gülümsedi.
- 65,16 Bunun babası **odun-kömür satan Zahit Efendi'nin yanında** çalışmış.

- 66,20 Ancak dikkatli bir göz **bir resmin ötekinden farkını** seçebilir.
- 66,24 Yine de ona **kartpostal manzaralarından edinilmiş bir cilanın eklendiğini** söylemeliyim.
- 67,20 Bunlar da **bir nevi minyatürlerin sembolik dilini, sürekli tekrar edilen mazmunlarını** kullanıyor.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, **oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına** bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 69,11 Osman **karlı dağların doruklarına** pembe-beyaz bulutlar mı indiriyor.
- 69,14 Osman **durgun göle akan derenin kıyısına** türküler söyleyerek dönen bir su değirmeni oturturken; oğlan **beri vandaki sazlıkların gölgesine** yeşil başlı gövel ördekleri dizip çıkıyor.
- 71,12 Kaç defa **takım kaptanı Demirci Takoz Ahmet'in elinden** zor aldım keratayı.
- 71,23 Meğer **Kömürcü Halime'nin kara sığırcık cücüğüne benzer gariban oğlunun içinde** ne yangınlar varmış.
- 72,3 **Mermer kurnanın bir yanında** o, öte yanında ben.
- 72,12 **Karşılıksız aşkların törpülediği** gençlik.
- 72,18 Ben de **musluktan kurnaya dökülen suyun şırıltısına** daldım.
- 73,11 Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi, ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri, **gelip geçen gençlerin merakını** kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 74,9 **Tüm kasabanın gözü** üstünde.
- 80,6 "Küçük Kitapçı", **kurduğumuz havallerin eşiğine** bile ulaşmamıştı.

3.1.2.1.2.1.4.Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 9,9 Marşandizler **cobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, kömür ve maden yüklü vagonlarını**orgun, ihtiyar katarlarıydı.
- 11,23 **Tavukların, horozların** arasına hindi, kaz, ördek katılıvermiş.
- 15,24 yani atların kişnediği, **topların tüfenklerin patladığı**, alevlerin her yanı sardığı sahnelerde.
- 25,25 **Irmakla istasyonun** arasında bir harabe vardı.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, **bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması**, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 40,22 **Cerçi Abdullah ile Şadiye'nin uzun süre çocukları** olmamış.
- 50,10 Oysa o günlerde ben, ilk aşkımanın acılarını yaşıyor; sevda rüzgârı **sivilcelerimin, bir türlü yatmayan kirpi saçlarımın** üzerinden esip geçiyordu.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları başta olmak üzere, her türlü kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin merkezi** idi.
- 76,13 **Leylakların, zambakların** bahçelerden fışkırdığı, baharın başa vurduğu günlerden birinde kasabamıza lunapark geldi.
- 77,26 Balon tam **Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin** üzerinden geçerken Kara Turan'ın gülleri rüzgâra kapılmış kar taneleri misali ağır ağır inmeye başladı.

3.1.2.1.2.1.5. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, saçlarımı okşar, **aslı bey olanların o tabii cömert tavrı** ile yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuştururdu.
- 68,4 Yeter ki **manzaraya bakanların içi** açılsın; "Ulan Osman eline sağlık be" deyiversinler.
- 78,20 **Kasabalardan kaçanların serüvenleri** ne kadar birbirine benzer ve niçin sonu hep hüsrarla biter?

3.1.2.1.2.1.6. Tamlayanı Kuvvetlendirme Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 79,23 "Hele dursun, **kitapların da bir kaderi** vardır"

3.1.2.1.2.1.7. Tamlayanı Uzaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince **hemşehrilerden bir ikisinin yardımı** ile Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap bir eve yerleşmiş.
- 31,8 işte **onlardan birinin en hızlı döneminde**, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 75,17 **Karşıgeçe köylerinden birinin belde başkanı** merkezdeki Belediye Reisi'ne jest olsun diye bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.

3.1.2.1.2.1.8.Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 11,14 **Pelvan Sülüman'nın** elinden gelir bir iş yok.
- 12,7 Sadece **Pelvan Sülüman'nın** güreşe çıkarken koluna bağladığı hamaylı almış hatıra olsun diye.
- 13,22 Annemin ailesi **Eyüp Sultan'nın** belahlılarından.
- 15,3 Babam meseleyi haber alınca "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru bile Müslümana yapmaz, ben de **Sülüman Pelvan'nın** torunu isem bunu sizin yanınıza komam" diye yeminler etmiş.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp **Sülüman Pelvan'nın Balçık İskelesi**'nde kayıkcılık yapan bir ahbabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 32,10 **Kaportacı İsmail Usta'nın genç irisi çırağı** Erdoğan iki binlik rakı şişesine kum doldurmuş.
- 35,25 Lütfi Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş **Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhı**na yavaşır.
- 32,28 Biz mahallenin zayıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları **Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını** düşünür.
- 35,11 Kahvenin karşısında **Foto Tombul'un dükkânı**, önünde yaz günleri bodur akasyanın gölgesine çektiği körüklü makine...
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, en uçta ise **Aşçı Lütfi Efendi'nin küçümen dükkânı** sıralanırdı.
- 38,22 Güya **Cerçi Abdullah'ın karısı** Şadiye diyesiymiş ki.
- 48,6 **Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin** bahçesinde TPAO'nun yaptığı sondaj sonucu petrole rastlanmadı.

- 56,25 Babam **Cerci Abdullah'ın kapısını** çaldı.
- 65,13 **Kömürcü Halime'nin oğlu** Turan.
- 69,9 Diyelim **Avare İsmail'in "Lezzet Lokantası"nın duvarına** bir manzara resmi çiziyorlar.
- 71,23 Meğer **Kömürcü Halime'nin kara sığırcık cücüğüne benzer gariban oğlunun** içinde ne yangınlar varmış.
- 73,9 **Kuaför Venüs'ün caddeye bakan camekânı** sürekli çekilen bir tül perdeyle kaplıdır.
- 80,17 Gazete dediğimiz yer **Musa Çavuş'un Hanyeri Matbaası**.

3.1.2.1.2.1.9. Tamlayanı Unvan Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 35,25 **Lütfi Efendi'nin dükkânı**nda kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır.
- 38,22 **Emin Efendi'nin himmeti**, bizimkinin gayreti ile şuracığa yerleştiriverdik.
- 55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz **Savcı Bey'in hanesini** dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 63,29 **Cavit Bey'in ıvır-zıvırı** arasından çıkmıştı.

3.1.2.1.2.1.10. Tamlayanı İlgi Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

- 38,4 **Bizim evin karşısında** bir ana-kız oturuyordu.

3.1.2.1.2.1.11. Tamlayanı bulunma Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

70,16 **bu isimde bir futbolcunun Fenerbahçe'de oynayıp oynamadığını** kimse bilmiyordu ama, Erol Hoca bizi inandırmıştı.

3.1.2.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirli İsim Tamlamaları

3.1.2.1.2.2.1. Tamlananı İsim Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlaması

10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, **bir kamyonun soför mahalli**nde, bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur:

13,9 Böylece babam **hayatın demir örsü**nde dövülmek üzere kendini zamanın girdabına fırlatıp atmış.

15,7 Bu dayak ve dayatma **annemin kaçma kararı**nı etkilemiş.

17,25 Elbette ki bir **kazanın nüfus kütüğüne** yapılmış kaydım, ama oralı değilim ki.

23,8 Babam **istasyon binasının loş ışıkları** altında, bir o yana, bir bu yana volta atıyor, bir yandan sigara içiyor.

26,29 Ve **adamın gözleri önü**nde batmış, bir daha da su yüzüne çıkmamış.

40,7 Geceleri bazen **babamın mızıka sesi**yle uyanırdım.

48,12 **Etibank'ın Ambarlı Santrali** için eleman alınacak.

50,18 Bizimkisi **tavşanın dağ küsmesi** gibi bir şey.

- 63,14 Kırtasiye çeşidini zenginleştirmeyi; **okulların ders kitabı ihtiyacını** karşılamayı düşündük.
- 66,6 **adamın ense kökü**ne tünler, saatlerce kalırmış orada.
- 67,24 Bacasından dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe **kartpostal duyarlığının mutluluk simgesi**dir.
- 69,9 Diyelim **Avare İsmail'in "Lezzet Lokantası"nın duvarına** bir manzara resmi çiziyorlar.
- 73,11 **Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi**, ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 75,17 **Karşıgeçe köylerinden birinin belde başkanı** merkezdeki Belediye Reisi'ne jest olsun diye bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.
- 80,17 Gazete dediğimiz yer **Musa Çavuş'un Hanyeri Matbaası**.

3.1.2.1.2.2.2. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirli İsim Tamlaması

- 7,9 **Annemin lepiska gibi yumuşacık, sarı saçları** vardı.
- 8,2 Ve ben yeniden **beş altı yaşların pembe-beyaz dünyasına** gömülüyorum.
- 9,9 Marşandizler **çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, kömür ve maden yüklü vagonların yorgun, ihtiyar katarları**ydı.
- 9,9 Marşandizler **çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, kömür ve maden yüklü vagonlar**myorgun, ihtiyar katarlarıydı.
- 10,4 Zihnimde kalan; gökyüzü, bulutlar ve **annemin berrak mavi gözleri**.

- 10,9 **Irmağın karşı yakasında** uzanan nahiyede galiba bir zahire tüccarının kâtipliğini yapıyordu.
- 10,20 **hayat hikâyesinin her safhasını** olanca ayrıntısı ile saatlerce anlatırdı.
- 11,2 **Ailenin diğer fertleri** aynı yolu izler iken yakalanmışlar.
- 11,17 Elde avuçta olan az bir para ile birkaç koyun alıp **bahçenin bir köşesine** yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 12,7 Sadece **Pelvan Sülüman'ının güreşe çıkarken koluna bağladığı hamaylı** almış hatıra olsun diye.
- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile **semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi** olup çıkmış.
- 14,6 Annem ise bir **evin bir kızı**.
- 14,17 Derken **annemin serseri ağabeyleri** kızı **sinemanın sahibi zengin adamın akıldan yaya oğluna** yamamaya kalkmışlar.
- 15,24 **Filmin en civcivli, şamatalı savaş sahnelerinde**.
- 16,18 Hem **annemin kabadayı ağabeylerine**, hem de umum halka iyi bir nutuk çekiyor.
- 17,1 **Babamın bu işidestan** olmuş Eyüp Sultan'a.
- 22,23 **Gecenin bir vakti**, yanından bozbulanık bir ırmak akan, bir küçük nahiyenin kıyıcığında, ıssız bir istasyonda iniyorlar tirenden.
- 23,28 **Irmağın öte yakasında** bir tahta köprü ile geçilen nahiye merkezi.
- 24,4 Peki bu nasıl büyük bir şöhret olmalı ki, o günün Türkiye'sinde **vatanın bu ücra köşesine** kadar ulaşmış.
- 25,10 Aklım erdiğinde, ilk hatırladığım fotoğraflar arasında bu **kulübenin mutlulukla tüten bacası** var.

- 26,25 Uyandığında, **gecenin bir vakti** bakmış kadın uzun ve beyaz gecelik entarisi ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini **ırmağın burgaçlar vaperak köpürdüğü en coşkun yerine** fırlatıvermiş.
- 27,6 **Şefin bende kalan fotoğrafı**, beyaz atı ile ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 27,8 Evet, **şefin beyaz bir atı** vardı ve bir de güvercinleri.
- 27,12 Bir kez **makasçının dilsiz kızı**yla birlikte korka korka oraya kadar gittik.
- 27,16 Şef bazı günler güneşin battığı o kızıl saatlerde atıyla ırmak kıyısında belirir, **suyun aşağılara doğru kıvrıla kıvnla giden akıntısını** takip eder;
- 31,8 işte **onlardan birinin en hızlı döneminde**, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 31,19 Kahvede garsonluk, **Orman İdaresi'nin ağaçlandırma projesinde** fidan dikimi, pazarda karpuz sergisi, yazlık sinemada fındık-fıstık-gazoz satışı, bir sürü işe girip çıktım.
- 32,5 **Bir su borusunun iki ucuna** kalıp-beton dökülerek halterler icat ediliyor, **ağaçların uygun dallarında** barfiks çalışanlar oluyor.
- 32,10 **Kaportacı İsmail Usta'nın genç irisi çırağı** Erdoğan iki binlik rakı şişesine kum doldurmuş.
- 32,28 Biz **mahallenin zavıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları** Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını düşünür.
- 33,12 **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'nin bir köşesine** koyduğu tahta masaya yerleşmişti.

- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, saçlarını okşar, **aslı bey olanların o tabii cömert tavrı** ile yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuştururdu.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi tek katlı, **kasabanın bütün eski binaları** gibi kırmızı kiremitli, bir bina.
- 35,3 Su doğruca küpe girer, küp domur domur terleyerek suyu soğutur, bir de **küpün toprak tadı** suya ilave olunca **yaz günlerinin bunaltıcı sıcağı**nda tadına doyum olmazdı.
- 35,7 **Kasabanın kulağı kesik ihtiyarları**, sırf bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine otururlardı.
- 35,14 **ömürlerinde nâmahreme yüzlerini göstermemiş bu kadınların umutsuz lakın inatçı dirençleri** karşısında kan-ter içinde kalırdı.
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, en uçta ise **Aşçı Lütfi Efendi'nin küçümen dükkânı** sıralanırdı.
- 35,25 Lütfi Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş **Gazozcu Nurettin'in seyvar tezgâhı**na yanaşır.
- 36,29 O zamanlar **Anadolu'nun bu unutulmuş kasabalar**ında buzdolabı falan yoktu.
- 37,1 "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müstemilatı**nı tutmamıza aracılık etmişti.
- 40,17 **annemin o sarı lepiska saçlarını, mavi berrak gözlerini**ni hayal eder.
- 40,22 **Çerçi Abdullah ile Şadiye'nin uzun süre çocukları** olmamış.

- 41,23 Babası bunları tezgâhında satıyor, **Celal'in o hali** ile aile bütçesine katkısı oluyordu.
- 42,16 **Mektebin en güzel kızı** Ayla.
- 43,6 **Abdullah'ın işporta tezgâhı**nın bulunduğu küçük aralığa elbirliğiyle bir dükkân kuracak, Çerçi'yi kardan, soğuktan kurtaracaklardı.
- 43,22 Bilenlerin anlattığına göre bir zaman **dağ eşkıyasının ayak işleri**ni görmüş.
- 43,22 **zaptiyelerin eşkıya milleti**ne aha kuş gibi yumulduğu demde ortalarından kaybolmuş.
- 47,9 **Ailemizin özel tarihi**yle karşılaşmış, babamın mahremiyetine girmiştim.
- 48,6 **Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin** bahçesinde TPAO'nun yaptığı sondaj sonucu petrole rastlanmadı.
- 51,17 Bu maviler **Ayla'nın mavi gözleri**.
- 51,18 Kırmızılar **Celal'in kanlı gözyaşları**.
- 52,8 **Ayla'nın okula gittiği yolun en تنها köşesinde** karşısına çıktım.
- 53,26 Ve bir anda **kasabannın bir ucundan** öteki ucuna kadar ne çabuk yayıldı bu haber.
- 63,16 Duvarlara **ünlü ressamların röprodüksiyon tabloları**nı asacaktık.
- 66,10 Çarşı esnafı **oğlanın bu merakını** görünce "Yahu Osman sevaptır, şunu çırak al bari eli iş tutsun, bir meslek sahibi olsun, yetim sayılır" diye asılmışlar.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, **oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyası**na bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 70,22 Bizler, **sınıfın arka sıraları**nda oturan hayta takımı bu sözden kaynaklanan Fenerbahçe macerasını efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.

- 70,26 **Genç ömrümüzün parlak yıldızları** altında geceler boyu hayaller kurup goller atıyor.
- 71,10 Turan **takımın yedek kalecisi**ydi ve kazara kaleye geçtiği maçlarda çok pis goller yer.
- 71,23 Meğer **Kömürcü Halime'nin kara sığircık cücüğüne benzer gariban oğlu**nun içinde ne yangınlar varmış.
- 72,3 **Mermer kurnanın bir yan**ında o, öte yanında ben.
- 72,20 Venüs dedikleri **kasabanın tek bayan berberi** Mualla idi.
- 72,25 Bu Venüs adı o kadar yaygınlaşmış ki, artık herkes **kadının gerçek ismi** sanıyor.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte **kasabanın saç tuvaletine yeni yeni alışan hanım nüfusuna** hizmet veriyorlar.
- 73,9 **Kuaför Venüs'ün caddeye bakan camekânı** sürekli çekilen bir tül perdeyle kaplıdır.
- 76,26 Bu defa **mezkûr lunaparkımızın bir sürprizi** vardı.
- 79,23 "Hele dursun, **kitapların da bir kaderi** vardır"

3.1.2.1.2.2.3.Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

- 9,14 Zaten az sonra; yani tirenler çekip gittikten, ses-seda kesildikten sonra **makasçının karısı ile kızı** gelir,
- 14,5 Bir defa **babamın ne ailesi, ne doğru dürüst mesleği, ne de parası** var.
- 24,20 Gerçekten de iki taşın arasında, nahiye pazarını bir baştan bir başa rüzgâr gibi gezerek esnaf ile konuşmuş; ayaküstü **bir zahire tüccarının kâtipliğini ve muhasebesini** kapıvermiş.

- 25,5 Samanla çamuru karıp **vagonun çatışını, içini, deliğini deşğini** sıvamışlar.
- 29,26 İçinden **annemin soluk pembe mantosu, başörtüsü, yıpranmış kunduraları, aynası ve tarağı, yüzüğü, küpeleri** çıktı.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, **bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle volda bir an olsun yan yana gelmesi** bile zordu.
- 45,7 **Evimizin fazla bir girdisi çıktısı, ocağı bucağı** yoktu.
- 67,20 Bunlar da **bir nevi minyatürlerin sembolik dilini, sürekli tekrar edilen mazmunlarını** kullanıyor.
- 77,10 Ama bizler, aşağıda başlarını kaldırarak balonu takip eden meraklı kalabalık, az sonra **balonun mutadı hilafına alçaldığını, belli bir hedefe doğru yaklaştığını** gördük.

3.1.2.1.2.2.4.Tamlananı Tekrar Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

- 63,29 **Cavit Bey'in ıvır-zıvırı** arasından çıkmıştı.

3.1.2.1.2.2.5.Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

- 48,16 Muhtelif memleketlerde on altı şehir gezen altı kişilik "Çöp Tetkik Heyeti" Belediye Meclis Başkanlığına verdiği üç sahifelik raporda **çöplerin yakılarak gübre haline getirilmesi** için üç yüz milyon liraya ihtiyaç olduğu belirtilmiş.

3.1.2.1.2.2.6.Tamlanamı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

- 15,24 Filmin en civcivli, şamatalı savaş sahnelerinde; yani atların kişnediği, topların tüfenklerin patladığı, **alevlerin her yanı sardığı** sahnelerde.
- 24,12 Ne bilsin **babamın böyle tedavisi gayrimümkün bir derde düştüğü**nü.
- 32,28 Biz mahallenin zayıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları **Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını** düşünür.
- 38,28 Ben **babamın tuhaf bir cazibe taşıdığı**nı o yaşlarımda bile anlıyordum.
- 39,17 Lakin **anneme olan bitimsiz aşkının ömür boyu sürdüğü**nü, onun bıraktığı boşluğu **bir başkasının asla dolduramayacağı**nı adım gibi biliyordum.
- 43,22 **parti patirtisinin ortalığı toza-dumana bulduğu** sırada yeniden zuhur etmişti.
- 48,16 **çıkarc yolun "çöpleri denize dökmek" olduğu** ifade edilmiştir.
- 48,25 İlaç tarifeleri -mesela: **kuşburnu marmeladının basur illetine birebir olduğu**.
- 52,8 **Ayla'nın okula gittiği** yolun en tenha köşesinde karşısına çıktım.
- 53,23 **Hiçbir sırrın saklı kalamadığı** küçük kasabalar.
- 70,16 **bu isimde bir futbolcunun Fenerbahçe'de oynayıp oynamadığını** kimse bilmiyordu ama, Erol Hoca bizi inandırmıştı.
- 76,13 **Leylakların, zambakların bahçelerden fişkirdiği, baharın başaya vurduğu** günlerden birinde kasabamıza lunapark geldi.
- 78,26 **Ateşböceklerinin arada bir yanıp söndüğü** kıpırtısız gecelerden birindeydik.
- 79,16 **Kimsenin kitaba falan baktığı** yoktu.

3.1.2.1.2.2.7. Tamlananı Derece Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

23,24 Yan tarafta **makasçının daha da küçük evi**.

43,16 Emin Efendi'ye göre bu İskender **düze inmiş eşkıyanın en sefil** idi.

3.1.2.1.2.2.8. Tamlananı Yaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

11,21 **Mübarek hayvanın insanoğlu'na faidesi** çoktur bilirsiniz.

3.1.2.1.2.2.9. Tamlananı Uzaklaşma Grubu Olan Belirli İsim Tamlaması

66,20 Ancak dikkatli bir göz **bir resmin ötekinden farkı**nı seçebilir.

3.1.2.2. BELİRSİZ İSİM TAMLAMASI

“Tamlayanı eksiz ilgi hali çekiminde olduğu, tamlananın iyelik (-ı / -sı –ları) eki aldığı söz öbeğine belirtisiz isim tamlaması denir. Bu iki isim arasındaki ilişkiyi, tamlanan ögenin aldığı iyelik eki sağlar. İşlevi geriye doğru olan bu ek, öbeğin oluşması için gereken ögedir.”⁵⁰

“Birinci unsurunda ilgi hâli eki bulunmayan isim tamlaması, *belirtisiz isim tamlamasıdır*. Bu tamlama, belirsiz, genel bir nesneyi, bir türü karşılar.

⁵⁰Karaağaç, a.g.e., s. 172

Belirtisiz isim tamlamasının iki unsuru arasında daimî bir ilişki mevcuttur. Tamlamada iki unsur arasına başka bir unsur giremez ve unsurlar yer değiştiremez. Bundan dolayı nesne adı olarak kullanılmaya en elverişli kelime gruplarından biri belirtisiz İsim tamlamasıdır.”⁵¹

3.1.2.2.1.UNSURLARI TEK KELİME OLAN BELİRSİZ İSİM TAMLAMALARI

3.1.2.1.1.1.Tamlayanı Ve Tamlananı İsim Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 7,11 "Benim oğlum okuyacak, yüksek bir memur olacak" der, sonra da **göz ucuyla** babama bakardı
- 7,18 **Sisler arasında** beliren bir **masal gemisi** gibi.
- 7,19 Hafızamda birtakım resimler, olaylar, **insan yüzleri** var.
- 8,4 Küçük **istasyon binasının** arkasında, battal bir hatta çekilmiş, eski bir vagonunda kalıyorduk.
- 8,21 Sabah uyandığımda, pencereden sızan güneş gözlerimi kamaştırır; ortalığı bir**karanfil kokusu** kaplardı.
- 9,1 Öğleye doğru **posta katarı** geçer; onun ardısıra bir marşandiz çuflayapufloya istasyona girerdi.
- 9,3 **Posta katarları** hep asker mi taşır?
- 9,9 Marşandizler çobanların, koyunların, iri **kangal itlerinin**, kömür ve maden yüklü vagonların yorgun, ihtiyar katarlarıydı.

⁵¹Karahan, a.g.e., 2014, s.44

- 9,12 Annem **istasyon binasının** önüne, **raylar arasına** kadar gitmeme katiyen izin vermezdi.
- 9,14 **ikinci serini** bastırılmış olur,
- 9,21 Sekiz on yaşlarındaki küçük kızı bu**siddet ortamından** fena halde etkilenmiş;
- 9,26 O **issizlik içinde** bana bir kardeş gibi sarılmıştı.
- 9,27 Bir dediğimi iki etmez; yabancı armutlara kedi gibi tırmanır, bozkırın ortasında yemlik, kuzukulağı, mantar, **yer elması** ne bulursa getirirdi.
- 10,6 **Akşam ezanının** önü sıra babam elinde bir zembil, ekme, sebze, bana mutlaka bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı şeker ile çıkagelirdi.
- 10,9 Irmağın karşı yakasında uzanan nahiyede galiba bir **zahire tüccarının** kâtipliğini yapıyordu.
- 10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, bir kamyonun **şoför mahallinde**, birat **arabası** üzerinde veya ikinci mevki bir **tiren kompartımanında** sormuşumdur
- 10,20 **hayat hikâyesinin** her safhasını olanca ayrıntısı ile saatlerce anlatırdı.
- 10,29 **Bulgar muhaciri.**
- 11,8 Sonra **aile bağları** büsbütün unutulmuş.
- 11,22 Derken koyunların yanına bir iki inek; beri yanda bir **tavuk kümesi.**
- 11,25 köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, evcil güvercinlerimizi de katarsak, mahallenin ortasında bir **hayvanat bahçesi** kurduk sanki.
- 11,29 **Hayvanat bahçesi** kurulmuş amma, sağdan soldan homurtular da yükseliyormuş.
- 12,1 Bulgaryalı, **mahalle arasını** ahıra çevirdi; **horoz sesinden**, **inek böğürtüsünden**, **gübre kokusundan** bunaldık diyenler çoğalmış.

- 12,2 Hatta bunlardan biri selamsız sabahsız **bahçe kapısı**ndan girip Pelvan Sülüman'ı tehdit etmeye kalkışınca, Pelvan bu kuru gürültüyü kökünden kesme fırsatı yakalamış; adamı tuttuğu gibi bahçedeki **dut dalı**na asıvermiş.
- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve **semt pazarı**nın en çok tanınan, sevilen kişisi olup çıkmış.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **camî şadırvanı**nda abdest aldığı bir sırada devrilen bir **dişbudak gövdesi** gibi göçüvermiş.
- 12,28 Komşular, ahabplar, "Ali gel etme, **dede ocağı**mı tüttür, biz sana destek oluruz, daha yaşın küçük, hele bir vakit geçsin, seni burdan eveririz, geçinip gidersin." diye **nasihat faslı**na başlayınca, babam hepsini başı önünde sessizce dinlemiş.
- 13,9 Böylece babam hayatın **demir örsü**nde dövölmek üzere kendini zamanın girdabına fırlatıp atmış.
- 15,3 "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, **Moskof gavuru** bile Müslümana yapmaz, ben de Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu sizin yanınıza komam"
- 15,7 Bu dayak ve dayatma annemin **kaçma kararı**nı etkilemiş.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'nın **Balçık işkelesi**'nde kayıkçılık yapan bir ahabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 15,15 Lakin babamda bir başka plan daha var ki, o da **intikam planı**.
- 15,19 **Bahçe sineması** tıklım tıklım.
- 15,20 Bir **korsan filmi** mi oynuyor, yoksa Rüzgâr Gibi Geçti mi oynuyor, neyse ne.
- 15,24 Filmin en civcivli, şamatalı **savaş sahnelerinde**;
- 16,2 Millet pek çakmıyor önce; sonra duman, **yanık kokusu** falan iş anlaşılıyor.
- 16,13 Babam duvara tırmanıp arka tarafından benzin dökerek perdeyi tutuşturduktan sonra, doğru **makine dairesine** seğırtiyor.

- 17,13 Bu **kaçış hikâyesi**annemin ailesini deliye döndürmüş.
- 17,25 Elbette ki bir kazanın **nüfus kütüğü**ne yapılmış kaydım, ama oralı değilim ki.
- 18,3 Coğrafyaya, mekâna dair bir bağlanma, bir **aidiyet duygusu** yok bende.
- 18,5 Hep yollar, kıvrılıp giden tozlu yollar, eski dökülen otobüsler, **kamyon karoserleri, tiren rayları**, vagonlar, kurum vs.
- 18,8 O vagondan eve gelmeden önce, artık ben beş yaşında mıyım, daha mı fazlayım, her neyse, babam bir kasabada **ortaokul kâtibi** imiş.
- 19,3 havuzun üzerine de sarmaşıklardan, **asma fidanlarından** bir çardak kurmuşlar.
- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, **sebze maşaralarını**, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 20,4 "Madem biz bu bahçeyi **alın teri** dökerek yetiştirdik, ürünü de eşit olarak bölüşmeli değil miyiz?.."
- 20,16 Bak, bak, bak... Hani babam **Bulgar muhaciri** ya, onu çıtlamak istiyor, bu bir.
- 21,5 Hele bir de **güneş gözlüklerini** taksın, müdürden, kaymakamdan geri kalmaz.
- 21,7 Ayakkabılar pırıl pırıl cilalı, pantolon **jilet benzeri** ütülü, çakı gibi.
- 21,11 O gece bir **at arabası** çekmiş mektebin önüne.
- 21,14 **Meyve fidanlarını** da kıracaktım ama, kıyamadım diyor.
- 21,17 O gider başka bir **insan evladı** gelir,
- 22,3 **Tiren şefi** ile anında ahbap olmuş.
- 22,26 Şeftiren **istasyon şefini** bir kenara çekerek bir süre konuşuyor.

- 23,8 Babam istasyon binasının **loş ışıkları** altında, bir o yana, bir bu yana volta atıyor, bir yandan sigara içiyor.
- 23,11 Uzaklardan kesik kesik **köpek havlamaları** iştiliyor.
- 23,15 Şimdilik tek isteğimiz başımızı sokacak bir **dam altı**.
- 23,23 **İstasyon binası** çok küçük.
- 23,26 Birkaç ölgün akasya, bir iki **söğüt ağacı**.
- 23,28 Irmağın öte yakasında bir tahta köprü ile geçilen **nahiye merkezi**.
- 24,7 **İstasyon şefi** önce **nahiye müdürü** ile görüşmüş.
- 24,14 Çaresiz, **nahiye pazarı**nda bir kahveye çöküp onu bekleyen babamın yanına varmış.
- 24,20 Gerçekten de iki taşın arasında, **nahiye pazarı**nı bir baştan bir başa rüzgâr gibi gezerek esnaf ile konuşmuş; ayaküstü bir **zahire tüccarı**nın kâtipliğini ve muhasebesini kapıvermiş.
- 25,7 Sonra bunun üzerine süpürgeyle mis gibi bir **kireç badanası** geçirmişler.
- 25,8 Görenler bir **masal kulübesi** der yani.
- 25,17 Onlar daha ilk günden itibaren, yanlarına bir **can şenliği**, bir **insan nefesi**, bir komşu geldi diye sevinmiş; elden gelen yakınlığı göstermişlerdi.
- 25,20 Kadın çorba yapmış, **bulgur pilavı** kotarmış; soğan-ekmek-ayran yiyip kalkmıştık.
- 26,9 **Hasta sahipleri** evimi, ailemi sorar, kafası kesik horozu elime tutuştururlardı.
- 26,16 Babamın naklettiğine göre, şefin karısı da bir nevi **ruh hastası** imiş.
- 26,19 Bozkırın ortasında, küçük bir ara istasyonda, o **yalnızlık içinde** birbirlerini yemeye başlamışlar.

- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın uzun ve beyaz gecelik entarisi ile **ırmak kıyısında** çığlıklar atarak koşuyor.
- 26,29 Şef **dehşet içinde yokuş aşağı** düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü en coşkun yerine fırlatıvermiş. Ve adamın **gözleri önünde** batmış, bir daha da **su yüzüne** çıkmamış.
- 27,6 Şefin bende kalan fotoğrafı, beyaz atı ile **ırmak kıyısında** dolaşmaları.
- 28,4 Meğer o baykuş suratlı makasçı **balık gününü** bekler, **şarap şişesini** o gün birden ikiye çıkarırmış.
- 29,5 O gün **istasyon şefi**, makasçı, makasçının karısı, dilsiz kızı ve ben babamla annemi **gözyaşları içinde** tirene bindirdik.
- 29,20 Kar **her yanı** örtmüştü.
- 29,23 **Yaz boyu** kovaladığım kargalar, az ileride, gözlerini cama dikmiş hareketsiz duruyorlardı.
- 31,5 Doğru, lakin sabahçı-öğleci okuyoruz o gariban **lise binasında**.
- 31,8 Ülkemizde bitmez tükenmez **eğitim seferberlikleri** yapılır ya.
- 31,14 Askerlik **Şube Başkanı**, Veteriner, **Hükümet Tabibi** ağzı laf yapan mülki amirlerden hevesi olan herkes derse geliyor.
- 31,17 Biz liseliler sabah gidiyoruz mektebe, öğleden sonra **ortaokul talebesi** bağıra, çağıra sınıfları dolduruyor.
- 31,19 **Öğle sonları** boştayım.
- 31,19 Kahvede garsonluk, **Orman İdaresi**'nin ağaçlandırma projesinde **fidan dikimi**, pazarda **karpuz sergisi**, yazlık sinemada findık-fıstık-gazoz satışı, bir sürü işe girip çıktım.

- 31,23 O yıllarda sinemaya daha çok **kovboy filimleri, korsan filimleri, Herkül-Masist filimleri** geliyor.
- 32,5 hiçbir şey bulamayanlar yuvarlak **sel taşlarını** kaldırıp indirerek kas geliştirmeye çabalıyordu.
- 32,15 Derisine yapışan **saks mavisi** bir naylon fanila giyer, kısa kollarını **omuz başına** kadar kıvrır.
- 33,5 Babam o yıllarda arzuhalcilik, aynı zamanda **dava vekilliği** yapıyordu.
- 33,9 yanından hiç ayırmadığı Remington marka eski daktilosunda **geceler boyu** taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,14 Masa **cam kenarında** idi ve yanında küçük bir sehpa dururdu.
- 33,15 **Sehpanın üzerinde** gelişkin bir **küpe çiçeği**, onun da üzerinde duvara asılı bir saka kafesi.
- 33,19 **daktilo sesi** ile **saka civıltısından** mürekkep tuhaf bir konser Sarıkaya Oteli'nin kiraathane denilen giriş kısmını doldurdu.
- 33,24 Yetmiş beş-seksen yaşlarında, ama hâlâ dik duran, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları **nikotin sarısı**, eli kehribar tesbihli Emin Efendi **otelin sahibi** idi.
- 34,16 aslı bey olanların o tabii cömert tavrı ile **yelek cebinden** çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuşturdu.
- 34,20 Bir iki karı almış, **evlat sahibi** olamamış.
- 34,24 **Çay ocağının** yanında devasa bir **su küpü** dururdu.
- 34,26 Lakin ahali bu klorlu **şebeke suyuna** alışmamış, içmek için eskiden kalan **çeşme sularına** rağbet ediyordu.
- 35,3 bir de küpün toprak tadı suya ilave olunca **yaz günlerinin** bunaltıcı sıcağında tadına doyum olmazdı.

- 37,26 Ayna, tarak, jilet, çakı, çakmak, **çakmak taşı, çakmak fitili**, benzin, **don lastiği**, çapa, firkete, **el feneri, fener pili, tırnak çakısı**, boncuk, **cep defteri, saat kordonu**, kuka, **çay bardağı** vesaire satıyordu.
- 39,10 Derslerime yardımcı oluyor, **çilek reçeli, nar şurubu**, pasta-börek ne yaparsa getiriyor, beni âdeta **kuş sütü** ile besliyordu.
- 39,17 Lakin anneme olan bitimsiz aşkının **ömür boyu** sürdüğünü.
- 40,7 Geceleri bazen babamın **mızıka sesi**yle uyanırdım.
- 41,2 **Kas erimesi** var çocukta.
- 41,3 O **yılların şartları**, yoksulluk, çaresizlik içinde devasını bulamamışlar.
- 41,8 Sokağa bakan pencerenin girintisine oturturlar, **gün boyu** orada kalırdı.
- 41,18 Hatta bir halkada karşılıklı sallanan bir çift **muhabbet kuşu** bile işlemişti.
- 41,20 Hani uzun **yol şoförleridikiz aynasına** asar da **yol boyu** arabanın içinde bir **kuş civıltısı** var sanırlar ya, onlardan işte.
- 41,23 Babası bunları tezgâhında satıyor, Celal'in o hali ile **aile bütçesine** katkısı oluyordu.
- 42,17 Celal'in elleri titremeye başlar, boncuklar pıtır pıtır **pencere boşluğuna** yuvarlanır.
- 43,19 **Yanaşma durduğu bey konaklarında** eli uzun, nefsi azgın, kırdığı kırkı geçkin olduğu anlaşılınca tabanı yağlayıp güya dağa çıkmıştı.
- 43,22 Bilenlerin anlattığına göre bir zaman **dağ eşkiyasının ayak işlerini** görmüş; zaptiyelerin eşkiya milletine aha kuş gibi yumulduğu demde ortarlardan kaybolmuş, İran'ı, Turan'ı dolaşmış, **parti patırtısının** ortalığı toza-dumana buladığı sırada yeniden zuhur etmişti.

- 44,3 Müttegallibeden olup tek parti devrinde **Belediye Reisliği** de yapan Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz **zabıta amiri** demek olan Çarşıağalığı'na tayin etmiş; bütün kirli işlerini **Zopuroğlu marifeti** ile gördürmüştü.
- 46,8 **Açıklama sırası** bana gelmişti besbelli.
- 47,5 Bir ikindi üzeri **coğrafya ödevi** olarak hazırladığım **Avrupa haritasını** çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 48,25 **İlaç tarifeleri** -mesela: **kuşburnu marmeladının** basur illetine birebir olduğu.
- 53,11 **Kasaba dışına** çıkmışım.
- 53,24 Benim Ayla ile o **sokak başında** ayaküstü birkaç cümle konuşmamı kimler gördü acaba?
- 53,28 **Akşam üzeri** sinemanın önünde Üçgen Erdoğan'a rastladım.
- 54,9 Benden **Avrupa haritası** istemişti.
- 54,13 Sonra tehdit dolu bir **ses tonu** ile.
- 55,4 Kâğıda güllü-karanfilli **kenar süsleri** yapmış, ortasına da bir kıta şiir yazmıştı.
- 55,12 Gözlerinden **sevinç yaşları** boşandı.
- 55,15 Yahu bir insan, hele Celal gibi **felek vurgunu** bir çocuk bu kadar mutlu olabilir mi?
- 56,3 **Saka kuşu** ile **küpe çiçeği** kahvede kalmıştı.
- 56,5 Işık dökülen **pencere perdeleri** gerisinde o **narin başını** bir kere daha görebilirim umudu ile.
- 56,15 Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan bir **kamyon şoförü** ile anlaşmıştı babam.

- 56,24 Ben **şoför mahalline** çıktım.
- 57,3 **Şoför mahallinden** ıssız sokaklara, bahçedeki elmaya, ıslanmış **leylak dallarına** bakıyorum.
- 61,2 **Üniversite sınavlarına** girdim, kazanamadım.
- 61,16 Emekli **ilköğretim müfettişi** Cavit Bey'in dükkânı.
- 61,20 Cavit Bey sağlığında direnmiş; gitmem o **apartıman denizine** diyormuş.
- 62,2 onlardan boşalan evlere **dağ köylerinden**, Almancılardan yabancı insanlar yerleşiyor.
- 62,5 Yaşlı adam defter, kalem, zimba, dosya, kırtasiye yanında **ders kitapları** ile bir miktar **çocuk kitabı** satıyordu.
- 63,1 **Kâğıt üzerinde** rafların yerlerini değiştirdik, ilave raflar koyduk.
- 63,11 Öyle ya her eve bir **çocuk bakımı**, bir **yemek kitabı**, bir genel **kültür ansiklopedisi** gerekmez miydi?
- 63,14 **Kırtasiye çeşidini** zenginleştirmeyi; okulların **ders kitabı** ihtiyacını karşılamayı düşündük.
- 63,29 Babama **vitrin dekoru** olarak eski bir **dünya haritasını** tavsiye etmiştim.
- 64,16 Babam **Hanyeri kasabasına** gelip yerleştiğimizde ne yapıp edip bu ikisini bulmuştu.
- 64,23 **Kahveci çırağı** çaylarımızı getirdi.
- 65,23 Zahit Efendi zaten **yokluk içinde** debelenen kadına acımış olmalı.
- 66,6 Osman bir **vitrin camına** yazı mı yazıyor; **simit tablasını** veya **boya sandığını** bir yana koyar, adamın **ense köküne** tünür, saatlerce kalırmış orada.
- 66,24 Yine de ona **kartpostal manzaralarından** edinilmiş bir cilanın eklendiğini söylemeliyim.

- 67,22 **Turna katarları** gurbetteki sevgiliye selam götürüyor.
- 70,9 Osman'ın adı altında bir **gül goncası** kanayıp duruyordu.
- 70,22 Bizler, sınıfın arka sıralarında oturan **hayta takımı** bu sözden kaynaklanan **Fenerbahçe macerasını** efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.
- 70,26 Genç ömrümüzün parlak yıldızları altında **geceler boyu** hayaller kurup goller atıyor, **İnönü Stadyumu**'ndan **alkışlar arasında** çıkıyorduk.
- 71,9 **Sigara alışkanlığım** yoktu.
- 71,12 Kaç defa **takım kaptanı** Demirci Takoz Ahmet'in elinden zor aldım keratayı.
- 72,11 Her biri bir gizli **sevda cehennemi**.
- 72,25 Bu **Venüs adı** o kadar yaygınlaşmış ki, artık herkes kadının gerçek ismi sanıyor.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte kasabanın **saç tuvaletine** yeni yeni alışan hanım nüfusuna hizmet veriyorlar.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları** başta olmak üzere, her türlü **kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin** merkezi idi.
- 73,11 **Perde gerisinin** gizemli, loş atmosferi, ara sıra kıpırdayan **kadın gövdeleri**, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 74,5 **Genç irisi** derler ya öyle işte.
- 74,8 Bundan olacak **"İncitmez" lakabını** takmışlar.
- 74,12 Sen say **Çin padişahının** kızı.
- 74,20 Bizimki zaten üfürsen düşecek, o **temas sonucu** yıkılıvermiş.
- 75,2 Turan'ın bu **halk hikâyelerini** aratmayacak **bayılma sahnesi**yle başlayan aşkı uzun süre kasabalının dilinde dolaştı.

- 75,17 **Karşıgeçe köylerinden** birinin **belde başkanı** merkezdeki **Belediye Reisi**'ne jest olsun diye bir **at arabası** dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.
- 76,2 **Çarşı esnafı** bir yandan sulu şeftaliye, üzüme, elmaya yumuluyor.
- 77,17 **Kaza ihtimali**, balonda çocukları olan aileleri tere batırdı.
- 77,20 Derken **kasaba semalarında** bir **çiçek buketi** gibi uçup duran balondan güller dökülmeye başladı.
- 78,1 **Tatil günü** olduğundan Mualla ile Suna da evlerinde imişler.
- 78,19 Yıllar sonra **güney vilayetlerimizden** birinde, pavyonda gördüm diyenler oldu.
- 78,22 Biz Suna'nın kaçtığını duyduğumuz akşam Turan'la birlikte **ırmak kıyısına** indik.
- 79,1 Ben zihnimi zorlayarak bir **teselli cümlesi** arıyordum.
- 80,2 okulların açılışında sattığımız **ders kitapları**, üniversiteye giriş için **test kitapları**, o kadar işte.
- 80,8 Hani burayı bir "**Kültür Ocağı**" yapacaktık.
- 80,17 Gazete dediğimiz yer Musa Çavuş'un **Hanyeri Matbaası**.
- 80,23 Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp elden düşme bir Heidelberg **baskı makinesi** ile bir **dizgi makinesi** uydurmuş.
- 80,27 Nikâh, **sünnet davetiyesi**, kartvizit, **el ilanı**, fatura basmakla yetinmemiş; dönemin **Belediye Reisi** koltuk çıkınca "Yeşil Hanyeri" gazetesini de yayına başlatmış.

3.1.2.2.2. UNSURLARINDAN BİRİ VEYA İKİSİ KELİME GRUBU ŞEKLİNDE OLAN BELİRSİZ İSİM TAMLAMALARI

3.1.2.2.2.1. Tamlayanı Kelime Grubu Olan Belirsiz İsim tamlamaları

3.1.2.2.2.1.1. Tamlayanı İyelik Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması

13,24 Ağabeyleri **bildiğin kabadayı takımından**, bu sebeple annemi çok sıkıya almışlar.

55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, **onu taciz falan ettiğim söylendiği** bir sırada.

72,21 **Aslen İzmirli olduğu** söyleniyor.

3.1.2.2.2.1.2 Tamlayanı İsim Tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması

10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir**at arabası** üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur:

18,27 Müdür baştan savarcasına: "**Mesai saatleri dışında** çalışın, benden size izin." demiş.

63,29 **Cavit Bey'in ıvır-zıvrı** arasından çıkmıştı.

65,22 **Kötü karı peşine** gitti diyenler olmuş.

67,14 Minyatürlerde yer alan manzaralar ile **divan edebiyatı mazmunları** arasında bir bağlantı var.

71,12 Kaç defa **takım kaptanı Demirci Takoz Ahmet**'in elinden zor aldım keratayı.

78,1 **Tatil günü olduğundan** Mualla ile Suna da evlerinde imişler.

3.1.2.2.1.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması

10,11 belki **çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar** sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur:

14,8 Hatta "Ulan **koca Eyüp semtinde** asılacak başka kız bulamadın mı teres!" diyerek üstüne gelecekler.

25,10 Aklım erdiğinde, **ilk hatırladığım fotoğraflar** arasında bu kulübenin mutlulukla tüten bacası var.

36,22 Kan davaları, **yıllar süren mera-arazi davaları**, doğum-ölüm-askerlik-nüfus-vergi işleri olurdu.

44,3 Mütegalibeden olup **tek parti devrinde** Belediye Reisiği de yapan Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz zabıta amiri demek olan Çarşıağalığı'na tayin etmiş.

48,6 Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin bahçesinde **TPAO'nun yaptığı sondaj sonucu** petrole rastlanmadı.

54,2 **Sıkıntılı bir durum olduğunu** anlamıştım.

55,11 Kâğıdı **mavi bir zarf içinde** Celal'e verdim.

56,5 **Işık dökülen pencere perdeleri** gerisinde o narin başını bir kere daha görebilirim umudu ile.

63,4 **Okuyan insan sayısı** az.

63,27 Yayınevlerine sipariş ettiğimiz kitaplar, **yeni kırtasiye malzemeleri** geldi.

- 66,14 Lokanta, kahve duvarlarına; yazıhanelere, istenildiğinde alçı kaplı ev duvarlarına manzara resimleri yapıyor.
- 68,18 Çocuk o yıllarda orta mektep talebesi.
- 68,19 Tabii bu resim-tabela hevesi yüzünden derslerini asıyor.
- 70,7 Dayanamayıp Mezarıcı Resul'e bir güzel mezartaşı numunesi çizip vermiş.
- 70,26 Genç ömrümüzün parlak yıldızları altında geceler boyu hayaller kurup goller atıyor.
- 74,22 Turan onca kadının arasında az sonra aylıvermiş.
- 75,17 bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.
- 80,25 O yıllar kurşunla yapılan sıcak dizgi dönemi.

3.1.2.2.2.1.4. Tamlayanı Tekrar Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 26,11 Sevine sevine, kan ter içinde anneme getirirdim.

3.1.2.2.2.1.5. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 25,26 Belki de bir kümbet veya kilise kalıntısı idi.
- 36,22 Kan davaları, yıllar süren mera-arazi davaları, doğum-ölüm-askerlik-nüfus-vergi işleri olurdu.
- 39,29 Hamiyet ile Safiye arasında bir yerde.
- 41,3 O yılların şartları, yoksulluk, çaresizlik içinde devasını bulamamışlar.
- 43,13 Sıra ahsap cephe, kepenk, kapı, çatı işine geldi.

- 53,18 **Yorgunluk ve gerginlik için**inde sızmışım.
- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma havadisimiz** Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığı, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 62,5 Yaşlı adam **defter, kalem, zımba, dosya, kırtasiye yanında** ders kitapları ile bir miktar çocuk kitabı satıyordu.
- 66,14 **Lokanta, kahve duvarlarına**; yazıhanelere, istenildiğinde alçı kaplı ev duvarlarına manzara resimleri yapıyor.
- 67,14 **Minyatürlerde yer alan manzaralar ile divan edebiyatı mazmunları arasında** bir bağlantı var.
- 79,19 Benim okumaya alışınlar diye bazen parasız veya taksitle **roman ve hikâve kitapları** verdiğim az sayıdaki öğrenciyi saymıyorum.

3.1.2.2.1.6. Tamlayıcı İsim-Fiil Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma havadisimiz** Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığı, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.

3.1.2.2.1.7. Tamlayıcı İç Cümle Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 37,1 **"Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla"** düsturuna göre eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 39,13 **"Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla"** misali.

- 44,10 Nerde tapu, nerde belge, bu toprağa henüz kadastro bile girmemiş, getir resmî evrakı yıkarız o zaman, cevabını verdi.
- 49,17 Annemi nasıl kaçırdığının hikâyesi: "Bahtımın Yıldızı" başlığı altında. Ortaokul kâtibi iken başından geçen olay: "Nasıl sosyalist oldum" başlığı ile.
- 49,23 Biri geliyor telaşı ile dosyayı torbanın içine koyduğum gibi pencereden uzanıp elmanın dalına astım.
- 50,8 Açıkçası "Yol göründü" mânasına geliyordu bu söz.
- 56,5 Işık dökülen pencere perdeleri gerisinde o narin başımı bir kere daha görebilirim umudu ile.
- 78,5 Kalabalık bu görülmemiş gösteriyi alkışlıyor, meydan "Yaşa, var ol" seslerinden inliyordu.

3.1.2.2.1.8. Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 80,12 O artık Yeşil Hanveri Gazetesi'nde yazdığı başyazılar ile bir "fazilet mücadelesi" vermeye başlamıştı.

3.1.2.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirsiz İsim Tamlamaları

3.1.2.2.2.1. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirsiz İsim Tamlaması

- 23,25 Demiryolu geçici işçilerinin kaldığı çadır.

3.1.3. SIFAT TAMLAMASI

“Sıfat tamlaması bir sıfat unsuru ile bir isim unsurunun meydana getirdikleri kelime grubudur. Sıfat unsuru isim unsurunu vasıflandırmak veya belirtmek için getirilir. Sıfat tamlayan, yardımcı, isim tamlanan, asıl unsurdur. Sıfat tamlaması eksik bir birleşmedir. Her iki unsur da ek almadan doğrudan doğruya yan yana gelirler. Sıfat bu birleşmede daima teklik halde bulunur, sıfatların çoklukları yapılmaz. Sıfat tamlamasında sıfat ismin başına gelir; yani sıfat önce, isim sonra getirilir.”⁵²

“Bir isim unsurunun bir sıfat unsuruyla nitelendiği veya belirtildiği kelime grubudur. Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir, sonda bulunur. Sıfat, yardımcı unsurdur; ismin önüne yer alarak ismi tamamlar.”⁵³

Bu çalışmamızda, takısız isim tamlaması diye adlandırılan *vagon ev, tahta kümes, tahta iskemle, tahta köprü* gibi yapıları, sıfat tamlaması olarak kabul ederek bu bölümde incelemekteyiz.(bk.s.37)

En ve *daha* sözleriyle kurulan ve birçok araştırmacıların sıfat grubuna dâhil ettikleri *en çok, daha gelişkin* gibi yapıları da sıfat tamlaması dışında tutarak, derecelendirme grubu olarak değerlendirdik.

Sıfat tamlamalarında sıfat unsuru tek sözcükten olabildiği gibi bir kelime grubu da olabilir. İsim unsuru da tek sözcükten oluşabileceği gibi kelime grubu da olabilir.

⁵²Ergin, **a.g.e.**, s. 380

⁵³Karahan, **a.g.e.**, s.48,49

3.1.3.1. İSİM UNSURU VE SIFAT UNSURU TEK KELİMEDEN OLUŞAN SIFAT TAMLAMALARI

- 7,1 Ben **o zamanlar** on altı yaşındaydım, lise birde.
- 7,1 İnce uzun**bir oğlan**.
- 7,5 "İnatsın inaT.. **İnatçı adam**ın saçı yatmaz. Dedene çekmişsin besbelli. Keşke annene benzeseydin."
- 7,10 En çok **omavi göz**lerini özlüyorum.
- 7,11 "Benim oğlum okuyacak, yüksek **bir memur** olacak" der, sonra da göz ucuyla babama bakardı
- 7,13 Sanki anlaşmışlar gibi babam da ona bakar, dudaklarında muzip**bir gülümseme**:
"Hıh... Biz okuduk, **bir şey** olduk sanki" diye omuz silkerdi.
- 7,17 **Ne zaman** annem aklıma düşse, **o vagon**dan evi hatırlıyorum.
- 7,19 Hafızamda **birtakım resimler**, olaylar, insan yüzleri var.
- 7,8 Hiç yüksünmeden, sanki yazdığı**bir roman**danpasajlar okuyormuş gibi, **bütün teferruatı** ile anlatıyor.
- 8,4 **Küçük istasyon** binasının arkasında, battal**bir hatta** çekilmiş, eski**bir vagon**da kalıyorduk.
- 8,8 Annem **o sırada** dışarıda olurdu.
- 8,11 Dışarıda yakıcı**bir güneş** vardı.
- 8,12 Doğuda **bir yer**lerde olmalıydık.
- 8,13 Annem **vagon evin** önüne **bir bahçe** kurmuştu.
- 8,19 **Vagon evin** ırmağa bakan yüzüne **bir pencere** açılmıştı.
- 8,21 ortalığı **bir karanfil**kokusu kaplardı.

- 8,23 Tavuklar için küçük bir**tahta kümes**, bir de**fino köpeği**imiz vardı.
- 9,1 Öğleye doğru posta katarı geçer; onun ardısına **bir marşandiz** çuflayapufllaya istasyona girerdi.
- 9,5 Tiren istasyonda **pek az** kalır, **bu aralıkta** askerler bağıriş-çağıriş tulumbaya saldırır; döke-saçı el-yüz yıkar, şişeleri yaribuçuk doldurup **bir telaş** yeniden tirene koşarlardı.
- 9,14 annem ırmağa bakan tarafa **bir kilim** serer.
- 9,19 Makasçının karısı **çok dertli** idi.
- 9,21 Sekiz on yaşlarındaki**küçük kıızı** bu şiddet ortamından **fena halde** etkilenmiş.
- 9,24 Nadiren **birkaç kelime** konuştuğunu hatırlıyorum.
- 9,26 O ısızlık içinde bana **bir kardeş** gibi sarılmıştı.
- 9,27 **Bir dediğimi** iki etmez; **yabani armutlara** kedi gibi tırmanır.
- 10,1 annemin dizine başımı koyar ve **o saatler**de uyumuş olurdum.
- 10,4 Zihnimde kalan; gökyüzü, bulutlar ve annemin berrak**mavi gözleri**.
- 10,6 Akşam ezanının önü sıra babam elinde **bir zembil**, ekmek, sebze, bana mutlaka **bir kâğıtlı**veya kırmızı-beyaz halkalı şeker ile çıkagelirdi.
- 10,9 Irmağın **karşı yakasında** uzanan nahiyede galiba bir zahire tüccarının kâtipliğini yapıyordu.
- 10,11 Sonraları, yani annem öldükten, biz babamla birlikte **o kasaba** senin, **bu şehir** benim diyar diyar gezmeye başladıktan sonra; belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, **bir kamyonun** şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında soruşumdur:
"Baba **o vagon**dan eve nereden geldik biz, niye geldik?"
- 10,20 hayat hikâyesinin **her safhasını olanca ayrıntısı** ile saatlerce anlatırdı.

- 10,23 Beni bir **küçük çocuk** gibi değil, **bir arkadaş, bir akran, bir yoldaş** gibi görüyordu.
- 10,27 Kendisi gökkubbenin altındayapayalnız**bir adam**.
- 11,1 Dede-torun **bir fırsat**ını bularak Türkiye'ye kaçmış.
- 11,2 Ailenin **diğer fertleri aynı yolu** izler iken yakalanmışlar.
- 11,3 **O yıllar**da Bulgaristan komünis.
- 11,5 Zaten babam kendi babasını **küçük yaşta** kaybetmiş imiş.
- 11,6 **Bu hadise**den sonra ne Kırcaali'de kalan annesinden ne de **diğer akra-balar**ından haber alamamışlar.
- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince hemşehrilerden bir ikisinin yardımı ile Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap**bir eve** yerleşmiş.
- 11,12 Evin sahibesi Nişantaşı'nda oturan zengin lakin kimsesiz bir **yaşlı kadın** imiş.
- 11,14 Pelvan Sülüman'nın elinden gelir **bir iş** yok.
- 11,17 Elde avuçta olan az**bir para** ile **birkaç koyun** alıp bahçenin**bir köşesine** yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 11,21 **Mübarek hayvan**ın insanoğlu'na faidesi çoktur bilirsiniz.
- 11,22 Derken koyunların yanına bir iki inek; **beri yan**da bir tavuk kümesi.
- 11,25 köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, **evcil güvercinler**imizi de katarsak, mahallenin ortasında bir hayvanat bahçesi kurduk sanki.
- 12,16 Babam **bir yan**dan okuyormuş.
- 12,19 Anlaşılmaz**bir sır**.
- 12,20 Kurduğumuz düzen **hep öyle** sürüp gidecek sanırız.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman cami şadırvanında abdest aldığı**bir sırada** devrilen **bir dişbudak** gövdesi gibi göçüvermiş.
- 12,27 **Bir daha**o bahçeye, **oahşap eve** giresi gelmemiş.

- 13,5 Yine **bu ahabap**ların yardımıyla hayvanları, eşyaları, nesi var nesi yoksa satıp çıkmış **o evden**.
- 13,11 **Bir sürü**işe girip çıkmış.
- 13,24 Ağabeyleri bildiğin kabadayı takımından, **bu sebeple** annemi **çok sıkıya** almışlar.
- 14,2 Ferman **kabadayı ağabeyler**den dahi gelse dinlemez.
- 14,5 **Bir defa** babamın ne ailesi, ne doğru dürüst mesleği, ne de parası var.
- 14,6 Annem ise **bir evin bir kızı**.
- 14,8 Hatta "Ulan koca Eyüp semtinde asılacak**başka kız** bulamadın mı teres!" diyerek üstüne gelecekler.
- 14,11 **Tek çare**bir gece buluşup kaçmak, ama ona da annem razı gelmiyor.
- 14,16 Böyle böyle gitmiş **bir zaman**.
- 14,17 Derken annemin **serseri ağabeyleri** kızı sinemanın sahibi **zengin adamın** akıldan yaya oğluna yamamaya kalkmışlar.
- 14,24 Annem genç**bir kız** henüz, lakin yürek mangal gibi.
- 15,1 Her**bir yan**larını mosmor edip bırakmışlar.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'ının Balçık îskelesi'nde kayıkcılık yapan**bir ahaba**yla **belli gece** ve **belli saat** üzerine anlaşmışlar.
- 15,15 Lakin babamda bir**başka plan** daha var ki, o da intikam planı.
- 15,16 Bak, bak, bak... Hem kızı kaçıracak, hem de **atılan dayağın** hesabını soracak.
- 15,20 **Bir korsan** filmi mi oynuyor, yoksa Rüzgâr Gibi Geçti mi oynuyor, neyse ne.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, en geride kendilerine mahsus loca gibi **bir yerde**, kafalar bulutlu, hem içip hem filim seyrederken kopan**bu vaveyla**yı anlamakta geç kalıyorlar.

- 16,13 Babam duvara tırmanıp **arka taraf**ından benzin dökerek perdeyi tutuşturduktan sonra.
- 16,18 Hem annemin **kabadayı ağabeylerine**, hem de **umum halka** iyi**bir nutuk** çekiyor.
- 16,23 Tabii **o tantanada**, o can pazarında "Yahu **bu ses** de ne ola ki; filminden mi geliyor, **başka biri** mi konuşuyor?" diye ayrı**bir şaşkınlık** yaşıyor.
- 17,1 Babamın **bu işi** destan olmuş Eyüp Sultan'a.
- 17,2 Gerçek**bir destan**.
- 17,7 Babam onun sarı **lepiska saçlarına**, mavi**berrak gözlerine** bakar bakar:
*Makaram **sarı bağlar** Kız söyler gelin ağlar*
- 17,11 **O vakitler** Safiye Ayla da söylemiş bu türküyü.
- 17,20 Belki de **bu yüzden** babam bir baltaya sap olamamış, **bir işte** dikiş tutturamamış.
- 17,24 Ben işte, tuhaf**bir şey**, yollarda doğmuş, yolculukta büyümüşüm.
- 17,25 Elbette ki **bir kazanın**nüfus kütüğüne yapılmış kaydım, ama oralı değilim ki.
- 18,3 Coğrafyaya, mekâna dair **bir bağlanma**, bir aidiyet duygusu yok bende.
- 18,5 **Hep yollar**, kıvrılıp gidentozlu **yollar**, eski**dökülen otobüsler**, kamyon karoserleri, tiren rayları, vagonlar, kurum vs.
- 18,8 O vagondan eve gelmeden önce, artık ben **beş yaş**ında mıyım, daha mı fazlayım, her neyse, babam **bir kasaba**da ortaokul kâtibi imiş.
- 18,11 **Bu okul** büyükçe**bir arsanın** ortasında.
- 18,12 **Ön bahçe**de birkaç**ihtiyar akasya**, bir iki kavak falan.
- 18,12 **Arka bahçe** tamamen boş.
- 18,13 zemine **kaba çakıl** döşenmiş, çiğnene çiğnene beton gibi olmuş.
- 18,17 Buradan **idareci personel**, hocalar girip çıkıyor.

- 18,18 Ancak yıllarca bakımsız kalmış, **her yanını yabani otlar** bürümüş.
- 18,24 Tabii çocukluğunda dedesi ile bahçeli**bir evde** büyüdüğü için, hem **bu işleri** biliyor, hem seviyor.
- 19,3 bahçenin ortasına güzel**bir havuz** kondurmuş; havuzun üzerine de sarmaşıklardan, asma fidanlarından **bir çardak** kurmuşlar.
- 19,11 o önceleri çöplüğe dönmüş olan bahçe, bu**bahar cennetten bir köşe** haline gelmiş.
- 19,21 "Bakın **ne güzel** işler yapıyorum" diye de şişinir olmuş.
- 20,1 İşte babam **böyle şeylere** gelemmez.
- 20,18 İkincisi, **o yıllar**da birine "sosyalist" demek, anasına sövmek gib**bir şey**.
- 20,21 Babam **hiç istifini** bozmadan, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı **bir diyeceğin...**"
- 20,24 İş **bu noktaya** varınca, **o zaman**akadar babamın safında duran hademeler, kâtibeler falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.
- 21,10 İşte böylesi**bir adam** pes eder mi kolayına.
- 21,11 **O gece** bir at arabası çekmiş mektebin önüne.
- 21,15 Hem **o hirbo, o mektebe** kazık kakacak değil a.
- 21,20 Bana yine **omuzip gülümsemesi** ile bakar.
- 21,24 Böylece **o kasaba**dan da kaçırvermişiz.
- 21,25 Üstelik annem hamile ve gidecek sığınacak**bir yerimiz** yok.
- 21,26 Üç beş**parça eşya**yla kendimizi **bir tirene** atmışız.
- 21,28 İnanılmaz**bir şey**.
- 22,1 Babam **sevimli adam**dır, **aynı zamanda** hoşsohbet.
- 22,7 Demiryolcuların çoğu içer, **başka türlü** nasıl biter **uzun yollar**.

- 22,10 Derken babam adamı **tam kıvamına** getirince "Yahu, demiş, **falan yere** gidiyoruz ama, hiç de **tandık kimse** yok, bize yardımcı olacak birini..." demeye kalmadan şeftiren "Hiç tasalanmayın efendim, o istasyonun şefi ruh gibi ahbabımdır, size **her türlü** kolaylığı gösterir" demiş.
- 22,16 Bütün **bu konuşmalar** tirenin lokantasında geçiyor.
- 22,23 Gecenin **bir vakti**, yanından bozbulanık **bir ırmak** akan, **bir küçük nahiyenin** kıyıcığında, ıssız **bir istasyon**da iniyorlar tirenden.
- 22,26 Şeftiren istasyon şefini **bir kenara** çekerek **bir süre** konuşuyor.
- 23,7 Kilime sarılmış bir **kat yatak**.
- 23,15 Şimdilik **tek isteğ**imiz başımızı sokacak bir dam altı.
- 23,19 Acıklı **bir macerası** var, yeri geldiğinde anlatırım.
- 23,20 **Ertesi gün**: "**Arka tarafta** bir **metruk vagon** olacak, hele sizi şimdilik oraya yerleştirelim, sonra **bir kolayını** buluruz." demiş.
- 23,23 İstasyon binası **çok küçük**.
- 23,23 **Üst kat**ında şefin dairesi.
- 23,24 **Yan tarafta** makasçının daha da **küçük evi**.
- 23,25 Demiryolu **geçici işçilerin** kaldığı çadır.
- 23,26 Birkaç **ölgün akasya**, bir iki söğüt ağacı.
- 23,28 Irmağın **öte yakasında** bir **tahta köprü** ile geçilen nahiye merkezi.
- 24,1 kendisi **bir yere** gitmeden önce şöhreti gidiyormuş.
- 24,4 Peki bu nasıl büyük **bir şöret** olmalı ki, o günün Türkiye'sinde vatanın bu **ücrak köşesine** kadar ulaşmış.
- 24,12 Ne bilsin babamın böyle tedavisi gayrimümkün **bir derde** düştüğünü.
- 24,14 Çaresiz, nahiye pazarında **bir kahve**ye çöküp onu bekleyen babamın yanına varmış.

- 24,15 Umutsuz**bir tavır**la "Maalesef Ali Bey, ne iş var, ne ev" diyecek olmuş.
- 24,20 Gerçekten de **iki taşın** arasında, nahiye pazarını **bir baştan bir başa** rüzgâr gibi gezerek esnaf ile konuşmuş.
- 25,12 İçeriye kurulans**ac sobanın** borusu tepeden çıkıyordu.
- 25,17 Onlar daha**ilk günden** itibaren, yanlarına **bir can** şenliği, **bir insan** nefesi, **bir komşu** geldi diye sevinmiş; elden gelen yakınlığı göstermişlerdi.
- 25,26 Belki de **bir kümbet** veya kilise kalıntısı idi.
- 25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, **yanık yüzlü**, dik dik yürüyen kadınlar oraya **huylu gelinleri**, **saralı çocukları** falan getirir, **bir horoz** keser, hastayı **bir gece** o harabenin kuytusunda yatırırlandı.
- 26,4 **O yaş**tabeni ilgilendiren tarafı **kesilen horoz**.
- 26,12 İstasyon Şefi'nin bu harabe ile, daha doğrusu şefin karısı ile ilgili acıklı**bir hikâyesi** var demiştim hani.
- 26,16 Babamın naklettiğine göre, şefin karısı da **bir neviruh** hastası imiş.
- 26,21 Şef son**bir çare** diye kadını harabede **bir gece** yatmaya ikna etmiş.
- 26,25 Uyandığında, gecenin **bir vakti** bakmış kadın uzun ve beyaz**gecelik entarisi** ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 27,5 **Kaç yıl** önce vuku bulmuş **bu facia**, bilmiyorum.
- 27,6 Şefin bende kalan fotoğrafı, **beyaz atı** ile ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 27,8 Evet, şefin beyaz**bir atı** vardı ve bir de güvercinleri.
- 27,9 Bozkırın ortasında bir**yalnız adam**, ata ve güvercinlere sığınmış işte.
- 27,12 **Bir kez** makasçının **dilsiz kızı**yla birlikte korka korka oraya kadar gittik.
- 27,13 **Aralık kapıdan** bağlandığı yerde yemini yiyen ata baktık.
- 27,16 Şef **bazı günler** güneşin battığı **okuzil saatler**de atıyla ırmak kıyısında belirir.
- 27,28 **İri pullu**, bıyıklı sazanlaroltayı gere gere gelirdi.

- 28,4 Meğer o **baykuş suratlı** makasçı balık gününü bekler, şarap şişesini **o gün** birden ikiye çıkarırmış.
- 28,17 Kış gelir, **sac soba**nınüzzerindeki mavi**çinko demlik** cızırdamaya başlar.
- 28,23 **Bu masal** hiç bitmeyecek, ben **çocuk şehzade** hiç büyümeyecek sanırdım.
- 28,25 **İki canla** giriştiğio **ağır işler**, o **yorucu günler** narin vücudunu hırpalamış demek.
- 28,27 **Bir gecedayanılmaz sancı**larla uyandı.
- 29,1 **Kanlı bezler** çıkardılar altından, **kaynar sular** ile yıkadılar.
- 29,8 **Dilsiz kız** beni kucağına almıştı.
- 29,9 Annem **soğumuş dudakları**yla yüzümü gözümü öptü.
- 29,13 Aradan **kaç gün** geçti.
- 29,14 Elinde **bir bohça**, bana **bir mızık**a almış.
- 29,16 Uzun, gergin**bir sessizlik**.
- 29,23 Yaz boyu kovaladığım kargalar, **az ileri**de, gözlerini cama dikmiş hareketsiz duruyorlardı.
- 29,26 İçinden annemin **soluk pembemantosu**, başörtüsü, **yıpranmış kunduraları**, aynası ve tarağı, yüzüğü, küpeleri çıktı.
- 30,3 Beni kucaklayarak vagonun**tek penceresinin** önündeki sedire götürdü.
- 30,9 **Ne güzel, ne acıklı, ne tatlı** çalışıyordu.
- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi **bir değeri** olan **her beldeye** bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 31,14 Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi ağzı laf yapan **mülkî amirler**den hevesi olan herkes derse geliyor.

- 32,5 Bir su borusunun **iki ucuna** kalıp-beton dökülerek halterler icat ediliyor, ağaçların **uygun dallarında** barfiks çalışanlar oluyor, **hiçbir şey** bulamayanlar yuvarlak sel taşlarını kaldırıp indirerek kas geliştirmeye çabalıyordu.
- 32,10 Kaportacı İsmail Usta'nın genç **irisi çırağı** Erdoğan **iki binlik** rakı şişesine kum doldurmuş.
- 32,15 Derisine yapışan saks mavisi bir **naylon fanila** giyer, **kısa kollarını** omuz başına kadar kıvrır, pazularını şişirerek kasım kasım geçerci caddeden.
- 32,23 Söz aramızda, **o yıllarda**, o dağlar ardında kalmış kasabada, **bir kızla bir oğlanın** değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda **bir an** olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 32,28 Biz mahallenin zayıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları Üçgen Erdoğan'ın **bütün kızları** tavladığını düşünür; **aynı yolu** takip ile halterlere, dut dallarına, kum dolu şişelere saldırırdık.
- 33,5 Babam **o yıllarda** arzuhalcilik, **aynı zamanda** dava vekilliği yapıyordu.
- 33,6 **Dava vekili** dediğin **birnevi avukat**.
- 33,12 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'nin **bir köşesine** koyduğu **tahta masaya** yerleşmişti.
- 33,14 Masa cam kenarında idi ve yanında küçük **bir sehpa** dururdu.
- 34,1 Hepsini **fırtınalı gençliğinde** yemiş tüketmiş.
- 34,2 Kala kala **bu otel** ile Sarıkaya Köyü'nde **bir miktar** bağ, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile **verimsiz tarlalar** kalmış.
- 34,4 Vaktiyle her **şişe rakıya** bir **kırmızı lira** verdiği söylenir.
- 34,16 aslı bey olanların o **tabiiömert** tavrı ile yelek cebinden çıkardığı **bozuk paraları** avucuma tutuştururdu.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi **tek katlı**, kasabanın bütün **eski binaları** gibi **kırmızı kiremitli**, uzun **bir bina**.

- 35,14 Mehmet Güleç gerçekten **kilolu vücu**du ve soyadına yakışan **taşkın gülümsemesi**yle müşterileri duvara gerdiği **kara perdenin** önüne oturtur.
- 35,22 Onun yanında **Berber Adem**, onun yanında Leblebici Tahir, en uçta ise Aşçı Lütü Efendi'nin **küçümen dükkânı** sıralanırdı.
- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında **kuru fasulye**-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar **ulu çınarın** gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır; onun kendi imalatı gazozundan kana kana içerlerdi.
- 36,1 Nurettin'in başında Meksika usulü geniş kenarlı bir **hasır şapka**.
- 36,9 küçümen **yumuk eller** sıkı sıkı tuttuğu bozuklukları tezgâha boşaltır.
- 36,14 Çok geçmez, bir **döküntü fayton**, sıcaktan kulakları düşmüş atları ile sokak başından belirir.
- 36,29 **O zamanlar** Anadolu'nun bu **unutulmuş kasabalar**ında buzdolabı falan yoktu.
- 37,12 Evi bahçeli ve ahşap olup, **bir cephesi** sokağa bakardı.
- 37,16 Bahçede bir **büyük dut**, bir iki zerdali, vişneler, dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan bir yaz elması, duvar diplerinde kızılıçıklar ve **her baharmor salkımlar**ını sokağa sarkıtan leylaklar vardı.
- 37,20 **bir bacağı onulmaz biçim**de sakatlanmış, **topal ayağı**yla artık işini yapamaz olunca çerçiliği bırakmıştı.
- 38,1 Toplasan on, on beş metrekare etmez bu **küçük arsa**, bu **gölgeli boşluk** başımıza **ne işler** açtı.
- 38,16 Saadet Hocahanım elinde **bir tencere** zeytinyağlı yaprak sarması ile kapıyı tıklattı.
- 38,28 Ben babamın tuhaf **bir cazibe** taşıdığını **o yaşlar**ımda bile anlıyordum.
- 40,1 Vagon evimizde, ırmağa bakan pencerenin önüne oturur, birlikte ve **alçak ses**le söylerlerdi.

- 40,12 Her elime alışımında annemi, ondan geri kalan eşyaları, **soluk pembe** mantosu ile **yıpranmış ayakkabılar**ını hatırlıyordum.
- 40,17 annemin o sarı **lepiska saçlar**ını, mavi **berrak gözler**ini hayal eder, sanki **az sonra** kapıdan giriverecekmiş gibi **bir hisse** kapılırdım.
- 40,25 Bunlar çocuğu yere göğe koyamaz **bir biçim**de büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız **bir hastalığa** yakalanmış.
- 41,3 **O yılların** şartları, yoksulluk, çaresizlik içinde devasını bulamamışlar.
- 41,18 Hatta **bir halkada** karşılıklı sallanan **bir çift** muhabbet kuşu bile işlemişti.
- 42,4 Turganyev'in **İlk Aşkını** Celal'e de okudum.
- 43,6 Abdullah'ın işporta tezgâhının bulunduğu **küçük aralığa** elbirliğiyle **bir dükkân** kuracak, Çerçi'yi kardan, soğuktan kurtaracaklardı.
- 43,22 Bilenlerin anlattığına göre **bir zaman** dağ eşkıyasının ayak işlerini görmüş; zaptiyelerin eşkıya milletine **aha kuş** gibi yumulduğu demde ortalardan kaybolmuş.
- 44,8 Kâmil Zeki Bey öldü, meydan **bu şerefsize** kaldı.
- 44,10 Nerde tapu, nerde belge, **bu toprağa** henüz kadastro bile girmemiş, getir **resmî evrakı** yıkarız **o zaman**, cevabını verdi.
- 45,16 Alçıdan **bir küçük** ceylan biblosu. **Bir camı** düşmüş güneş gözlüğü. Benim mızıka. **Bazı evraklar** falan. Pelvan Sülüman'ın hamaylı.
- 48,16 **Muhtelif memleketler**de on altı şehir gezen **altı kişilik** "Çöp Tetkik Heyeti" Belediye Meclis Başkanlığına verdiği **üç sahifelik** raporda çöplerin yakılarak **gübre haline** getirilmesi için **üç yüz** milyon liraya ihtiyaç olduğu belirtilmiş.
- 50,7 Yine de babam: "Bu **alçak Zopur** bize kancayı taktı, sürer gider **bu iş**" demişti.
- 50,10 Oysa **o günlerde** ben, **ilk aşkımın** acılarını yaşıyor; sevda rüzgârı sivilcelerimin, **bir türlü** yatmayan **kirpi saçlarımın** üzerinden esip geçiyordu.

- 51,1 **Bir türlü** başlayamıyordu, neredeyse ağlayacak.
- 51,17 **Bu maviler** Ayla'nın **mavi gözleri**.
- 51,18 Kırmızılar Celal'in **kanlı gözyaşları**.
- 53,19 Neden sonra babam üzerime **bir battaniye** örtmüş.
- 53,26 Ve **bir anda** kasabanın **bir ucundan öteki ucuna** kadar **ne çabuk** yayıldı **bu haber**.
- 54,22 Biz, yani Ayla ile ben, **sonraki günler**de bir iki kez daha konuştuk.
- 54,28 **Yürekli kız**dı Ayla.
- 55,2 **Birkaç gün** sonra elinde **bir kâğıt**la çıkageldi.
- 56,12 Bütün dolaştığımız yerlerden **hep böyle, bir gece** ansızın, kimselere haber vermeden ayrılmıştık.
- 56,27 **Birkaç cümle** konuştular.
- 57,3 Şoför mahallinden **issiz sokaklara, bahçedeki elmaya**, ıslanmış leylak dallarına bakıyorum.
- 57,9 Son gördüğüm insan uzun **beyaz donu, yün başlığı** ile taşlığın ışığında **bir hayalet** gibi duran Çerçi Abdullah oldu.
- 61,4 **Yüzümdeki sivilcelerin** çoğu geçti, yerlerinde izi kaldı.
- 61,5 **Uzun saç** moda oldu.
- 61,14 **Bu kıyastan zevk** alıyorum, babam **yakışıklı adam**dır.
- 61,15 Babam **bir kitabevi** devraldı.
- 61,21 Buranın yerlisi, **bahçeli evi** var.
- 62,27 "**Küçük Prens**"i **o dükkân**da keşfettim.
- 63,16 Duvarlara **ünlü ressamların röprodüksiyon tablolarını** asacaktık.
- 63,28 Rafları, **küçük vitrini** dizip düzenledik.

- 64,26 **Çok güzel** oldu, dedim. Sonra içimi kemiren soruyu sessizce fısıldadım.
- 64,29 Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, **bir mekâna** bağlanmamış gezginci Ali Bey, **ilk kez** kendine ait **bir çatının** gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 66,4 ayakkabı falan boyar ama **asıl hevesi** Tabelacı Osman'ı seyretmek.
- 66,20 Ancak dikkatli **bir gözbir resmin** ötekinden farkını seçebilir.
- 67,16 **Her unsurbir nevi** tasavvuf! Sembol.
- 67,19 Ya **bu resimler**de gördüklerimiz?
- 67,22 Turna katarları **gurbetteki sevgiliye** selam götürüyor.
- 67,24 Bacasından dumanlar yükselen **beyaz badanalıkırmızı kiremitli** kulübe kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir.
- 67,26 Köprü sevgilileri kavuşturur; **iri gövdeli, serin gölgeliulu ağaçlar** güvenliği temsil eder.
- 67,29 **Bütün bunları** ben uydurdum elbette.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması **bir yana**, oğlunu kızını yuvadan uçurup **ahir ömründe bir Köroğlubir Ayvaz** kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 69,29 **Son nefesinde** dükkânı Turan'a vasiyet etmiş.
- 70,26 **Genç ömrümüzün parlak yıldızları** altında geceler boyu hayaller kurup goller atıyor.
- 71,7 **O hrs** ile bir **paket sigaray**ı **bir saatte** bitirdik.
- 71,23 Meğer Kömürcü Halime'nin **kara sığırçık** cücüğüne benzer gariban oğlunun içinde **ne yangınlar** varmış.
- 72,10 Ah bu **küçük kasabalar**.
- 72,23 Dükkânın tabelasını **çok önceleri** Osman Efendi yazmış: Kuaför Venüs.

- 72,25 Bu Venüs adı **o kadar** yaygınlaşmış ki, artık herkes kadının **gerçek ismi** sanıyor.
- 74,9 **Tüm kasabanın** gözü üstünde.
- 75,1 Meyus ve umutsuz. - **Sadece ben** yandım abi, kızın umurunda mı?
- 75,5 her attığı adımla aşkının destanına **yeni mısralar** ekledi.
- 75,8 Yahu o **cılız gövde** ile o **koca ağacı** nasıl taşıydın sen, aşkolsun...
- 75,8 Turan sen **bir gece** tut bunu sök
- 76,13 Hani şu kırık dökük atlıkarıncaları, yamrı yumru olmuş **çarpişan otoları**, **uçan sandalyeleri**, **uyduruk piyangoları**, sihirbazları, cambazları ve **dansöz çadırı** ile bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.
- 76,21 Ne kadar çaptan düşmüş olsa da bu gibi eğlence kervanları kasabaların durgun **bir gölü** andıran **kıpırtısız hayatını** dalgalandırır.
- 76,24 Başta çocuklar ve gençler olmak üzere **az zamanda bütün kasabalı** lunaparkta toplanır.
- 76,26 **Bu defamezkûr lunaparkımızın bir sürprizi** vardı.
- 77,1 Gazla şişen, **hasır sepetli**, rengârenk, **orta boybir balon**.
- 77,16 **Bir aksilik** mi vardı?
- 78,16 Bir **gezginici tiyatrod**a jön oynayan **orta yaşlıbir aktöre** tutulmuş güya.
- 79,10 Kitabevini açtığımız **ilk günler** babamla benim için **bir heyecanlı** dönem oldu.
- 79,28 **Onca heves** ile kurup çattığımız tezgâh paslanmaya durmuştu.
- 80,25 **O yıllar** kurşunla yapılan **sıcak dizgi** dönemi.

3.1.3.2. İSİM UNSURU VE SIFAT UNSURU KELİME GRUBU OLAN SIFAT TAMLAMALARI

3.1.3.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

3.1.3.2.1.1. Sıfat Unsuru İyelik Grubu (Sıfat-fiille Gelen) Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,22 Hiç yüksünmeden, sanki **yazdığı bir romandan** pasajlar okuyormuş gibi,
- 10,11 belki **çıkığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar** sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur.
- 11,16 Bir de gençliğinden beri **yapageldiği güreş**.
- 11,17 Elde avuçta olan az bir para ile birkaç koyun alıp **bahçenin bir köşesine yaptıkları ahır**a koymuşlar.
- 12,20 **Kurduğumuz düzen** hep öyle sürüp gidecek sanırsız.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **camî şadırvanında abdest aldığı bir sırada** devrilen bir dişbudak gövdesi gibi göçüvermiş.
- 12,7 Sadece Pelvan Sülüman'nın **güreşe çıkarken koluna bağladığı hamaylı** almış hatıra olsun diye.
- 13,24 Ağabeyleri **bildiğin kabadayı** takımından, bu sebeple annemi çok sıkıya almışlar.
- 15,24 yani atların kişnediği, topların tüfenklerin patladığı, **alevlerin her yanı sardığı sahneler**de.

- 21,17 O gider başka bir insan evladı gelir, **diktiğimiz fidanlar** meyve verdikçe kurt-kuş faydalanır.
- 22,19 "Münire uyan, **önümüzdeki istasyonda** iniyoruz" diye müjdeyi veriyor.
- 25,10 Aklım erdiğinde, **ilk hatırladığım fotoğraflar** arasında bu kulübenin mutlulukla tüten bacası var.
- 27,13 Aralık kapıdan **bağlandığı yerde** yemini yiyen ata baktık.
- 28,13 **Annemle babamın birbirlerine duyduğu aşk**, gün geçtikçe azalacağına artmış, bütün o yolculukları, sürgünleri, yoksulluğu, çaresizliği birlikte göğüslemişlerdi.
- 28,17 babam **hiç yanından ayırmadığı daktilo**sunun başında kim bilir neler yazar.
- 28,25 **İki canla girdiği o ağır işler**, o yorucu günler narin vücudunu hırpalamış demek.
- 29,23 **Yaz boyu kovaladığım kargalar**, az ileride, gözlerini cama dikmiş hareketsiz duruyorlardı.
- 32,20 Onun yoluna çıkmak, ona posta koymak, **"Sisst... Yengeniz olur ha..." diye işaret ettiği kıza** yan bakmak kimsenin haddi değildi.
- 33,9 **yanından hiç ayırmadığı Remington marka** eski daktilosunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 35,25 onun **kendi imalatı gazozundan** kana kana içerlerdi.
- 36,9 **küçümen yumuk eller sıkı sıkı tuttuğu bozuklukları** tezgâha boşaltır.
- 36,19 Babamın etrafında uzak dağ köylerinden inmiş, bıyıkları ağızlarına dolan, kuşaklı kunduralı, iri yarı, yanık yüzlü **dil bilmez adamlar** olurdu.
- 37,1 Hemen **her gittiğimiz yerde** kiralık ev bulmak mesele olduğundan Emin Efendi imdada yetişmiş.
- 37,9 **başından yaz-kış çıkarmadığı yün başlığı** ile dolaşır.

- 37,16 vişneler, dallarını **oturduğumuz odanın** penceresine uzatan bir yaz elması vardı.
- 39,4 **Gördüğü ilgi**den memnun, hatta mağrur, hiçbirine pas vermeden yürüyüp giderdi.
- 39,17 **onun bıraktığı boşluğu** bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 39,20 **Evlilik cüzdanından çıkardığı resmini** büyütmüş, duvara asmıştı.
- 40,15 **Babamla birlikte ağladığımız o soğuk günü.**
- 40,17 **Evde yalnız kaldığımız zamanlarda,** ben de duvardaki fotoğrafa dalar.
- 40,23 **Tam umudu kestikleri yıllarda** Cenab-ı Hak bir oğlan çocuğu ihsan etmiş.
- 41,25 **İşe gitmeyip dersi de astığım aylak günlerde,** gölgeler evin sokağa bakan yüzünü aldığıında, Celal pencerede, ben **pencere dibine davadığım tahta iskemlede** oturur.
- 42,22 Nihayet köşeyi döner ve kaybolur, Celal'le birlikte **zor tuttuğumuz nefesleri** boşaltırdık.
- 43,22 Bilenlerin anlattığına göre bir zaman dağ eşkıyasının ayak işlerini görmüş; **zaptiyelerin eşkıya milletine aha kuş gibi yumulduğu demde** ortaldardan kaybolmuş, İran'ı, Turan'ı dolaşmış, **parti patirtisinin ortalığı toza-dumana buladığı sırada** yeniden zuhur etmişti.
- 44,1 **Dağda gezdiği yıllar** güya namına Zopuroğlu denilmiş diye kendine bu soyadını almıştı.
- 45,16 Babam bunu anneme **ilan-ı aşk ettiği günlerde** göndermiş.
- 47,5 Bir ikindi üzeri **coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını** çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 47,10 **Az önce saydığım eşyalara** dokundum.

- 50,5 Kim bilir **okumadığım sayfalar**da daha neler vardı?
- 51,22 **Üzerime aldığım iş** tehlikeliydi.
- 55,18 **Sevdiğim kız**, ilk aşkım, beni değil onu mutlu etti.
- 56,12 Bütün **dolaştığımız yerler**den hep böyle.
- 57,9 **Son gördüğüm insan** uzun beyaz donu, yün başlığı ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah oldu.
- 61,9 **Tıraş olup şöyle aynada kendime baktığım zaman** bayağı yakışıklı buluyorum.
- 63,25 Babam evdeki kitaplarından **gözden çıkardığı epeyce bir kısmını** dükkâna taşıdı.
- 63,27 **Yayınevlerine sipariş ettiğimiz kitaplar**, yeni kırtasiye malzemeleri geldi.
- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab**; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 70,11 **Kasabaya verleştiğimiz yıl** lisede futbol oynayan arkadaşlar ile kulübe gitmiş.
- 71,4 Şubeden terhis olup gittiğini öğrendiğimiz gün, **adımı andığım arkadaşlar**la birlikte ırmak kıyısına indik.
- 72,27 **Kızı Suna** ile birlikte kasabanın saç tuvaletine yeni yeni alışan hanım nüfusuna hizmet veriyorlar.
- 74,6 **Bastığı yeri** incitmek istemezmiş gibi minik adımlarla bir salınışı vardır, görmeli.
- 75,5 **her attığı adımı**la aşkının destanına yeni mısralar ekledi.
- 75,8 yerine **kaymakamın bahçesinden aşırıldığı görkemli bir mavi çam fidanını** dik.

- 76,13 sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı ile **bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.**
- 78,22 Biz **Suna'nın kaçtığını duyduğumuz akşam** Turan'la birlikte ırmak kıyısına indik.
- 79,22 **Sipariş verip getirttiğimiz kitaplar** raflarda tozlanıyordu.
- 80,2 Dairelerden arada bir gelen müstahdemlere toplu iğne, zımba, dosya falan; **okulların açılışında sattığımız ders kitapları**, üniversiteye giriş için test kitapları, o kadar işte.
- 80,9 Belki bu düş kırıklığı, belki de **onca yıldır içinde besleyip büyüttüğü yazma isteği** babamın ayağını dükkândan kesti.
- 80,12 O artık **Yeşil Hanveri Gazetesi'nde yazdığı başyazılar** ile bir "fazilet mücadelesi" vermeye başlamıştı.
- 80,17 **Gazete dediğimiz yer** Musa Çavuş'un Hanyeri Matbaası.
- 80,19 **Temizlikçi olarak girdiği askerî matbaadan** bayağı usta olarak ayrılmış.
- 80,21 **Memlekete gelirken taktığı iki kırmızı şeritli "çavuşluk"** da cabası.

3.1.3.2.1.2. Sıfat Unsuru İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

- 9,25 **Annesinin yaptığı bez bebekleri** bana gösterir, "Bebek... Bebek..." diye çırpınırdı.
- 22,17 Babam neticeyi alınca "Hanıma haber vereyim bari" diye kalkıp **annemin bulunduğu kompartımana** geliyor.
- 23,25 **Demirvolu geçici işçilerinin kaldığı çadır.**
- 27,16 **görevinin gerektirdiği saate** kadar kaybolur.

- 30,3 Beni kucaklayarak **vagonun tek penceresinin önündeki sedire** götürdü.
- 32,10 **Kaportacı İsmail Usta'nın genç irisi cırağı Erdoğan** iki binlik rakı şişesine kum doldurmuş.
- 32,15 Derisine yapışan **saks mavisi bir naylon fanila** giyer.
- 35,1 **Kahvenin emektarı Kurban Emi** ile birlikte omuzlukları kuşanır.
- 36,1 Nurettin'in başında **Meksika usulü geniş kenarlı bir hasır şapka**.
- 37,1 eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın **avlu gerisindeki müstemilatını** tutmamıza aracılık etmişti.
- 37,8 **Sarışın çiçek bozuğu bir yüzü** vardı.
- 38,5 **İlkokul öğretmeni Saadet İncekara** ile annesi.
- 38,22 Güya **Çerçi Abdullah'ın karısı Şadiye** diyesiymiş ki.
- 40,8 **Daktilo başındaki mesaisine** ara verir.
- 42,15 **Savcının kızı Ayla**.
- 42,24 Birbirimizin yüzüne bir süre bakar ve yeniden **Ayla'nın kaybolduğu köşeye** dönerdik.
- 43,6 **Abdullah'ın işporta tezgâhının bulunduğu küçük aralığa** elbirliğiyle bir dükkân kuracak, Çerçi'yi kardan, soğuktan kurtaracaklardı.
- 45,16 Aile fotoğrafları. **Annemin çok sevdiği uçuk mavi, yassı küçük kolonya şişesi**.
- 47,19 **Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem** konuyla ilgili geniş bilgi verdi.
- 47,24 — **Prences Fazıla'nın eşi Hayri Suat Ürgüplü** 79. dönem yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kütasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.

- 48,6 Zeki Müren'in Kumburgaz'daki evinin bahçesinde **TPAO'nun yaptığı sondaj** sonucu petrole rastlanmadı.
- 49,13 **"Leyleği kuştan mı savarsın, yazın gelir kışın gider" gibi atasözlerinin başlık olduğu, bir iki sayfalık kısa yazılar.**
- 52,8 **Ayla'nın okula gittiği yol**un en tenha köşesinde karşısına çıktım.
- 53,23 **Hiçbir sırrın saklı kalamadığı küçük kasabalar.**
- 56,1 Babam bir akşam **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'ndeki eşyalarımı, daktilo makinesini** falan eve getirdi.
- 65,13 **Kömürcü Halime'nin oğlu Turan.**
- 71,12 Kaç defa **takım kaptanı Demirci Takoz Ahmet**'in elinden zor aldım keratayı.
- 72,4 Biliyor musun, **Venüs'ün kızı Suna**'ya vuruldum, dedi.
- 72,12 **Karşılıksız aşkların törpülediği gençlik.**
- 72,20 Venüs dedikleri **kasabanın tek bayan berberi Mualla** idi.
- 78,26 **Ateşböceklerinin arada bir yanıp söndüğü kıpırtısız gecelerden birindeydik.**

3.1.3.2.1.3. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

- 9,21 **Sekiz on yaşlarındaki küçük kızı** bu şiddet ortamından fena halde etkilenmiş.
- 10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya **ikinci mevki bir tiren kompartımanı**nda sormuşumdur.

- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının **en çok tanınan, sevilen kişisi** olup çıkmış.
- 13,11 **Bir sürü işe** girip çıkmış.
- 21,20 "Bekçilerle hademeler, sosyalistlerden yanadır. Onlar da **bir nevi proleter**".
- 22,10 şeftiren "Hiç tasalanmayın efendim, o istasyonun şefi ruh gibi ahbabımdır, size **her türlü kolaylığı** gösterir" demiş.
- 26,16 Babamın naklettiğine göre, şefin karısı da **bir nevi ruh hastası** imiş.
- 29,26 İçinden annemin **soluk pembe mantosu**, başörtüsü, yıpranmış kunduraları, aynası ve tarağı, yüzüğü, küpeleri çıktı.
- 32,10 Kaportacı İsmail Usta'nın genç irisi çırağı Erdoğan **iki binlik rakı** şişesine kum doldurmuş.
- 33,6 Dava vekili dediğin **bir nevi avukat**.
- 34,2 Kala kala bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde **bir miktar bağ**, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 34,16 aslı bey olanların **o tabii cömert tavrı** ile yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuşturdu.
- 36,1 Nurettin'in başında Meksika usulü **geniş kenarlı bir hasır şapka**.
- 38,16 Saadet Hocahanım elinde **bir tencere zeytinyağlı yaprak sarması** ile kapıyı tıklattı.
- 42,17 ben nefesimi tutarım, **çok gergin bir durum** olurdu.
- 48,16 Muhtelif memleketlerde on altı şehir gezen **altı kişilik "Çöp Tetkik Heyeti"** Belediye Meclis Başkanlığına verdiği **üç sahifelik rapor**da çöplerin yakılarak gübre haline getirilmesi için **üç yüz milyon liraya** ihtiyaç olduğu belirtilmiş, çıkar yolun "çöpleri denize dökmek" olduğu ifade edilmiştir.
- 48,22 Dosya **bir nevi kırkambar** idi.

- 49,13 "Leyleği kuştan mı sayarsın, yazın gelir kışın gider" gibi atasözlerinin başlık olduğu, **bir iki sayfalık kısa yazılar**.
- 55,15 Yahu bir insan, hele **Celal gibi felek vurgunu bir çocuk** bu kadar mutlu olabilir mi?
- 61,16 **Emekli ilköğretim müfettişi Cavit Bey**'in dükkânı.
- 62,5 Yaşlı adam defter, kalem, zımba, dosya, kırtasiye yanında ders kitapları ile **bir miktar çocuk kitabı** satıyordu.
- 62,8 Zaten dükkân **on beş, yirmi metrekarelik küçümen bir yerdi**.
- 64,12 Musa Çavuş kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği**bir tepsi patlıcanlı kebab**; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 69,14 oğlan beri yandaki sazlıkların gölgesine **yeşil başlı gövel ördekleri** dizip çıkıyor.
- 71,19 **Yarım düzine gol** yiyerek mağlup bitirdiğimiz fırtınalı bir maç sonrası, başımız önümüzde, hamama doğru giderken bu birden boşandı.
- 78,16 Bir gezginci tiyatrodaki jön oynayan **orta yaşlıbir aktöre** tutulmuş güya.
- 80,25 O yıllar kurşunla yapılan **sıcak dizgi dönemi**.

3.1.3.2.1.4. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 8,2 Ve ben yeniden beş altı yaşların **pembe-bevaz dünya**sına gömülüyorum.
- 8,14 Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık **ebruli, mavi kahkaha çiçekleri**, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta teneke kutulara dikilmiş iki de karanfil vardı.
- 9,9 Marşandizler çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, **kömür ve maden yüklü vagon**ların **yorgun, ihtiyar katarlar**ıydı.

- 9,20 **Sarhoş ve huysuz koca**sı gece-gündüz dövüyordu onu.
- 10,6 Akşam ezanının önü sıra babam elinde bir zembil, ekmek, sebze, bana mutlaka **bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı şeker** ile çıkagelirdi.
- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince hemşehrilerden bir ikisinin yardımı ile Eyüp Sultan'da **bahçeli ahşap bir eve** yerleşmiş.
- 11,12 Evin sahibesi Nişantaşı'nda oturan **zengin lakin kimsesiz bir yaşlıkadın** imiş.
- 22,23 Gecenin bir vakti, **yanından bozbulank bir ırmak akan, bir küçük nahiyenin kıyıcığında, ıssız bir istasyonda** iniyorlar tirenden.
- 23,29 **Corak, ağaçsız, gri tepeler.**
- 25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, **yanık yüzlü, dik dik yürüyen kadınlar** oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir.
- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın **uzun ve beyaz gecelik entarisi** ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 27,28 **İri pullu, bıyıklı sazanlar**oltayı gere gere gelirdi.
- 29,16 **Uzun, gergin bir sessizlik.**
- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye **bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler** açılıyor.
- 32,28 Biz mahallenin **zayıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları** Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını düşünür.
- 33,24 **Yetmiş beş-seksen yaşlarında, ama hâlâ dik duran, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotin sarısı, eli kehribar tesbihli Emin Efendi** otelin sahibi idi.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi **tek katlı, kasabanın bütün eski binaları gibi kırmızı kiremitli, uzun bir bina.**

- 35,14 ömürlerinde nâmahreme yüzlerini göstermemiş bu kadınların **umutsuz lakin inatçı dirençleri** karşısında kan-ter içinde kalırdı.
- 36,19 Babamın etrafında **uzak dağ köylerinden inmiş, bıyıkları ağızlarına dolan, kuşaklı kunduralı, iri yarı, yanık yüzlü dil bilmez adamlar** olurdu.
- 37,7 Çerçi Abdullah **yaşlı, çipil bir adamdı**.
- 38,1 Toplasan **on, on beş metrekaire** etmez bu küçük arsa, bu gölgeli boşluk başımıza ne işler açtı, yeri geldiğinde nakledeceğim.
- 40,25 Bunlar çocuğu yere göğe koyamaz bir biçimde büyütürken, zavallı Celal **on üç, on dört yaşlar**ında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 45,16 Aile fotoğrafları. Annemin çok sevdiği **uçuk mavi, yassı küçük kolonya şişesi**.
- 46,12 Torbadan **top ovnarken giydiğim, iyice eskimiş keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar** çıktı önce.
- 49,20 **Kalın, ağır bir dosya**, dalmışım.
- 55,4 Kâğıda **güllü-karanfilli kenar süsleri** yapmış, ortasına da bir kıta şiir yazmıştı.
- 56,15 **Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan bir kamyon şoförü** ile anlaşmıştı babam.
- 61,12 Ama benimki **kuru-sıkı bir böbürlenme** değil.
- 62,8 Zaten dükkân **on beş, yirmi metrekairelik** küçümen bir yerdi.
- 64,29 **Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey**, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 65,9 Gidip **tabelacı-ressam Kara Turan**'ı buldum.
- 65,14 **Orta boylu, zayıf ama kavış gibi sağlam kara-kavruk bir oğlan**.

- 67,24 Bacasından dumanlar yükselen **bevez badanalı kırmızı kiremitli kulübe** kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir.
- 67,26 Köprü sevgilileri kavuşturur; **iri gövdeli, serin gölgeli ulu ağaçlar** güvenliği temsil eder.
- 71,2 Ne var ki, **alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz Badi** bizi eli böğünde koyup bir süre sonra kayıplara karıştı.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları başta olmak üzere, her türlü kasaba havadisinin**, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 73,11 Perde gerisinin **gizemli, loş atmosferi**, ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 73,16 **Kara, kavruk, lakin ne de olsa çiçeği burnunda bir delikanlı.**
- 75,8 Kuaför Venüs'ün dükkânı önünde **sefil, pısrık bir akasya** vardı.
- 75,22 "Ne bileyim ben, bir **kara-yağız çocuk** dedi ki, reisin emri var dedi"
- 76,13 **Leylakların, zambakların bahçelerden fışkırdığı, baharın başa vurduğu günler**den birinde kasabamıza lunapark geldi.
- 77,1 **Gazla şişen, hasır sepetli, rengârenk, orta boy bir balon.**
- 77,23 **Kırmızı, beyaz güller.**

3.1.3.2.1.5. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,9 Annemin **lepiska gibi yumuşacık**, sarı saçları vardı.
- 12,10 Beri yanda **marul, maydanoz, roka, tere gibi yeşillikler**; salatalık, domates ve türlü sebzeler de yetiştirip satmaya başlamışlar.

- 13,26 Daha **parmak kadar çocuk** iken yok balkona çıkma, yok pencereden bakma diye zılgıt üstüne zılgıt.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, **en geride kendilerine mahsus loca gibi bir yerde**, kafalar bulutlu, hem içip hem film seyrederken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.
- 20,18 İkincisi, o yıllarda birine "sosyalist" demek, **anasına sövmek gibi bir şey**.
- 21,12 Bahçede **ne kadar mahsul** varsa hepsini yüklemiş.
- 22,10 şeftiren "Hiç tasalanmayın efendim, o istasyonun şefi **ruh gibi ahababımdır**, size her türlü kolaylığı gösterir" demiş.
- 25,7 Sonra bunun üzerine süpürgeyle **mis gibi bir kireç badanası** geçirmişler.
- 25,28 Uzak dağ köylerinden **dağ gibi adamlar**, yanık yüzlü, dik dik yürüyen kadınlar oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir.
- 40,4 **Andıkça geçen günleri hasretle derinden veya Ah bu gönül sarkıları gibi şeyler**.
- 40,17 **sanki az sonra kapıdan giriverecekmiş gibi bir hisse** kapılırdım.
- 49,13 **"Leyleği kuştan mı savarsın, vazın gelir kışın gider" gibi atasözlerinin** başlık olduğu, bir iki sayfalık kısa yazılar.
- 50,18 Bizimkisi **tavşanın dağa küsmesi gibi bir şey**.
- 55,15 Yahu bir insan, hele **Celal gibi felek vurgunu** bir çocuk bu kadar mutlu olabilir mi?
- 64,1 Babam harita zeminine beyaz bir karton iliştirerek üzerine **"Hayat kitapla güzel" diye bir de yazı** konurdu.
- 65,14 Orta boylu, **zayıf ama kayış gibi sağlam** kara-kavruk bir oğlan.
- 74,6 Bastığı yeri **incitmek istemezmiş gibiminik adımlar**la bir salınışı vardır, görmeli.

- 76,6 Tabii bütün bunlar gözü **artistlikten-sarkıcılıktan başka bir şey** görmeyen Suna'yı kazıyordu.
- 76,21 Ne kadar çaptan düşmüş olsa da **bu gibi eğlence kervanları** kasabaların durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayatını dalgalandırır.
- 80,2 okulların açılışında sattığımız ders kitapları, **üniversiteye giriş için test kitapları**, o kadar işte.

3.1.3.2.1.6. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,20 **Bölük pörçük cümleler, gülüşmeler, hıçkırıklar.**
- 8,2 Ve ben yeniden **beş altı yaş**ların **pembe-bevaz dünyasına** gömülüyorum.
- 9,21 **Sekiz on yaşlarındaki** küçük kızı bu şiddet ortamından fena halde etkilenmiş.
- 10,11 belki çıktığımız bu **bitmez tükenmez yolculuklar** sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında sormuşumdur.
- 11,22 Derken koyunların yanına **bir iki inek**; beri yanda bir tavuk kümesi.
- 12,8 İbret olsun diye **beş altı saat** bekletmiş orada.
- 13,23 Orada **yazlık-kışık sinema** işletiyorlar.
- 14,5 Bir defa babamın ne ailesi, ne **doğru dürüst mesleği**, ne de parası var.
- 14,28 O feryat ettikçe ötekiler **dört bir koldan** sille-tokat girişmişler fukaraya.
- 16,1 Oluyor mu **siyah-bevaz filimsana** renkli!
- 18,12 Ön bahçede birkaç ihtiyar akasya, **bir iki kavak** falan.
- 18,13 **çiğnene çiğnene beton** gibi olmuş.

- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına **iki de sandalye** atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 21,25 Üstelik annem hamile ve **gidecek sığınacak bir yerimiz** yok.
- 21,26 **Üç beş parça eşya**yla kendimizi bir tirene atmışız.
- 23,26 Birkaç ölgün akasya, **bir iki söğüt ağacı**.
- 31,8 Ülkemizde **bitmez tükenmez eğitim seferberlikleri** yapılır ya
- 33,24 **Yetmiş beş-seksen yaşlar**ında, ama hâlâ dik duran, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotin sarısı, eli kehribar tesbihli Emin Efendi otelin sahibi idi.
- 34,20 **Bir iki karı** almış, evlat sahibi olamamış.
- 36,24 **bir iki kelime**den ibaret cümlelerini ağızlarından âdeta kerpetenle söküp alırdı.
- 37,16 Bahçede bir büyük dut, **bir iki zerdali**, vişneler, dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan bir yaz elması, duvar diplerinde kızılıcıklar ve her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar vardı.
- 45,24 Babam artık kendini tutamayarak ışığında **bir iki nota** fırlattı.
- 54,22 Biz, yani Ayla ile ben, sonraki günlerde **bir iki kez** daha konuştuk.
- 61,3 **Üst üste iki yıl**.
- 62,28 Dükkânı devralınca babamla oturup **ince ince planlar** yaptık.
- 65,17 Bir kış günü daha **dört beş yaşlar**ında olan Turan ile gencecik karısını ortada bırakıp sırra kadem basmış.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın **yaşlanıp paslanmış dünya**sına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 69,11 Osman karlı dağların doruklarına **pembe-bevaz bulutlar** mı indiriyor.

- 76,13 Hani şu **kırk dökük atlıkarıncaları**, yamrı yumru olmuş çarpışan otoları, uçan sandalyeleri, uyduruk piyangoları, sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı ile bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.
- 77,3 Gözü pek olan isteklilerden **üç beş kişi** baloncu ile birlikte havalanıyor.

3.1.3.2.1.7. Sıfat Unsuru Derecelendirme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının **en çok tanınan, sevilen** kişisi olup çıkmış.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, **en geride kendilerine mahsus loca** gibi bir yerde, kafalar bulutlu, hem içip hem film seyrederken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.
- 15,24 Filmin **en civcivli, samatalı savaş sahnelerinde**.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşse kalka koşarak kadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü **en coşkun** yerine fırlatıvermiş.
- 31,8 işte onlardan birinin **en hızlı dönemde**, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 42,16 Mektebin **en güzel kızı** Ayla.
- 48,2 "İşte memleketin halini gösteren **en güzel fotoğraf**."
- 52,8 Ayla'nın okula gittiği yolun **en تنها köşesinde** karşıma çıktım.
- 76,12 **En son numarası** en tantanalısı oldu.

3.1.3.2.1.8. Sıfat Unsuru Kuvvetlendirme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 8,14 Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta teneke kutulara dikilmiş **iki de karanfil** vardı.
- 8,23 Tavuklar için küçük bir tahta kümes, **bir de fino köpeği**imiz vardı.
- 64,1 Babam harita zeminine beyaz bir karton ilâştirerek üzerine "Hayat kitapla güzel" diye **bir de yazı** konurdu.
- 72,29 **Kadın olsun erkek olsun, berber dükkânları**; sohbeti, hikâyesi, dedikodusu bol mekânlardır.
- 77,6 Turan içinde ne olduğu meçhul bir büyük beyaz torba ile bindi balona. **Bir iki de çocuk**.
- 78,2 Hem **bir vıgın da misafir**.

3.1.3.2.1.9. Sıfat Unsuru İsim-fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 66,16 Ne zaman bir lokantaya, bir kahveye otursam gözüm **Osman'ın elinden çıkma bu naif resimler**e takılır.
- 80,23 **Babadan kalma tarlayı bahçeyi** satıp elden düşme bir Heidelberg baskı makinesi ile bir dizgi makinesi uydurmuş.

3.1.3.2.1.10. Sıfat Unsuru Sıfat-fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 8,14 **Vagonun çatısına çekilmiş iplere** dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta **teneke kutulara dikilmiş iki de karanfil** vardı.

- 8,19 Vagon evin **irmağa bakan yüz**üne bir pencere açılmıştı.
- 8,21 Sabah uyandığımda, **pencereden sızan güneş**gözlerimi kamaştırır.
- 9,4 **Bende kalan fotoğraflar** hep böyle.
- 9,14 annem **irmağa bakan tarafa** bir kilim serer,
- 10,9 **Irmağın karşı vakasında uzanan nahiye**de galiba bir zahire tüccarının kâtipliğini yapıyordu.
- 11,6 Bu hadiseden sonra ne **Kırcaali'de kalan annesinden** ne de diğer akrabalarından haber alamamışlar.
- 11,12 Evin sahibesi **Nişantaşı'nda oturan zengin lakin kimsesiz bir yaşlı kadın** imiş.
- 11,17 **Elde avuçta olan az bir para** ile birkaç koyun alıp bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **cami şadırvanında abdest aldığı bir sırada devrilen bir dişbudak** gövdesi gibi göçüvermiş.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'nın Balçık İskelesi'nde **kavıkcılık yapan bir ahab**ıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 14,4 **Sinemayı yakıp Münire'yi kaçıran Bulgaryalı Ali'nin destanı.**
- 18,5 Hep yollar, **kıvrılıp giden tozlu yollar**, eski dökülen otobüsler, kamyon karoserleri, tiren rayları, vagonlar, kurum vs.
- 19,11 o **önceleri çöplüğe dönmüş olan bahçe**, bu baharcennetten bir köşe haline gelmiş.
- 20,12 Evet **kendini toparlayan müdür**, tehdit dolu soğuk bir ses ile.
- 20,24 İş bu noktaya varınca, **o zamana kadar babamın safında duran hademeler, kâtibeler** falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.

- 22,4 Şeftiren bu **yakışıklı, kıravatlı, ağzı laf yapan adamı** hayran hayran dinliyor.
- 23,7 **Kilime sarılmış bir kat yatak.**
- 24,14 **Caresiz, nahiye pazarında bir kahveye çöküp onu bekleyen babamın** yanına varmış.
- 24,17 Babam **onu şaşırtan bir gülümseme ve canlılık** ile: "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagona kalmamıza izin verin." demiş.
- 25,10 Aklım erdiğinde, ilk hatırladığım fotoğraflar arasında bu kulübenin **mutlulukla tüten bacası** var.
- 25,12 **İçeriye kurulan sac sobanın** borusu tepeden çıkıyordu.
- 26,4 **O yaşta beni ilgilendiren tarafı** kesilen horoz.
- 26,5 Çünkü âdet, horozu **ilk görülen kişiye** hediye etmek.
- 27,6 Şefin **bende kalan fotoğrafı**, beyaz atı ile ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 27,13 Aralık kapıdan **bağlandığı verde yemini yiven ata** baktık.
- 27,16 suyun **asağılara doğru kıvrıla kıvnla giden akıntısını** takip eder.
- 28,17 annem sedirde söküklerimizi diker, **vagon evin penceresinden dışarıda savrulan kar tanelerine** büyümlü ışıklar düşerdi.
- 29,7 **Yakınlarda olan şehre**, hastaneye gidiyorlardı.
- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, **hatta nüfusu tutsun tutmasının siyasi bir değeri olan her beldeye** bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 31,14 **Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi ağzı laf yapan mülkî amirlerden hevesi olan herkes** derse geliyor.
- 31,14 Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi **ağzı laf yapan mülkî amirler**den hevesi olan herkes derse geliyor.

- 32,15 **Derisine yapışan saks mavisi bir naylon fanila** giyer, kısa kollarını omuz başına kadar kıvrır, pazularını şişirerek kasım kasım geçirdi caddeden.
- 32,19 Saçlarını ıslatıp ıslatıp geriye tarar; **Akşam Sanat'ta okuyan kızlara** caka satardı.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, **o dağlar ardında kalmış kasabada**, bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 33,2 **yüzü gözü makine yağına bulanmış, bir fukara kaportacı çırağına** hangi kız dönüp bakardı ki...
- 34,26 içmek için **eskiden kalan çeşme sularına** rağbet ediyordu.
- 35,14 Mehmet Güleç gerçekten kilolu vücudu ve **soyadına vakışan taşkın gülümsemesiyle** müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 35,14 "Nene yüzünün resmini alacağım, hele aç yüzünü" diye **vesikalık çektirecek ihtiyar köylü kadınlarla** cebelleşir.
- 35,14 **ömürlerinde nâmahreme yüzlerini göstermemiş bu kadınların** umutsuz lakini inatçı dirençleri karşısında kan-ter içinde kalırdı.
- 35,25 **ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in** seyyar tezgâhına yanaşır.
- 36,14 Çok geçmez, bir döküntü fayton, **sıcaktan kulakları düşmüş atları** ile sokak başından belirir.
- 36,22 Kan davaları, **yıllar süren mera-arazi** davaları olurdu.
- 36,27 babam **yayla çiçeği kokan bu nevaleyi** muhafaza edemeyeceğinden olacak, sağa-sola dağıtırdı.
- 37,1 **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'in** avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.

- 37,9 **Tıraşı gecikmiş kırçıl sakallar**ı ufacık suratını iyice küçültür.
- 37,16 Bahçede bir büyük dut, bir iki zerdali, vişneler, **dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan bir yaz elması**, duvar diplerinde kızılıcıklar ve her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar vardı.
- 37,16 **her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar** vardı.
- 39,17 Lakin **anneme olan bitimsiz aşk**ının ömür boyu sürdüğünü, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 40,1 Vagon evimizde, **ırmağa bakan pencere**nin önüne oturur, birlikte ve alçak sesle söylerlerdi.
- 40,8 pencereden bir süre dışarıya, **bahçede hışırdayan ağaçlara** dalar.
- 40,12 Her elime alışımında annemi, **ondan geri kalan eşyaları**, soluk pembe manto-su ile yıpranmış ayakkabılarını hatırlıyordum.
- 40,25 Bunlar çocuğu **vere göğe kovamaz bir biçim**de büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 41,8 **Sokağa bakan pencere**nin girintisine oturturlar, gün boyu orada kalırdı.
- 41,11 Çerçinin akrabalarından **ıçeri girmiş çıkmış biri** boncuk işlemeyi öğretmiş Celal'e.
- 41,18 **Hatta bir halkada karşılıklı sallanan bir çift muhabbet kuşu** bile işlemişti.
- 43,16 Emin Efendi'ye göre bu İskender **düze inmiş eşkıyanın** en sefili idi.
- 43,28 **Sütten çıkan kaşık** gibi bu defa particilerin davulunu çalmaya başladı.
- 44,3 **Mütegalibeden olup tek parti devrinde Belediye Reisliği de yapan Kâmil Zeki Bey**, bunu düpedüz **zabıta amiri demek olan Çarşıağalığı**'na tayin etmiş.

- 45,16 Alçıdan bir küçük ceylan biblosu. **Bir camı düşmüş güneş gözlüğü.** Benim mızıka.
- 47,12 **Vagon evimizin üzerinden havalanan kuşlar** odaya doluverdi.
- 47,14 **Buruşup ipe dönmüş mor bir kurdela** ile çaprazına bağlanmıştı.
- 47,19 —**Yurtdışına gidecek işçiler** için yeni kolaylıklar sağlanıyor.
- 48,2 "İşte **memleketin halini gösteren en güzel fotoğraf.**"
- 49,26 Top sahasından her dönüşümde **ter kokan çorap ve fanilalar** dert olur.
- 50,20 **İçimizde zehirli bir ur gibi büyüyüp duran şey.**
- 51,19 **Benim kalbimde kanayan gül** nerede?
- 52,16 Şu **bütün gün pencerede oturan çocuk** değil mi?
- 53,20 Kolay değil, **kasabada Ayla ile konuşan tek delikanlı** benim.
- 56,5 **Işık dökülen pencere perdeleri** gerisinde o narin başını bir kere daha görebilirim umudu ile.
- 56,19 **Bahçeye dökülen yapraklar** hışırdadı.
- 56,21 Sadece uzaklarda **kesik kesik yankılanan bir köpek havlaması.**
- 57,9 Son gördüğüm insan **uzun beyaz donu, yün başlığı ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah** oldu.
- 62,2 Yerliler şehirlere göçüyor, **onlardan boşalan evlere** dağ köylerinden, Almancılardan yabancı insanlar yerleşiyor.
- 62,24 Posta kutusunu açar, **ambardan gelen malları** teslim alır.
- 62,24 sonra **raflarda her nasılsa kalıvermiş bir güzel kitaba** dalardım.
- 64,26 Çok güzel oldu, dedim. Sonra **içimi kemiren soruyu** sessizce fısıldadım.
- 65,16 Bunun babası **odun-kömür satan Zahit Efendi**'nin yanında çalışmış.

- 65,17 Bir kış günü **daha dört beş yaşlarında olan Turan** ile gencecik karısını ortada bırakıp sırta kadem basmış.
- 66,1 Turan da **ele avuca sığan bir şey** değil hani.
- 67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine **göle akan bir dere**, dere üstünde bir köprü, **köprüden omzunda turpanıyla geçen bir köylü** veya **kolunda bohçasıyla yürüyen bir kadınhayali** ilave edilirdi.
- 67,24 **Bacasından dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe** kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir.
- 68,27 Beri yandan **ustasına parmak ısırtacak biçim**de zenaati kapıyor.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, **oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman**'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 70,11 Kasabaya yerleştiğimiz yıl **lisede futbol oynayan arkadaşlar** ile kulübe gitmiş.
- 70,14 Hocamız **Askerlik Şubesi'nde vedeksubaylığını yapan Fenerbahçeli Badi Erol**'du.
- 70,22 Bizler, sınıfın arka sıralarında oturan hayta takımı **bu sözden kaynaklanan Fenerbahçe macerasını** efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.
- 70,22 Bizler, **sınıfın arka sıralarında oturan hayta takımı** bu sözden kaynaklanan Fenerbahçe macerasını efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.
- 71,23 Meğer Kömürcü Halime'nin **kara sığırcık cücüğüne benzer gariban oğlunun** içinde ne yangınlar varmış.
- 72,18 Ben de **musluktan kurnaya dökülen suyun** şırıltısına daldım.

- 72,27 Kızı Suna ile birlikte **kasabanın saç tuvaletine yeni yeni alışan hanım nüfusuna** hizmet veriyorlar.
- 73,9 Kuaför Venüs'ün **caddeye bakan camekânı sürekli çekilen bir tül perdeyle** kaplıdır.
- 73,11 Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi, **ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri,** gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 73,22 Hatta **yoldan geçen çarşılı gençler** laf bile atmış.
- 75,2 Turan'ın bu **halk hikâyelerini aratmayacak bayılma sahnesiyle** başlayan aşkı uzun süre kasabasının dilinde dolaştı.
- 75,22 **şaşkınlıktan dili tutulan Kuaför Mualla** makaraları koyuvermiş.
- 76,13 Hani şu kırık dökük atlıkarıncaları, **yamrı yumru olmuş çarpışan otoları,** uçan sandalyeleri, uyduruk piyangoları, sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı ile bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.
- 76,21 Ne kadar çaptan düşmüş olsa da bu gibi eğlence kervanları kasabaların **durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayatını** dalgalandırır.
- 77,17 Kaza ihtimali, **balonda çocukları olan aileleri** tere batırdı.
- 77,26 Kara Turan'ın gülleri **rüzgâra kapılmış kar taneleri** misali ağır ağır inmeye başladı.
- 78,5 Kalabalık **bu görülmemiş gösteriyi** alkışlıyor.
- 78,16 **Bir gezginci tiyatrodan jön oynayan orta yaşlı bir aktöre** tutulmuş güya.
- 79,12 **Her gelen müşteriye** "Acaba ne isteyecek, hangi kitabı alacak" diye ilgiyle karşılar.
- 79,17 **Bizleri yüreklendirmeye çalışan birkaç memur ve öğretmen** arada bi uğrar.

3.1.3.2.1.11. Sıfat Unsuru Yaklaşma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 16,7 Annemin ağabeyleri, en geride kendilerine mahsusloca gibi bir yerde, kafalar bulutlu, hem içip hem film seyrederken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.
- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakınboyu ile semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilenkişisi olup çıkmış.
- 46,10 Oradan uzanıp elmanın dalına asılı torbayı çekip aldım.
- 73,18 hanımlara mahsus bir mekânda yalnız kalınca yüzü gözü kızarır.

3.1.3.2.1.12. Sıfat Unsuru Uzaklaşma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 14,17 Derken annemin serseri ağabeyleri kızı sinemanın sahibi zengin adamın akıldan yaya oğluna yamamaya kalkmışlar.
- 33,19 daktilo sesi ile saka civıltısından mürekkep tuhaf bir konser Sarıkaya Oteli'nin kiraathane denilen giriş kısmını doldururdu.
- 46,6 "Özür dilerim. İlk kez senden gizli bir iş yaptım..."
- 80,23 Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp elden düşme bir Heidelberg baskı makinesi ile bir dizgi makinesi uydurmuş.

3.1.3.2.1.13. Sıfat Unsuru Kısatlma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 26,12 Adı Rıza mıydı, Remzi miydi şimdi hatırlamıyorum; İstasyon Şefi'nin bu harabe ile, daha doğrusu şefin karısı ile ilgiliacıklı bir hikâyesi var demiştim hani.

- 32,28 aynı yolu takip ile halterlere, dut dallarına, **kum dolu şişelere** saldırırdık.
- 33,9 yanından hiç ayırmadığı **Remington marka eski daktilosunda** geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 40,8 bahçede hışırdayan ağaçlara dalar, sonra peşpeşe **hüzün dolu parçalar** çalardı.
- 54,13 Sonra **tehdit dolu bir ses tonu** ile.
- 64,29 Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey, **ilk kez kendine ait bir çatının** gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi
- 66,14 Lokanta, kahve duvarlarına; yazıhanelere, istenildiğinde **alçı kaplı ev** duvarlarına manzara resimleri yapıyor.
- 77,6 Turan **içinde ne olduğu meçhul bir büyük beyaz torba** ile bindi balona.

3.1.3.2.1.14. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,1 Ben o zamanlar **on altı yaş**ındaydım, lise birde.
- 47,24 — Prenses Fazıla'nın eşi Hayri Suat Ürgüplü **79. dönem** yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kıtasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.
- 48,1 Arçelik peşin **2014 lira**, taksitle **2.500 lira**.

3.1.3.2.1.15. Sıfat Unsuru İsnat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 21,8 **Bayağı yakışıklı**adamdır.

- 24,12 Ne bilsin babamın böyle **tedavisi gayrimümkün bir derde** düştüğünü.
- 26,9 Hasta sahipleri evimi, ailemi sorar, **kafası kesik horozu** elime tutuştururlardı.
- 35,7 Kasabanın **kulağı kesik ihtiyarları**, sırf bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine otururlardı.
- 72,29 berber dükkânları; **sohbeti, hikâyesi, dedikodusu bol mekânlar**dır.

3.1.3.2.1.16. Sıfat Unsuru Zarf-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 35,25 **Lütfi Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar** ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır.

3.1.3.2.2. İSİM UNSURU KELİME GRUBU OLAN SIFAT TAMLAMALARI

3.1.3.2.2.1. İsim Unsuru İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,18 Sisler arasında beliren **bir masal gemisi** gibi.
- 8,14 Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık **ebruli, mavi kahkaha çiçekleri**, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta teneke kutulara dikilmiş iki de karanfil vardı.
- 9,9 Marşandizler çobanların, koyunların, **iri kangal itlerinin**, kömür ve maden yüklü vagonların yorgun, ihtiyar katarlarıydı.

- 9,21 Sekiz on yaşlarındaki küçük kızını **bu şiddet ortamından** fena halde etkilenmiş.
- 9,26 **O ıssızlık için** bana bir kardeş gibi sarılmıştı.
- 10,9 Irmağın karşı yakasında uzanan nahiyede galiba **bir zahire tüccarının** kâtipliğini yapıyordu.
- 10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, **bir at arabası** üzerinde veya ikinci mevki **bir tiren kompartımanında** sormuşumdur.
- 11,22 Derken koyunların yanına bir iki inek; beri yanda **bir tavuk kümesi**.
- 11,25 köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, evcil güvercinlerimizi de katarsak, mahallenin ortasında **bir hayvanat bahçesi** kurduk sanki.
- 12,2 adamı tuttuğu gibi **bahçedeki dut dalı**na asıvermiş.
- 15,24 Filmin **en civcivli, şamatalısavaş sahnelerinde**.
- 16,23 Tabii o tantanada, **o can pazarında** "Yahu bu ses de ne ola ki.
- 17,13 **Bu kaçış hikâyesi** annemin ailesini deliye döndürmüş.
- 18,3 Coğrafyaya, mekâna dair bir bağlanma, **bir aidiyet duygusu** yok bende.
- 20,21 Babam hiç istifini bozmadan, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, **onca adamın arası**nda "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 21,11 O gece **bir at arabası** çekmiş mektebin önüne.
- 21,17 O gider başka **bir insan evladı** gelir, diktiğimiz fidanlar meyve verdikçe kurt-kuş faydalanır.
- 23,15 Şimdilik tek isteğimiz başımızı sokacak **bir dam altı**.
- 23,19 **Acıklı bir macerası** var, yeri geldiğinde anlatırım.

- 23,26 Birkaç ölgün akasya, **bir iki söğüt ağacı**.
- 23,28 Irmağın öte yakasında **bir tahta köprü ile geçilen nahiye merkezi**.
- 24,1 **Bu benim babamın adı** hani "sosyalist" e çıkmış ya.
- 24,4 Peki bu nasıl büyük bir şöhret olmalı ki, **o günün Türkiye'sinde** vatanın bu ücra köşesine kadar ulaşmış.
- 24,20 ayaküstü **bir zahire tüccarının** kâtipliğini ve muhasebesini kapıvermiş.
- 25,7 Sonra bunun üzerine süpürgeyle mis gibi **bir kireç badanası** geçirmişler.
- 25,8 Görenler **bir masal kulübesi** der yani.
- 25,13 **bir felaket baykuşu** gibi sigarasını tütürerek olup-biteni seyrediyordu.
- 25,28 **Uzak dağ köyleri**nden dağ gibi adamlar, yanık yüzlü, dik dik yürüyen kadınlar oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir, bir horoz keser, hastayı bir gece **o harabenin kuytusunda** yatırırlardı.
- 26,16 Babamın naklettiğine göre, şefin karısı da **bir nevi ruh hastası** imiş.
- 31,5 Doğru, lakin sabahçı-öğleci okuyoruz o **gariban lise binası**nda.
- 31,8 Ülkemizde **bitmez tükenmez eğitim seferberlikleri** yapılır.
- 32,5 **Bir su borusu**nun iki ucuna kalıp-beton dökülerek halterler icat ediliyor, ağaçların uygun dallarında barfiks çalışanlar oluyor, hiçbir şey bulamayanlar **yuvarlak sel taşlarını** kaldırıp indirerek kas geliştirmeye çabalıyordu.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, **o dağlar ardında** kalmış kasabada, bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 33,2 bir **fukara kaportacı çırağına** hangi kız dönüp bakardı ki...

- 33,15 Sehpanın üzerinde gelişkin **bir küpe çiçeği**, onun da üzerinde duvara asılı **bir saka kafesi**.
- 34,2 Kala kala bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ, artık pek çalışmayan **bir su değirmeni** ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 34,6 **karlı kış gecelerinin** ıssızlığında **kahvedeki mangalın başına** çöküp kafayı çekerlerdi.
- 34,24 Çay ocağının yanında devasa **bir su küpü** dururdu.
- 34,26 Lakin ahali bu **klorlu şebeke suyu**na alışmamış.
- 34,26 içmek için **eskiden kalan çeşme sularına** rağbet ediyordu.
- 37,9 **başından yaz-kış çıkarmadığı yün başlığı** ile dolaşır.
- 37,16 vişneler, dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan **bir yaz elması** vardı.
- 38,16 Saadet Hocahanım elinde bir tencere **zeytinyağlı yaprak sarması** ile kapıyı tıklattı.
- 40,4 *Andıkça geçen günleri hasretle derinden veya Ah **bu gönül sarkıları** gibi şeyler.*
- 42,5 **ilk gençlik heyecanlarımızı** kitaplarla birleştirirken; Kız Sanat Okulu dağılır.
- 45,16 Aile fotoğrafları. Annemin çok sevdiği uçuk mavi, yassı **küçük kolonya sisesi**.
- 45,16 Alçıdan **bir küçük ceylan biblosu**. Bir camı düşmüş güneş gözlüğü.
- 45,16 Alçıdan bir küçük ceylan biblosu. **Bir camı düşmüş güneş gözlüğü**. Benim mızıka.

- 47,5 Bir ikindi üzeri **coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını** çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 48,2 **Akkışla Belediye Başkanı** istifa edip çöpçü olmak üzere Almanya'ya gidecek.
- 54,13 Sonra tehdit dolu **bir ses tonu** ile.
- 55,4 Kâğıda **güllü-karanfilli kenar süsleri** yapmış, ortasına da bir kıta şiir yazmıştı.
- 55,15 Yahu bir insan, hele **Celal gibi felek vurgunu** bir çocuk bu kadar mutlu olabilir mi?
- 56,5 **Işık dökülen pençere perdeleri** gerisinde o narin başını bir kere daha görebilirim umudu ile.
- 56,15 Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan **bir kamyon şoförü** ile anlaşmıştı babam.
- 56,21 Sadece uzaklarda kesik kesik yankılanan **bir köpek havlaması**.
- 57,3 Şoför mahallinden ıssız sokaklara, bahçedeki elmaya, **ıslanmış levlak dalları**na bakıyorum.
- 61,20 Cavit Bey sağlığında direnmiş; gitmem **o apartman denizi**ne diyormuş.
- 62,5 Yaşlı adam defter, kalem, zımba, dosya, kırtasiye yanında ders kitapları ile **bir miktar çocuk kitabı** satıyordu.
- 63,11 Öyle ya her eve **bir çocuk bakımı, bir yemek kitabı, bir genel kültür ansiklopedisi** gerekmez miydi?
- 63,27 Yayınevlerine sipariş ettiğimiz kitaplar, **yeni kırtasiye malzemeleri** geldi.
- 63,29 Babama vitrin dekoru olarak eski **bir dünya haritası**nı tavsiye etmiştim.

- 65,17 **Bir kış günü** daha dört beş yaşlarında olan Turan ile gencecik karısını ortada bırakıp sırta kadem basmış.
- 66,13 Osman tabelacı ama aynı zamanda **bir halk ressamı**.
- 69,11 Osman karlı dağların doruklarına pembe-beyaz bulutlar mı indiriyor; boyalar daha kurumadan Kara Turan bulutların altı sıra **süzülen turna katarını** konduruyor.
- 69,14 oğlan beri yandaki sazlıkların gölgesine **yeşil başlı gövel ördekleri** dizip çıkıyor.
- 70,9 Osman'ın adı altında **bir gül goncası** kanayıp duruyordu.
- 70,22 Bizler, sınıfın arka sıralarında oturan hayta takımını **bu sözden kaynaklanan Fenerbahçe macerasını** efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.
- 70,22 Bizler, **sınıfın arka sıralarında oturan hayta takımını** bu sözden kaynaklanan Fenerbahçe macerasını efsaneye döndürüp, uzun süre kasabada kabara kabara dolaşmıştık.
- 72,11 Her biri bir **gizli sevda cehennemi**.
- 72,25 **Bu Venüs adı** o kadar yaygınlaşmış ki, artık herkes kadının gerçek ismi sanıyor.
- 72,29 **Kadın olsun erkek olsun, berber dükkânları**; sohbeti, hikâyesi, dedikodusu bol mekânlardır.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları başta olmak üzere, her türlü kasaba havadisinin**, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 73,11 Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi, **ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri**, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 73,18 **Bir kasaba çocuğu** kendi akranı arasında ne kadar yırtık olsa da.

- 75,8 yerine kaymakamın bahçesinden aşırıldığıgörkemli bir **mavi cam fidanı**nı dik.
- 76,21 Ne kadar çaptan düşmüş olsa da **bu gibi eğlence kervanları** kasabaların durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayatını dalgalandırır.
- 77,20 Derken kasaba semalarında **bir çiçek buketi** gibi uçup duran balondan güller dökülmeye başladı.
- 77,26 Kara Turan'ın gülleri **rüzgâra kapılmış kar taneleri** misali ağır ağır inmeye başladı.
- 79,1 Ben zihnimi zorlayarak **bir teselli cümlesi** arıyordum.
- 80,2 **okulların açılışında sattığımız ders kitapları**, üniversiteye giriş için test kitapları, o kadar işte.
- 80,2 okulların açılışında sattığımız ders kitapları, **üniversiteye giriş için test kitapları**, o kadar işte.
- 80,8 Hani burayı **bir "Kültür Ocağı"** yapacaktık.
- 80,9 Belki **bu düş kırıklığı**, belki de onca yıldır içinde besleyip büyüttüğü yazma isteği babamın ayağını dükkândan kesti.
- 80,9 Belki bu düş kırıklığı, belki de **onca yıldır içinde besleyip büyüttüğü yazma isteği** babamın ayağını dükkândan kesti.
- 80,12 O artık Yeşil Hanyeri Gazetesi'nde yazdığı başyazılar ile **bir "fazilet mücadelesi"** vermeye başlamıştı.
- 80,23 Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp elden düşme bir Heidelberg baskı makinesi ile **bir dizgi makinesi** uydurmuş.

3.1.3.2.2.2. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

- 7,1 **İnce uzun bir oğlan.**
- 7,1 İnce **uzun bir oğlan.**
- 7,10 En çok **o mavi göz**lerini özlüyorum.
- 7,11 "Benim oğlum okuyacak, **yüksek bir memur** olacak" der, sonra da göz ucuyla babama bakardı
- 7,13 Sanki anlaşmışlar gibi babam da ona bakar, dudaklarında **muzip bir gülümseme.**
- 7,22 Hiç yüksünmeden, sanki **yazdığı bir roman**danpasajlar okuyormuş gibi,
- 8,4 Küçük istasyon binasının arkasında, **battal bir hatta** çekilmiş, **eski bir vagon**da kalıyorduk.
- 8,11 Dışarıda **yakıcı bir güneş** vardı.
- 8,14 Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık ebruli, mavi kakhaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta **teneke kutulara dikilmiş iki de karanfil**vardı.
- 8,23 Tavuklar için **küçük bir tahta kümes,** **bir de fino köpeğ**imiz vardı.
- 8,23 Tavuklar için küçük **bir tahta kümes,** bir de fino köpeğimiz vardı.
- 9,9 Marşandizler çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, **kömür ve maden yüklü vagon**ların yorgun, ihtiyar katarlarıydı.
- 9,21 **Sekiz on yaşlarındaki küçük kıızı** bu şiddet ortamından fena halde etkilenmiş.
- 10,4 Zihnimde kalan; gökyüzü, bulutlar ve annemin **berrak mavi gözleri.**
- 10,6 Akşam ezanının önü sıra babam elinde bir zembil, ekmek, sebze, bana mutlaka **bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı şeker**ile çıkagelirdi.
- 10,11 belki çıktığımız **bu bitmez tükenmez volculuklar** sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, bir at arabası üzerinde veya **ikinci mevki bir tiren kompartımanı**nda sormuşumdur.
- 10,23 Beni **bir küçük çocuk** gibi değil, bir arkadaşı, bir akran, bir yoldaşı gibi görüyordu.
- 10,27 Kendisi gökkubbenin altında**yapayalnız bir adam.**
- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince hemşehrilerden bir ikisinin yardımı ile Eyüp Sultan'da **bahçeli ahşap bir eye** yerleşmiş.

- 11,12 Evin sahibesi **Nişantaşı'nda oturan zengin lakin kimsesiz bir yaşlı kadın** imiş.
- 11,17 **Elde avuçta olan az bir para** ile birkaç koyun alıp bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 12,2 Pelvan **bu kuru gürültü**yü kökünden kesme fırsatı yakalamış.
- 12,19 **Anlaşılmaz bir sır.**
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **cami şadırvanında abdest aldığı bir sıradadevrilen bir dişbudak** gövdesi gibi göçüvermiş.
- 12,27 Bir daha o bahçeye, **o ahşap eve** giresi gelmemiş.
- 14,8 Hatta "Ulan koca Eyüp semtinde **asılacak başka kız** bulamadın mı teres!" diyerek üstüne gelecekler.
- 14,24 Annem **genç bir kız** henüz, lakin yürek mangal gibi.
- 15,1 **Her bir van**larını mosmor edip bırakmışlar.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'nın Balçık işkelesi'nde **kayıklık yapan bir ahbab**ıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 15,15 Lakin babamda **bir başka plan** daha var ki, o da intikam planı.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, **en geride kendilerine mahsus locagibi bir yerde**, kafalar bulutlu, hem içip hem filim seyrederken **kopan bu vavevlayı** anlamakta geç kalıyorlar.
- 16,18 Hem annemin kabadayı ağabeylerine, hem de umum halka **iyi bir nutuk** çekiyor.
- 16,23 filminden mi geliyor, başka biri mi konuşuyor?" diye **ayrı bir şaşkınlık** yaşıyor.
- 17,2 **Gerçek bir destan.**
- 17,7 Babam onun **sarı lepiska saçlar**ına, **mavi berrak gözler**ine bakar bakar.
- 17,24 Ben işte, **tuhaf bir şey**, yollarda doğmuş, yolculukta büyümüşüm.
- 18,5 Hep yollar, **kıvrılıp giden tozlu yollar**, **eski dökülen otobüsler**, kamyon karoserleri, tiren rayları, vagonlar, kurum vs.
- 18,11 Bu okul **büyükçe bir arsa**nın ortasında.
- 18,12 Ön bahçede **birkaç ihtiyar akasya**, bir iki kavak falan.

- 18,24 Tabii çocukluğunda dedesi ile **bahçeli bir ev**de büyüdüğü için, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 19,3 bahçenin ortasına **güzel bir havuz** kondurmuş.
- 19,11 **o önceleri çöplüğe dönmüş olan bahçe**, bu baharcennetten bir köşe haline gelmiş.
- 20,18 İkincisi, o yıllarda birine "sosyalist" demek, **anasına sövmek gibi bir şey**.
- 21,10 İşte **böylesi bir adam** pes eder mi kolayına.
- 21,17 O gider **başka bir insan evladı** gelir, diktiğimiz fidanlar meyve verdikçe kurt-kuş faydalanır.
- 21,20 Bana yine **o muzip gülümsemesi** ile bakar.
- 21,25 Üstelik annem hamile ve **gidecek sığınacak bir yer**imiz yok.
- 21,26 **Üç beş parça eşya**yla kendimizi bir tirene atmışız.
- 21,28 **İnanılmaz bir şey**.
- 22,4 Şeftiren **bu yakışıklı, kıravathı, ağzı laf vapan adamı** hayran hayran dinliyor.
- 22,7 Demiryolcuların çoğu içer, başka türlü nasıl biter **o uzun yollar**.
- 22,16 **Bütün bu konuşmalar** tirenin lokantasında geçiyor.
- 22,23 Gecenin bir vakti, yanından**bozbulank bir ırmak**akan, bir küçük nahiyenin kıyıcığında, ıssız bir istasyonda iniyorlar tirenden.
- 23,7 **Birkaç parça eşya**.
- 23,7 **Kilime sarılmış bir kat yatak**.
- 23,7 Kilime sarılmış **bir kat yatak**.
- 23,20 Arka tarafta **bir metruk vagon** olacak, hele sizi şimdilik oraya yerleştirelim.
- 23,26 **Birkaç ölgün akasya**, bir iki söğüt ağacı.
- 23,28 Irmağın öte yakasında **bir tahta köprü**ile geçilen nahiye merkezi.
- 24,4 Peki bu **nasıl büyük bir şöret** olmalı ki, o günün Türkiye'sinde vatanın **bu üç köşe**sine kadar ulaşmış.
- 24,4 Peki bu nasıl**büyük bir şöret** olmalı ki.
- 24,12 Ne bilsin babamın **böyle tedavisi gayrimümkün bir derd**e düştüğünü.
- 24,12 Ne bilsin babamın böyle**tedavisi gayrimümkün**bir derd****e düştüğünü.
- 24,15 **Umutsuz bir tavır**la "Maalesef Ali Bey, ne iş var, ne ev" diyecek olmuş.

- 24,17 Babam **onu şaşırtan bir gülümseme ve canlılık** ile: "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagona kalmamıza izin verin." demiş.
- 25,7 Sonra bunun üzerine süpürgeyle **mis gibi bir kireç badanası** geçirmişler.
- 25,12 **İçeriye kurulan sac sobanın** borusu tepeden çıkıyordu.
- 25,13 **Bütün bu işler** yapılıp çatılırken sadece **o sarhoş makasçı**, uzaklarda oturuyor.
- 26,19 Bozkırın ortasında, **küçük bir ara istasyon**da, o yalnızlık içinde birbirlerini yemeye başlamışlar.
- 26,19 Bozkırın ortasında, küçük **bir ara istasyon**da, o yalnızlık içinde birbirlerini yemeye başlamışlar.
- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın **uzun ve beyaz gecelik entarisi** ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarak kadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın **burgaçlaryaparak köpürdüğü en coşkun ver**ine fırlatıvermiş.
- 27,8 Evet, şefin **beyaz bir atı** vardı ve bir de güvercinleri.
- 27,9 Bozkırın ortasında **bir yalnız adam**, ata ve güvercinlere sığınmış işte.
- 27,16 Şef bazı günler güneşin battığı **o kızıl saatler**de atıyla ırmak kıyısında belirir.
- 28,4 Meğer **o baykuş suratlı makasçı** balık gününü bekler.
- 28,13 Annemle babamın birbirlerine duyduğu aşk, gün geçtikçe azalacağına artmış, **bütün o yolculukları, sürgünleri, voksulluğu, caresizliği** birlikte göğüslemişlerdi.
- 28,17 Kış gelir, **sac sobanın üzerindeki mavi çinko demlik** cızırdamaya başlar, babam hiç yanından ayırmadığı daktilosunun başında kim bilir neler yazar.
- 28,25 **İki canla giriştiği o ağır işler, o yorucu günler** narin vücudunu hırpalamış demek.
- 28,25 İki canla giriştiği **o ağır işler**, o yorucu günler narin vücudunu hırpalamış demek.
- 29,16 **Uzun, gergin bir sessizlik.**
- 31,5 Doğru, lakin sabahçı-öğleci okuyoruz **o gariban lise binasında**.

- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, **hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her belde**ye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın **siyasi bir değeri** olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor.
- 31,14 Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi **ağzı laf yapan mülkî amirler**den hevesi olan herkes derse geliyor.
- 32,15 **Derisine yapışan saks mavisi bir naylon fanila** giyer, kısa kollarını omuz başına kadar kıvrır, pazularını şişirerek kasım kasım geçirdi caddeden.
- 32,15 Derisine yapışan **saks mavisi bir naylon fanila** giyer.
- 32,28 **Biz mahallenin zavıf, çelimsiz, yeni yetme delikanlıları** Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını düşünür; aynı yolu takip ile halterlere, dut dallarına, kum dolu şişelere saldırırdık.
- 33,2 **yüzü gözü makine yağına bulanmış, bir fukara kaportacı çırağ**ına hangi kız dönüp bakardı ki...
- 33,2 **bir fukara kaportacı çırağ**ına hangi kız dönüp bakardı ki...
- 33,9 **yanından hiç ayırmadığı Remington marka eski daktilo**sunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,9 yanından hiç ayırmadığı **Remington marka eski daktilo**sunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,12 **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'nin bir köşesine koyduğu tahta masaya** yerleşmişti.
- 33,14 Masa cam kenarında idi ve yanında **küçük bir sehpa** dururdu.
- 33,15 Sehpanın üzerinde **gelişkin bir küpe çiçeği**, onun da üzerinde duvara **asılı bir saka kafesi**.
- 33,19 **daktilo sesi ile saka cıvıltısından mürekkep tuhaf bir konser** Sarıkaya Oteli'nin kiraathane denilen giriş kısmını doldururdu.
- 33,19 daktilo sesi ile saka cıvıltısından mürekkep **tuhaf bir konser** Sarıkaya Oteli'nin kiraathane denilen giriş kısmını doldururdu.
- 34,4 Vaktiyle **her şişe rakıya bir kırmızı lira** verdiği söylenir.

- 34,16 aslı bey olanların o tabii cömert tavrı ile **yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları** avucuma tutuşturdu.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi **tek katlı, kasabanın bütün eski binaları gibi kırmızı kiremitli, uzun bir bina**.
- 34,24 Çay ocağının yanında **devasa bir su küpü** dururdu.
- 34,26 Lakin ahali **bu klorlu şebeke suyu**na alışmamış.
- 35,14 Mehmet Güleç gerçekten kilolu vücudu ve **soyadına yakışan taşkın gülümseme**siyle müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 35,14 "Nene yüzünün resmini alacağım, hele aç yüzünü" diye **vesikalık çektirecek ihtiyar kövli kadınlar**la cebelleşir.
- 35,14 **ömürlerinde nâmahreme yüzlerini göstermemiş bu kadınlar**ın umutsuz lakın inatçı dirençleri karşısında kan-ter içinde kalırdı.
- 36,1 Nurettin'in başında **Meksika usulü geniş kenarlı bir hasır şapka**.
- 36,1 Nurettin'in başında Meksika usulü geniş kenarlı **bir hasır şapka**.
- 36,9 **küçümen yumuk eller** sıkı sıkı tuttuğu bozuklukları tezgâha boşaltır.
- 36,14 Çok geçmez, **bir döküntü fayton**, sıcaktan kulakları düşmüş atları ile sokak başından belirir.
- 36,27 babam **yayla çiçeği kokan bu nevale**yi muhafaza edemeyeceğinden olacak, sağa-sola dağıtırdı.
- 36,29 O zamanlar Anadolu'nun **bu unutulmuş kasabaları**nda buzdolabı falan yoktu.
- 37,7 Çerçi Abdullah **yaşlı, çipil bir adamdı**.
- 37,8 **Sarışın çiçek bozuğu bir yüzü** vardı.
- 37,9 **Tıraşı gecikmiş kırçıl sakallar**ı ufacık suratını iyice küçültür.
- 37,16 Bahçede bir büyük dut, bir iki zerdali, vişneler, **dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan bir yaz elması**, duvar diplerinde kızılıcıklar ve her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar vardı.
- 37,16 Bahçede **bir büyük dut**, bir iki zerdali.
- 37,24 Sarıkaya Oteli'nin bitişiğindeki küçümen aralığa **bir işporta tezgâhı** kurmuş.
- 38,1 Toplasan on, on beş metrekare etmez **bu küçük arsa, bu gölgeli boşluk** başımıza ne işler açtı.

- 38,16 Saadet Hocahanım elinde **bir tencere zeytinyağlı yaprak sarması** ile kapıyı tıklattı.
- 38,28 Ben babamın **tuhaf bir cazibe** taşıdığını o yaşlarımda bile anlıyordum.
- 39,17 Lakin **anneme olan bitimsiz aşk**ının ömür boyu sürdüğünü, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 40,15 **Babamla birlikte ağladığımız o soğuk günü.**
- 40,17 annemin o **sarı lepiska saçlar**ını, **mavi berrak gözler**ini hayal eder.
- 40,17 **sanki az sonra kapıdan giriverecekmiş gibi bir hisse** kapılırdım.
- 40,23 Tam umudu kestikleri yıllarda Cenab-ı Hak **bir oğlan çocuğu** ihsan etmiş.
- 40,25 Bunlar çocuğu **yere göğe koyamaz bir biçim**de büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 40,25 Bunlar çocuğu yere göğe koyamaz bir biçimde büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında **amansız bir hastalığa** yakalanmış.
- 41,25 **İşe gitmeyip dersi de astığım aylak günler**de, gölgeler evin sokağa bakan yüzünü aldığıında, Celal pencerede, ben **pencere dibine dayadığım tahta iskemle**de oturur.
- 42,17 ben nefesimi tutarım, **çok gergin bir durum** olurdu.
- 42,20 Kız ikimizi birden yakmaya ahdetmiş gibi **meraklı bir gülümseme**yle bizi süzüp geçirdi.
- 43,6 **Abdullah'ın işporta tezgâhının bulunduğu küçük aralığa** elbirliğiyle bir dükkân kuracak, Çerçi'yi kardan, soğuktan kurtaracaklardı.
- 44,3 **bütün kirli işler**ini Zopuroğlu marifeti ile gördürmüştü.
- 45,1 Meğer niyeti Çerçi'yi **o küçümen yer**den atmak, kendi akrabasından birini oraya oturtmakmış.
- 46,12 Torbadan **top oynarken giydiğim, iyice eskimiş keten ayakkabılar**, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar çıktı önce.
- 46,6 "Özür dilerim. İlk kez **senden gizli bir iş** yaptım..."
- 47,11 **O küçük mızıka**yı öttürdüm.
- 47,14 **Buruşup ipe dönmüş mor bir kurdela** ile çaprazına bağlanmıştı.
- 47,14 Buruşup ipe dönmüş **mor bir kurdela** ile çaprazına bağlanmıştı.
- 48,2 "İşte **memleketin halini gösteren en güzel fotoğraf**."

- 49,13 **"Leyleği kuştan mı sayarsın, yazın gelir kışın gider" gibi atasözlerinin başlık olduğu, bir iki sayfalık kısa yazılar.**
- 49,13 "Leyleği kuştan mı sayarsın, yazın gelir kışın gider" gibi atasözlerinin başlık olduğu, **bir iki sayfalık kısa yazılar.**
- 49,20 **Kalın, ağır bir dosya**, dalmışım.
- 50,7 Yine de babam: "**Bu alçak Zopur** bize kancayı taktı, sürer gider bu iş" demişti.
- 50,18 Bizimkisi **tavşanın dağa küsmesi gibi bir şey.**
- 50,20 İçimizde **zehirli bir ur** gibi büyüüp duran şey.
- 52,10 **Kısa bir an** bakıştık.
- 53,20 Kolay değil, **kasabada Ayla ile konuşan tek delikanlı** benim.
- 53,23 **Hiçbir sırrın saklı kalamadığı küçük kasabalar.**
- 54,2 **Sıkıntılı bir durum** olduğunu anlamıştım.
- 54,13 Sonra **tehdit dolu bir ses tonu** ile.
- 55,15 Yahu bir insan, hele **Celal gibi felek vurgunu bir çocuk** bu kadar mutlu olabilir mi?
- 56,12 **Bütün dolaştığımız yerler**den hep böyle.
- 56,15 **Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan bir kamyon şoförü** ile anlaşmıştı babam.
- 56,21 Sadece uzaklarda **kesik kesik yankılanan bir köpek havlaması.**
- 61,3 **Üst üste iki yıl.**
- 61,7 Hani **bu sinir saçlar** hiç yatmazdı ya bunca yıl beni illet etmişti.
- 61,12 Ama benimki **kuru-sıkı bir böbürlenme** değil.
- 62,8 Zaten dükkân **on beş, yirmi metrekaRELİK küçüMEN bir yer**di.
- 62,8 Zaten dükkân on beş, yirmi metrekaRELİK **küçüMEN bir yer**di.
- 62,24 sonra **raflarda her nasılsa kalıvermiş bir güzel kitab**a daldım.
- 63,4 Burası **küçük bir yer.**
- 63,25 Babam evdeki kitaplarından **gözden çıkardığı epeyce bir kısmını** dükkâna taşıdı.
- 64,1 Babam harita zeminine beyaz bir karton ilâştirerek üzerine "**Hayat kitapla güzel**" diye **bir de yazı** kondurdu.

- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab**; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 64,12 Musa Çavuş kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği **bir tepsi patlıcanlı kebab**; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 64,29 **Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginçi Ali Bey**, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 65,14 **Orta boylu, zayıf ama kayış gibi sağlam kara-kavruk bir oğlan**.
- 66,1 Turan da **ele avuca sığan bir şey** değil hani.
- 66,4 **Meraklı bir çocuk**; kuş besler, bisiklet tamir eder.
- 66,16 Ne zaman bir lokantaya, bir kahveye otursam gözüm **Osman'ın elinden çıkma bu naif resimler**e takılır.
- 66,20 Ancak **dikkatli bir göz** bir resmin ötekinden farkını seçebilir.
- 67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine **göle akan bir dere**, dere üstünde bir köprü, **köprüden omzunda tırpanıyla geçen bir köylü** veya **kolunda bohçasıyla yürüyen bir kadın hayali** ilave edilirdi.
- 67,24 **Bacasından dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe** kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir.
- 67,26 Köprü sevgilileri kavuşturur; **iri gövdeli, serin gölgeli ulu ağaçlar** güvenliği temsil eder.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına **bir ikinci bahar** güneşi gibi doluveriyor.
- 70,7 Dayanamayıp Mezarıcı Resul'e **bir güzel mezartaşı** numunesi çizip vermiş.
- 70,14 Hocamız **Askerlik Şubesi'nde yedeksubaylığını yapan Fenerbahçeli Badi Erol**'du.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; beni, Sinek Sabri'yi, Çalım Ömer'i yıl sonunda askerliği bitince birlikte İstanbul'a götürüp **Fener Genç Takımı**'na sokaçağına dair söz bile vermişti.
- 71,19 Yarım düzine gol yiyerek mağlup bitirdiğimiz **fırtınalı bir maç** sonrası, başımız önümüzde, hamama doğru giderken bu birden boşandı.

- 71,23 Meğer Kömürcü Halime'nin **kara sığırcık cücüğüne benzer gariban oğlunun** içinde ne yangınlar varmış.
- 72,10 Ah **bu küçük kasabalar.**
- 72,16 Turan susmuş, **elindeki alüminyum tas** ile oynamaya başlamıştı.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte **kasabanın saç tuvaletine yeni yeni alışan hanım nüfusuna** hizmet veriyorlar.
- 73,9 Kuaför Venüs'ün caddeye bakan camekânı sürekli çekilen **bir tül perdeyle** kaplıdır.
- 73,16 **Kara, kavruk, lakin ne de olsa çiçeği burnunda bir delikanlı.**
- 73,22 Hatta **yoldan geçen çarşılı gençler** laf bile atmış.
- 75,2 Turan'ın bu **halk hikâyelerini aratmayacak bayılma sahnesiyle** başlayan aşkı uzun süre kasabalının dilinde dolaştı.
- 75,8 Kuaför Venüs'ün dükkânı önünde **sefil, pısrık bir akasya** vardı.
- 75,8 yerine **kaymakamın bahçesinden aşırıldığı görkemli bir mavi çam fidanı**nı dik.
- 75,8 yerine kaymakamın bahçesinden aşırıldığı **görkemli bir mavi çam fidanı**nı dik.
- 75,8 Yahu **o cılız gövde** ile **o koca ağacı** nasıl taşıdın sen, aşkolsun...
- 76,21 Ne kadar çaptan düşmüş olsa da bu gibi eğlence kervanları kasabaların **durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayat**ını dalgalandırır.
- 77,6 Turan **içinde ne olduğu meçhul bir büyük beyaz torba** ile bindi balona. Bir iki de çocuk.
- 78,16 Bir gezginci tiyatrodaki jön oynayan **orta yaşlı bir aktör**e tutulmuş güya.
- 78,16 **Bir gezginci tiyatrodaki jön oynayan orta yaşlı bir aktör**e tutulmuş güya.
- 78,26 **Ateşböceklerinin arada bir yanıp söndüğü kıpırtısız geceler**den birindeydik.
- 79,17 **Bizleri yüreklendirmeye çalışan birkaç memur ve öğretmen** arada bi uğrar.
- 80,19 **Temizlikçi olarak girdiği askerî matbaa**dan bayağı usta olarak ayrılmış.
- 80,21 **Memlekete gelirken taktığı iki kırmızı şeritli "çavuşluk"** da cabası.

80,23 Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp **elden düşme bir Heidelberg baskı makinesi** ile bir dizgi makinesi uydurmuş.

3.1.3.2.2.3. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

7,20 **Bölük pörçük cümleler, gülüşmeler, hıçkırıklar.**

9,21 belki adamın **bir tokadını, tekmesini** yemiş ve dili tutulmuştu.

12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının **en çok tanınan, sevilen** kişisi olup çıkmış.

15,7 **Bu dayak ve dayatma** annemin kaçma kararını etkilemiş.

20,24 İş bu noktaya varınca, **o zamana kadar babamın safında duran hademeler, kâtibeler** falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.

21,20 Yahu baba desem, oralarda hiç mi **nöbetçi hademe, bekçi** falan yoktu yani.

24,17 Babam onu şaşırtan **bir gülümseme ve canlılık** ile: "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagonda kalmamıza izin verin." demiş.

28,13 Annemle babamın birbirlerine duyduğu aşk, gün geçtikçe azalacağına artmış, bütünü **volculukları, sürgünleri, voksulluğu, çaresizliği** birlikte göğüslemişlerdi.

31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye **bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler** açılıyor.

35,7 Kasabanın kulağı kesik ihtiyarları, **sırf bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak** için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine otururlardı.

38,11 Anasının anlattığına bakılırsa **ne doktorlar, hâkimler** istemiş.

- 40,17 annemin **o sarı lepiska saçlarını, mavi berrak gözlerini** hayal eder.
- 48,25 İlaç tarifeleri -mesela: kuşburnu marmeladının basur illetine birebir olduğu- **bazı dergi ve gazeteler**den kesilip yapıştırılmış **sosyal içerikli makaleler, bevitler, şiirler, fıkralar...**
- 49,26 Top sahasından her dönüşümde **ter kokan çorap ve fanilalar** dert olur.
- 56,1 Babam bir akşam **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'ndeki eşyalarını, daktilo makinesini** falan eve getirdi.
- 76,8 Peşinde değil bir tabelacı parçası, **ne doktorlar, mühendisler** vardı.
- 79,17 Bizleri yüreklendirmeye çalışan **birkaç memur ve öğretmen** arada bi uğrar.

3.1.3.2.2.4. İsim Unsuru Birleşik İsim Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 14,4 ***Sinemayı yakıp Münire'yi kaçıran Bulgaryalı Ali'nin destanı.***
- 37,1 **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah**'ın avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 38,5 **İlkokul öğretmeni Saadet İncekara** ile annesi.
- 47,19 **Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem** konuyla ilgili geniş bilgi verdi.
- 47,24 — **Prenses Fazıla'nın eşi Hayri Suat Ürgüplü** 79. dönem yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kütasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.
- 57,9 Son gördüğüm insan **uzun beyaz donu, yün başlığı ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah** oldu.
- 65,9 Gidip **tabelacı-ressam Kara Turan**'ı buldum.

- 70,14 Hocamız Askerlik Şubesi'nde yedeksubaylığını yapan **Fenerbahçeli Badi Erol**'du.
- 71,12 Kaç defa **takım kaptanı Demirci Takoz Ahmet**'in elinden zor aldım keratayı.
- 75,22 **şaşkınlıktan dili tutulan Kuaför Mualla** makaraları koyuvermiş.

3.1.3.2.2.5. İsim Unsuru Unvan Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 35,1 **Kahvenin emektarı Kurban Emi** ile birlikte omuzlukları kuşanır.
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, en uçta ise **Aşçı Lütfi Efendi**'nin küçümen dükkânı sıralanırdı.
- 61,16 **Emekli ilköğretim müfettişi Cavit Bey**'in dükkânı.
- 65,16 Bunun babası **odun-kömür satan Zahit Efendi**'nin yanında çalışırmış.

3.1.3.2.2.6. İsim Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

- 33,29 **Çok malı mülkü** varmış bu Emin Efendi'nin.
- 36,22 Kan davaları, **yıllar süren mera-arazi** davaları olurdu.
- 38,4 Bizim evin karşısında **bir ana-kız** oturuyordu.
- 54,1 Yine **öyle kasıla kasıla** geldi, önümde durdu.

3.1.4. TEKRAR GRUPLARI (İKİLEMELER)

Ergin, Karahan, Özkan ve Doğan *tekrar grubu*, Karaağaç *yineleme öbekleri*, Vecihe Hatipoğlu, Osman Nedim Tuna *ikilemeler* adını kullanmıştır.

“Tekrarlar aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya getirilmesi ile meydana gelen kelime guruplarıdır. Tekrarı meydana getiren iki kelimenin tekrara iştiraki tamamıyla birbirine eşittir. Fonksiyonları da, şekilleri de, vurguları da birbirinden farksızdır...

Tekrarların başlıca şu üç fonksiyonu vardır: 1. kuvvetlendirme, 2. çokluk, 3. devamlılık. Bir tekrar o tekrarı meydana getiren kelimenin ya mânâsım kuvvetlendirmek için, ya bir çeşit çokluğunu ifade için veya devamlılığını belirtmek için yapılır. Meselâ *kara kara (gözler) 'de* karalığın kuvvetli olduğu, *kapı kapı (dolaştım)'da*, birçok kapıların dolâşıldığı, *gide gide ve koşa koşa 'da* ise hareketin devamlılığı ifade edilmektedir. Bunlardan başka tekrarın bir de ortalama ve beraberlik fonksiyonu vardır, iyi kötü, düşe kalka gibi tekrarlarda bu fonksiyonu göze çarpar.

Türkçede aynen tekrarlar, eş manalı tekrarlar, zıt manalı tekrarlar, ilaveli tekrarlar olmak üzere dört çeşit tekrar vardır.”⁵⁴

“Bir varlığı veya bir eylemi karşılamak üzere eş görevli iki sözün oluşturduğu söz öbeğidir. Şekil ve anlam bakımından birbiriyle bağlantılı ve aynı türden olan iki veya daha çok sözün bir araya gelerek oluşturdukları yapı, yineleme öbeği olarak bilinir.”⁵⁵

Sevinçli ve Özkan, *m* ünsüzü ile başlayan kelimelerde ilaveli ikilemeler, kendilerinden sonra getirilen "falan, filan" kelimeleri ile yapılır. Bu görüşe Karahan ve Yelten de katılıyorlar. Ancak biz bu görüşe katılmayıp falan kurulan sözcüklerin

⁵⁴Ergin, **a.g.e.**, s. 377.

⁵⁵Karaağaç, **a.g.e.**, 2011, s. 161

bir kısmını edat grubunda, diğeri bağlama grubunda inceleyeceğiz. (Bk. s.209,s.214)

3.1.4.1. Aynı Kelimelerin Tekrarıyla Oluşan Tekrar Grupları

7,5 Babam "**İnatsın inat**.. İnatçı adamın saçı yatmaz. Dedene çekmişsin besbelli. Keşke annene benzeseydin." diyordu. Keşke ...

12,17 **Böyle böyle** orta mektebi bitirmiş.

14,16 **Böyle böyle** gitmiş bir zaman.

15,19 Bahçe sineması **tıklım tıklım**.

17,7 Babam onun sarı lepiska saçlarına, mavi berrak gözlerine **bakar bakar**.

18,13 Çocuklar oynuyor orda, yağmurda çamur olup sınıfları berbat etmesinler diye zemine kaba çakıl döşenmiş, **çiğnene çiğnene** beton gibi olmuş.

20,24 İş bu noktaya varınca, o zamana kadar babamın safında duran hademeler, kâtibeler falan **kıçın kıçın**oradan sıvışmışlar.

21,7 Ayakkabılar **pırıl pırıl** cilalı, pantolon jilet benzeri ütülü, çakı gibi.

22,4 Şeftiren bu yakışıklı, kıravatlı, ağzı laf yapan adamı **hayran hayran** dinliyor.

25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, yanık yüzlü, **dik dik** yürüyen kadınlar oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir.

26,11 **Sevine sevine**, kan ter içinde anneme getirirdim.

27,12 Bir kez makasçının dilsiz kızıyla birlikte **korka korka** oraya kadar gittik.

27,16 Şef bazı günler güneşin battığı o kızıl saatlerde atıyla ırmak kıyısında belirir, suyun aşağılara doğru **kıvrıla kıvrıla** giden akıntısını takip eder.

30,5 Aşağılarda ırmak sessiz sedasız akıyor, kar taneleri **ağır ağır** dökülüyordu.

- 23,11 Uzaklardan **kesik kesik** köpek havlamaları işitiliyor.
- 32,10 labut **çalışa çalışa** koltuk altı kaslarını, göğüslerini, pazularını davul gibi şişirmişti.
- 32,15 kısa kollarını omuz başına kadar kıvrır, pazularını şişirerek **kasım kasım** geçirdi caddeden.
- 32,19 Saçlarını **ıslatıp ıslatıp** geriye tarar; Akşam Sanat'ta okuyan kızlara caka satardı.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, bir kızla bir oğlanın değil **gizli gizli** buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 34,2 **Kala kala** bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tika basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır; onun kendi imalatı gazozundan **kana kana** içerlerdi.
- 35,3 Su doğruca küpe girer, küp **domur domur** terleyerek suyu soğutur.
- 42,17 Celal'in elleri titremeye başlar, boncuklar **pıtır pıtır** pencere boşluğuna yuvarlanır.
- 48,9 Not: "Yok deve. Bir de çıksaydı bari. Hep birlikte bu petrolü millileştirelim diye bağırırdık. **Bağır bağır**, kulaklar sağır."
- 51,17 Kolyeye baktım **uzun uzun**.
- 54,1 Yine öyle **kasıla kasıla** geldi, önümde durdu.
- 56,10 Dudaklarım **titreye titreye** eve geldim.
- 56,21 Sadece uzaklarda **kesik kesik** yankılanan bir köpek havlaması.

- 61,7 şimdi yola geldiler, oh, **güzel güzel** taranıyorum.
- 70,22 uzun süre kasabada **kabara kabara** dolaşmıştık.
- 71,6 Utanmasak **hüngür hüngür** ağlayacaktık.
- 71,18 **Böyle böyle** yakınlaştık, âdeta sırdaş olduk.
- 72,14 Yahu nedir, başkasının derdi **gelip gelip** bana çarpıyor.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte kasabanın saç tuvaletine **yeni yeni** alışan hanım nüfusuna hizmet veriyorlar.
- 77,26 Balon tam Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin üzerinden geçerken Kara Turan'ın gülleri rüzgâra kapılmış kar taneleri misali **ağır ağır** inmeye başladı.

3.1.4.2. Yakın Anlamli Kelimelerle Oluşan Tekrar Grupları

- 7,20 **Bölük pörçük** cümleler, gülüşmeler, hıçkırıklar.
- 8,2 Ve ben yeniden **beş altı** yaşların **pembe-beyaz** dünyasına gömülüyorum.
- 8,25 Annem tulumbadan su çeker, **elimi yüzümü** yıkardı.
- 9,1 Öğleye doğru posta katarı geçer; onun ardısıra bir marşandiz **çuflyaya-puflyaya** istasyona girerdi.
- 9,5 Tiren istasyonda pek az kalır, bu aralıkta askerler **bağırış-çağırış** tulumbaya saldırır; **döke-saçael-yüz** yıkar, şişeleri **yarıbuçuk** doldurup bir telaş yeniden tirene koşarlardı.
- 9,21 **Sekiz on** yaşlarındaki küçük kızı bu şiddet ortamından fena halde etkilenmiş.
- 10,11 belki çıktığımız bu **bitmez tükenmez** yolculuklar sırasında.
- 11,1 **Dede-torun** bir fırsatını bularak Türkiye'ye kaçmış.

- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince hemşehrilerden **bir ikisinin** yardımı ile Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap bir eve yerleşmiş.
- 11,17 **Elde avuçta** olan az bir para ile birkaç koyun alıp bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 11,22 Derken koyunların yanına **bir iki** inek; beri yanda bir tavuk kümesi.
- 12,8 İbret olsun diye **beş altı** saat bekletmiş orada.
- 12,9 Ondan sonra **ses-seda** kesilmiş haliyle.
- 14,5 Bir defa babamın ne ailesi, ne **doğru dürüst** mesleği, ne de parası var.
- 14,28 O feryat ettikçe ötekiler **dört bir** koldan **sille-tokat** girişmişler fukaraya.
- 16,4 **Çoluk çocuk**, genç ihtiyar feryad u figan ile öteye beriye koşturmaya, kendilerini dışarı atmaya girişiyorlar.
- 19,21 Artık **ikide bir** kasabanın mülki erkânından misafirlerini çağırır.
- 21,13 **Darma-duman** etmiş bahçeyi, müdüre çöp bırakmamış.
- 21,26 **Üç beş** parça eşyayla kendimizi bir tirene atmışız.
- 22,27 "Hoş geldiniz efendim. Hiç canınızı sıkmayın. Sizi **aç-açık** bırakmayız."
- 23,26 Birkaç ölgün akasya, **bir iki** söğüt ağacı.
- 25,5 Samanla çamuru karıp vagonun çatışını, içini, **deliğini deşğini** sıvamışlar.
- 25,13 Bütün bu işler yapıp çatılırken sadece o sarhoş makasçı, uzaklarda oturuyor, bir felaket baykuşu gibi sigarasını tütürerek **olup-biteni** seyrediyordu.
- 25,22 Ayranı tahta kaşıkla içiyor, **üstüme başıma** döküyor.
- 26,11 Sevine sevine, **kan ter** içinde anneme getirirdim.
- 30,5 Aşağılarda ırmak **sessiz sedasız** akıyor, kar taneleri ağır ağır dökülüyordu.
- 31,5 Doğru, lakin **sabahçı-öğleci** okuyoruz o gariban lise binasında.

- 31,8 Ülkemizde **bitmez tükenmez** eğitim seferberlikleri yapılır ya.
- 31,17 Biz liseliler sabah gidiyoruz mektebe, öğleden sonra ortaokul talebesi **bağıra, çağıra** sınıfları dolduruyor.
- 32,5 Bir su borusunun iki ucuna **kalıp-beton** dökülerek halterler icat ediliyor.
- 33,2 Oysa şöhreti "Üçgen"e çıkmış olsa bile, **yüzü gözü** makine yağına bulanmış.
- 33,9 yanından hiç ayırmadığı Remington marka eski daktilosunda geceler boyu **taka-tuka** bir şeyler yazardı.
- 33,9 Hem benim babam **oldu-bitti** gazete okur.
- 33,29 Çok **malı mülkü** varmış bu Emin Efendi'nin.
- 34,1 Hepsini fırtınalı gençliğinde **yemiş tüketmiş**.
- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile **taka basa** karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır; onun kendi imalatı gazozundan kana kana içerlerdi.
- 38,4 Bizim evin karşısında bir **ana-kız** oturuyordu.
- 39,10 çilek reçeli, nar şurubu, **pasta-börek** ne yaparsa getiriyor.
- 39,24 Görenler sanır ki bu bakışma onu üzer, içini **gam-kasavet** basardı.
- 41,10 **Gelip geçene** baksın da oyalansın diye.
- 45,7 Evimizin fazla bir girdisi çıktısı, **ocağı bucağı** yoktu.
- 46,16 O geceler boyu daktilo başında **taka-tuka** yazdığı yazılardan oluşan dosya.
- 46,23 Bir süre **baba-oğul** sarmaştık.
- 50,7 Yine de babam: "Bu alçak Zopur bize kancayı taktı, **sürer gider** bu iş" demişti.

- 51,11 Ben kolyeyi elimde **evirip çeviriyor**, ne diyeceğimi bilemiyordum.
- 61,12 Ama benimki **kuru-sıkı** bir böbürlenme değil.
- 62,10 Babamın ve artık tabii benim kitaplarla aramız **sıkı fıki** olduğundan, kasabaya geldiğimiz günlerde ilk tanıştığımız kişi Cavit Bey olmuştu.
- 62,24 Posta kutusunu açar, ambardan gelen malları teslim alır, **ara sıra** dükkânı süpürür.
- 63,5 Zaten  lkemizde insanların **okuma-yazma** ile araları pek hoş değil.
- 63,29 Cavit Bey'in **ıvir-zıvır** arasından çıkmıştı.
- 64,16 Babam Hanyeri kasabasına gelip yerleştiğimizde ne **yapıp edip** bu ikisini bulmuştu.
- 65,14 Orta boylu, zayıf ama kayış gibi sağlam **kara-kavruk** bir oğlan.
- 65,16 Bunun babası **odun-kömür** satan Zahit Efendi'nin yanında çalışmış.
- 65,17 Bir kış günü daha **dört beş** yaşlarında olan Turan ile gencecik karısını ortada bırakıp sırta kadem basmış.
- 65,22 Kötü karı peşine gitti diyenler olmuş, hasımları vardı can korkusu ile Almanya'ya kaçtı diyenler olmuş, falan filan ama, **o gün bu gün** kendisinden bir haber alınmamış.
- 65,25 Halime **kar kış** demeden seneler boyu sırtındaki k fe ile kahvelere, keba ıllara, **tek t kmangal-maltız** yakanlara odun kömürü taşıyarak Turan'ı büyütmüş.
- 71,14 öteki arkadaşlar marizlemek için başına  ş ş r, bir ben ona **kol-kanat** gererdim.
- 73,11 loş atmosferi, **ara sıra** kıpırdayan kadın gövdeleri, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır.
- 75,22 "Ne bileyim ben, bir **kara-yağız**  ocuk dedi ki, reisin emri var dedi".

- 76,13 Hani Şu **kırık dökük** atlıkarıncaları, **yamrı yumru** olmuş çarpışan otoları, uçan sandalyeleri, uyduruk piyangoları, sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı ile bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.
- 79,4 Turan ilk kez **susuz-mezesiz** bir küçük rakıyı dikip bitirdi.
- 80,15 Akşam üzeri çarşıdan **el ayak** çekilince ben de dükkânı kapatıp gazeteye giderdim.
- 78,8 Suna artık iyice alçalan balonda Kara Turan'ın kara çehresini görmesiyle **saçından topuğuna** kıpkırmızı kesildi.

3.1.4.3. Zıt Anlamlı Kelimelerle Oluşan Tekrar Grupları

- 9,20 Sarhoş ve huysuz kocası **gece-gündüz** dövüyordu onu.
- 11,29 Hayvanat bahçesi kurulmuş amma, **sağdan soldan** homurtular da yükseliyormuş.
- 13,23 Orada **yazlık-kıŐlık** sinema işletiyorlar.
- 16,1 Oluyor mu **siyah-beyaz** film sana renkli!
- 16,4 Çoluk çocuk, **genç ihtiyar** feryad u figan ile öteye beriye koşturmaya, kendilerini dışarı atmaya girişiyorlar.
- 19,7 Müdür **gider gelir**, Şöyle göz ucuyla bakar, dudak büker.
- 28,7 **Yaz-kış** demeden tulumbadan su çeker,
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı **düşe kalka** koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü en coşkun yerine fırlatıvermiş.
- 32,5 ağaçların uygun dallarında barfiks çalışanlar oluyor, hiçbir Şey bulamayanlar yuvarlak sel taşlarını **kaldırıp indirerek** kas geliştirmeye çabalıyordu.

- 40,25 Bunlar çocuğu **yere göğe** koyamaz bir biçimde büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 41,11 Çerçinin akrabalarından içeri **girmiş çıkmış** biri boncuk işlemeyi öğretmiş Celal'e.
- 45,7 Evimizin fazla bir **girdisi çıktısı**, ocağı bucağı yoktu.
- 54,17 Rahatladı, gülümsedi, **tatlı-sert**:
- 65,22 Kötü karı peşine gitti diyenler olmuş, hasımları vardı can korkusu ile Almanya'ya kaçtı diyenler olmuş, **falan filan** ama o gün bu gün kendisinden bir haber alınamamış.

3.1.4.4. Ek İlavesiyle Oluşan Tekrar Grupları

- 12,18 Dede-torun **sırt sırta** verip tutunmuşlar hayata.
- 29,12 Dilsiz kızıyla **koyun koyuna** yatıyorduk.
- 29,18 **Göz göze** geldik.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun **yan yana** gelmesi bile zordu.
- 52,4 Ayla ile **karşı karşıya** gelince bütün bunların hiçbirisi olmadı.
- 61,3 **Üst üste** iki yıl.

3.1.5. BİRLEŞİK İSİM GRUBU

Karaağaç, Banguoğlu'na benzer bir şekilde, birleşik adlar ve unvan öbeği diye özel ad öbeğinin başlığı altında incelemiştir. “Bir kimseye özel ad olmak üzere iki veya daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturduğu söz öbeğine birleşik ad öbeği denir. Tamamen eksiz bir şekilde birleşen ve iki veya daha fazla isimden oluşan bütün şahıs isimleri birleşik söz öbeği oluşturur.

Bir varlığın Özel adı olmak üzere bir araya gelen sözler topluluğudur. Tamamen eksiz bir şekilde birleşen ve iki veya daha fazla isimden oluşan bütün şahıs isimleri birleşik ad öbeğini oluşturur.

Birleşik ad öbekleri ile ilgili bazı ayrıntılar:

a. Varlıkların iki ve daha fazla sözden oluşan bütün özel adları, birleşik isimdir. Birleşik adların hepsi, özel addır.

b. Bu öbekte isimler eksiz birleşir; herhangi bir çekimlik kullanılmaz.

c. Bu öbek, taşıdığı özel ilişki ve özel bilgi gereği, sözlüklerin değil, ansiklopedilerin ögesidir.

ç. Unvan öbeği şeklinde olan söz öbekleri de kalıplaşarak birleşik ad öbeğini oluşturur.”⁵⁶

“Bir kavramın veya varlığın adı olmak üzere en az iki kelimenin ek almaksızın bir araya gelerek oluşturduğu kelime grubudur. Bu bir araya gelişte amaç, özel bir isim oluşturmaktır. Bu özel isim, kişi adı olabileceği gibi yer adı da olabilir: Muharrem Ergin, Faruk Kadri Timurtaş, Sadettin Buluç, Necmettin Hacıeminoğlu vb.

1. Akrabalık isimleri ile unvan bildiren kelimeler, kelime grubunun birinci ögesi olarak başa getirildiği takdirde birleşik isim meydana gelir ve akrabalık ismi veya unvan, o kişinin bir ismi durumuna geçer: şehzade Reşad, Prenses Diana, Kral Hüseyin, Kraliçe Elizabet, Dede Korkut, Nene Hatun, Hoca Nasrettin, Yarbay Engin, Doktor Civan vb.

⁵⁶Karaağaç, a.g.e., s. 167-168

2. Yer ismi olarak kullanılan unvan grupları da zamanla birleşik isim olmuştur: Kocamustafapaşa, Küçükmustafapaşa, Yusufpaşa, Hasanpaşa, Haydarpaşa vb.

3. İsim ögesi özel bir isim olan sıfat tamlamaları, zamanla birleşik isme dönüşebilir: İkinci Mahmud, Dördüncü Murad, Taşlıcalı Yahya, Ulubatalı Hasan vb.⁵⁷

Biz tezimizde birleşik isim grubunun kapsamını biraz genişlettik. Bazı lakap ve unvan sözlerinin de belirttikleri kişileri temsil eden, o kişilerin adı gibi, onlarla özdeş tutuldukları ve yine bazı kurum, kuruluş, iş yeri adlarının da özel isim muamelesi gördükleri düşüncesiyle, grubu oluşturan kelimeler arasındaki ilgiyi ihmal ederek bu kullanışların da birleşik isim grubu kabul edilebileceği görüşündeyiz. Biz de çalışmamızda, birleşik isim grubunu 5 tasnife ayırdık:

1. İsim-Soyisim Veya İkili Şahıs İsimden Oluşan Birleşik İsim Grupları
2. Unvan İşlevinde Olan Birleşik İsim Grupları
3. Yer, Mekân ve İş yerleri İsimden Oluşan Birleşik İsim Grupları
4. Farsça Yapılı Kalıp Söz Halinde Oluşan Birleşik İsim Grupları
5. Kitap Adları Birleşik İsim Tarzında Oluşan Birleşik İsim Grupları

Uzun Hikaye adlı eserdeki birleşik isim grupları şunlardır:

3.1.5.1.İsim-Soyisim Veya İkili Şahıs İsimden Oluşan Birleşik İsim Grupları

17,11 O vakitler **Safiye Ayla** da söylemiş bu türküyü.

43,14 Çarşıağası **İskender Zopuroğlu** avanesi ile beraber çıkageldi.

⁵⁷Doğan, a.g.e., s.66

- 47,19 Çalışma Bakanı **Ali Naili Erdem** konuyla ilgili geniş bilgi verdi.
- 47,24 — Prenses Fazıla'nın eşi **Hayri Suat Ürgüplü** 79. dönem yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kütasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.
- 48,6 **Zeki Müren**'in Kumburgaz'daki evinin bahçesinde TPAO'nun yaptığı sondaj sonucu petrole rastlanmadı.
- 70,14 Hocamız Askerlik Şubesi'nde yedeksubaylığını yapan Fenerbahçeli **Badi Erol**'du.

Kalıp söz gibi düşünebileceğimiz **İbibullah sivri külah**. (14,5) sözünün de birleşik isim muamelesi gördüğünü söyleyebiliriz.

3.1.5.2.Unvan İşlevinde Olan Birleşik İsim Grupları

Uzun Hikâyede bazı şahısların hikâyeye boyunca lakap, unvan ve meslek adlarıyla birlikte anıldıkları ve bu isimlerin önündeki lakap ve sıfatların da özel ad kabul edilerek büyük harfle yazıldığı görülür. Takma ad olarak kullanılan bu yapıları da birleşik isim grubu olarak değerlendirebiliriz.

- 10,29 Onu, dedesi **Pelvan Sülüman** büyütmüş.
- 11,14 **Pelvan Sülüman**'nın elinden gelir bir iş yok.
- 12,13 **Pelvan Sülüman** iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi olup çıkmış.
- 14,4 Sinemayı yakıp Münire'yi kaçıran **Bulgaryalı Ali**'nin destanı.
- 32,18 Adı **Üçgen Erdoğan**'a çıkmıştı.
- 35,14 **Mehmet Güleç** gerçekten kilolu vücudu ve soyadına yakışan taşkın gülümsemesiyle müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 36,9 Kasabanın çocukları **Gazozcu Nurettin**'in çevresinden ayrılmaz.

- 36,14 **SinemaçıRefik**'in tayfası ağızlarda teneke megafonlar, afişler, arkalarında bir yığın çocukla şamatayı göklere çıkarıp yeni gelen filmin reklamını yapardı.
- 37,1 "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen **Çerçi Abdullah**'ın avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 47,24 — **Prences Fazıla**'nın eşi Hayri Suat Ürgüplü 79. dönem yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kıtasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.
- 53,28 Akşam üzeri sinemanın önünde **Üçgen Erdoğan**'a rastladım.
- 65,9 Gidip tabelacı-ressam **Kara Turan**'ı buldum.
- 66,4 Meraklı bir çocuk; kuş besler, bisiklet tamir eder, ayakkabı falan boyar ama asıl hevesi **Tabelacı Osman**'ı seyretmek.
- 69,9 Diyelim **Avare İsmail**'in "Lezzet Lokantası"nın duvarına bir manzara resmi çiziyorlar.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; beni, **Sinek Sabri**'yi, **Çalım Ömer**'i yıl sonunda askerliği bitince birlikte İstanbul'a götürüp Fener Genç Takımı'na sokacağına dair söz bile vermişti.
- 71,12 Kaç defa takım kaptanı **Demirci Takoz Ahmet**'in elinden zor aldım keratayı.
- 71,23 Meğer **Kömürcü Halime**'nin kara sığırcık cücüğüne benzer gariban oğlunun içinde ne yangınlar varmış.

3.1.5.3.Yer, Mekân ve İş yerleri İsimden Oluşan Birleşik İsim Grupları

Hatipoğlu, Duman⁵⁸, Sevinçli, Özkan ve Doğan, tamlayanı ilgi hali eki almayan tamlanan ekinin düşmesiyle kalıplaşmış sözcükler ya da yabancı dillerden Türkçeye tatbik edilen sözcükleri takısız isim tamlaması olarak ele almaktadırlar. (Bk.s.37)

Uzun Hikâyede kullanılan *Foto Tombul*, *Kuaför Venüs*, *Lezzet Lokantası*, adları kelime grubu olarak sıfat ve isim tamlaması gibi görünseler de artık bu ilgi ile değil, iş yeri adı olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bazı kurum, kuruluş, iş yeri adlarının da özel isim muamelesi gördükleri, bu şekilde tescil edildikleri düşüncesiyle, grubu oluşturan kelimeler arasındaki ilgiyi ihmal ederek bu yapıların da birleşik isim grubu kabul edilebileceği görüşündeyiz.

35,11 Kahvenin karşısında **Foto Tombul**'un dükkânı, önünde yaz günleri bodur akasyanın gölgesine çektiği körüklü makine...

69,9 Diyelim Avare İsmail'in "**Lezzet Lokantası**"nın duvarına bir manzara resmi çiziyorlar.

72,23 Dükkânın tabelasını çok önceleri Osman Efendi yazmış: **Kuaför Venüs**.

Yukarıdaki örnekler dışında Uzun Hikâye'de tespit ettiğimiz, **Remington marka** kullanılışının da bir adlandırma olması itibariyle bu çerçevede yer alabileceği kanaatindeyiz: Yanından hiç ayırmadığı **Remington marka** eski daktilosunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.(33,9)

3.1.5.4.Farsça Yapılı Kalıp Söz Halinde Oluşan Birleşik İsim Grupları

40,23 Tam umudu kestikleri yıllarda **Cenab-ı Hak** bir oğlan çocuğu ihsan etmiş.

3.1.5.5.Kitap Adları Birleşik İsim Tarzında Oluşan Birleşik İsim Grupları

⁵⁸ Duman, a.y., s. 263-269

Bazı kitap, gazete, dergi, roman vb. adları sıfat tamlaması gibi görünmesiyle bunları sıfat tamlamasına katmayıp birleşik isimler kapsamında incelenmesini uygun görmekteyiz.

42,1 Kâh **Panait Istrati**'nin **Baragan'ın Dikenleri**'ni kâh Dostoyevs-ki'nin **Beyaz Geceler**'ini okurdum.

3.1.6. EDAT GRUBU

“İsim soylu bir kelime veya kelime grubu ile bir çekim edatının ek alarak veya almayarak bir araya gelmesiyle oluşan söz öbeğidir. Grubun isim ögesini oluşturan kelimeler cins isim, zamir veya bir kelime grubu olabilir. İsim ögesi, yalın olabileceği gibi hâl ekli olarak da bulunabilir. Edat unsuru ise çekim (veya son çekim) edatlarından biridir.”⁵⁹

“Bir isim unsuru ile bir çekim edatından meydana gelen kelime grubudur.

isim unsuru + çekim edatı = edat grubu

yaşadığım + gibi = yaşadığım gibi

çocuklar + için = çocuklar için

Edat grubunun özellikleri:

a. Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (*İle, için, kadar, göre, diye, rağmen, karşı, doğru, gibi, dolayı vb.*) sonda bulunur.

İnsan / gibi, çalışmasına / rağmen, bir demet çiçek / ile

b. Bu grupta birleşme, isim unsurunun ve edatın türüne göre ekli veya eksiz olur.

⁵⁹Doğan, a.g.e., s.79

yaşamak için (eksiz)

senin gibi (-in eki)

denize doğru (-e eki)

bundan dolayı (-dan eki)

c. "Onun gibisi, onun gibiler, onun kadarı" örneklerinde olduğu gibi, edat unsuru isim

çekim eki alan edat grupları, cümlede isim olarak kullanılır.

*Fakat ben **bu kadarından** da memnundum.* ⁶⁰

ç. "İsim ögesi, kelime ya da kelime grubu olan gruoları...

d. isim ögesi, cümle olan edat grupları"⁶¹

Tekrar grubu konusunda, Sevinçli ve Özkan, "m ünsüzü ile başlayan kelimelerde ilaveli ikilemeler, kendilerinden sonra getirilen "falan, filan" kelimeleri ile yapılır."⁶² Bu görüşe Karahan ve Yelten de katılıyorlar. Biz bu görüşe katılmayıp Mustafa Kutlu'nun eserlerinde sıkça geçen bu sözcüklerin bazını edat grubu bazını bağlama grubu bölümünde inceleyeceğiz. (Bk.s.173) Edat fonksiyonundaki *falan*'ları kalıplaşmış edat gruplarına kattık.

Bir de *Onun ardısıra, Akşamın önü sıra, bulutların altı sıra, (iç cümle) falan* gibi edat gruplarına, söz dizimi kitapların edat grubu bölümünde yer almamaktadır. Bizde bunları kalıplaşmış edat grubuna katmayı doğru buluyoruz.

3.1.6.1. İSİM UNSURU TEK KELİME OLAN EDAT GRUBU

7,2 Saçlarım **kirpi gibi** dik duruyor.

⁶⁰Karahan, a.g.e., s.62,63

⁶¹Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 62-63

⁶²Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 50

- 7,9 Annemin **lepiska gibi** yumuşacık, sarı saçları vardı.
- 7, 13 Sanki **anlaşmışlar gibi** babam da ona bakar.
- 8,23 **Tavuklar için** küçük bir tahta kümes, bir de fino köpeğimiz vardı.
- 9,1 **Öğleye doğru** posta katarı geçer.
- 9,27 Bir dediğimi iki etmez; yabani armutlara **kedi gibi** tırmanır.
- 10,1 Ben bu kızla birlikte kargaları kovalamaktan, **köpeklerle** yarışmaktan yorgun düşer.
- 11,4 **Türkiye ile** ilişkileri iyi değil ve sınırdan kuş uçurtulmuyor.
- 11,23 Tavukların, horozların arasına hindi, kaz, ördek katılıvermiş; hatta **meraklısı için** bıldırcın bile beslemeye başlamış Pelvan.
- 13,26 Daha **parmak kadar** çocuk iken yok balkona çıkma, yok pencereden bakma diye zılgıt üstüne zılgıt.
- 14,24 Annem genç bir kız henüz, lakin yürek **mangal gibi**.
- 17,23 Günler **diken üstünde** geçip gitmiş.
- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler **hortumla** oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 20,28 Babam zayıfın irisi, ama **sırım gibi**.
- 21,12 Bahçede **ne kadar** mahsul varsa hepsini yüklemiş.
- 22,9 Annem, bir eli şakağında, **meçhule doğru** giden bu tirende, sonumuz ne olacak böyle, **ne kadar** çekeceğiz bu göçebe hayatı diye düşünüyor.
- 24,20 Gerçekten de iki taşın arasında, nahiye pazarını bir baştan bir başa **rüzgâr gibi** gezerek **esnaf ile** konuşmuş.
- 25,7 Sonra bunun üzerine süpürgeyle **mis gibi** bir kireç badanası geçirmişler.

- 26,6 Ziyarete gelenleri görünce, **köpekle birlikte** başlarına dikilir, seyrederdim.
- 27,12 Bir kez makasçının dilsiz kızıyla birlikte korka korka **oraya kadar** gittik.
- 27,16 Şef bazı günler güneşin battığı o kızıl saatlerde atıyla ırmak kıyısında belirir, suyun **aşağılara doğru** kıvrıla kıvnla giden akıntısını takip eder.
- 27,21 **Söylentiye göre** karısının cesedini bulamamışlar.
- 28,7 her bir yanı tertemiz, **gül gibi** yapardı.
- 30,8 Sonra **mızıkayla** bir şeyler çalmaya başladı.
- 31,2 Cılızım, **çöp gibi** bacaklarım, kollarım. Ama hırslıyım, atılganım.
- 31,17 Biz liseliler sabah gidiyoruz mektebe, **öğleden sonra** ortaokul talebesi bağıra, çağıra sınıfları dolduruyor.
- 34,4 **Vaktiyle** her şişe rakıya bir kırmızı lira verdiği söylenir.
- 32,10 labut çalışa çalışa koltuk altı kaslarını, göğüslerini, pazularını **davul gibi** şişirmişti.
- 37,20 Çerçi Abdullah **vaktiyle** dağ köylerinden birine giderken katırı ile birlikte yardan yuvarlanmış, bir bacağı onulmaz biçimde sakatlanmış, topal ayağıyla artık **işini** yapamaz olunca çerçiliği bırakmıştı.
- 40,4 *Andıkça geçen günleri **hasretle** derinden veya Ah bu gönül şarkıları* gibi şeyler.
- 42,5 ilk gençlik heyecanlarımızı **kitaplarla** birleştirirken; Kız Sanat Okulu dağılır, kasabanın liselilere nazaran daha gelişkin kızları birer ikişer önümüzden geçer; arkalarından güya **kızlarla** hiçbir ilişkileri yokmuş da tesadüfen oradan geçiyormuş pozlarda delikanlılar, tedirgin adımlarla onları takip ederdi.
- 51,21 Birkaç zaman **sarhoş gibi** gezip durdum.
- 52,4 **Ayla ile** karşı karşıya gelince bütün bunların hiçbirisi olmadı.

- 53,11 Kim bilir **ne kadar** yürümüşüm.
- 53,19 **Neden sonra** babam üzerime bir battaniye örtmüş.
- 55,15 Yahu bir insan, hele **Celal gibi** felek vurgunu bir çocuk **bu kadar** mutlu olabilir mi?
- 55,25 Üstelik **Ayla ile** konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karlıklar anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 57,8 Kamyon **hırıltıyla** kalktı yerinden.
- 61,6 Ben de uzattım saçlarımı, **geriye doğru** taramaya başladım.
- 64,24 Babam bir sigara yaktı, dumanını **keyifle** savurdu, bana döndü.
- 65,5 Baba oğul önce kuşa sonra **sevgiyle** birbirimize baktık.
- 68,20 ne kadar tembih etse, azarlasa da, oğlan aklını **fırça ile, boya ile** bozmuş.
- 69,18 Çarşı esnafı bunları böyle **Karagöz misali** seyrederken aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni geçti bile" diyerek alkış tutunca, usta-çırak birbirlerine **sevgiyle** bakıp gülümsüyorlar.
- 70,10 **Turan'la** ilk kez Hanyeri Gençlik Spor Kulübü'nde karşılaştım.
- 71,8 Başım dönmüş, **bayılacak gibi** olmuştum.
- 74,17 İki kolu yanına inmiş, **yaprak gibi** titriyor.
- 74,22 Mualla Hamın, dükkânda olan müşteriler **kolonya falan** koşturmuşlar, Turan onca kadının arasında **az sonra** aylıvermiş.
- 75,20 Turan sen bu arabacıyı **kasaba dışında** durdur.
- 77,3 Gözü pek olan isteklilerden üç beş kişi **baloncu ile birlikte** havalanıyor.
- 78,22 Biz Suna'nın kaçtığını duyduğumuz akşam **Turan'la birlikte** ırmak kıyısına indik.

- 79,12 Her gelen müşteriye "Acaba ne isteyecek, hangi kitabı alacak" diye **ilgiyle** karşılar.
- 79,15 **Zamanla** bu heyecan tavsadı.
- 80,15 **Akşam üzeri** çarşıdan el ayak çekilince ben de dükkânı kapatıp gazeteye giderdim.
- 80,25 O yıllar **kurşunla** yapılan sıcak dizgi dönemi.

3.1.6.2. İSİM UNSURU KELİME GRUBU OLAN EDAT GRUBU

3.1.6.2.1 İsim Unsuru İyelik Grubu Olan Edat Grubu

- 7,8 sanki yazdığı bir romandan pasajlar okuyormuş gibi, **bütün teferruatı ile** anlatıyor.
- 10,20 **Dediğim gibi**, babam hiç yüksünmez, baştan savmaz, hayat hikâyesinin her safhasını **olanca ayrıntısı ile** saatlerce anlatırdı.
- 11,16 Bir de **gençliğinden beri** yapageldiği güçleş.
- 12,2 adamı **tuttuğu gibi** bahçedeki dut dalına asıvermiş.
- 12,13 Pelvan Sülüman **iki metreye yakın boyu ile** semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi olup çıkmış.
- 12,22 Nitekim **babam için** de öyle olmuş.

- 12,28 nasihat faslına başlayınca, babam hepsini **başı önünde** sessizce dinlemiş.
- 15,11 Annem bir yolunu bulup **bohçasıyla** iskeleye inecek, babam onu orada bekleyecek, **kaviğe atladıkları gibi** Üsküdar'ı tutacaklar.
- 18,24 Tabii çocukluğunda **dedesi ile** bahçeli bir evde büyüdüğü için, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 18,24 Tabii **cocukluğunda dedesi ile bahçeli bir evde büyüdüğü için**, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 21,20 Bana yine **o muzip gülümsemesi ile** bakar "Bekçilerle hademeler, sosyalistlerden yanadır. Onlar da bir nevi proleter." der.
- 23,5 Tiren **geldiği gibi** gidiyor.
- 24,8 **Babam için** ev ve iş bakıyormuş.
- 25,1 "Benden size izin, **istediğiniz kadar** oturun vagona."
- 26,25 Uyandıığında, gecenin bir vakti bakmış kadın **uzun ve beyaz gecelik entarisi ile** ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 27,16 Şef bazı günler güneşin battığı o kızıl saatlerde **atıyla** ırmak kıyısında belirir.
- 28,7 Yaz-kış demeden tulumbadan su çeker, **moraran parmakları ile** çamaşır çitiler.
- 28,30 Makasçının karısı **annem için** elinden geleni yaptı.
- 29,9 Annem **soğumuş dudaklarıyla** yüzümü gözümü öptü.
- 29,12 **Dilsiz kızıyla** koyun koyuna yatıyorduk.
- 29,21 İstasyon şefi, başı önüne düşmüş, **beyaz atı ile** karların arasından geçip gitti.
- 33,19 Gözlüklerini takıp, **alışkın elleriyle** makineye kâğıdı geçirip yazmaya girişti mi; saka da ötmeye başlar.
- 34,6 **Babamla birlikte** cumaları namaza gider.

- 35,14 Mehmet Güleç **gerçekten kilolu vücudu ve sovadına yakışan taşkın gülümsemesiyle** müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 37,9 **başından yaz-kış çıkarmadığı yün başlığı ile** dolaşır.
- 37,20 Çerçi Abdullah vaktiyle dağ köylerinden birine giderken **katırı ile birlikte** yardan yuvarlanmış, bir bacağı onulmaz biçimde sakatlanmış, **topal ayağıyla** artık işini yapamaz olunca çerçiliği bırakmıştı.
- 38,11 Saadet "**gönlüne göre**" birini bulamadığından taliplerini geri çevirmişti.
- 41,23 Babası bunları tezgâhında satıyor, Celal'in **o hali ile** aile bütçesine katkısı oluyordu.
- 45,5 **Evde "muzır neşriyat" bulundurulduğu için** hakkımızda ihbar varmış.
- 49,23 Biri geliyor telaşı ile **dosyayı torbanın içine koyduğum gibi** pencereden uzanıp elmanın dalına astım.
- 53,16 biraz sonra **titreyen sesimle** "Baba hiç iştahım yok bugün" deyip kendimi sedire attım.
- 53,29 **Birkaç arkadaşı ile** birlikteydi.
- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle** hazırlayıp fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 72,8 Ciddiyim, iş **bildiğin gibi** değil, dediğinde dudakları, çenesi titremeye başlamıştı bile.
- 73,18 Bir kasaba çocuğu **kendi akranı arasında** ne kadar yırtık olsa da, hanımlara mahsus bir mekânda yalnız kalınca yüzü gözü kızarır.
- 77,24 Meğer Turan'ın yanına aldığı o torba, **ağızına kadar** gül dolu imiş.
- 79,6 **Pelteklemiş diliyle** "İncitmez derdim sana/İncittin beni kahpe" diye hemen oracıkta uydurduğu adinin bayağısı bir şarkı söylüyordu.

3.1.6.2.2 İsim Unsuru İsim Tamlaması Olan Edat Grubu

- 7,11 "Benim oğlum okuyacak, yüksek bir memur olacak" der, sonra da **göz ucuyla** babama bakardı.
- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince **hemşehrilerden bir ikisinin yardımı ile** Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap bir eve yerleşmiş.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman cami şadırvanında abdest aldığı bir sırada **devrilen bir dişbudak gövdesi gibi** göçüvermiş.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp **Sülüman Pelvan'ının Balçık İskelesi'nde kayıkcılık yapan bir ahabıyla** belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 18,29 O yıl karlar eriyip toprak bir anaç tavuk gibi kabardığında, babam **okulun hademeleriyle** beraber işe girişmiş.
- 19,7 Müdür gider gelir, şöyle **göz ucuyla** bakar.
- 22,3 **Tiren şefi ile** anında ahab olmuş.
- 24,4 Peki bu nasıl büyük bir şöhret olmalı ki, o günün Türkiye'sinde **vatanın bu ücra köşesine kadar** ulaşmış.
- 24,7 İstasyon şefi önce **nahiye müdürü ile** görüşmüş.
- 24,26 "Biz **nahiye müdürü ile** bir kahve içimi ancak konuştuk konuşmadık, nasıl ayarladınız bu işi" diye sorunca; babam uzaklara bakarak gülümsemiş.
- 26,16 **Babamın naklettiğine göre**, şefin karısı da bir nevi ruh hastası imiş.
- 27,6 Şefin bende kalan fotoğrafı, **beyaz atı ile** ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 27,12 Bir kez **makasçının dilsiz kızıyla** birlikte korka korka oraya kadar gittik.
- 30,1 **Parmaklarının ucuyla** dokundu.
- 32,15 Derisine yapışan saks mavisi bir naylon fanila giyer, kısa kollarını **omuz başına kadar** kıvrır.

- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, saçlarımı okşar, **aslı bey olanların o tabii cömert tavrı ile** yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuştururdu.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi tek katlı, **kasabanın bütün eski binaları gibi** kırmızı kiremitli, uzun bir bina.
- 37,1 **"Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre** eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 39,1 Bir sokaktan geçsek, kalabalık bir mekâna girsek, kadınlar **göz ucu ile** kendisini süzerlerdi.
- 39,10 beni âdeta **kuş sütü ile** besliyordu.
- 40,7 Geceleri bazen **babamın mızıkasıyla** uyanırdım.
- 43,22 **Bilenlerin anlattığına göre** bir zaman dağ eşkıyasının ayak işlerini görmüş.
- 45,13 Tabii **komiserin kıravatına karşı** ıslık çalamazdı o anda.
- 47,9 **Ailemizin özel tarihiyle** karşılaşmış, babamın mahremiyetine girmiştım.
- 47,19 Babam altına **el yazısı ile** not düşmüş. "Biz de mi gitsek acaba?"
- 48,12 **Etibank'ın Ambarlı Santrali için** eleman alınacak. Aranacak nitelikler.
- 49,23 **Biri geliyor telaşı ile** dosyayı torbanın içine koyduğum gibi pencereden uzanıp elmanın dalına astım.
- 50,18 Bizimkisi **tavşanın dağa küsmesi gibi** bir şey.
- 53,26 Ve bir anda kasabanın bir ucundan **öteki ucuna kadar** ne çabuk yayıldı bu haber. iyelik
- 56,5 O gece **Aylaların evi önünden** bir karaltı gibi gizlice geçtim.

- 56,5 Işık dökülen pencere perdeleri gerisinde **o narin başını bir kere daha görebilirim umuduile.**
- 65,22 Kötü karı peşine gitti diyenler olmuş, hasımları vardı **can korkusu ile** Almanya'ya kaçtı diyenler olmuş, falan filan ama, o gün bu gün kendisinden bir haber alınmamış.
- 67,9 Bazen **müşterinin isteği üzerine** göle akan bir dere, dere üstünde bir köprü, köprüden omzunda tırpanıyla geçen bir köylü veya kolunda bohçasıyla yürüyen bir kadın hayali ilave edilirdi.
- 68,12 Bir karşısında **sığırcık cücüğü gibi** büzülmüş duran karaoğlana, bir çarşı esnafına dönmüş.
- 75,8 **Kuaför Venüs'ün dükkânı önü**nde sefil, pısrık bir akasya vardı.
- 78,3 Şamataya hep birlikte fırlayıp dışarı çıkmalarıyla, **gül yağmuru altında** kalmaları bir oldu.

3.1.6.2.3 İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Edat Grubu

- 7,18 **Sisler arasında beliren bir masal gemisi gibi.**
- 9,26 O ıssızlık içinde bana **bir kardeş gibi** sarılmıştı.
- 10,1 Ben **bu kızlabirlikte** kargaları kovalamaktan, köpekle yarışmaktan yorgun düşer.
- 10,23 Beni bir küçük çocuk gibi değil, **bir arkadaş, bir akran, bir yoldaş gibi** görüyordu.
- 11,6 **Bu hadiseden sonrane** Kırcaali'de kalan annesinden ne de diğer akrabalarından haber alamamışlar.

- 11,17 **Elde avuçta olan az bir para ile** birkaç koyun alıp bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 13,24 Ağabeyleri bildiğin kabadayı takımından, **bu sebeple** annemi çok sıkıya almışlar.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, **en geride kendilerine mahsus loca gibi** bir yerde, kafalar bulutlu, hem içip hem film seyredirken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.
- 18,29 O yıl karlar eriyip toprak **bir anaç tavuk gibi** kabardığında, babam okulun hademeleriyle beraber işe girişmiş.
- 20,12 Evet kendini toparlayan müdür, **tehdit dolu soğuk bir ses ile:**
Eşit bölüşüm de ne demek. Yoksa sen sosyalist misin, diye sormuş.
- 20,24 İş bu noktaya varınca, **o zamana kadar** babamın safında duran hademeler, kâtibeler falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.
- 21,2 **Bu olay ilebirlikte** adı "Sosyalist Ali Bey"e çıkmış.
- 21,20 Yahu baba desem, oralarda hiç mi **nöbetçi hademe, bekçi falan** yoktu yani.
- 21,26 **Üç beş parça esyayla** kendimizi bir tirene atmışız.
- 23,28 Irmağın öte yakasında **bir tahta köprü ile** geçilen nahiye merkezi.
- 24,15 **Umutsuz bir tavırla** "Maalesef Ali Bey, ne iş var, ne ev" diyecek olmuş.
- 24,17 Babam **onu şaşırtan bir gülümseme ve canlılık ile:** "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagonda kalmamıza izin verin." demiş.
- 25,13 Bütün bu işler yapılıp çatılırken sadece o sarhoş makasçı, uzaklarda oturuyor, **bir felaket baykuşu gibi** sigarasını tütürerek olup-biteni seyrediyordu.
- 25,22 Ayranı **tahta kaşıkla** içiyor, üstüme başıma döküyor, sofradakileri güldürüyordum.

- 26,21 Şef **son bir care diye** kadını harabede bir gece yatmaya ikna etmiş.
- 27,5 **Kaç yıl önce** vuku bulmuş bu facia, bilmiyorum.
- 27,14 Ürken güvercinler **sakırtılı kanat vuruşları ile** havalandılar.
- 27,16 **görevinin gerektirdiği saate kadar** kaybolur, sonra yine öyle sessizce dönerdi.
- 28,25 **İki canla** giriştiği o ağır işler, o yorucu günler narin vücudunu hırpalamış demek.
- 28,27 Bir gece **dayanılmaz sancılarla** uyandı.
- 29,1 Kanlı bezler çıkardılar altından, **kaynar sular ile** yıkadılar.
- 30,6 Babam **bir kolu ile** sardı beni.
- 35,1 **Kahvenin emektarı Kurban Emi ile birlikte** omuzlukları kuşanır.
- 35,14 **"Nene yüzünün resmini alacağım, hele aç yüzünü" diye vesikalık cektirecek ihtiyar köylü kadınlarla** cebelleşir.
- 42,20 Kız ikimizi birden yakmaya ahdetmiş gibi **meraklı bir gülümsemeye** bizi süzüp geçirdi.
- 43,28 **Sütten çıkan kaşık gibi** bu defa particilerin davulunu çalmaya başladı.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri** coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 47,14 **Buruşup ipe dönmüş mor bir kurdela ile** çaprazına bağlanmıştı.
- 47,19 —**Yurtdışına gidecek işçiler için** yeni kolaylıklar sağlanıyor.
- 50,20 İçimizde **zehirli bir ur gibi** büyüyüp duran şey.
- 53,6 Yürüdü, **birkaç adım sonra** omzunun üzerinden bakarak.
- 54,13 Sonra **tehdit dolu bir ses tonu ile**.

- 55,2 **Birkaç gün sonra** elinde bir kâğıtla çıkageldi.
- 56,1 Babam bir **akşam Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'ndeki eşyalarımı, daktilo makinesini falan** eve getirdi.
- 56,5 O gece Aylaların evi önünden **bir karaltı gibi** gizlice geçtim.
- 56,15 **Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan bir kamyon şoförü ile** anlaşmıştı babam.
- 63,3 **Getirteceğimiz kitaplar için** kataloglar üzerinde incelemelerde bulunduk.
- 65,25 Halime kar kış demeden seneler boyu **sırtındaki küfe ile** kahvelere, kebabçılara, tek tük mangal-maltız yakanlara odun kömürü taşıyarak Turan'ı büyütmüş.
- 66,27 Ufukta **pembe tüller ile** uçuşan bulut kümeleri.
- 68,12 esasen **her sanat erbabı gibi** kalbi merhametle dolu olduğundan "Peki" demiş.
- 70,11 Kasabaya yerleştiğimiz yıl **lisede futbol oynayan arkadaşlar ile** kulübe gitmiş.
- 71,2 alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz Badi bizi eli böğründe koyup **bir süre sonra** kayıplara karıştı.
- 71,4 Şubeden terhis olup gittiğini öğrendiğimiz gün, **adını andığım arkadaşlarla birlikte** ırmak kıyısına indik.
- 71,7 **O hırs ile** bir paket sigarayı bir saatte bitirdik.
- 72,16 Turan susmuş, **elindeki alüminyum tas ile** oynamaya başlamıştı.
- 73,9 Kuaför Venüs'ün caddeye bakan camekânı **sürekli çekilen bir tül perdeyle** kaplıdır.
- 74,6 Bastığı yeri incitmek istemezmiş gibi **minik adımlarla** bir salınışı vardır, görmeli.

- 75,2 Turan'ın **bu halk hikâvelerini aratmayacak bayılma sahnesiyle** başlayan aşkı uzun süre kasabalının dilinde dolaştı.
- 75,5 **her attığı adımla** aşkının destanına yeni mısralar ekledi.
- 77,6 Turan içinde **ne olduğu meçhul bir büyük beyaz torba ile** bindi balona. Bir iki de çocuk.
- 77,20 Derken kasaba semalarında **bir çiçek buketi gibi** uçup duran balondan güller dökülmeye başladı.
- 77,26 Balon tam Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin üzerinden geçerken Kara Turan'ın gülleri **rüzgâra kapılmış kar taneleri misali** ağır ağır inmeye başladı.
- 78,20 niçin sonu **hep hüsrarla** biter?
- 79,28 **Onca heves ile** kurup çattığımız tezgâh paslanmaya durmuştu.

3.1.6.2.4. İsim Unsuru İsim-fil Grubu Olan Edat Grubu

- 13,9 Böylece babam **hayatın demir örsünde dövülmek üzere** kendini zamanın girdabına fırlatıp atmış.
- 20,6 Haydaaa... Müdür **o vakte dekböylesi bir diklenme ile** karşılaşmamış olacak ki, şaşırılmış.
- 20,18 İkincisi, o yıllarda birine "sosyalist" demek, **anasına sövmek gibi** bir şey.
- 36,24 Babam **dertlerini iyice anlamak için** gayret gösterir.
- 39,21 Bilhassa sabahları **işe gitmek için** evden çıkarken fotoğrafa birkaç kez bakmadan edemezdi.
- 48,2 Akkışla Belediye Başkanı istifa edip **cöpçü olmak üzere** Almanya'ya gidecek.

- 48,22 Not: "Yuh be! **Bunu öğrenmek için** Avrupa'da on altı şehir gezdiniz demek. Bu konuda mutlaka yazacağım."
- 54,19 Bu Erdoğan, ailesinden gizli, **artist olmak için** İstanbul'a kaçtı.
- 63,8 **Başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere** kendimize bir hedef kitle belirledik.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları başta olmak üzere**, her türlü kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 76,24 **Başta çocuklar ve gençler olmak üzere** az zamanda bütün kasabalı lunaparkta toplanır.
- 78,14 **İçeri kaçmakla** kalmayıp senesine varmadan kasabadan da kaçtı Suna.
- 80,2 Dairelerden arada bir gelen müstahdemlere toplu iğne, zımba, dosya falan; okulların açılışında sattığımız ders kitapları, **üniversiteye giriş için** test kitapları, o kadar işte.
- 80,27 **Nikâh, sünnet davetivesi, kartvizit, el ilanı, fatura basmakla** yetinmemiş.

3.1.6.2.5. İsim Unsuru Sıfat-fiil Grubu Olan Edat Grubu

- 7,8 Hiç yüksünmeden, **sanki yazdığı bir romandanpasajlar okuyormuş gibi**, bütün teferruatı ile anlatıyor.
- 9,14 Zaten az sonra; yani tirenler çekip gittikten, **ses-seda kesildikten sonra** makasçının karısı ile kızı gelir.
- 16,13 Babam **duvara tırmanıp arka tarafından benzin dökerek perdevi tutuşturduktan sonra**, doğru makine dairesine seğirtiyor.
- 32,10 ağızlarını **kaynak yapar gibi** tıpalamış.
- 40,17 **sanki az sonra kapıdan giriverecekmiş gibi** bir hisse kapılırdım.

- 42,20 Kız ikimizi birden vakmaya ahdetmiş gibi meraklı bir gülümsemeyele bizi süzüp geçirdi.
- 42,26 Sanki o köşede bir iz, bir koku, bir renk kalmışgibi.
- 44,1 Dağda gezdiği yıllar güya namına Zopuroğlu denilmiş diye kendine bu soyadını almıştı.
- 46,24 Sonra o bir yana, ben bir yana yuvarlandık, iyice sakinleştikten sonra babam: — Eee, diye başladı. "Anlat bakalım..."
- 47,5 Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 74,6 Bastığı yeri incitmek istemezmiş gibi minik adımlarla bir salınışı vardır, görmeli.
- 77,3 kasabanın üzerinde bir yarım tur attıktan sonra yere iniyordu.

3.1.6.2.6. isim Unsuru Bağlama Grubu Olan Edat Grubu

- 9,12 Annem istasyon binasının önüne, raylar arasına kadar gitmeme katiyen izin vermezdi.
- 10,23 Beni bir küçük çocuk gibi değil, bir arkadaş, bir akran, bir yoldaş gibi görüyordu.
- 12,10 Beri yanda marul, maydanoz, roka, tere gibi yeşillikler.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'nın Balçık işkelesi'nde kayıçılık yapan bir ahbabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 18,3 Coğrafyaya, mekâna dair bir bağlanma, bir aidiyet duygusu yok bende.
- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı ile tika basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine

tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır; onun kendi imalatı gazozundan kana kana içerlerdi.

36,27 Bize tereyağı, çökelek, taze peynir falan getirirler.

40,4 Andıkça geçen günleri hasretle derinden veya Ah bu gönül sarkılarıgibi şeyler.

42,13 Derken Ayla değirmicehresi, kestane rengi saçları ile köşeden çıkardı.

56,25 Adam şaşkın, uzun beyaz donu, başında yün başlığı ile kapı aralığında gözüktü.

63,5 Zaten ülkemizde insanların okuma-yazma ile araları pek hoş değil.

64,4 Biz böyle dükkânla uğraşıp didinirken; öğretmenler, öğrenciler, memur takımından okumaya meraklı kimseler, Yeşil Hanveri matbaa ve gazetesinin sahibi Musa Çavuş, emekli ilkokul öğretmeni, kitap tutkunu Şeref Bey, biçki-dikiş kursu hocalarından Sevim Hanım gibi tanıdıklar uğruyor.

65,14 Orta boylu, zayıf ama kavış gibi sağlam kara-kavruk bir oğlan.

66,27 Servi ile gürgen arası uzanıp giden çamlar, durgun göle yansıyan akşamın kızıl ışıkları, arkalarında gümüş bir iz bırakarak süzülen kuğu kuşları.

79,10 Kitabevini açtığımız ilk günler babamla benim için bir heyecanlı dönem oldu.

79,19 Benim okumaya alışınlar diye bazen parasız veya taksitle roman ve hikâye kitapları verdiğim az sayıdaki öğrenciyi saymıyorum.

3.1.6.2.7. İsim Unsuru Yükleme Grubu Olan Edat Grubu

32,28 aynı yolu takip ile halterlere, dut dallarına, kum dolu şişelere saldırırdık.

3.1.6.2.8. İsim Unsuru İç Cümle Olan Edat Grubu

- 7, 13 **"Hıh... Biz okuduk, bir şey olduk sanki" diye** omuz silkerdi.
- 8,10 Kızardım ona. **Beni bekle, beni uyandır, birlikte yem verelim diye.**
- 12,28 Komşular, ahbablar, **"Ali gel etme, dede ocağını tütür, biz sana destek oluruz, daha yaşın küçük, hele bir vakit geçsin, seni burdan eveririz, geçinip gidersin."** diye nasihat faslına başlayınca, babam hepsini başı önünde sessizce dinlemiş.
- 12,7 Sadece Pelvan Sülüman'nın güreşe çıkarken koluna bağladığı hamaylı almış **hatıra olsun diye.**
- 12,8 **İbret olsun diye** beş altı saat bekletmiş orada.
- 13,26 Daha parmak kadar çocuk iken **yok balkona çıkma, yok pencereden bakma diye** zılgıt üstüne zılgıt.
- 14,13 Hem "kaçan kız" olmaktan utanıyor hem de **"Bunlar bizi mümkünü yok bırakmaz; Fizan'a gitsek bulur öldürürler."** diye korkuyor.
- 14,25 **Katiyen olmaz, siz beni çengelde asılı et mi sandınız, kendimi intihar ederim diye** basmış feryadı.
- 15,3 Babam meseleyi haber alınca **"Ulan bunu değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru bile Müslümana yapmaz, ben de Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu sizin yanınıza komam"** diye yeminler etmiş.
- 16,16 Makinist dahi o sırada **"yahu ne oluyor" diye** odadan çıkmış.
- 16,23 Tabii o tantanada, o can pazarında **"Yahu bu ses de ne ola ki; filminden mi geliyor, başka biri mi konuşuyor?" diye**ayrı bir şaşkınlık yaşanıyor.
- 18,13 **Cocuklar oynuyor orda, yağmurda çamur olup sınıfları berbat etmesinler diye** zemine kaba çakıl döşenmiş, çiğnene çiğnene beton gibi olmuş.

- 18,20 **"Yahu şurayı işe çıkarsak, meyve dikip zerzevat eksek ne güzel olur"** diye söylenirmiş.
- 19,21 **"Bakın ne güzel işler yapıyorum"** diye de şişinir olmuş.
- 20,3 **"Ne demek yani"** diye gürlemiş.
- 20,12 Evet kendini toparlayan müdür, tehdit dolu soğuk bir ses ile:
Eşit bölüşüm de ne demek. Yoksa sen sosyalist misin, diye sormuş.
- 22,9 Annem, bir eli şakağında, meçhule doğru giden bu tirende, **sonumuz ne olacak böyle, ne kadar çekeceğiz bu göçebe havatı diye** düşünüyor.
- 22,17 Babam neticeyi alınca **"Hanıma haber vereyim bari"** diye kalkıp annemin bulunduğu kompartımana geliyor.
- 22,19 **"Münire uyan, önümüzdeki istasyonda iniyoruz"** diye müjdeyi veriyor.
- 24,9 Müdür tedirginlik içinde **"Aman Remzi Bey bu komünisti başımıza bela etmeyin. Burası küçük yer, lütfen"** diye sızlanmaya başlayınca şef üstelememiş.
- 24,26 **"Biz nahive müdürü ile bir kahve içimi ancak konuştuk konuşmadık, nasıl ayarladınız bu işi"** diye sorunca; babam uzaklara bakarak gülümsemiş.
- 25,17 Onlar **daha ilk günden itibaren, yanlarına bir can şenliği, bir insan nefesi, bir komşu geldi diye** sevinmiş; elden gelen yakınlığı göstermişlerdi.
- 26,27 **"Bebeğim, bebeğim, suya düştü, kurtarın!"** diye feryat ediyor.
- 32,20 **"Şiştt... Yengeniz olur ha..."** diye işaret ettiği kıza yan bakmak kimsenin haddi değildi.
- 35,14 **"Nene yüzünün resmini alacağım, hele aç yüzünü"** diye vesikalık çektirecek ihtiyar köylü kadınlarla cebelleşir.
- 38,14 **"Aah, ah... Kızımın mürüvvetini bir görebilseydim..."** diye dertlenirdi.

- 41,10 **Gelip geçene baksın da ovalansın diye.**
- 42,29 Neden sonra ben **"Yahu ağzımız kurudu, bahçeden bir şeyler koparıp da gelevim" diye** bir bahane uydurur kalkardım.
- 44,26 **Yâ... Demek resmî evrak istiyorsun. Ulan sana evrakın şahını getireyim de gör hırbo arzuhalci, diye** tehditler savurup uzaklaştı.
- 45,26 Herkes **"n'oluyor" diye** birbirine baktı.
- 48,9 Not: "Yok deve. Bir de çıksaydı bari. Hep birlikte **bu petrolü millilestirelim diye** bağırırdık. Bağır bağır, kulaklar sağır."
- 50,23 Celal bir gün **"Sana bir şey diyeceğim ama" diye** başladı, gerisini getiremedi.
- 51,13 Neden sonra **"Elveda" der gibi:**
— Selamımı söyle, diye bitirdi.
- 51,13 **Selamımı söyle, diye** bitirdi.
- 52,26 **İkimiz birden bir gören var mı diye** işkillenerek sağa sola bakındık.
- 54,11 **İnanmamış gibi** baktı.
- 62,14 **"Yahu kültür kitapları, romanlar, dergiler falan getirtsek; şu mekân senlendirsek" diye** fişekledi ya, nafile.
- 62,16 Cavit Bey **"Bu yaşta beni ticarete soyundurma, ağrımaz başıma iş açma" diye** ayak sürüdü.
- 63,7 **Sermaveyi kedive yüklemeyelim diye** gençlere yönelmeye karar verdik.
- 64,1 Babam harita zeminine beyaz bir karton ilâştirerek üzerine **"Hayat kitapla güzel" diye** bir de yazı kondurdu.
- 73,5 **Nasıl oldu, diye** sordum.

- 73,27 **İşin sonuna yaklaşmışım. Bir hata yapmıyayım diye** kimselere bakmıyorum.
- 74,28 Turan **"Dalganın yeri değil" diye** susturdu.
- 75,17 Karşıgeçe köylerinden birinin belde başkanı **merkezdeki Belediye Reisi'ne jest olsun diye** bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.
- 75,26 Ardından **"böyle böyle oldu, haberin olsun" diye** reise adamı göndererek bütün çarşıya dağıtmış meyveleri.
- 78,18 **Döner gelir bir gün diye** bekleyenler oldu.
- 79,6 Pelteklenmiş diliyle **"İncitmez derdim sana/İncittin beni kahpe" diye** hemen oracıkta uydurduğu adinin bayağısı bir şarkı söylüyordu.
- 79,12 Her gelen müşteriye **"Acaba ne isteyecek, hangi kitabı alacak" diye** ilgiyle karşılar.

3.1.6.2.9. İsim Unsuru Bulunma Grubu Olan Edat Grubu

- 38,16 Saadet Hocahanım **elinde bir tencere zeytinvağlı yaprak sarması ile** kapıyı tıklattı.
- 55,2 Birkaç gün sonra **elinde bir kâğıtla** çıkageldi.
- 66,27 **Doruklarında kar parıltıları ile** dikilen yalçın dağlar.
- 67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine göle akan bir dere, dere üstünde bir köprü, köprüden **omzunda tırpanıyla** geçen bir köylü veya **kolunda bohçasıyla** yürüyen bir kadın hayali ilave edilirdi.

3.1.6.2.10. İsim Unsuru Sayı Grubu Olan Edat Grubu

62,19 on defa baktığı kitap raflarına **on birinci defa** bakmaktan sıkılmaz.

3.1.6.2.11. İsim Unsuru Unvan Grubu Olan Edat Grubu

62,19 kahvesini **Cavit Bey ile** içer, uzun süre çene çalardı.

3.1.6.2.12 İsim Unsuru Zarf-fiil Grubu Olan Edat Grubu

17,15 Bunlar tabii durur mu; **izlerini kaybettirinceye kadar**o şehir senin, bu kasaba benim senelerce dolaşmışlar.

Tâ ki sular duruluncaya, taraflar birbirini unutuncaya kadar.

18,8 **O vagon dan eve gelmeden önce**, artık ben beş yaşında mıyım, daha mı fazlayım,

24,1 **kendisi bir yere gitmeden önce** şöhreti gidiyormuş.

68,8 O kadar boyanın, fırçanın, tinerin arasında dolaşır, **iş bitinceye kadar** beyaz gömleğine, ütülü pantolonuna, pırıl pırıl boyalı ayakkabılarına bir damla kir dokunduramazmış.

79,9 **Eve götürünceye kadar** neler çektim.

3.1.6.3. Kalıplaşmış Edat Grupları

9,1 Öğleye doğru posta katarı geçer; **onun ardısıra** bir marşandiz çuflaya-puflaya istasyona girerdi.

- 10,6 **Akşam ezanının önü sıra** babam elinde bir zembil, ekmek, sebze, bana mutlaka bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı şeker ile çıkagelirdi.
- 19,14 **Akşamın önü sıra** hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 16,20 **"Ulan sevenleri ayırmayın demiştim, aramıza gireni yakarım demiştim, alın işte sinemanızı, onun sahibini, onun da deli oğlunu başınıza çalın!"** **falan** diyerek içini dökmüş.(bk.s.214)
- 69,11 boyalar daha kurumadan Kara Turan **bulutların altı sıra** süzülen turna katarını konduruyor.
- 72,22 Güya bir subayı sevmiş de, **onun ardı sıra** dolanıp duruyormuş.

3.1.7. ÜNLEM GRUBU

“Bu grup, bir seslenme edatı (ünlem) ile bir isim ögesinden oluşan kelime grubudur. Ünlem (a, ey, ah, hey, hay, bre, mere, ya, yahu, be, ayol vb) başta, isim sonda bulunur. Kısaca ünlem, tamlayan; isim, tamlayan durumundadır. İsim ögesi tek kelime veya kelime grubu olabilir. Grubu oluşturan ögeler araya herhangi bir ek almazlar.”⁶³

Uzun Hikâye adlı eserde ünlem grupları bulunmamaktadır.

3.1.8. UNVAN GRUBU

⁶³Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 99

Unvan grubunu eserinde ayrı başlıkta alan ilk şahsiyet Engin olmakla şu şekilde tanımlar: “Ünvan grubu bir şahıs ismiyle bir unvan veya akrabalık isminden meydana gelen kelime gurubudur. Şahıs ismi önce, ünvan veya akrabalık ismi sonra gelir. Her iki unsur da hiçbir ek almaz. Doğrudan doğruya yan yana getirilirler: Ahmet Bey, Hasan Efendi, Mustafa Kemal Paşa.”⁶⁴

Karaağaç, Banguoğlu'na yakın bir tanıfla *unvan grubu*'nu özel ad öbeği başlığı altında alarak böyle tanımlar: “Bir özel ad ile unvan veya akrabalık adlarından birinin eksiz bir biçimde oluşturdukları söz öbeğine unvan öbeği denir. Bütün unvan öbekleri, özel addır. Bu öbekte, özel ad önce, unvan veya akrabalık adı sonra gelir.”⁶⁵

Uzun Hikâye adlı eserde unvan grupları şunlardır:

13,22 Annemin ailesi **Eyüp Sultan**'ın belalılarında.

19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca **müdür efendi** başköşeye kuruluvermiş.

15,8 Bunlar işi ayarlayıp **Sülüman Pelvan**'nın Balçık işkelesi'nde kayıkçılık yapan bir ahbabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.

21,2 Bu olay ile birlikte adı **"Sosyalist Ali Bey"**e çıkmış.

24,9 Müdür tedirginlik içinde "Aman **Remzi Bey** bu komünisti başımıza bela etmeyin. Burası küçük yer, lütfen" diye sızlanmaya başlayınca şef üstelememiş.

24,25 Şef şaşkın, "Bravo vallahi **Ali Bey**" demiş.

⁶⁴Engin, a.g.e., s. 389

⁶⁵Karaağaç, a.g.e., s. 168

- 32,10 Kaportacı **İsmail Usta**'nın genç irisi ırağı Erdoğan iki binlik rakı Şişesine kum doldurmuş.
- 33,29 çok malı mlk varmış bu **Emin Efendi**'nin.
- 34,14 —Benim, lakabım sosyalist **Emin abi**, derdi.
- 35,1 Kahvenin emektarı **Kurban Emi** ile birlikte omuzlukları kuşanır.
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, en uçta ise AŐı **Lütfi Efendi**'nin küçümen dükkânı sıralanırdı.
- 38,7 **Saadet Hocahanım** "evde kalmış" tabir edilen bir kız.
- 43,10 **Tatar Usta** kar yağmadan eri'yi dükkâna sokacağına söz verdi.
- 44,3 Mütegalibeden olup tek parti devrinde Belediye Reisliği de yapan **Kâmil Zeki Bey**, bunu düpedüz zabıta amiri demek olan arŐađalıđı'na tayin etmiş.
- 45,28 Komiser "Sizi zmedik inşallah **Ali Bey**" dedi, adliyeden tanıŐıyorlardı zaten.
- 54,16 yle Şey olur mu **Erdoğan abi**.
- 55,25 stelik Ayla ile konuşma havadisimiz **Savcı Bey**'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 61,16 Emekli ilköğretim müfettişi **Cavit Bey**'in dükkânı.
- 63,24 Marangoz **Adem Usta** yeni rafları getirip taktı.
- 64,4 Biz böyle dükkânla uğraşıp didinirken; öğretmenler, öğrenciler, memur takımından okumaya meraklı kimseler, Yeşil Hanyeri matbaa ve gazetesinin sahibi Musa avuŐ, emekli ilkokul ğretmeni, kitap tutkunu **Şeref Bey**, biçki-dikiş kursu hocalarından **Sevim Hanım** gibi tanıdıklar uğruyor; "Hayırlı uğurlu olsun" diyerek bizleri yüreklendiriyorlardı.
- 65,23 **Zahit Efendi** zaten yokluk içinde debelenen kadına acımış olmalı ki, kocasının işini ona bağışlamış.

- 69,24 Ok bu defa **Osman Efendi**'ye isabet ediyor.
- 72,23 Dükkânın tabelasını çok önceleri **Osman Efendi** yazmış: Kuaför Venüs.
- 73,7 **Mualla Hanım** dükkânın camına da yazı istemiş, Turan'ı çağırmişlar.
- 74,19 N'oldu **Turan Bey**,diyerek gelip elini tutmasın mı?
- 80,17 Gazete dediğimiz yer **Musa Çavuş**'un Hanyeri Matbaası.

3.1.9. BAĞLAMA GRUBU

“Bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim ögesinin veya cümlenin oluşturduğu söz öbeğidir. Sıralama söz birlikleri de denen bu öbeklerde, ögeler asıl ve yardımcı olarak ayrılmaz. Ögeler denk olarak birbirine bağlanır.

Birkaç sözün sıralanmasıyla kurulan sıralama birliğinin yapısındaki sözlerden biri söylenmeyebilir ve bu, sıralama birliğinin dağılmasına yol açmaz. Diğer söz öbeklerinde ise, ne asıl öge, ne de bağlı öge düşürülebilir.

Kısaca söylemek gerekirse, birden fazla sözün bağlama edatlarıyla bir araya gelerek oluşturduğu yapılar, bağlama öbek ve cümleleridir.

Çoğu zaman ilk ikisi arasına *virgöl* konabilir ve sondaki öge “ve” ile bağlanabilir. Birimler arasında üçlerin kullanılması üslupça hoş olmadığı için *ve* yerine *virgöl* konularak, sonuncu ögeler arasına *ve* konulur: *sebze, meyve, tuz, şeker ve bakliyat; tuz, ekmek, süt, yoğurt, sebze, meyve ve yeşillik; tuzlu balık, ballı yoğurt, kepekli ekmek, taze sebze, meyvelerden üzüm ve çoban salatası; elma ile ayva; suyu getirenile testiyi kıran; üç ila beş*”⁶⁶

⁶⁶Karaağaç, a.g.e., s. 164-165

“Birden fazla isim ögesinin sıralama (ve, ile, ila), karşılaştırma (ya... ya..., hem... hem..., ne... ne..., de... de... vb.), denkleştirme (ya, veya, yahut, veyahut, ya da), kuvvetlendirme (değil, da/de vb.) veya bazı cümle başı (fakat, ama vb.) bağlaçlarıyla birbirine bağlandığı kelime gruplarıdır.

Bağlama grubunu oluşturan isim ögeleri ikiden fazla ise “ve” bağlacı en son iki öge arasında yer alır, önceki ögeler ise virgül (,) ile ayrılır

Bazen düz yazı ve şiir metinlerinde ikiden fazla ögeden oluşan bağlama gruplarında en sondaki iki isim ögesi arasına da “ve” yerine virgül (,) konabilir.”⁶⁷

Bu çalışmamızda (-) tireyle sıralanan iki veya ikiden fazla kelime veya kelime gruplarının tamamen bağlama edatı kullanılmadan tireyle bağlanan örneklerine rastladık. Bu kullanımlar eğer bir kelime grubunun unsurlarından birini oluşturduysa bağlama grubu olarak kabul ettik.

Bir başka tespitimiz Mustafa Kutlu’nun çoğu eserlerinde sıkça geçen (*falan*) sözcüğü daha önce belirttiğimiz gibi tekrar grubu olarak tasnif etmişler. (Bk.s.173) biz bunları edat grubu ve bağlama grubu kapsamında inceleyeceğiz.

Bir de düz yazıda sıkça geçen (*vb.*) kısaltması artık kalıplaşarak edat görevini yapmaktadır. (*falan, vb.*) kalıplaşmış edat gruplarına katacağız.

3.1.9.1. “ve”, “ile” Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu

9,9 Marşandizler çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin, **kömür ve maden** yüklü vagonların yorgun, ihtiyar katarlarıydı.

9,14 Zaten az sonra; yani tirenler çekip gittikten, ses-seda kesildikten sonra makasçının **karısı ile kız** gelir.

9,20 **Sarhoş ve huysuz** kocası gece-gündüz dövüyordu onu.

⁶⁷Doğan, a.g.e., s.83-85

- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile **semtin ve semt** pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi olup çıkmış.
- 13,20 **Annem ile babam** Eyüp'te mahalleden tanışıyorlar.
- 15,7 Bu **dayak ve dayatma** annemin kaçma kararını etkilemiş.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp Sülüman Pelvan'nın Balçık işkelesi'nde kayıkçılık yapan bir ahbabıyla **belli gece ve belli saat** üzerine anlaşmışlar.
- 19,25 Bütün bu işleri yapıp çatan, alın teri döken **babam ile hademeler**e de arada bir "Buyurun siz de alın" demek gerekmez mi?
- 20,27 **Babamla müdür** kalmışlar karşı karşıya.
- 21,20 Bana yine o muzip gülümsemesi ile bakar "**Bekçilerle hademeler**, sosyalistlerden yanadır. Onlar da bir nevi proleter." der.
- 24,8 Babam için **ev ve iş** bakıyormuş.
- 24,17 Babam onu şaşırtan bir **gülümseme ve canlılık** ile: "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagona kalmamıza izin verin." demiş.
- 24,20 ayaküstü bir zahire tüccarının **kâtipliğini ve muhasebesini** kapıvermiş.
- 25,1 Şef "Benden size izin, istediğiniz kadar oturun vagonda." deyince, **annem ile babam** hemen işe girişmişler.
- 25,16 Ama **karısı ile kızı** öyle değil.
- 25,25 **Irmakla istasyonun** arasında bir harabe vardı.
- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın **uzun ve beyaz** gecelik entarisi ile ırmak kıyısında çığlıklar atarak koşuyor.
- 27,9 Bozkırın ortasında bir yalnız adam, **ata ve güvercinlere** sığınmış işte.
- 28,13 **Annemle babamın** birbirlerine duyduğu aşk, gün geçtikçe azalacağına artmış.

- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, **bir kızla bir oğlanın** değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 33,12 Sarıkaya **Otel ve Kiraathanesi**'nin bir köşesine koyduğu tahta masaya yerleşmişti.
- 33,19 **daktilo sesi ile saka civıltısından** mürekkep tuhaf bir konser Sarıkaya Oteli'nin kiraathane denilen giriş kısmını doldurdu.
- 34,2 Kala kala **bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ**, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 34,2 Kala kala bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ, **artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar** kalmış.
- 35,14 Mehmet Güleç **gerçekten kilolu vücudu ve soyadına yakışan taşkın gülümsemesiyle** müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 37,12 Evi **bahçeli ve ahşap** olup, bir cephesi sokağa bakardı.
- 38,5 **İlkokul öğretmeni Saadet İncekara ile annesi.**
- 39,29 **Hamiyet ile Safiye** arasında bir yerde.
- 40,1 Vagon evimizde, ırmağa bakan pencerenin önüne oturur, **birlikte ve alçak** sesle söylerlerdi.
- 40,22 **Çerçi Abdullah ile Şadiye**'nin uzun süre çocukları olmamış.
- 41,13 Boncukların renkli, ışıklı dünyasına dalınca **kendini ve derdini** unuttu.
- 43,3 O yıl, son güzde, **yağmurla rüzgâr** sokakları süpürdüğünde; Çerçi Abdullah, babam ve Emin Efendi kafa kafaya verip bir plan yaptılar.
- 44,10 Zopuroğlu zavallı Çerçi'yi hiç adamdan saymayıp **babamla Emin Efendi**'ye karşı.

- 44,18 **Zopur'un melanetini bildiğinden ve dalaşmayı göze alamadığından** lahavle çekip kahveye yöneldi.
- 46,4 Ben **biraz sıkıntılı, lakin babamın neşesinden cesaret bularak** "Çok merak etmişim" dedim.
- 48,25 İlaç tarifeleri -mesela: kuşburnu marmeladının basur illetine birebir olduğu- bazı **dergi ve gazeteler**den kesilip yapıştırılmış sosyal içerikli makaleler, beyitler, şiirler, fıkralar...
- 49,26 Top sahasından her dönüşümde ter kokan **çorap ve fanilalar** dert olur.
- 53,18 **Yorgunluk ve gerginlik** içinde sızmışım.
- 54,22 Biz, yani **Ayla ile ben**, sonraki günlerde bir iki kez daha konuştuk.
- 56,3 **Saka kuşu ile küpe çiçeği** kahvede kalmıştı.
- 56,15 **Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş dönecek olan** bir kamyon şoförü ile anlaşmıştı babam.
- 56,20 **Babamla ikimiz** sessizce bekliyorduk.
- 62,5 Yaşlı adam defter, kalem, zımba, dosya, kırtasiye yanında **ders kitapları ile bir miktar çocuk kitabı** satıyordu.
- 63,8 Başta **öğretmen ve öğrenciler** olmak üzere kendimize bir hedef kitle belirledik.
- 64,15 Tabii **saka kafesi ile küpe çiçeği** de ihmal edilmedi.
- 65,17 Bir kış günü **daha dört beş yaşlarında olan Turan ile gencecik karısını** ortada bırakıp sırta kadem basmış.
- 67,14 **Minyatürlerde yer alan manzaralar ile divan edebiyatı mazmunları** arasında bir bağlantı var.
- 72,13 **Celal'i ve tabii savcının kızı Ayla'yı** hatırladım.
- 75,1 **Meyus ve umutsuz.** - Sadece ben yandım abi, kızın umurunda mı?

- 76,24 Başta **çocuklar ve gençler** olmak üzere az zamanda bütün kasabalı lunaparkta toplanır.
- 78,1 Tatil günü olduğundan **Mualla ile Suna** da evlerinde imişler.
- 78,7 **Mualla ve misafirler** dahi alkışa durmuşlardı.
- 79,17 Bizleri yüreklendirmeye çalışan birkaç **memur ve öğretmen** arada bi uğrar.
- 79,19 Benim okumaya alışınlar diye bazen parasız veya taksitle **roman ve hikâye** kitapları verdiğim az sayıdaki öğrenciyi saymıyorum.

3.1.9.2. Bir Bağlaçla ve Virgülle Oluşan Bağlama Grubu

- 10,4 Zihnimde kalan; **gökyüzü, bulutlar ve annemin berrak mavi gözleri.**
- 12,10 Beri yanda marul, maydanoz, roka, tere gibi yeşillikler; **salatalık, domates ve türlü** sebzeler de yetiştirip satmaya başlamışlar.
- 27,22 Biz babamla o saatlerde, yani **babamın işten dönüp elindeki çıkını anneme verip, beni omuzuna aldığı ve birlikte ırmak kıyısına indiğimiz** saatlerde, bambaşka bir heyecanı yaşırdık.
- 29,5 O gün **istasyon şefi, makasçı, makasçının karısı, dilsiz kızı ve ben** babamla annemi gözyaşları içinde tirene bindirdik.
- 29,26 İçinden annemin **soluk pembe mantosu, başörtüsü, yıpranmış kunduraları, aynası ve tarağı, yüzüğü, küpeleri** çıktı.
- 34,2 Kala kala **bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar** kalmış.
- 37,16 Bahçede **bir büyük dut, bir iki zerdali, vişneler, dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan bir yaz elması, duvar diplerinde kızılıcıklar ve her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar** vardı.

- 40,12 Her elime alışımnda **annemi, ondan geri kalan eşyaları, soluk pembe mantosu ile yıpranmış ayakkabılarımı** hatırlıyordum.
- 43,3 O yıl, son güzde, yağmurla rüzgâr sokakları süpürdüğünde; **Çerçi Abdullah, babam ve Emin Efendi** kafa kafaya verip bir plan yaptılar.
- 76,13 Hani **şu kırık dökük atlıkarıncaları, yamrı yumru olmuş çarpışan otoları, uçan sandalyeleri, uyduruk piyangoları, sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı** ile bildiğiniz göçebe lunaparklardan biri.

3.1.9.3. Bağlaç Değerinde Virgül Veya Tireyle Oluşan Bağlama Grubu

- 7,9 Annemin lepiska gibi **yumuşacık, sarı** saçları vardı.
- 7,19 Hafızamda birtakım **resimler, olaylar, insan yüzleri** var.
- 7,20 Bölük pörçük **cümleler, gülüşmeler, hıçkırıklar**.
- 9,9 Marşandizler **çobanların, koyunların, iri kangal itlerinin**, kömür ve maden yüklü vagonların **yorgun, ihtiyar** katarlarıydı.
- 9,12 Annem **istasyon binasının önüne, raylar arasına** kadar gitmeme katiyen izin vermezdi.
- 9,21 belki adamın bir **tokadını, tekmesini** yemiş ve dili tutulmuştu.
- 9,27 Bir dediğimi iki etmez; yabancı armutlara kedi gibi tırmanır, bozkırın ortasında **yemlik, kuzukulağı, mantar, yer elması** ne bulursa getirirdi.
- 11,23 Tavukların, horozların arasına **hindi, kaz, ördek** katılıvermiş.
- 11,25 **köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, evcil güvercinlerimizi** de katarsak, mahallenin ortasında bir hayvanat bahçesi kurduk sanki.

- 12,1 Bulgaryalı, mahalle arasını ahıra çevirdi; **horoz sesinden, inek böğürtüsünden, gübre kokusundan** bunaldık diyenler çoğalmış.
- 12,10 Beri yanda **marul, maydanoz, roka, tere** gibi yeşillikler; salatalık, domates ve türlü sebzeler de yetiştirip satmaya başlamışlar.
- 12,10 Beri yanda **marul, maydanoz, roka, tere** gibi yeşillikler; salatalık, domates ve türlü sebzeler de yetiştirip satmaya başlamışlar.
- 12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının en çok **tanınan, sevilen** kişisi olup çıkmış.
- 12,27 Bir daha **o bahçeye, o ahşap eve** giresi gelmemiş.
- 13,5 Yine bu ahbabların yardımıyla **hayvanları, eşyaları, nesi var nesi yoksa** satıp çıkmış o evden.
- 15,24 Filmin en **civcivli, şamatalı** savaş sahnelerinde.
- 16,2 Millet pek çakmıyor önce; sonra **duman, yanık** kokusu falan iş anlaşılıyor.
- 16,4 **Çoluk çocuk, genç ihtiyar** feryad u figan ile öteye beriye koşturmaya, kendilerini dışarı atmaya girişiyorlar.
- 16,27 **Kargaşa, bağirtı, yangın** devam ededursun;
- 18,3 **Coğrafyaya, mekâna** dair bir bağlanma, bir aidiyet duygusu yok bende.
- 18,12 Ön bahçede **birkaç ihtiyar akasya, bir iki kavak** falan.
- 18,17 Buradan **idareci personel, hocalar** girip çıkıyor.
- 19,3 **Kayısı, vişne, kiraz, dut** artık ne buldular ise meyve dikmiş, bahçenin ortasına güzel bir havuz kondurmuş; **havuzun üzerine de sarmaşıklardan, asma fidanlarından** bir çardak kurmuşlar.
- 19,9 Dünyada ne adamlar var, **yüzü insan, içi odun**. Neyse.

- 19,14 Akşamın önu sıra hademeler hortumla oraları, **sebze maşaralarını, fidanları** falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 19,18 Mevsimi gelip **domatesler kızarmaya, hıyarlar olgunlaşmaya, patlıcanlar saplarında sallanmaya** başlayınca, müdürün ilgisi daha da fazlalaşmış.
- 19,25 **Bütün bu işleri yapıp çatan, alın teri döken** babam ile hademelere de arada bir "Buyurun siz de alın" demek gerekmez mi?
- 20,24 İş bu noktaya varınca, o zamana kadar babamın safında duran **hademeler, kâtibeler** falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.
- 21,4 Hep **tıraşlı, kıravatlı** gezer babam.
- 21,5 Hele bir de güneş gözlüklerini taksın, **müdürden, kaymakamdan** geri kalmaz.
- 21,20 Yahu baba desem, oralarda hiç mi nöbetçi **hademe, bekçi** falan yoktu yani.
- 22,4 Şeftiren bu **yakışıklı, kıravatlı, ağzı laf yapan** adamı hayran hayran dinliyor.
- 22,23 Gecenin bir vakti, **yanından bozbulanık bir ırmak akan, bir küçük nahiyenin kıyıcığında, ıssız** bir istasyonda iniyorlar tirenden.
- 23,8 Babam istasyon binasının loş ışıkları altında, **bir o yana, bir bu yana** volta atıyor, bir yandan sigara içiyor.
- 23,26 **Birkaç ölgün akasya, bir iki söğüt ağacı.**
- 23,29 **Çorak, ağaçsız, gri** tepeler.
- 25,5 Samanla çamuru karıp vagonun **çatısını, içini, deliğini deşğini** sıvamışlar.
- 25,17 Onlar daha ilk günden itibaren, yanlarına **bir can şenliği, bir insan nefesi, bir komşu** geldi diye sevinmiş; elden gelen yakınlığı göstermişlerdi.

- 25,20 Kadın çorba yapmış, bulgur pilavı kotarmış; **soğan-ekmek-ayran** yiyip kalkmıştık.
- 25,28 **Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, yanık yüzlü, dik dik yürüyen kadınlar** oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir,
- 25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, **yanık yüzlü, dik dik**yürüyen kadınlar oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir,
- 26,9 Hasta sahipleri **evimi, ailemi** sorar, kafası kesik horozu elime tutuştururlardı.
- 26,12 İstasyon Şefi'nin **bu harabe ile, daha doğrusu şefin karısı ile** ilgili acıklı bir hikâyesi var demiştim hani.
- 26,17 **Doktorlar, ilaçlar, muskalar, hocalar**, bir türlü iyi olamamış kadın.
- 27,26 Babam gündüzden **yemleyip ırmağa saldığı, bir ucunu kıyıdaki yığınlara bağladığı** oltalarını çekerdi.
- 27,28 **İri pullu, bıyıklı** sazanlar oltayı gere gere gelirdi.
- 28,7 moraran parmakları ile çamaşır çitiler; her bir yanı **tertemiz, gül gibi** yapardı.
- 28,10 kendi **gömleğini, pantolonunu** ütüler, yemek bile yapardı.
- 28,13 bütün o **yolculukları, sürgünleri, yoksulluğu, çaresizliği** birlikte göğüslemişlerdi.
- 28,25 İki canla giriştiği **o ağır işler, o yorucu günler** narin vücudunu hırpalamış demek.
- 29,16 **Uzun, gergin** bir sessizlik.
- 30,7 **Başımı, saçlarımı** öptü, kokladı.
- 31,2 Cılızım, çöp gibi **bacaklarım, kollarım**. Ama hırslıyım, atılganım.

- 31,8 işte onlardan birinin en hızlı döneminde, **her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeyebir müdür-bir mühürortaokullar, liseler** açılıyor; bizim kasabaya da açmışlar bir lise.
- 31,19 Kahvede garsonluk, Orman İdaresi'nin ağaçlandırma projesinde fidan dikimi, pazarda karpuz sergisi, yazlık sinemada **findık-fıstık-gazoz** satışı, bir sürü işe girip çıktım.
- 31,23 O yıllarda sinemaya daha çok **kovboy filimleri, korsan filimleri, Herkül-Masist filimleri** geliyor.
- 32,10 labut çalışa çalışa **koltuk altı kaslarını, göğüslerini, pazularını** davul gibi şişirmişti.
- 32,28 Biz mahallenin **zayıf, çelimsiz, yeni yetme** delikanlıları Üçgen Erdoğan'ın bütün kızları tavladığını düşünür; aynı yolu takip ile **halterlere, dut dallarına, kum dolu şişelere** saldırırdık.
- 33,24 **Yetmiş beş-seksen yaşlarında, ama hâlâ dik duran, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotin sarısı, eli kehribar tesbihli** Emin Efendi otelin sahibi idi.
- 33,24 **Yetmiş beş-seksen** yaşlarında, ama hâlâ dik duran, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotin sarısı, eli kehribar tesbihli Emin Efendi otelin sahibi idi.
- 34,21 Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi **tek katlı, kasabanın bütün eski binaları gibi kırmızı kiremitli, uzun** bir bina.
- 35,7 Kasabanın kulağı kesik ihtiyarları, sırf **bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak** için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine otururlardı.
- 36,14 Sinemacı Refik'in tayfası **ağızlarında teneke megafonlar, afişler**, arkalarında bir yığın çocukla şamatayı göklere çıkarıp yeni gelen filmin reklamını yapardı.

- 36,19 Babamın etrafında **uzakdağ köylerinden inmiş, bıyıkları ağızlarına dolan, kuşaklı kunduralı, iri yarı, yanık yüzlü dil bilmez** adamlar olurdu.
- 36,22 **Kan davaları, yıllar süren mera-arazi davaları, doğum-ölüm-askerlik-nüfus-vergi** işleri olurdu.
- 36,22 Kan davaları, yıllar süren mera-arazi davaları, **doğum-ölüm-askerlik-nüfus-vergi** işleri olurdu.
- 39,10 Derslerime yardımcı oluyor, **çilek reçeli, nar şurubu, pasta-börek** ne yaparsa getiriyor.
- 41,3 **O yılların şartları, yoksulluk, çaresizlik** içinde devasını bulamamışlar.
- 41,6 **Okumaya meraklı, içedönük, duygulu** bir çocuk.
- 41,17 **Bilezikler, kolyeler, nazarlıklar, teşbihler, çiçekler.**
- 42,13 Derken Ayla **değirmi çehresi, kestane rengi saçları** ile köşeden çıkardı.
- 42,26 Sanki o köşede **bir iz, bir koku, bir renk** kalmış gibi.
- 43,6 Çerçi'yi **kardan, soğuktan** kurtaracaklardı.
- 43,13 Sıra **ahşap cephe, kepenk, kapı, çatı** işine geldi.
- 43,19 Yanaşma durduğu bey konaklarında **eli uzun, nefsi azgın, kırdığı kırkı geçkin** olduğu anlaşılınca tabanı yağlayıp güya dağa çıkmıştı.
- 46,12 **Torbadan top oynarken giydiğim, iyice eskimiş keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar** çıktı önce.
- 46,24 Sonra **o bir yana, ben bir yana** yuvarlandık, iyice sakinleştikten sonra.

- 48,25 İlaç tarifeleri -mesela: kuşburnu marmeladının basur illetine birebir olduğu- bazı dergi ve gazetelerden kesilip yapıştırılmış **sosyal içerikli makaleler, beyitler, şiirler, fıkralar...**
- 49,20 **Kalın, ağır** bir dosya, dalmışım.
- 50,19 **Romantik, platonik, o tonik, bu tonik** neyse ne.
- 51,25 İşin hoş tarafı bütün bunların yanında, Ayla'yı görünce **konuşup konuşamayacağımı, dilimin tutulup tutulmayacağını, kekeleyebileceğimi, terden sırlıklam, yüzüm-gözüm kıpkırmızı, sivilcelerim yerinden fırlamış, saçlarım iyice dikilmiş, hiçbir şey söyleyemedim yüzgeri edip kaçabileceğimi** düşünüyordum ki; dayanılır gibi değil.
- 55,4 Kâğıda **güllü-karanfilli** kenar süsleri yapmış, ortasına da bir kıta şiir yazmıştı.
- 55,18 **Sevdiğim kız, ilk aşkım**, beni değil onu mutlu etti.
- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karlı olarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim** söylendiği bir sırada.
- 56,1 Babam bir akşam Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'ndeki **eşyalarını, daktilo makinesini** falan eve getirdi.
- 56,25 Adam **şaşkın, uzun beyaz donu, başında yün başlığı** ile kapı aralığında gözükte.
- 57,3 Şoför mahallinden **issiz sokaklara, bahçedeki elmaya, ıslanmış leylak dallarına** bakıyorum.
- 57,9 Son gördüğüm insan **uzun beyaz donu, yün başlığı** ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah oldu.

- 62,2 onlardan boşalan evlere **dağ köylerinden, Almancılardan** yabancı insanlar yerleşiyor.
- 62,5 Yaşlı adam **defter, kalem, zımba, dosya, kırtasiye** yanında ders kitapları ile bir miktar çocuk kitabı satıyordu.
- 62,14 "Yahu **kültür kitapları, romanlar, dergiler** falan getirsek; şu mekânı şenlendirsek.
- 63,11 Öyle ya her eve **bir çocuk bakımı, bir yemek kitabı, bir genel kültür ansiklopedisi** gerekmez miydi?
- 63,23 Daha sonra **badana, boya**, derken sevimli bir mekân oldu.
- 63,28 **Rafları, küçük vitrini** dizip düzenledik.
- 64,4 Biz böyle dükkânla uğraşıp didinirken; **öğretmenler, öğrenciler, memur takımından okumaya meraklı kimseler, Yeşil Hanyeri matbaa ve gazetesinin sahibi Musa Çavuş, emekli ilkokul öğretmeni, kitap tutkunu Şeref Bey, biçki-dikiş kursu hocalarından Sevim Hanım** gibi tanıdıklar uğruyor; "Hayırlı uğurlu olsun" diyerek bizleri yüreklendiriyorlardı.
- 64,4 Biz böyle dükkânla uğraşıp didinirken; **öğretmenler, öğrenciler, memur takımından okumaya meraklı kimseler, Yeşil Hanyeri matbaa ve gazetesinin sahibi Musa Çavuş, emekli ilkokul öğretmeni, kitap tutkunu Şeref Bey, biçki-dikiş kursu hocalarından Sevim Hanım** gibi tanıdıklar uğruyor; "Hayırlı uğurlu olsun" diyerek bizleri yüreklendiriyorlardı.
- 64,29 **Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış** gezginci Ali Bey, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 65,9 Gidip **tabelacı-ressam** Kara Turan'ı buldum.
- 65,14 **Orta boylu, zayıf ama kayış gibi sağlam kara-kavruk** bir oğlan.

- 65,25 Halime kar kış demeden seneler boyu sırtındaki küfe ile **kahvelere, kebabçılara, tek tük mangal-maltız yakanlara** odun kömürü taşıyarak Turan'ı büyütmüş.
- 66,2 Daha ilk mektepte **kahveci çıraklığına, simit satmaya, tuğla ocaklarında** çalışmaya başlamış.
- 66,16 Ne zaman **bir lokantaya, bir kahveye** otursam gözüm Osman'ın elinden çıkma bu naif resimlere takılır.
- 67,20 Bunlar da bir nevi minyatürlerin **sembolik dilini, sürekli tekrar edilen mazmunlarını** kullanıyor.
- 67,26 Köprü sevgilileri kavuşturur; **iri gövdeli, serin gölgeli** ulu ağaçlar güvenliği temsil eder.
- 68,2 **O üçüncü sınıf lokantaya, o daracık gariban kahvesine** tabiatın parıltılı dünyasından ışıklar düşürmüştü.
- 68,8 O kadar **boyanın, fırçanın, tinerin** arasında dolaşır.
- 68,8 iş bitinceye kadar **beyaz gömleğine, ütülü pantolonuna, pırıl pırıl boyalı ayakkabılarına** bir damla kir dokundurmazmış.
- 69,7 Hele bunları **usta-çırak** bir duvar resmine yumulmuş görmeliydiniz.
- 71,2 Ne var ki, **alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz** Badi bizi eli böğründe koyup bir süre sonra kayıplara karıştı.
- 72,8 Ciddiyim, iş bildiğin gibi değil, dediğinde **dudakları, çenesi** titremeye başlamıştı bile.
- 72,29 Kadın olsun erkek olsun, berber dükkânları; **sohbeti, hikâyesi, dedikodusu** bol mekânlardır.

- 73,11 **Perde gerisinin gizemli, loş atmosferi, ara sıra kıpırdayan kadın gövdeleri**, gelip geçen gençlerin merakını kışkırtır, kaçamak bakışlara hedef olur.
- 74,22 **Mualla Hamın, dükkânda olan müşteriler** kolonya falan koşturmuşlar.
- 76,2 Çarşı esnafı bir yandan **sulu şeftaliye, üzüme, elmaya** yumuluyor.
- 76,6 Tabii bütün bunlar gözü **artistlikten-şarkıcılıktan** başka bir şey görmeyen Suna'yı kazımıyordu.
- 77,1 **Gazla şişen, hasır sepetli, rengârenk, orta boy** bir balon.
- 80,1 Mektep talebesine **defter, kalem, elışı kâğıdı** vb.
- 80,26 İşte **matrisler, cetveller** derken kurup çatmış matbaayı.
- 80,27 **Nikâh, sünnet davetiyesi, kartvizit, el ilanı, fatura** basmakla yetinmemiş.

3.1.9.4. “veya”, “yahut” Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu

- 10,6 Akşam ezanının önü sıra babam elinde bir zembil, ekmek, sebze, bana mutlaka **bir kâğıtlı veya kırmızı-beyaz halkalı** şeker ile çıkagelirdi.
- 10,11 belki çıktığımız bu bitmez tükenmez yolculuklar sırasında, bir kamyonun şoför mahallinde, **bir at arabası üzerinde veya ikinci mevki bir tiren kompartımanında** sormuşumdur.
- 25,26 Belki de bir **kümbet veya kilise** kalıntısı idi.
- 35,25 Lütü Efendi'nin dükkânında **kuru fasulye-pilav yahut ciğer yahni-pilav-üzüm hoşafı** ile tıka basa karınlarını doyurup çıkanlar ulu çınarın gölgesine tünemiş Gazozcu Nurettin'in seyyar tezgâhına yanaşır.
- 36,9 bazen külahta dondurma, **bazen vişne şerbeti veya limonata** isterlerdi.

66,6 Osman bir vitrin camına yazı mı yazıyor; **simit tablasını veya boya sandığını** bir yana koyar.

79,19 Benim okumaya alışınlar diye bazen **parasız veya taksitle** roman ve hikâye kitapları verdiğim az sayıdaki öğrenciyi saymıyorum.

3.1.9.5. “değil” Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu

10,23 **Beni bir küçük çocuk gibi değil, bir arkadaş, bir akran, bir yoldaş gibi** görüyordu.

15,3 "Ulan bunu **değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru** bile Müslümana yapmaz, ben de Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu sizin yanınıza komam"

23,18 Adam bekâr, **bekâr değil de dul.**

32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, **bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile** zordu.

55,18 Sevdiğim kız, ilk aşkım, **beni değil onu** mutlu etti.

76,8 Peşinde **değil bir tabelacı parçası, ne doktorlar, mühendisler** vardı.

3.1.9.6. "hatta" , “bilhassa” Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu

39,4 **Gördüğü ilgiden memnun, hatta mağrur**, hiçbirine pas vermeden yürüyüp giderdi.

3.1.9.7. "hem...hem" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu

10,28 **Hem yetim hem öksüz.**

16,7 Annemin ağabeyleri, en geride kendilerine mahsus loca gibi bir yerde, kafalar bulutlu, **hem içip hem filmseyrederken** kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.

16,18 **Hem annemin kabadayı ağabeylerine, hem de umum halka** iyi bir nutuk çekiyor.

3.1.9.8. "ne...ne" Bağlacıyla Oluşan Bağlama Grubu

7,2 Saçlarım kirpi gibi dik duruyor; **ne yana, ne geriye** Taranmıyor, beni deli ediyordu.

11,6 Bu hadiseden sonra **ne Kırcaali'de kalan annesinden ne de diğer akrabalarından** haber alamamışlar.

13,5 Yine bu ahbabların yardımıyla hayvanları, eşyaları, **nesi var nesi yoksa** satıp çıkmış o evden.

14,5 Bir defa babamın **ne ailesi, ne doğru dürüst mesleği, ne de parası** var.

30,9 **Ne güzel, ne acıklı, ne tatlı** çalıyordu.

3.1.9.9. "ama", "lakin" Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu

33,24 **Yetmiş beş-seksen yaşlarımda, ama hâlâ dik duran**, ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotin sarısı, eli kehribar tesbihli Emin Efendi otelin sahibi idi.

44,10 burası belediyeye aittir, yıkın, deyince babam **sakin ama kararlı.**

- 64,29 Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde **yorgun ama memnun** gülümsedi.
- 65,14 Orta boylu, **zayıf ama kayış** gibi sağlam kara-kavruk bir oğlan.
- 73,16 **Kara, kavruk, lakin ne de olsa çiçeği burnunda** bir delikanlı.

3.1.9.10. “falan” ve “vb.” Bağlaçlarıyla Oluşan Bağlama Grubu

- 13,18 Halıcıoğlu'nda **askerlik falan** derken yıllar geçmiş.
- 20,21 Babam hiç istifini bozmadan, **sosyalizmi falan** da hiç bilmez iken.
- 55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu **taciz falan** ettiğim söylendiği bir sırada.
- 56,28 Babam galiba **anahtarları falan** teslim etti, helallik aldı.
- 79,16 Kimsenin **kitaba falan** baktığı yoktu.
- 45,16 Benim mızıka. **Bazı evraklar falan**. Pelvan Sülüman'ın hamaylı.
- 18,12 Ön bahçede **birkaç ihtiyar akasya, bir iki kavak falan**.
- 20,24 İş bu noktaya varınca, o zamana kadar babamın safında duran **hademeler, kâtibeler falan** kışın kışın oradan sıvışmışlar.
- 25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, yanık yüzlü, dik dik yürüyen kadınlar oraya **huylu gelinleri, saralı çocukları falan** getirir.
- 16,2 Millet pek çakmıyor önce; sonra **duman, yanık kokusu falan** iş anlaşılıyor.
- 62,14 "Yahu **kültür kitapları, romanlar, dergiler falan** getirtsek; şu mekânı şenlendirsek"

80,1 Mektep talebesine **defter, kalem, elişi kâğıdı vb.**

80,2 Dairelerden arada bir gelen müstahdemlere **toplu iğne, zımba, dosya falan;** okulların açılışında sattığımız ders kitapları, üniversiteye giriş için test kitapları, o kadar işte.

3.1.10. BİRLEŞİK FİİL GRUBU

Muharrem Ergin böyle tanımlamış: “Birleşik fiil bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiil şeklinin meydana getirdiği kelime gurubudur. İsim veya fiil unsuru önce, yardımcı fiil sonra getirilir. Yardımcı fiilin başına getirilen unsurun isim veya fiil olmasına göre birleşik fiiller ikiye ayrılır.

İsimle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller *et-, -ol-, -eyle-, bulun-, yap-* fiilleridir. Bunlardan *et-, eyle-, yap-* isimlerden geçişli birleşik fiil, *ol-, bulun-* ise geçişsiz birleşik fiil yaparlar. Asıl ve çok kullanılan yardımcı fiiller *et-* ve *ol-* 'tır.

Fiille birleşik fiil yapan yardımcı fiiller ise *bil-, ver-, gel-, gör-, dur-, kal-, yaz-, koy (ko-)* fiilleridir. Bunların başına fiillerin vokal, nadir olarak da *-ıp, -ip* gerundiumu getirtilerek birleşik fiil yapılıır.”⁶⁸

Leyla Karahan birleşik fiil grubuna eserinde geniş bir yer vermektedir:

“Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur. Bu işlevlerinden dolayı birleşik fiiller, “bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olmak üzere iki grupta incelenebilir.

A. Bir Hareketi Karşılayan Birleşik Fiiller:

1. Bu tip birleşik fiillerde “*et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-*” yardımcı fiilleri kullanılır.

⁶⁸Ergin, a.g.e., s. 386-387

2. Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil, *ol-* ve *bulun-* yardımcı fiilleriyle birleşir. *ol-* 'un sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; *-miş* ekli sıfat-fiiller, bitmiş, tamamlanmış bir hareketi, *-(I)r / -Ar* ekli sıfat-fiiller devam etmekte olan bir hareketi, *-AcAk* ekli sıfat-fiiller, niyet halinde ifade edilen bir hareketi.

3. Bazı birleşik fiillerde, *ol-*, *et-*, *kıl-*, *yap-*, *bulun-*, *başla-* yardımcı fiilleri yerine asıl fiiller kullanılır. *Yol al-*, *para ver-*, *şehit düş-*, örneklerinde olduğu gibi bu yapıda yer alan kelimelerden biri veya hepsi, ya sözlük anlamlarının kaybetmiş, ya da deyimleşmiştir.

B. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller:

1. Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur *-A*, *-I*, *Ip* zarf-fiil eklerinden birini taşır.

2. *bil-*, *ver-*, *dur-*, *gel-*, *git-*, *kal-*, *gör-*, *yaz-*, yardımcı fiilleri asıl fiile *yeterlik*, *ihtimal*, *tezlik*, *devamlılık*, *beklenmezlik*, *yaklaşma* gibi anlamlar kazandırır.

3. Bazı birleşik fiillerin birinci unsuru, bir kip eki taşır. Bu kip eki zarf-fiil ekinin yerini tutar.⁶⁹

“**L. Karahan’ın M. Ergin’e** göre farklı kabullerinden birisi de birleşik fiil gruplarına “anlamca kaynaşmış birleşik fiilleri de dâhil etmesidir: *para ye-*, *türkü tuttur-*, *el koy-*, *yatağa düş-* vb (Karahan, 1999: 39) M. Ergin bu unsurları birleşik fiil kabuletmez.”⁷⁰

Uzun Hikâye adlı eserde birleşik fiil grubu şunlardır:

⁶⁹Karahan, a.g.e., s.73-78

⁷⁰Kerimoğlu, a.y., s. 106-118

3.1.10.1. İsim + Yardımcı Fiil Kuruluşundaki Birleşik Fiiller

“*Et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bul-, bulun-, başla-*” yardımcı fiillerinin kullanıldığı birleşik fiillerdir. Yardımcı fiil, bir çekim görevi yaparak isim unsurunu fiilleştirir. Yardımcı fiil sonda asıl unsur olan isim başta bulunur.

3.1.10.1.1. Yardımcı Fiili “*et-*”Olan Birleşik Fiiller

- 7,2 Saçlarım kirpi gibi dik duruyor; ne yana, ne geriye Taranmıyor, beni **deli ed**iyordu.
- 9,27 Bir dediğimi **iki et**mez.
- 11,5 Zaten babam kendi babasını küçük yaşta **kaybet**miş imiş.
- 12,2 Hatta bunlardan biri selamsız sabahsız bahçe kapısından girip Pelvan Sülüman'ı **tehdit et**meye kalkışınca, Pelvan bu kuru gürültüyü kökünden kesme fırsatı yakalamış.
- 12,28 Ali **gel et**me, dede ocağını tüttür.
- 14,25 Katiyen olmaz, siz beni çengelde asılı et mi sandınız, kendimi **intihar eder**im diye basmış feryadı.
- 15,3 Babam diye **yeminler et**miş.
- 21,13 **Darma-duman et**miş bahçeyi, müdüre çöp bırakmamış.
- 21,10 İşte böylesi bir adam **pes eder** mi kolayına.
- 24,9 "Aman Remzi Bey bu komünisti başımıza **bela et**meyin. Burası küçük yer, lütfen"
- 25,3 Demiryolu işçileri de "Gariptir bunlar, sevabına **yardım ed**elim." demişler.

- 26,21 Şef son bir çare diye kadını harabede bir gece yatmaya **ikna etmiş**.
- 26,27 "Bebeğim, bebeğim, suya düştü, kurtarın!" diye **feryat ediyor**.
- 27,16 suyun aşağılara doğru kıvrıla kıvrıla giden akıntısını **takip eder**.
- 29,4 Sabahı **zor ettik**, lakin annem iyileşmedi.
- 33,2 Oysa şöhreti "Üçgen"e **çıkılmış olsa** bile, yüzü gözü makine yağına bulanmış.
- 32,5 Bir su borusunun iki ucuna kalıp-beton dökülerek halterler **icat ediliyor**.
- 32,20 Onun yoluna çıkmak, ona posta koymak, "Şiştt... Yengeniz olur ha..." diye **işaret ettiği** kıza yan bakmak kimsenin haddi değildi.
- 34,26 içmek için eskiden kalan çeşme sularına **rağbet ediyordu**.
- 36,27 babam yayla çiçeği kokan bu nevaleyi **muhafaza edemeyeceğinden** olacak, sağa-sola dağıtırdı.
- 38,1 Toplasan **on, on beş metre kare etmez** bu küçük arsa.
- 38,7 Saadet Hocahanım "evde kalmış" **tabir edilen** bir kız.
- 40,17 annemin o sarı lepiska saçlarını, mavi berrak gözlerini **hayal ederdim**.
- 40,23 Tam umudu kestikleri yıllarda Cenab-ı Hak bir oğlan çocuğu **ihsan etmiş**.
- 41,29 O, boncuk işlemeye **devam ederken**, ben babamın kitaplarından birine daldım.
- 42,5 tedirgin adımlarla onları **takip ederdi**.
- 43,22 parti patırtısının ortalığı toza-dumana buladığı sırada yeniden **zuhur etmişti**.
- 44,3 Mütegalibeden olup tek parti devrinde Belediye Reisliği de yapan Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz zabıta amiri demek olan Çarşıağalığı'na **tayin etmiş**.
- 45,11 Paniklediğini **belli etmemek** istiyordu.

- 46,4 Ben biraz sıkıntılı, lakin babamın neşesinden cesaret bularak "Çok **merak etmişim**" dedim.
- 48,2 Akkışla Belediye Başkanı **istifa edip** çöpçü olmak üzere Almanya'ya gidecek.
- 48,16 çıkar yolun "çöpleri denize dökmek" olduğu **ifade edilmiştir**.
- 50,21 Kimse kimseye hiçbir şey **itiraf etmedi**.
- 53,4 **Teşekkür ederim**.
- 55,18 Sevdiğim kız, ilk aşkım, beni değil onu **mutlu etti**.
- 56,11 Babam birkaç parça eşyamızı toplayıp **denk etmişti**.
- 56,28 Babam galiba anahtarları falan **teslim etti**, helallik aldı.
- 61,7 Hani bu sinir saçlar hiç yatmazdı ya bunca yıl beni **illet etmişti**.
- 62,23 Ben de Cavit Bey'e **yardım ediyordum**.
- 63,10 Bu arada ihtiyaç kitaplarımı da **ihmal etmeyecektik**.
- 63,27 Yayınevlerine **sipariş ettiğimiz** kitaplar, yeni kırtasiye malzemeleri geldi.
- 63,29 Babama vitrin dekoru olarak eski bir dünya haritasını **tavsiye etmişim**.
- 64,18 Çoğunu, bir gece ansızın **terk ettiğimiz** beldelerde bırakmış olsak dahi.
- 66,4 Meraklı bir çocuk; kuş besler, bisiklet **tamir eder**.
- 66,22 Osman bu resimleriyle atalarından miras kalan minyatür geleneğini **tevarüs etmiş** gibidir.
- 67,17 Gül sevgiliyi, bülbül âşığı, lâle şarap kadehini, servi doğruluğu **temsil ediyor**.
- 67,20 Bunlar da bir nevi minyatürlerin sembolik dilini, sürekli **tekrar edilen** mazmunlarını kullanıyor.
- 69,29 Son nefesinde dükkânı Turan'a **vasiyet etmiş**.

75,13 Mesele kaymakama **intikal edince**, çapkın kaymakam elini bıyığına atıp çekiştirerek.

79,23 "Baba şunları **iade edelim** bari, her geçen gün zarar" diyordum.

3.1.10.1.2. Yardımcı Fiili “ol-”Olan Birleşik Fiiller

7,13 "Hıh... Biz okuduk, **bir şey olduk** sanki" diye omuz silkerdi.

12,8 **İbret olsun** diye beş altı saat bekletmiş orada.

12,21 Birden ip kopar, ışık söner, her şey **darmadağın olur**.

12,28 Ali gel etme, dede ocağını tüttür, biz sana **destek oluruz**.

20,19 Hele bir de **şikâyetçi olsa**, adamı anında uçururlar.

22,3 Tiren şefi ile anında **ahbap olmuş**.

22,10 "Yahu, demiş, falan yere gidiyoruz ama, hiç de tanıdık kimse yok, bize **yardımcı** olacak birini..."

26,17 Doktorlar, ilaçlar, muskalar, hocalar, bir türlü **iyi olamamış** kadın.

34,9 Emin Efendi **çakırkeyif olup**, sekiz köşeli kasketini ensesine yıkarak babama takılır.

34,16 aslı **bey olanların** o tabii cömert tavrı ile yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuşturdu.

34,20 Bir iki karı almış, **evlat sahibi olamamış**.

35,3 bir de küpün toprak tadı suya **ilave olunca** yaz günlerinin bunaltıcı sıcağında tadına **doyum olmazdı**.

37,1 Hemen her gittiğimiz yerde kiralık ev bulmak **mesele olduğundan** Emin Efendi imdada yetişmiş, "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre

eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müştemilatını tutmamıza aracılık etmişti.

- 37,12 Evi **bahçeli ve ahşap olup**, bir cephesi sokağa bakardı.
- 37,20 topal ayağıyla artık işini **yapamaz olunca** çerçiliği bırakmıştı.
- 38,22 Saadet kızım, sen **sen ol**, ara sıra gözet bunları. Evlerine sıçan düşse başı yarılır.
- 39,10 Derslerime **yardımcı oluyor**, çilek reçeli, nar şurubu, pasta-börek ne yaparsa getiriyor.
- 44,3 Mütegalibeden olup tek parti devrinde Belediye Reisliği de yapan Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz zabıta amiri **demek olan** Çarşıağalığı'na tayin etmiş.
- 44,10 Ağa, **yakışksız bir iş olmuş**, izin almadan temel atmışsınız, burası belediyeye aittir.
- 48,16 Muhtelif memleketlerde on altı şehir gezen altı kişilik "Çöp Tetkik Heyeti" Belediye Meclis Başkanlığına verdiği üç sahifelik raporda çöplerin yakılarak gübre haline getirilmesi için üç yüz milyon liraya **ihtiyaç olduğu** belirtilmiş.
- 49,5 *Adalet kalmadı hep zulüm doldu Geçti bu baharın gülleri soldu Dünyanın gidişi **acaip oldu** Koyun belli değil kurt belli değil.*
- 49,9 *Çerh bozulmuş dünya **islah olmuyor** Fukara ehlinin yüzü gülmüyor.*
- 49,26 Top sahasından her dönüşümde ter kokan çorap ve fanilalar **dert olur**.
- 51,10 Benden ona **bir yadigâr olsun**, dedi ve sustu.
- 53,6 **îyi olur** inşallah, dedi ve gitti.
- 56,14 Yine **öyle** olacaktı.
- 57,9 Son gördüğüm insan **uzun beyaz donu, yün başlığı ile taşlığın ışığında bir hayalet gibi duran Çerçi Abdullah oldu**.

- 61,5 Uzun saç **moda oldu**.
- 61,9 **Tıraş olup** şöyle aynada kendime baktığım zaman bayağı yakışıklı buluyorum.
- 62,10 Babamın ve artık tabii benim kitaplarla aramız **sıkı fıkı olduğundan**, kasabaya geldiğimiz günlerde ilk tanıştığımız kişi **Cavit Bey olmuştu**.
- 64,18 saka kuşu ile küpe çiçeği sürekli yenilenerek evimize **demirbaş olmuştu**.
- 63,23 Daha sonra badana, boya, derken **sevimli bir mekân oldu**.
- 64,26 **Çok güzel oldu**, dedim. Sonra içimi kemiren soruyu sessizce fısıldadım.
- 68,12 Bir karşısında sığırcık cücüğü gibi büzülmüş duran karaoğlana, bir çarşı esnafına dönmüş; birkaç la havle çekmiş, esasen her sanat erbabı gibi kalbi **merhametle dolu olduğundan** "Peki" demiş, "Ama önce bir hamama götürün bunu, elini yüzünü iyice yuyup gelsin..."
- 71,4 Şubeden **terhis olup** gittiğini öğrendiğimiz gün, adını andığım arkadaşlarla birlikte ırmak kıyısına indik.
- 71,8 Başım dönmüş, **bayılacak gibi olmuşum**.
- 71,18 Böyle böyle yakınlaştık, âdeta **sırdaş olduk**.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da aşk maceraları **başta olmak üzere**, her türlü kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 73,18 Bir kasaba çocuğu kendi akranı arasında ne kadar **yırtık olsa da**, hanımlara mahsus bir mekânda yalnız kalınca yüzü gözü kızarır.
- 75,13 Ulan aferin, demiş. Kendi hesabıma Mualla Hanım'a **helal olsun**.
- 76,12 En son numarası **en tantanalısı oldu**.
- 77,3 Gözü **pek olan** isteklilerden üç beş kişi baloncu ile birlikte havalanıyor.

78,5 Kalabalık bu görülmemiş gösteriyi alkışlıyor, meydan "Yaşa, **var ol**" seslerinden inliyordu.

79,5 **Zom ol**muştu.

80,19 Temizlikçi olarak girdiği askerî matbaadan bayağı **usta** olarak ayrılmış.

3.1.10.1.3. Yardımcı Fiili “bul-”, “*bulun-*”Olan Birleşik Fiiller

27,5 Kaç yıl önce **vuku bul**muş bu facia, bilmiyorum.

63,3 Getirteceğimiz kitaplar için kataloglar üzerinde **incelemelerde bul**unduk.

3.1.10.2. Sıfat-Fiillerle Oluşan Birleşik Fiiller

3.1.10.2.1. “*ol-*” Yardımcı Fiillerle “*-miş / -miş*” Ekli Birleşik Fiiller

9,14 gölgeler uzamış, ikinci serini **bastırmış ol**ur.

10,1 annemin dizine başımı koyar ve o saatlerde **uyumuş ol**urdum.

19,11 Bahar erişmiş, çiçekler yapraklar açmış; o önceleri çöplüğe **dönmüş ol**an bahçe, bu bahar cennetten bir köşe haline gelmiş.

20,6 Haydaaa... Müdür o vakte dek böylesi bir diklenme ile **karşılaşmamış ol**acak ki, şaşırılmış.

48,12 27 yaşından gün **almamış** olmak. Mektupla müracaat P.K. 5 - Küçükçekmece.

50,6 Dosya **ele geçmiş** olsaydı elbette bir yerinden tutarlardı.

64,18 Çoğunu, bir gece ansızın terk ettiğimiz beldelerde **bırakmış** olsak dahi.

65,23 Zahit Efendi zaten yokluk içinde debelenen kadına **acımış** olmalı.

76,21 Ne kadar **çaptan düşmüş** olsa da bu gibi eğlence kervanları kasabaların durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayatını dalgalandırır.

3.1.10.2.2. “*ol-*” Yardımcı Fiillerle “*-acak /-ecek*” Ekli Birleşik Fiiller

56,15 Kasabaya ambar yükü getirmiş ve boş **dönecek** olan bir kamyon şoförü ile anlaşmıştı babam.

3.1.10.3. Esas Fiil + Yardımcı Fiil Kuruluşundaki Birleşik Fiiller

Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunduğu bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Anlamı üzerinde bulunduran ana unsur *-a, -ı, -ıp* zarf-fiil eklerinden birini taşır.

(fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiil)

=

(*al + a + bil-, at + ı + ver-, yaz +ıp + dur-*)

Bu fiillerde yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, beklenmezlik, yaklaşma gibi anlamlar bulunur.

3.1.10.3.1. Yeterlik Fiili (İktidar Fiili)

38,14 Yaşlı kadın içini çeker, "Aah, ah... Kızımın mürüvvetini bir **görebil**seydim..." diye dertlenirdi.

51,25 İşin hoş tarafı bütün bunların yanında, Ayla'yı görünce konuşup konuşamayacağımı, dilimin tutulup tutulmayacağını, **kekeleyebileceğimi**, terden sıırıslam, yüzüm-gözüm kıpkırmızı, sivilcelerim yerinden fırlamış, saçlarım iyice dikilmiş, hiçbir şey söyleyemeden yüzgeri edip **kaçabileceğimi** düşünüyordum ki; dayanılır gibi değil.

55,15 Yahu bir insan, hele Celal gibi felek vurgunu bir çocuk bu kadar **mutlu olabilir** mi?

56,5 Işık dökülen pencere perdeleri gerisinde o narin başını bir kere daha **görebilirim** umudu ile.

65,6 Geleceğin ne getireceğini kim **bilebilir**?

66,20 Ancak dikkatli bir göz bir resmin ötekinden farkını **seçebilir**.

3.1.10.3.2. Tezlik Fiili

11,23 Tavukların, horozların arasına hindi, kaz, ördek **katlıvermiş**.

12,2 adamı tuttuğu gibi bahçedeki dut dalına **asıvermiş**.

12,23 Koca Pelvan Sülüman cami şadırvanında abdest aldığı bir sırada devrilen bir dişbudak gövdesi gibi **göçüvermiş**.

- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına iki de sandalye atınca müdür efendi başköşeye **kuruluvermiş**.
- 20,8 Sonra kendini toplayarak babamı tepeden tırnağa **süzüvermiş**.
- 21,9 Öyle olmalı ki annemin gönlünü **çalıvermiş**.
- 21,24 Böylece o kasabadan da **kaçıvermişiz**.
- 24,20 ayaküstü bir zahire tüccarının kâtipliğini ve muhasebesini **kapıvermiş**.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü en coşkun yerine **fırlatıvermiş**.
- 32,27 Maazallah bir **duyuluverirse** kan çıkar, kıyamet kopardı.
- 38,22 Emin Efendi'nin himmeti, bizimkinin gayreti ile şuracığa **yerleştiriverdik**
- 40,17 sanki az sonra kapıdan **giriver**ecekmiş gibi bir hisse kapılırdım.
- 47,12 Vagon evimizin üzerinden havalanan kuşlar odaya **doluverdi**.
- 55,2 Birkaç gün sonra elinde bir kâğıtla **çıkageldi**.
- 62,24 sonra raflarda her nasılsa **kalıvermiş** bir güzel kitaba daldım.
- 68,4 Yeter ki manzaraya bakanların içi açılsın; "Ulan Osman eline sağlık be" **deyi-**
versinler.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi **doluveriyor**.
- 74,10 Gelip öylece cam önünde **duruvermiş**.
- 74,20 Bizimki zaten üfürsen düşecek, o temas sonucu **yıkılıvermiş**.

75,22 Saftirik arabacı "Ne bileyim ben, bir kara-yağız çocuk dedi ki, reisin emri var dedi" diye izahata girişince şaşkınlıktan dili tutulan Kuaför Mualla makaraları **koyuvermiş**.

3.1.10.3.3. Süreklilik Fiili

11,16 Bir de gençliğinden beri **yapageldiği** güreş.

16,27 Kargaşa, bağırıtı, yangın devam **ededursun**.

26,23 Kadın **yatakursun**, adam beri yanda beklemeye başlamış.

50,20 İçimizde zehirli bir ur gibi **büyüyüp duran** şey.

72,22 Güya bir subayı sevmiş de, onun ardı sıra **dolanıp duruyormuş**.

75,5 Turan da doğrusu macerayı zenginleştirmekten **geri durmadı**.

77,20 Derken kasaba semalarında bir çiçek buketi gibi **uçup duran** balondan güller dökülmeye başladı.

3.1.10.3.4. Yarı Tasvir Fiilleri

9,14 Zaten az sonra; yani tirenler **çekip gittikten**, ses-seda kesildikten sonra makasçının karısı ile kızı gelir, gölgeler uzamış, ikindi serini bastırmış olur.

12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi **olup çıkmış**.

12,28 hele bir vakit geçsin, seni burdan eveririz, **geçinip gidersin**."

13,11 Bir sürü işe **girip çıkmış**.

17,23 Günler diken üstünde **geçip gitmiş**.

- 18,17 Buradan idareci personel, hocalar **girip çıkıyor**.
- 29,21 İstasyon şefi, başı önüne düşmüş, beyaz atı ile karların arasından **geçip gitti**.
- 31,19 bir sürü işe **girip çıktım**.
- 50,10 sevda rüzgârı sivilcelerimin, bir türlü yatmayan kirpi saçlarımın üzerinden **esip geçiyordu**.
- 61,18 Büyük şehirde çocukları vardı, geldiler, **satıp savdılar**, annelerini de alıp gittiler.
- 63,21 Birkaç gün **silip süpürdük**, yılların birikimi ne de olsa, tozunu örümceğini aldık.
- 69,2 Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın **yaşlanıp paslanmış** dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 70,16 Fenerbahçe'de bu isimde bir futbolcunun **oynayıp oynamadığını** kimse bilmiyordu ama, Erol Hoca bizi inandırmıştı.
- 79,4 Turan ilk kez susuz-mezesiz bir küçük rakıyı **dikip bitirdi**.
- 79,28 Onca heves ile **kurup çattığımız** tezgâh paslanmaya durmuştu.

3.1.10.4. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller (Deyim Anlamlı)

- 7,17 Ne zaman annem **aklıma düşse**, o vagonun evi hatırlıyorum.
- 9,21 belki adamın bir tokadını, tekmesini yemiş ve **dili tutulmuştu**.
- 10,1 Ben bu kızla birlikte kargaları kovalamaktan, köpekle yarışmaktan **yorgun düşer**, annemin dizine başımı koyar ve o saatlerde uyumuş olurum.
- 10,20 Dediğim gibi, babam hiç yüksünmez, **baştan savmaz**.

- 12,27 Bir daha o bahçeye, o ahşap eve **giresi gel**memiş.
- 14,11 Tek çare bir gece buluşup kaçmak, ama ona da annem **razi gel**miyor.
- 15,24 herkes **nefesini tut**muş olup biteni izlerken, birden sinemanın perdesi alev alıp yanmaya başlıyor.
- 16,4 Çoluk çocuk, genç ihtiyar feryad u figan ile öteye beriye koşturmaya, kendilerini **dışarı at**maya girişiyorlar.
- 16,7 Annemin ağabeyleri, en geride kendilerine mahsus loca gibi bir yerde, kafalar bulutlu, hem içip hem filim seyrederken kopan bu vaveylayı anlamakta **geç kal**ıyorlar.
- 21,1 Gitmiş ama, haftasına kalmadan babamı **işten at**mışlar.
- 21,5 Hele bir de güneş gözlüklerini taksın, müdürden, kaymakamdan **geri kal**maz.
- 23,8 Babam istasyon binasının loş ışıkları altında, bir o yana, bir bu yana **volta at**ıyor, bir yandan sigara içiyor.
- 24,17 "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz vagonda kalmamıza **izin ver**in."
- 34,6 karlı kış gecelerinin ıssızlığında kahvedeki mangalın başına çöküp **kafayı çek**erlerdi.
- 36,24 Babam dertlerini iyice anlamak için **gayret göster**ir.
- 38,11 Saadet "gönlüne göre" birini bulamadığından taliplerini **geri çevir**mişti.
- 38,20 Babamı ne zaman görmüş, ne zaman **gözüne kestir**miş.
- 39,9 Böyle böyle Saadet Hocahanım bana **pervane kes**ildi.
- 40,8 Daktilo başındaki mesaisine **ara ver**ir.
- 42,27 Celal uzun zaman **kendine gele**mez, ipliğe boncuk takamazdı.
- 43,10 Tatar Usta kar yağmadan Çerçi'yi dükkâna sokacağına **söz ver**di.

- 44,10 Ağa, yakışksız bir iş olmuş, izin almadan **temel atmışsınız**, burası belediyeye aittir.
- 44,18 diyecek olduysa da Zopur'un melanetini bildiğinden ve dalaşmayı **göze alamadığından** lahavle çekip kahveye yöneldi.
- 44,24 Zopur kendisine **karşı gelenin** asıl babam olduğunu anlamış, ona dönmüştü.
- 46,20 "Aslan oğlum... Aslanım benim" diyerek ayaklarımı **yerden kesti**.
- 47,19 Babam altına el yazısı ile **not düşmüş**. "Biz de mi gitsek acaba?"
- 52,11 Biraz gülümsedi bile, ya da bana **öyle geldi**.
- 53,10 Üşüdüm, ellerim cebimde kendimi **yollara vurdum**.
- 54,15 **Alttan aldım**.
- 56,28 Babam galiba anahtarları falan teslim etti, **helallik aldı**.
- 61,7 şimdi **yola geldiler**, oh, güzel güzel taranıyorum.
- 61,14 Bu kıyastan **zevk alıyorum**, babam yakışıklı adamdır.
- 61,21 Buranın yerlisi, bahçeli evi var, köyde tarlaları. Lakin çocuklarının hiçbirinde **gözü kalmamış**.
- 62,13 Babam bir süre Cavit Bey'e **gaz vermeye** çabaladı.
- 62,16 Cavit Bey "Bu yaşta beni ticarete soyundurma, ağrılmaz başıma iş açma" diye **ayak sürüdü**.
- 62,16 "Bu yaşta beni ticarete soyundurma, ağrılmaz başıma **iş açma**"
- 62,19 kahvesini Cavit Bey ile içer, uzun süre **çene çalardı**.
- 62,24 Posta kutusunu açar, ambardan gelen malları **teslim alır**, ara sıra dükkânı süpürür.
- 63,7 Sermayeyi kediye yüklemeyelim diye gençlere yönelmeye **karar verdik**.

- 65,17 Bir kış günü daha dört beş yaşlarında olan Turan ile gencecik karısını ortada bırakıp **sırta kadem basmış**.
- 67,14 Minyatürlerde **yer alan** manzaralar ile divan edebiyatı mazmunları arasında bir bağlantı var.
- 69,18 Çarşı esnafı bunları böyle Karagöz misali seyrederken aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni geçti bile" diyerek **alkış tutunca**, usta-çırak birbirlerine sevgiyle bakıp gülümsüyorlar.
- 70,11 Kasabaya yerleştiğimiz yıl lisede futbol oynayan arkadaşlar ile kulübe gitmiş, antrenmanlarda **göz doldurunca** takıma alınmışım.
- 71,2 Ne var ki, alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz Badi bizi eli böğründe koyup bir süre sonra **kayıplara karıştı**.
- 71,14 "**Bas git** ulan bir daha gelme kulübe" diye bas bas bağırır.
- 72,7 Yok ya... dedim, işi **şakaya dök**ecektim.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte kasabanın saç tuvaletine yeni yeni alışan hanım nüfusuna **hizmet veriyorlar**.
- 73,22 Hatta yoldan geçen çarşılı gençler **laf bile atmış**.
- 76,10 Hiçbirine aldırılmıyor, **pas vermiyordu**.
- 77,17 Kaza ihtimali, balonda çocukları olan aileleri **tere batırdı**.
- 78,8 Suna artık iyice alçalan balonda Kara Turan'ın kara çehresini görmesiyle saçından topuğuna **kıpkırmızı kesildi**.
- 79,22 **Sipariş verip** getirttiğimiz kitaplar raflarda tozlanıyordu.
- 80,27 dönemin Belediye Reisi **koltuk çıkınca** "Yeşil Hanyeri" gazetesi de yayına başlamış.

2.1.11. SAYI GRUBU

“Bu grupta büyük sayı ile küçük sayı eksiz olarak arka arkaya gelir. Tek kelime ile karşılanan sayılar ile sıfat tamlaması şeklinde karşılanan sayıların arasında kalan sayılar sayı grubu ile ifade edilir.”⁷¹

Budan dolayı sıfat tamlaması ile sayı grubu arasında karıştırmamak gerek. Türkçede sayı grubu iki veya daha fazla sayının yan yana gelerek ek almaz, büyük sayılar başta küçük te sonda olur.

Uzun Hikâye'deki sayı grupları şunlardır:

- 7,1 Ben o zamanlar **on altı** yaşındaydım, lise birde. İnce uzun bir oğlan.
- 38,1 Toplasan on, **on beş** metrekafe etmez bu küçük arsa, bu gölgeli boşluk başımıza ne işler açtı.
- 40,25 Bunlar çocuğu yere göğe koyamaz bir biçimde büyütürken, zavallı Celal **on üç, on dört** yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 47,24 — Prenses Fazıla'nın eşi Hayri Suat Ürgüplü **79.** dönem yedeksubay adayı olarak Levazım Okulu'ndaki kütasına katıldı. Ürgüplü ilk gün kuru fasulye yedi.
- 48,1 Arçelik peşin **2014** lira, taksitle **2.500** lira.
- 48,12 Etibank'ın Ambarlı Santrali için eleman alınacak. Aranılan nitelikler: Askerliğini yapmış olmak. **27** yaşından gün almamış olmak. Mektupla müracaat P.K. 5 - Küçükçekmece.
- 48,22 Not: "Yuh be! Bunu öğrenmek için Avrupa'da **on altı** şehir gezdiniz demek. Bu konuda mutlaka yazacağım."
- 62,8 Zaten dükkân **on beş**, yirmi metrekafe küçük bir yerdi.

⁷¹Doğan, a.g.e., s.57

62,19 on defa baktığı kitap raflarına **on birinci** defa bakmaktan sıkılmaz.

3.1.12. KUVVETLENDİRME GRUBU

Bir isim unsuru ve bir kuvvetlendirme edatıyla (ise, de, bile, dahi, olsun, daha ki) oluşan kelime gruplarıdır. Kuvvetlendirme gruplarında anlamca zikredilmeyen, bilinen bir isimle bağlanma ilgisi görünse de daha çok kuvvetlendirme edatıyla belirtilen ismin pekiştirilmesi söz konusudur.

“Kuvvetlendirme grubunda isim tek kelime veya kelime grubu olabilir ve isim unsuru asıl unsurdur. Kuvvetlendirme edatı ise ismi belirtmesi, vurgulaması bakımından kelime grubunun yardımcı unsurudur. Bu, Türkçenin kelime sırasını belirleyen ana kuralına (asıl unsurun başta yardımcı unsurların sonda yer alması) aykırı gibi görünmekle birlikte edatların dilin yardımcı kelimeleri olması itibarıyla normal bir durum kabul edilebilir. Nitekim edatlar tek başlarına bir anlam taşımazlar, söz diziminde isim ve fiil çeşidi kelimeler arasında çeşitli gramer ilgileri kurarlar. Buna bağlı olarak da kuvvetlendirme grubu cümleye veya kelime grubuna isim unsuru ile katılır. İsim tek kelime veya kelime grubu olabilir”⁷²

“Bazı bağlama, ünlem ve çekim edatları, cümle öğelerini veya cümlenin tamamını pekiştirmek için kullanılabilir.

Eğer cümle öğelerini pekiştirmek için kullanılırsa cümle ögesi ile pekiştirme edatı bir kelime öbeği oluşturur. İşte, edatların bu tür kullanımlarıyla ortaya pekiştirme edatı öbeği çıkar. Pekiştirme edatı öbeği, yapı itibarıyla çekim edatı öbeğine benzer ama görev açısından ondan ayrılır.”⁷³

⁷²Hatice Tören, “Sona Gelen Edatlarla Teşkil Edilen Bir Kelime Grubu: Kuvvetlendirme Grubu”, **İlmî Araştırmalar** 13, İstanbul 2002, s.175-182

⁷³Delice, **a.g.e.**, s.23

Uzun Hikâye'deki kuvvetlendirme grupları şunlardır:

3.1.12.1. “ise” ile Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

- 14,6 **Annem ise** bir evin bir kızı.
- 15,3 "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru bile Müslümana yapmaz, ben de **Sülüman Pelvan'nın torunu isem** bunu sizin yanınıza komam"
- 19,3 Kayısı, vişne, kiraz, dut **artık ne buldular ise** meyve dikmiş, bahçenin ortasına güzel bir havuz kondurmuş.
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, **en uçta ise** Aşçı Lütü Efendi'nin küçümen dükkânı sıralanırdı.
- 64,12 Musa Çavuş kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab; **Sevim Hanım ise** evinden kek getirdi.

3.1.12.2. “de, da” ile Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

- 7,11 "Benim oğlum okuyacak, yüksek bir memur olacak" der, **sonra da** göz ucuyla babama bakardı
- 7,13 Sanki anlaşmışlar gibi **babam da** ona bakar, dudaklarında muzip bir gülümseme.
- 8,14 Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta teneke kutulara dikilmiş **iki de** karanfil vardı.
- 11,16 **Bir de** gençliğinden beri yapageldiği güreş.

- 11,25 Babam diyor ki; **köpeğimizi, kedimizi, keçilerimizi, evcil güvercinlerimizi de** katarsak, mahallenin ortasında bir hayvanat bahçesi kurduk sanki.
- 11,29 Hayvanat bahçesi kurulmuş amma, sağdan soldan **homurtular da** yükseliyormuş.
- 12,10 Beri yanda **marul, maydanoz, roka, tere gibi yeşillikler; salatalık, domates ve türlü sebzeler de** yetiştirip satmaya başlamışlar.
- 12,22 Nitekim **babam için de** öyle olmuş.
- 12,26 Babam o yaşta **dededen de** yetim kalmış.
- 15,3 "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, Moskof gavuru bile Müslümana yapmaz, **ben de** Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu sizin yanınıza komam".
- 15,22 Sinemanın perdesi tahta perde, **üstüne de** bez perdeyi germişler.
- 17,14 Peşlerine düşmüşler, yakalasalar **ikisini de** öldürecekler.
- 18,2 Bunu **kendime de** sorar, bir cevap bulamam.
- 19,3 **havuzun üzerine de** sarmaşıklardan, asma fidanlarından bir çardak kurmuşlar.
- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, havuzun çardağına **iki de** sandalye atınca müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 19,21 havuzbaşında onlara mangal ziyafetleri çeker, **"Bakın ne güzel işler yapıyorum" diye de** şişinir olmuş.
- 19,25 **Bütün bu işleri yapıp çatan, alın teri dökken babam ile hademelere de** arada bir "Buyurun siz de alın" demek gerekmez mi?
- 20,4 "Madem biz bu bahçeyi alın teri dökerek yetiştirdik, **ürünü de** eşit olarak bölüşmeli değil miyiz?.."
- 20,19 Hele **bir de** şikâyetçi olsa, adamı anında uçururlar.

- 20,21 Babam hiç istifini bozmadan, **sosyalizmi falan da** hiç bilmez iken, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 20,28 **Boyu da** uzun.
- 21,5 Hele **bir de** güneş gözlüklerini taksın, müdürden, kaymakamdan geri kalmaz.
- 21,14 **Meyve fidanlarını da** kıracaktım ama, kıyamadım diyor.
- 21,20 "Bekçilerle hademeler, sosyalistlerden yanadır. **Onlar da** bir nevi proleter." der.
- 21,24 Böylece **o kasabadan da** kaçıvermişiz.
- 22,10 "Yahu, demiş, falan yere gidiyoruz ama, **hiç detan**дық kimse yok, bize yardımcı olacak birini..."
- 23,12 **Bir de** ırmağın çağıltısı.
- 23,24 Yan tarafta makasçının **daha da** küçük evi.
- 24,20 **Gerçekten de** iki taşın arasında, nahiye pazarını bir baştan bir başa rüzgâr gibi gezerek esnaf ile konuşmuş; ayaküstü bir zahire tüccarının kâtipliğini ve muhasebesini kapıvermiş.
- 25,3 Demiryolu **işçileri de** "Gariptir bunlar, sevabına yardım edelim." demişler.
- 25,26 **Belki de** bir kümbet veya kilise kalıntısı idi.
- 26,8 Bir çocuk, **ne de** olsa bir çocuktur.
- 26,18 **Çocuk da** yok.
- 26,29 Ve adamın gözleri önünde batmış, **bir daha da** su yüzüne çıkmamış.
- 27,8 Evet, şefin beyaz bir atı vardı ve **bir de** güvercinleri.
- 29,20 **Ben de** peşinden gittim.
- 31,8 liseler açılıyor; **bizim kasabaya da** açmışlar bir lise.

- 33,15 Sehpanın üzerinde gelişkin bir küpe çiçeği, **onun da** üzerinde duvara asılı bir saka kafesi.
- 33,19 **saka da** ötmeye başlar.
- 35,3 **bir de** küpün toprak tadı suya ilave olunca yaz günlerinin bunaltıcı sıcağında tadına doyum olmazdı.
- 39,16 **Bilsem de** söylemem.
- 40,17 Evde yalnız kaldığımız zamanlarda, **ben de** duvardaki fotoğrafa dalar.
- 41,25 İşe gitmeyip **dersi de** astığım aylak günlerde, gölgeler evin sokağa bakan yüzünü aldığında, Celal pencerede, ben pencere dibine dayadığım tahta iskemlede oturur; saatlerce konuşurduk.
- 42,29 "Yahu ağzımız kurudu, bahçeden **bir şeyler koparıp da** geleyim".
- 44,3 Mütegalibeden olup tek parti devrinde **Belediye Reisi de** yapan Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz zabıta amiri demek olan Çarşıağalığı'na tayin etmiş.
- 44,18 cümle âlem bilir, **diyecek olduysa da** Zopur'un melanetini bildiğinden ve dalaşmayı göze alamadığından lahavle çekip kahveye yöneldi.
- 45,14 **Yine de** dudaklarını büzüp içinden üfürmeye durdu.
- 47,19 Babam altına el yazısı ile not düşmüş. "**Biz de** mi gitsek acaba?"
- 48,9 Not: "Yok deve. **Bir de** çıksaydı bari. Hep birlikte bu petrolü millileştirelim diye bağırdık. Bağır bağır, kulaklar sağır."
- 49,9 *Çerh bozulmuş dünya islah olmuyor Fukara ehlinin yüzü gülmüyor **Ruhsati de** ne dediğin bilmiyor Yazı belli değil hat belli değil*
- 50,7 **Yine de** babam: "Bu alçak Zopur bize kancayı taktı, sürer gider bu iş" demişti.
- 50,26 Elinde mavi uzun boncuklardan yapılmış bir kolye, arada **kırmızılar da** var.

- 51,2 **Ben de** düşmedim üzerine, bekledim.
- 52,29 **Bunu da** sana gönderdi, bir hatıra, dedim.
- 54,29 onca dedikoduyu hiçe sayıp benimle konuştu ise; **bu ricamda** kırmadı.
- 55,4 Kâğıda güllü-karanfilli kenar süsleri yapmış, **ortasına da** bir kıta şiir yazmıştı.
- 56,17 Adam giderken **bizi de** alacaktı.
- 57,7 **O da** şoför mahalline geçti.
- 61,18 Büyük şehirde çocukları vardı, geldiler, satıp savdılar, **analarımı da** alıp gittiler.
- 62,23 **Ben de** Cavit Bey'e yardım ediyordum.
- 63,10 Bu arada ihtiyaç **kitaplarımı da** ihmal etmeyecektik.
- 63,13 Elbette **bunları da** getirtecektik.
- 65,10 Turan'la **belki de** aynı yaştaydık ama, yan yana durduğumuzda benden birkaç yaş büyük gösteriyordu.
- 68,20 ne kadar tembih etse, **azarlasa da**, oğlan aklını fırça ile, boya ile bozmuş.
- 73,7 Mualla Hanım **dükkânın camına da** yazı istemiş, Turan'ı çağırılmışlar.
- 73,18 Bir kasaba çocuğu kendi akranı arasında ne kadar **yırtık olsa da**, hanımlara mahsus bir mekânda yalnız kalınca yüzü gözü kızarır.
- 76,21 Ne kadar **çaptan düşmüş olsa da** bu gibi eğlence kervanları kasabaların durgun bir gölü andıran kıpırtısız hayatını dalgalandırır.
- 78,1 Tatil günü olduğundan **Mualla ile Suna da** evlerinde imişler.
- 78,2 Hem **bir yığın da** misafir.
- 78,14 İçeri kaçmakla kalmayıp senesine varmadan **kasabadan da** kaçtı Suna.

79,23 "Hele dursun, **kitapların da** bir kaderi vardır"

80,21 **Memlekete gelirken taktığı iki kırmızı şeritli "çavuşluk" da** cabası.

3.1.12.3. "daha" ile Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

12,27 **Bir daha** o bahçeye, o ahşap eve giresi gelmemiş.

46,3 Komiser bir köşede babamla **biraz daha** konuştu.

54,20 Kendisinden **bir daha** haber alınamadı.

54,22 Biz, yani Ayla ile ben, sonraki günlerde **bir iki kez daha** konuştuk.

3.1.12.4. "bile" ile Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

11,23 hatta meraklısı için **bıldırıcın bile** beslemeye başlamış Pelvan.

15,3 "Ulan bunu değil kardeş kardeşe, **Moskof gavuru bile** Müslümana yapmaz, ben de Sülüman Pelvan'nın torunu isem bunu sizin yanınıza komam".

19,7 Allah için bir kez olsun **"Kolay gelsin" bile** demezmiş.

25,21 Bakın masal **olsa bile** bu yemeği hatırlıyorum.

28,10 Babam onu hiçbir işinde yalnız komaz, kendi gömleğini, pantolonunu ütüler, **yemek bile** yapardı.

33,2 Oysa şöhreti **"Üçgen" e çıkmış olsa bile**, yüzü gözü makine yağına bulanmış, bir fukara kaportacı çırağına hangi kız dönüp bakardı ki...

- 38,28 Ben babamın tuhaf bir cazibe taşıdığını **o yaşlarımda bile** anlıyordum.
- 41,18 Hatta **bir halkada karşılıklı sallanan bir çift muhabbet kuşu bile** işlemişti.
- 43,18 Aslını sorarsanız **eşkıya bile** değildi.
- 52,11 Biraz **gülümsedi bile**, ya da bana öyle geldi.
- 53,14 Yüzüme bakınca ne gördü ise **"Nerede kaldım" bile** demedi.
- 69,18 Çarşı esnafı bunları böyle Karagöz misali seyrederken aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni **geçti bile**" diyerek alkış tutunca, usta-çırak birbirlerine sevgiyle bakıp gülümsüyorlar.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; beni, Sinek Sabri'yi, Çalım Ömer'i yıl sonunda askerliği bitince birlikte İstanbul'a götürüp Fener Genç Takımı'na sokacağına dair **söz bile** vermişti.
- 72,8 Ciddiyim, iş bildiğin gibi değil, dediğinde dudakları, çenesi titremeye **başlamıştı bile**.
- 73,22 Hatta yoldan geçen çarşılı gençler **laf bile** atmış.
- 80,6 Ekmek paramız çıkıyordu gerçi ama, "Küçük Kitapçı", **kurduğumuz hayallerin eşğine bile** ulaşmamıştı.

3.1.12.5. "olsun" ile Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

- 72,29 **Kadın olsun erkek olsun**, berber dükkânları; sohbeti, hikâyesi, dedikodusu bol mekânlardır.

3.1.12.6 "dahi" İle Oluşan Kuvvetlendirme Grubu

64,18 **Çoğunu, bir gece ansızın terk ettiğimiz beldelerde bırakmış olsak dahi;**
saka kuşu ile küpe çiçeği sürekli yenilenecek evimize demirbaş olmuştü.

2.1.13. DERECELENDİRME GRUBU

Bu grubu çoğu araştırmacılar bunu sıfat tamlamasına dâhil etmesiyle Rasim Şimşek, “belirteç öbeği” adı verir.

Türkçede “en” ve “daha” kelimeleri üstünlük zarfı, derecelendirme zarfı olarak kullanılır. Bu zarflar bir sıfatın önüne geldiğinde belirttikleri sıfatın anlamını derecelendirirler.

Bununla birlikte “çok, pek, gayet” gibi zarflar da önüne geldikleri sıfatların anlamını derecelendirmiş gibi görünseler de bunlar sıfatların anlamlarını pekiştirirler.

Uzun Hikâye adlı eserde derecelendirme grupları şunlardır:

7,10 **En çok** o mavi gözlerini özlüyorum.

12,13 Pelvan Sülüman iki metreye yakın boyu ile semtin ve semt pazarının **en çoktanınan**, sevilen kişisi olup çıkmış.

23,24 Yan tarafta makasçının **daha da küçük** evi.

26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü **en coşkun**yerine fırlatıvermiş.

31,8 işte onlardan birinin **en hızlı** döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor

- 31,23 O yıllarda sinemaya **daha çok** kovboy filimleri, korsan filimleri, Herkül-Masist filimleri geliyor.
- 35,22 Onun yanında Berber Adem, onun yanında Leblebici Tahir, **en uçta** ise Aşçı Lütü Efendi'nin küçümen dükkânı sıralanırdı.
- 42,5 kasabanın liselilere nazaran **daha gelişkin** kızları birer ikişer önümüzden geçer.
- 42,16 Mektebin **en güzel** kızı Ayla.
- 43,16 Emin Efendi'ye göre bu İskender düze inmiş eşkıyanın **en sefili** idi.
- 45,8 Polisler az zamanda her yana baktılar, **en fazla** babamın kitaplarını karıştırdılar.
- 46,15 **En alt**ından babamın dosyası.
- 48,2 "İşte memleketin halini gösteren **en güzel** fotoğraf."
- 52,8 Ayla'nın okula gittiği yolun **en تنها** köşesinde karşıısına çıktım.
- 63,23 **Daha sonra** badana, boya, derken sevimli bir mekân oldu.
- 76,12 **En son** numarası **en tantanalısı** oldu.

3.1.14. KISALTMA GRUPLARI

"Kısaltma grupları, iyelik veya hal eki almış bir isimle başka bir ismin oluşturduğu kelime grubudur. Bu gruplar, bazı kelime grupları ile cümlelerin kısalması veya kalıplaşması neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan bunlara "kısaltma grupları" denir."⁷⁴

⁷⁴Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 107

“Söz öbekleri ve cümlelerden yıpranma ve eksiltme (ellipsis) yoluyla ortaya çıkan öbeklerdir. Kısaltma öbekleri, herhangi bir söz öbeği veya cümle yapısının kısaltması ve daha sonra da bu yapının örneksenmesi ile yaygınlaşmış, böylece de diğer öbek ve cümlelerin yanı başında birer ayrı yapı halinde gelmiştir.”⁷⁵

“Kelime grupları ve cümlelerden yıpranma veya kalıplaşma yoluyla ortaya çıkan gruplardır.

Özellikleri:

a. Bu gruplar genellikle isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil gruplarından kısaltılmış ve bunların bir kısmı kalıplaşmıştır.

b. Kısaltma grupları, iki isim unsurundan meydana gelir. Bu grupta ikinci unsur, genellikle bir nitelik isimdir. İkinci unsuru nitelik ismi olmayan kısaltma grupları da vardır.

c. Kısaltma gruplarının unsurları da kelime grubu olabilir.

ç. Bu gruplar, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yaparlar.

d. Vurgu ikinci unsur üzerinde bulunur.”⁷⁶

3.1.14.1. KALIPLAŞMAYA ELVERİŞLİ OLAN KISALTMA GRUBU

3.1.14.1.1. YAKLAŞMA GRUBU

“Datif halindeki bir unsurla ondan sonra gelen yalın bir isim unsurunun meydana getirdiği kelime gurubudur. Datifli unsur da, sonraki unsur da ya tek bir isim veya isim yerini tutan bir kelime gurubu olur.”⁷⁷

⁷⁵Karaağaç, a.g.e., s. 143

⁷⁶Karahan, a.g.e., s.79-80

⁷⁷Engin, a.g.e., s.394

“Yaklaşma ekli bir ismin bir başka isim ile kurduğu söz öbeğidir. Öbeğin birininci ögesi yaklaşma eki (-a / -e) taşır. Sıfat tamlamasında olduğu gibi bu öbekte de niteleme vardır. Kuruluş olarak sıfat tamlaması gibidir. Burada da, birinci öge, ikinci ögeyi niteleme görevi üstlenmiştir. Hal eki almış olan söz sıfat algılanır.”⁷⁸

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde geçen yaklaşma grupları şunlardır:

3.1.14.1.1.1. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi Tek kelime Olan Yaklaşma Grubu

16,7 Annemin ağabeyleri, en geride **kendilerine mahsus** loca gibi bir yerde, kafalar bulutlu, hem içip hem film seyredirken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.

41,6 **Okumaya meraklı**, içedönük, duygulu bir çocuk.

46,6 Ben sedirde **pencereye yakın** oturuyordum.

55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, **bire bin** karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığı, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.

73,18 Bir kasaba çocuğu kendi akranı arasında ne kadar yırtık olsa da, **hanımlara mahsus** bir mekânda yalnız kalınca yüzü gözü kızarır.

3.1.14.1.1.1. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu

⁷⁸Karaağaç, a.g.e., s. 146

3.1.14.1.1.2.1. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi iyelik Grubu Olan Yaklaşma Grubu

38,8 Kıvrıkcık saçlarını oksijenle sarartmış, **etine dolgun**, güldüğünde yanakları çukurlaşan, bana göre epeyce güzel bir kadındı.

68,4 Yeter ki manzaraya bakanların içi açılsın; "Ulan Osman **eline sağlık** be" deyiversinler.

3.1.14.1.1.2.2. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi İsim Tamlaması Olan Yaklaşma Grubu

46,10 Oradan uzanıp **elmanın dalına asılı** torbayı çekip aldım.

3.1.14.1.1.2.3. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi sıfat Tamlaması Olan Yaklaşma Grubu

12,13 Pelvan Sülüman **iki metreye yakın** boyu ile semtin ve semt pazarının en çok tanınan, sevilen kişisi olup çıkmış.

17,20 Belki de bu yüzden babam **bir baltaya sap** olamamış, **bir işte dikiş** tutturamamış.

3.1.14.1.2. UZAKLAŞMA GRUBU

“Uzaklaşma grubu, uzaklaşma hali eki almış bir isimle ondan sonra gelen bir isim ya da sıfatın oluşturduğu kelime grubudur.”⁷⁹

“Uzaklaşma eki bir isim ögesi ile kurduğu söz öbeğidir. Bu öbekte birinci öge uzaklaşma eki (-dan / -den / -tan / -ten) taşır. Sıfat tamlamasında olduğu gibi bu öbekte de niteleme vardır.”⁸⁰

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde uzaklaşma grupları şunlardır:

3.1.14.1.2.1. Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, Tek Kelime Olan Uzaklaşma Grubu

- 11,9 Pelvan Sülüman İstanbul'a gelince **hemşehrilerden bir ikisinin** yardımı ile Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap bir eve yerleşmiş.
- 12,2 Hatta **bunlardan biri** selamsız sabahsız bahçe kapısından girip Pelvan Sülüman'ı tehdit etmeye kalkışınca, Pelvan bu kuru gürültüyü kökünden kesme fırsatı yakalamış;
- 14,17 Derken annemin serseri ağabeyleri kızı sinemanın sahibi zengin adamın **akıldan yaya**oğluna yamamaya kalkmışlar.
- 19,11 Bahar erişmiş, çiçekler yapraklar açmış; o önceleri çöplüğe dönmüş olan bahçe, bu bahar **cennetten bir köşe** haline gelmiş.

⁷⁹Sevinçli, Özkan, **a.g.e.**, s. 108

⁸⁰Karaağaç, **a.g.e.**, s. 148

- 31,8 işte **onlardan birinin** en hızlı döneminde, her şehre, kasabaya, hatta nüfusu tutsun tutmasın siyasi bir değeri olan her beldeye bir müdür-bir mühür ortaokullar, liseler açılıyor
- 35,14 Mehmet Güleç **gerçekten kilolu vücudu** ve soyadına yakışan taşkın gülümsemesiyle müşterileri duvara gerdiği kara perdenin önüne oturtur.
- 45,16 Babam bunu anneme ilan-ı aşk ettiği günlerde göndermiş. **Alçıdan bir küçük ceylan biblosu**. Bir camı düşmüş güneş gözlüğü. Benim mızıka. Bazı evraklar falan.
- 47,3 "Özür dilerim. İlk kez **senden gizli** bir iş yaptım..."
- 48,29 **Şiirlerden birini** okuyorum.
- 51,3 Bak, dedi. **Senden gayri** sırdaşım yok. Kimselere söylemezsin değil mi?
- 62,2 Yerliler şehirlere göçüyor, **onlardan boşalan** evlere dağ köylerinden, Almancılardan yabancı insanlar yerleşiyor.
- 63,25 Babam evdeki kitaplarından **gözden çıkardığı** epeyce bir kısmını dükkâna taşıdı.
- 66,20 Ancak dikkatli bir göz bir resmin **ötekinden farkını** seçebilir.
- 75,7 İşte **bunlardan bazıları**.
- 80,23 Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp **elden düşme** bir Heidelberg baskı makinesi ile bir dizgi makinesi uydurmuş.

3.1.14.1.2.2. Uzaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu

3.1.14.1.2.2.1 Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, iyelik Grubu Olan Uzaklaşma Grubu

- 45,1 Meğer niyeti Çerçi'yi o küçümen yerden atmak, **kendi akrabasından birini** oraya oturtmakmış.
- 45,24 Babam artık kendini tutamayarak **ışığından bir iki nota** fırlattı.
- 54,19 Bu Erdoğan, **ailisinden gizli**, artist olmak için İstanbul'a kaçtı.
- 63,25 Babam **evdeki kitaplarından gözden çıkardığı epeyce bir kısmını** dükkâna taşıdı.
- 78,19 Yıllar sonra **güney vilayetlerimizden birinde**, pavyonda gördüm diyenler oldu.

3.1.14.1.2.2.2 Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, Bağlama Grubu Olan Uzaklaşma Grubu

- 19,3 havuzun üzerine de **sarmaşıklardan, asma fidanlarından bir çardak** kurmuşlar.
- 33,19 **daktilo sesi ile saka civıltısından mürekkep** tuhaf bir konser Sarıkaya Oteli'nin kıraathane denilen giriş kısmını doldurdu.

3.1.14.1.2.2.4. Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, İsim Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu

- 41,11 **Cerçinin akrabalarından içeri** girmiş çıkmış biri boncuk işlemeyi öğretmiş Celal'e.

- 41,29 O, boncuk işlemeye devam ederken, ben **babamın kitaplarından birine** daldım.
- 64,4 öğretmenler, öğrenciler, memur takımından okumaya meraklı kimseler, Yeşil Hanyeri matbaa ve gazetesinin sahibi Musa Çavuş, emekli ilköğretmeni, kitap tutkunu Şeref Bey, **biçki-dikiş kursu hocalarından Sevim Hanım** gibi tanıdıklar uğruyor.
- 75,17 **Karşıgeçe köylerinden birinin** belde başkanı merkezdeki Belediye Reisi'ne jest olsun diye bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali gönderiyor.

3.1.14.1.2.2.5. Uzaklaşma Hali Eki Almış İsmi, Sıfat Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu

- 7,17 Ne zaman annem aklıma düşse, **o vagondan evi** hatırlıyorum.
- 18,8 **O vagondaneve** gelmeden önce, artık ben beş yaşında mıyım, daha mı fazlayım, her neyse, babam bir kasabada ortaokul kâtibisi imiş.
- 36,24 **bir iki kelimededen ibaret** cümlelerini ağızlarından âdeta kerpetenle söküp alırdı.
- 39,4 **Gördüğü ilgiden memnun**, hatta mağrur, hiçbirine pas vermeden yürüyüp giderdi.
- 48,12 Etibank'ın Ambarlı Santrali için eleman alınacak. Aranacak nitelikler: Askerliğini yapmış olmak. **27 yaşından gün** almamış olmak. Mektupla müracaat P.K. 5 - Küçükçekmece.
- 68,26 Sonuç: **Orta ikiden terk.**
- 76,13 **Leylakların, zambakların bahçelerden fışkırdığı, baharın başa vurduğu günlerden birinde** kasabamıza lunapark geldi.

Hani Şu kırık dökük atlıkarıncaları, yamrı yumru olmuş çarpışan otoları, uçan sandalyeleri, uyduruk piyangoları, sihirbazları, cambazları ve dansöz çadırı ile bildiğiniz **göçebe lunaparklardan biri**.

77,3 **Gözü pek olan isteklilerden üç beş kişi** baloncu ile birlikte havalanıyor.

78,26 **Ateşböceklerinin arada bir yanıp söndüğü kıpırtısız gecelerden birindeydik.**

3.1.14.1.3. BULUNMA GRUBU

“Bulunma hâli eki almış bir isimle onu takip eden bir isim veya sıfatın bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubudur.”⁸¹

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde bulunma grupları Şunlardır:

3.1.14.1.3.1. Bulunma Hali Eki Almış ismi Tek kelimedden Oluşan Bulunma Grubu

31,19 **Kahvede garsonluk**, Orman İdaresi'nin ağaçlandırma projesinde fidan dikimi, pazarda karpuz sergisi, yazlık sinemada fındık-fıstık-gazoz satışı, bir sürü işe girip çıktım.

36,14 Sinemacı Refik'in tayfası **ağızlarda teneke megafonlar**, afişler, arkalarında bir yığın çocukla Şamatayı göklere çıkarıp yeni gelen filmin reklamını yapardı.

78,26 Ateşböceklerinin **arada bir** yanıp söndüğü kıpırtısız gecelerden birindeydik.

⁸¹DoĐan, a.g.e., s.124

3.1.14.1.3.2. Yaklaşma Hali Eki Almış ismi kelime Grubu Olan Yaklaşma Grubu

3.1.14.1.3.2.1. Bulunma Hali Eki Almış ismi İyelik Gurubun Olan Bulunma Grubu

38,16 Daha bizim Çerçi Abdullah'ın evine taşınmamızın üzerinden bir hafta geçmemişti ki, Saadet Hocahanım **elinde bir tencere zeytinyağlı yaprak sarması** ile kapıyı tıklattı.

55,2 Birkaç gün sonra **elinde bir kâğıt**la çıkageldi.

56,25 Adam şaşkın, uzun beyaz donu, **başında yün başlığı** ile kapı aralığında gözüktü.

67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine göle akan bir dere, dere üstünde bir köprü, köprüden **omzunda tırpanıyla** geçen bir köylü veya **kolunda bohçasıyla** yürüyen bir kadın hayali ilave edilirdi.

4.1.14.1.3.2.2 Bulunma Hali Eki Almış ismi Sıfat tamlaması Olan Bulunma Grubu

70,16 Fenerbahçe'de **bu isimde bir futbolcunun** oynayıp oynamadığını kimse bilmiyordu ama, Erol Hoca bizi inandırmıştı.

3.1.14.1.3.2.3. Bulunma Hali Eki Almış ismi İsim Tamlaması Olan Bulunma Grubu

- 10,27 Kendisi **gökkubbenin altında yapayalnız bir adam.**
- 31,19 Kahvede garsonluk, **Orman İdaresi'nin ağaçlandırma projesinde fidan dikimi**, pazarda karpuz sergisi, yazlık sinemada fındık-fıstık-gazoz satışı, bir sürü işe girip çıktım.
- 34,2 Kala kala bu otel ile **Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ**, artık pek çalışmayan bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 37,16 **duvar diplerinde kızılıklar** ve her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan leylaklar vardı.
- 67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine göle akan bir dere, **dere üstünde bir köprü**, köprüden omzunda tırpanıyla geçen bir köylü veya kolunda bohçasıyla yürüyen bir kadın hayali ilave edilirdi.
- 72,3 **Mermer kurnanın bir yanında o, öte yanında ben.**

3.1.14.1.4. YÜKLEME GRUBU

“Yükleme grubu, yükleme hali eki almış bir isim başka isimle kurduğu kelime grubudur.”⁸²

Uzun Hikâye adlı eserde Yükleme grupları şunlardır:

⁸²Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 111

32,28 **aynı yolu takip** ile halterlere, dut dallarına, kum dolu şişelere saldırırdık.

19,9 Dünyada ne adamlar var, **yüzü insan, içi odun**. Neyse.

75,17 Karşıgeçe köylerinden birinin belde başkanı merkezdeki Belediye Reisi'ne jest olsun diye **bir at arabası dolusu elma, üzüm, şeftali** gönderiyor.

3.1.14.1.5. VASITA GRUBU

“Vasıta eki veya edatı almış bir isim ögesinin bir başka isim ögesi kurduğu söz öbeğidir. Bu öbekte, birinci öge, vasıta edatı ya da vasıta eli (-la / -le) taşır.”⁸³

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde vasıta grupları şunlardır:

43,14 Malzemeyi otelin önüne indirmişlerdi ki, Çarşıağası İskender Zopuroğlu **avanesi ile beraber** çıkageldi.

47,19 Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem **konuyla ilgili** geniş bilgi verdi. Babam altına el yazısı ile not düşmüş. "Biz de mi gitsek acaba?"

48,12 Etibank'ın Ambarlı Santrali için eleman alınacak. Aranılan nitelikler: Askerliğini yapmış olmak. 27 yaşından gün almamış olmak. **Mektupla müracaat** P.K. 5 - Küçükçekmece.

54,9 Hiç, **derslerle ilgili**.

⁸³Karaağaç, a.g.e., s. 148

68,12 Bir karşısında sığircık cücüğü gibi büzülmüş duran karaoğlana, bir çarşı esnafına dönmüş; birkaç la havle çekmiş, esasen her sanat erbabı gibi kalbi **merhametle dolu** olduğundan "Peki" demiş, "Ama önce bir hamama götürün bunu, elini yüzünü iyice yuyup gelsin..."

3.1.14.1.6. İSNAT GRUBU

“İsnat grubu biri diğerine isnat edilen iki isim unsurunun meydana getirdiği kelime grubudur. İsnat edilen unsur olunandan, kendisine isnat yapıldan sonra gelir. Kendisine isnat yapılan unsur ya talın halde bulunur veya iyelik eki almış olur.”⁸⁴

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde isnat grupları şunlardır:

16,7 Annemin ağabeyleri, en geride kendilerine mahsus loca gibi bir yerde, **kafalar bulutlu**, hem içip hem filim seyrederken kopan bu vaveylayı anlamakta geç kalıyorlar.

21,7 **Ayakkabılar pırıl pırıl cilalı, pantolon jilet benzeri ütülü**, çakı gibi.

24,12 Ne bilsin babamın böyle **tedavisi gayrimümkün** bir derde düştüğünü.

26,9 Hasta sahipleri evimi, ailemi sorar, **kafası kesik** horozu elime tutuştururlardı.

33,24 Yetmiş beş-seksen yaşlarında, ama hâlâ dik duran, **ak saçları alabrus tıraşlı, bıyıkları nikotinsarısı, eli kehribar tesbihli** Emin Efendi otelin sahibi idi.

⁸⁴Ergin, a.g.e., s. 392.

- 35,7 Kasabanın **kulağı kesik** ihtiyarları, sırf bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine oturlardı.
- 43,19 Yanaşma durduğu bey konaklarında **eli uzun, nefsi azgın, kırdığı kırkı geçkin** olduğu anlaşılınca tabanı yağlayıp güya dağa çıkmıştı.
- 51,25 terden sırlıklam, **yüzüm-gözüm kıpkırmızı**, sivilcelerim yerinden fırlamış, saçlarım iyice dikilmiş, hiçbir şey söyleyemeden yüzgeri edip kaçabileceğimi düşünüyordum ki; dayanılır gibi değil.
- 72,29 Kadın olsun erkek olsun, berber dükkânları; **sohbeti, hikâyesi, dedikodusu bol** mekânlardır.

3.1.14.1.7. İLGİ GRUBU

“İlgi hâli eki almış bir isimle onu takip eden başka bir ismin bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubudur. İyelik grubu ve belirtili isim tamlamalarının tamlanan ögesindeki iyelik ekinin düşmesiyle ortaya çıkmış bir kelime grubudur.”⁸⁵

Bu grubu Karaağaç kısaltma gruplarından tam olarak katılmıyor: “İlişkilendirme öbeklerinin ve isim tamlamasının temel halidir. Çekimlik bir öbektir. Kısaltma öbeklerinden değildir. Bu hal, varlığın, bir kişi ile veya başka bir varlıkla ilişkisi olduğu ifade eden haldir.”⁸⁶

⁸⁵Doğan, a.g.e., s.128

⁸⁶Karaağaç, a.g.e., s. 145

Bu gruptaki ögeler kendi içinde de kelime grubu olabilmesiyle vurgu son öge üzerinde olur.

Uzun Hikâye adlı eserde ilgi grupları şunlardır:

31,8 liseler açılıyor; **bizim kasaba**ya da açmışlar bir lise.

38,4 **Bizim ev**in karşısında bir ana-kız oturuyordu.

44,18 Emin Efendi: — Yahu ne belediyesi be. Bura **bizim otelin** arsasıdır.

45,4 O gece polis **bizim evi** bastı.

45,16 **Benim mızıka**. Bazı evraklar falan. Pelvan Sülüman'ın hamaylı.

3.1.14.2. KALIPLAŞMAYA ELVERİŞLİ OLMAYAN KISALTMA GRUBU

Bu grupta, daha ziyade sıfat-fiil grupların kısalması, yıpranmasından ortaya çıkan gruplardır.

22,9 Annem, **bir eli şakağında**, meçhule doğru giden bu tirende, sonumuz ne olacak böyle, ne kadar çekeceğiz bu göçebe hayatı diye düşünüyor.

- 31,17 **Biz liseliler**⁸⁷ sabah gidiyoruz mektebe, öğleden sonra ortaokul talebesi bağıra, çağıra sınıfları dolduruyor.
- 32,28 aynı yolu takip ile halterlere, dut dallarına, **kum dolu** şişelere saldırırdık.
- 37,13 Biz bahçenin gerisinde galiba bir **odası tandırdamı, öteki ambar** niyetine yapılmış ilave binada kalıyor, aynı bahçe kapısını kullanıyorduk.
- 40,8 sonra peşpeşe **hüzün dolu** parçalar çalardı.
- 50,25 Yine **o pencerede, bentahta sandalyede**, gölgeye sığınmıştık.
- 51,25 dilimin tutulup tutulmayacağını, kekeleyebileceğimi, **terden sırlısıklam**, yüzüm-gözüm kıpkırmızı, sivilcelerim yerinden fırlamış.
- 52,26 **İkimiz birden** bir gören var mı diye işkillenerek sağa sola bakındık.
- 53,10 Üşüdüm, **ellerim cebimde** kendimi yollara vurdum.
- 54,13 Sonra **tehdit dolu** bir ses tonu ile.
- 64,29 Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey, **ilk kez kendine ait** bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 66,14 Lokanta, kahve duvarlarına; yazıhanelere, istenildiğinde **alçı kaplı** ev duvarlarına manzara resimleri yapıyor.
- 69,2 **Çarşı esnafının sevgilisi olup çıkması bir yana**, oğlunu kızını yuvadan uçurup âhir ömründe bir Köroğlu bir Ayvaz kalmış Tabelacı Osman'ın yaşlanıp paslanmış dünyasına bir ikinci bahar güneşi gibi doluveriyor.
- 71,2 Ne var ki, alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz Badi bizi **eli böğründe** koyup bir süre sonra kayıplara karıştı.

⁸⁷Leyla Karahan “Vurgulamalı İşlevli Dil Birimi Üzerine” “İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiriler 2007”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Yay.**, 2009, s. 313-323

- 71,19 Yarım düzine gol yiyerek mağlup bitirdiğimiz fırtınalı bir maç sonrası, **başımız önümüzde**, hamama doğru giderken bu birden boşandı.
- 73,16 Kara, kavruk, lakin ne de olsa **çiçeği burnunda** bir delikanlı.
- 74,8 Hem frapan, **başı havada** bir kız.
- 77,6 Turan **içinde ne olduğu meçhul** bir büyük beyaz torba ile bindi balona.

3.1.14.3. Sistematik Olmayan Kalıp Sözler Olan Kısaltmalar

- 7,1 Ben o zamanlar on altı yaşındaydım, **lise birde**.
- 13,2 Babam **orta son**da iken annem Kız Sanat Mektebi'ne gidiyormuş.
- 42,5 arkalarından **güya kızlarla hiçbir ilişkileri yokmuş da tesadüfen oradan geçiyormuş pozlarda delikanlılar**, tedirgin adımlarla onları takip ederdi.

3.1.15. FİLİMSİ GRUPLARI

“Fiil gurubu fiil isimleri üzerine kurulan kelime gurubudur. Fiil isimleri bu grubun esas unsurudur ve tabii en sonda bulunur. Kendisinden önce gelen gerekli unsurlarla birlikte fiil gurubunu meydana getirir. Kendisinden önce gelen bu unsurlar fiil kökünün gerektirdiği unsurlardır.”⁸⁸

⁸⁸Ergin, a.g.e., s. 395.

“Kelime grupları içinde cümleye yakın ama bir cümle hükmü taşımayan kelime gruplarıdır. Grubu meydana getiren birim sonda fiil tabanı kelimeyi fiil ismi (matar) yapan, partisip ve gerundium ekleri getirilerek yapılan esas kısım ile bu fiil haline bağlanabilen ve her biri cümle birimleri fonksiyonunda olan yardımcı kısım veya kısımlardan kurulur.”⁸⁹

“Cümlenin isimleştirildiği öbeklerdir. Genelleşmiş sözlük birimi ile nitelendirilerek veya ilişkilendirilerek özellenmiş söz öbeklerinin bir varlığın adı olmaları gibi, cümleler de yüklemelerinin bildirdiği olayların adlarıdır.”⁹⁰

Bu gruplar cümle oluşturmayıp yargı bildirmez. Ana öge sonda bulunur ama bazen yer değiştirebilir.

2.1.15.1. İSM-FİİL GRUBU

“Bir isim-fiil ile onu anlamca tamamlayan kelimelerden oluşan kelime grubuna isim-fiil grubu denir. Bu grup, “-mAk, -mA, -İş” isim-fiil ekleri ile kurulur. Bu eklerle aynı zamanda matar ekleri de denir. Grubun ana ögesi olan isim-fiil, sonda bulunur. Yardımcı ögeler isim-fiil önünde yer alır. Bunlar, yargı bildirmezler. Alacakları bazı çekim eklerinden sonra cümle ögesi olurlar. Özne için çekim eki alma zorunluluğu yoktur.”⁹¹

Uzun Hikâye adlı eserde isim-fiil grupları şunlardır:

3.15.1.1. “-mak / -mek” Ekleri ile Kurulan İsim-fiil Grupları

⁸⁹Açıkgöz, Yelten, a.g.e., s. 63

⁹⁰Karaağaç, a.g.e., s. 136

⁹¹Sevinçli, Özkan, a.g.e., s. 83

- 10,1 Ben bu kızla birlikte **kargaları kovalamaktan, köpeklerle yarışmaktan** yorgun düşer.
- 13,9 Böylece babam **hayatın demir örsünde dövülmek** üzere kendini zamanın girdabına fırlatıp atmış.
- 14,13 Hem **"kaçan kız" olmaktan** utanıyor hem de "Bunlar bizi mümkünü yok bırakmaz.
- 14,21 Böylece akraba olup **sinemaların mülkiyetine konmak** istiyorlar.
- 19,25 Bütün bu işleri yapıp çatan, alın teri döken babam ile hademelere de arada bir **"Buyurun siz de alın" demek** gerekmez mi?
- 20,18 İkincisi, **o yıllarda birine "sosyalist" demek, anasına sövmek** gibi bir şey.
- 27,29 Annem bıkmıştı artık **balık ayıklamaktan**, hem midesi bulanıyordu, hamile kadın.
- 32,20 **Onun voluna çıkmak, ona posta koymak, "Şiştt... Yengeniz olur ha..." diye işaret ettiği kıza van bakmak** kimsenin haddi değildi.
- 35,7 Kasabanın kulağı kesik ihtiyarları, sırf **bu küpün suyundan içmek, Emin Efendi'ye takılmak** için kahveye gelir, bitip tükenmeyen domino partilerine otururlardı.
- 36,24 Babam **dertlerini iyice anlamak** için gayret gösterir.
- 37,1 Hemen her gittiğimiz yerde **kiralık ev bulmak** mesele olduğundan Emin Efendi imdada yetişmiş.
- 39,21 Bilhassa sabahları **işe gitmek** için evden çıkarken fotoğrafa birkaç kez bakmadan edemezdi.
- 45,11 **Paniklediğini belli etmemek** istiyordu.

- 48,2 Akkışla Belediye Başkanı istifa edip **çöpçü olmak** üzere Almanya'ya gidecek.
- 48,12 Etibank'ın Ambarlı Santrali için eleman alınacak. Aranılan nitelikler: **Askerliğini yapmış olmak. 27 yaşından gün almamış olmak.** Mektupla müracaat P.K. 5 - Küçükçekmece.
- 48,16 çıkar yolun "**çöpleri denize dökmek**" olduğu ifade edilmiştir.
- 48,22 Not: "Yuh be! **Bunu öğrenmek** için Avrupa'da on altı şehir gezdiniz demek. Bu konuda mutlaka yazacağım."
- 54,19 Bu Erdoğan, ailesinden gizli, **artist olmak** için İstanbul'a kaçtı.
- 57,5 İçimden **son bir kez gidip Celal'e sarılmak** geçiyor; dişlerimi sıkıyorum.
- 62,19 Babam yine de hemen her gün kitabevine uğrar, gazetesini orada okur, **on defa baktığı kitap raflarına on birinci defa bakmaktan** sıkılmaz.
- 63,8 **Başta öğretmen ve öğrenciler olmak** üzere kendimize bir hedef kitle belirledik.
- 73,2 Venüs'ün dükkânı da **aşk maceraları başta olmak** üzere, her türlü kasaba havadisinin, dedikodu üretiminin merkezi idi.
- 74,6 **Bastığı yeri incitmek** istemezmiş gibi minik adımlarla bir salınışı vardır, görmeli.
- 75,5 Turan da doğrusu **macerayı zenginleştirmekten** geri durmadı.
- 76,24 **Başta çocuklar ve gençler olmak** üzere az zamanda bütün kasabalı lunaparkta toplanır.
- 78,14 **İçeri kaçmak**la kalmayıp senesine varmadan kasabadan da kaçtı Suna.
- 79,23 "Hele dursun, kitapların da bir kaderi vardır" diye **bu tatsız neticeyi kabul etmekte** zorlanıyordu.
- 80,27 **Nikâh, sünnet davetiyesi, kartvizit, el ilanı, fatura basmak**la yetinmemiş.

3.15.1.2. “-ma/-me” Ekleri ile Kurulan isim-fiil Grupları

- 9,12 Annem **istasyon binasının önüne, raylar arasına kadar gitmeme** katiyen izin vermezdi.
- 11,23 hatta meraklısı için **bıldırıcın bile beslemeye** başlamış Pelvan.
- 12,2 Hatta **bunlardan biri selamsız sabahsız bahçe kapısından girip Pelvan Sülüman'ı tehdit etmeye** kalkışınca, Pelvan **bu kuru gürültüyü kökünden kesme** fırsatı yakalamış; adamı tuttuğu gibi bahçedeki dut dalına asıvermiş.
- 12,10 Beri yanda **marul, maydanoz, roka, tere gibi yeşillikler; salatalık, domates ve türlü sebzeler de yetiştirip satmaya** başlamışlar.
- 14,17 Derken annemin serseri ağabeyleri **kızı sinemanın sahibi zengin adamın akıldan yaya oğluna yamamaya** kalkmışlar.
- 16,4 Çoluk çocuk, genç ihtiyar feryad u figan ile **öteye beriye koşturmaya, kendilerini dışarı atmaya** girişiyorlar.
- 18,3 **Coğrafyaya, mekâna dair bir bağlanma**, bir aidiyet duygusu yok bende.
- 19,18 Mevsimi gelip **domatesler kızarmaya, hıyarlar olgunlaşmaya, patlıcanlar saplarında sallanmaya** başlayınca, müdürün ilgisi daha da fazlalaşmış.
- 22,10 Derken babam adamı tam kıvamına getirince **"Yahu, demiş, falan yere gidiyoruz ama, hiç de tanıdık kimse yok, bize yardımcı olacak birini..." demeye** kalmadan şeftiren "Hiç tasalanmayın efendim, o istasyonun şefi ruh gibi ahbabımdır, size her türlü kolaylığı gösterir" demiş.
- 24,9 Müdür tedirginlik içinde **"Aman Remzi Bey bu komünisti başımıza bela etmeyin. Burası küçük yer, lütfen"** diye sızlanmaya başlayınca şef üstelememiş.

- 24,17 Babam onu şaşırtan bir gülümseme ve canlılık ile: "Önemli değil efendim, ben işi ayarladım. Yeter ki siz **vagonda kalmamıza** izin verin." demiş.
- 26,19 Bozkırın ortasında, küçük bir ara istasyonda, o yalnızlık içinde **birbirlerini yemeye** başlamışlar.
- 26,21 Şef son bir çare diye kadını **harabede bir gece yatmaya** ikna etmiş.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarak **kadına yetişmeye** çabalarken, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü en coşkun yerine fırlatıvermiş.
- 27,6 Şefin bende kalan fotoğrafı, **beyaz atı ile ırmak kıyısında dolaşmaları**.
- 30,8 Sonra mızıkayla **bir şeyler çalmaya** başladı.
- 32,2 kasabanın gençleri topluca **vücut yapmaya** soyunmuş durumda.
- 32,5 hiçbir şey bulamayanlar yuvarlak sel taşlarını kaldırıp indirerek **kas geliştirmeye** çabalıyordu.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, bir kızla bir oğlanın değil **gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi** bile zordu.
- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır.
- 37,1 "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müstemilatını tutmamıza** aracılık etmişti.
- 37,24 oracıkta **rızkını aramaya** başlamıştı.
- 38,16 Daha bizim **Çerçi Abdullah'ın evine taşınmamızın** üzerinden bir hafta geçmemişti ki.
- 41,11 Çerçinin akrabalarından içeri girmiş çıkmış biri **boncuk işlemeyi** öğretmiş Celal'e.

- 42,20 Kız **ikimizi birden yakma**ya ahdetmiş gibi meraklı bir gülümsemeye bizi süzüp geçirdi.
- 43,28 Sütten çıkan kaşık gibi bu defa **particilerin davulunu çalma**ya başladı.
- 48,16 Muhtelif memleketlerde on altı şehir gezen altı kişilik "Çöp Tetkik Heyeti" Belediye Meclis Başkanlığına verdiği üç sahifelik raporda çöplerin **yakılarak gübre haline getirilmesi** için üç yüz milyon liraya ihtiyaç olduğu belirtilmiş.
- 49,26 babam **yüzünü buruşturarak: "Oğlum, ya yıka şunları ya da at dışarı odayı kokutmayın" diye söylenmeye** başladığından, çözüm yolu olarak bunu bulmuştum.
- 53,24 Benim **Ayla ile o sokak başında ayaküstü birkaç cümle konuşmamı** kimler gördü acaba?
- 54,14 Yengeniz olur bilirsiniz, **başka türlü konuşma**ya kalkmayın.
- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma** havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığım, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 61,6 Ben de uzattım saçlarımı, **geriye doğru tarama**ya başladım.
- 62,7 Bir nevi **vakit geçirme**, oylanma.
- 62,13 Babam bir süre **Cavit Bey'e gaz vermeye** çabaladı.
- 63,14 **Kırtasiye çeşidini zenginleştirmeyi; okulların ders kitabı ihtiyacını karşılamayı** düşündük.
- 65,7 Dükkânın adını "Küçük Kitapçı" koymuştuk ve sıra **tabela yazdırmaya** gelmişti.
- 66,2 Daha ilk mektepte kahveci çıraklığına, **simit satmaya, tuğla ocaklarında çalışmaya** başlamış.

- 66,16 Ne zaman bir lokantaya, bir kahveye otursam gözüm **Osman'ın elinden çıkma** bu naif resimlere takılır.
- 68,1 Tabelacı Osman sadece **mekânı güzelleştirmeyi** düşünüyordu.
- 68,27 senesine varmadan **harf çizip boyama**ya başlıyor.
- 72,8 Ciddiyim, iş bildiğin gibi değil, dediğinde **dudakları, çenesi titremeye** başlamıştı bile.
- 77,26 Balon tam Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin üzerinden geçerken Kara Turan'ın gülleri **rüzgâra kapılmış kar taneleri misali ağır ağır inmeye** başladı.
- 78,3 **Şamataya hep birlikte fırlayıp dışarı çıkmalarıyla, gül yağmuru altında kalma**ları bir oldu.
- 78,8 Suna **artık iyice alçalan balonda Kara Turan'ın kara çehresini görme**siyle saçından topuğuna kıpkırmızı kesildi.
- 80,12 O artık Yeşil Hanyeri Gazetesi'nde yazdığı başyazılar ile **bir "fazilet mücadelesi" verme**ye başlamıştı.

3.15.1.3. “-ış/ -iş/ -uş/ -üş” Ekleri İle Kurulan İsim-fiil Grupları

- 49,26 **Top sahasından her dönüş**ümde ter kokan çorap ve fanilalar dert olur.
- 74,6 **Bastığı yeri incitmek istemezmiş gibi minik adımlarla bir salınışı** vardır, görmeli.
- 80,2 okulların açılışında sattığımız ders kitapları, **üniversiteye giriş** için test kitapları, o kadar işte.

3.1.15.2. SIFAT- FİİL GRUBU

“Bir sıfat-fiil ile bu sıfat-fiile bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur.

Özellikleri:

a. grubun ana unsuru sıfat-fiildir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan sıfat-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır.

b. Bu grupta özne az kullanılır. Özne olan unsur iyelik eki taşır.

c. Ortak bir sıfat-fiille kurulmuş bazı gruplarda sıfat-fiil tekrar edilmez.

ç. Sıfat-fiil grubu, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar.”⁹²

Uzun Hikâye adlı eserde isim-fiil grupları şunlardır:

3.1.15.2.1. Gelecek Zaman Sıfat – fiil Ekleri (-acak/-ecek; -ası/-esi) İle Kurulan

Sıfat-Fiil Grupları

12,20 **Kurduğumuz düzen hep öyle sürüp gidecek** sanırız.

15,14 **Ondan sonrası** Allah kerim, plan bu.

18,27 Müdür **baştan savarcasına**: "Mesai saatleri dışında çalışın, benden size izin." demiş.

⁹²Karahan, a.g.e., s.53,54

- 20,9 "Adam **ne diyeceğini** bilemedi önce, sonra topladı kendini."
- 21,15 Hem o hırbo, o mektebe **kazık kakacak** değil a.
- 22,10 Derken babam adamı tam kıvamına getirince "Yahu, demiş, falan yere gidiyoruz ama, hiç de tanıdık kimse yok, **bize yardımcı olacak** birini..."
- 23,15 Şimdilik tek isteğimiz **başımızı sokacak** bir dam altı.
- 28,28 **Babam ne yapacağını** şaşırmişti.
- 36,27 babam yayla çiçeği kokan bu nevaleyi **muhafaza edemeyeceğinden olacak**, sağa-sola dağıtırdı.
- 39,17 onun bıraktığı boşluğu bir başkasının **asla dolduramayacağını** adım gibi biliyordum.
- 43,10 Tatar Usta **kar yağmadan Çerçi'yi dükkâna sokacağına** söz verdi.
- 47,19 —:**Yurtdışına gidecek** işçiler için yeni kolaylıklar sağlanıyor.
- 52,9 **Bir şey soracağımı** sandı durdu.
- 68,27 Beri yandan **ustasına parmak ısırtacak** biçimde zenaati kapıyor.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; **beni, Sinek Sabri'yi, Çalım Ömer'i yıl sonunda askerliği bitince birlikte İstanbul'a götürüp Fener Genç Takımı'na sokacağına** dair söz bile vermişti.
- 75,2 Turan'ın **bu halk hikâyelerini aratmayacak** bayılma sahnesiyle başlayan aşkı uzun süre kasabalının dilinde dolaştı.

3.1.15.2.2. Geniş Zaman Sıfat- fiil Ekleri (-an/-en; -r/ -ar/ -er; -maz/-mez) İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

- 7,18 **Sisler arasında beliren** bir masal gemisi gibi.

- 8,19 Vagon evin **ırmağa bakan** yüzüne bir pencere açılmıştı.
- 9,4 **Bende kalan** fotoğraflar hep böyle.
- 9,14 annem **ırmağa bakan** tarafa bir kilim serer.
- 10,4 **Zihnimde kalan**; gökyüzü, bulutlar ve annemin berrak mavi gözleri.
- 10,9 **Irmağın karşı yakasında uzanan** nahiyede galiba bir zahire tüccarının kâtipliğini yapıyordu.
- 11,6 Bu hadiseden sonra ne **Kırcaali'de kalan** annesinden ne de diğer akrabalarından haber alamamışlar.
- 11,14 **Pelvan Sülüman'nın elinden gelir** bir iş yok.
- 11,17 **Elde avuçta olan** az bir para ile birkaç koyun alıp bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 11,19 **Rızkı veren** Cenab-ı Hak.
- 12,7 Sadece Pelvan Sülüman'nın **güreşe çıkarken** koluna bağladığı hamaylı almış hatıra olsun diye.
- 15,8 Bunlar işi ayarlayıp **Sülüman Pelvan'nın Balçık îskelesi'nde kayıkçılık yapan** bir ahbabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 14,4 **Sinemayı yakıp Münire'yi kaçıran** Bulgaryalı Ali'nin destanı.
- 16,20 "Ulan sevenleri ayırmayın demiştim, **aramıza giren**i yakarım demiştim, alın işte sinemanızı, onun sahibini, onun da deli oğlunu başınıza çalın!".
- 17,7 Babam onun sarı lepiska saçlarına, mavi berrak gözlerine **bakar bakar**.
- 18,5 Hep yollar, **kıvrılıp giden** tozlu yollar, eski dökülen otobüsler, kamyon karoserleri, tiren rayları, vagonlar, kurum vs.
- 19,11 **o önceleri çöplüğe dönmüş olan** bahçe, bu bahar cennetten bir köşe haline gelmiş.

- 19,25 **Bütün bu işleri yapıp çatan, alın teri döken** babam ile hademelere de arada bir "Buyurun siz de alın" demek gerekmez mi?
- 20,12 Evet **kendini toparlayan** müdür, tehdit dolu soğuk bir ses ile.
- 20,24 İş bu noktaya varınca, **o zamana kadar babamın safında duran** hademeler, kâtibeler falan kıçın kıçın oradan sıvışmışlar.
- 22,4 Şeftiren bu yakışıklı, kıravatlı, **ağız laf yapan** adamı hayran hayran dinliyor.
- 22,9 Annem, bir eli şakağında, **meçhule doğru giden** bu tirende, sonumuz ne olacak böyle, ne kadar çekeceğiz bu göçebe hayatı diye düşünüyor.
- 22,23 Gecenin bir vakti, **yanından bozbulanık bir ırmak akan**, bir küçük nahiyenin kıyıcığında, ıssız bir istasyonda iniyorlar tirenden.
- 23,28 Irmağın öte yakasında **bir tahta köprü ile geçilen** nahije merkezi.
- 24,14 **Çaresiz, nahije pazarında bir kahveye çöküp onu bekleyen** babamın yanına varmış.
- 25,10 Aklım erdiğinde, ilk hatırladığım fotoğraflar arasında bu kulübenin **mutlulukla tüten** bacası var.
- 25,12 **İçeriye kurulan** sac sobanın borusu tepeden çıkıyordu.
- 25,28 Uzak dağ köylerinden dağ gibi adamlar, yanık yüzlü, **dik dik yürüyen** kadınlar oraya huylu gelinleri, saralı çocukları falan getirir,
- 26,3 Güya **şifasını gören**ler varmış.
- 26,4 **O yaşta beni ilgilendiren** tarafı kesilen horoz.
- 26,5 Çünkü âdet, horozu **ilk görülen** kişiye hediye etmek.
- 27,6 Şefin **bende kalan** fotoğrafı, beyaz atı ile ırmak kıyısında dolaşmaları.
- 27,13 Aralık kapıdan **bağlandığı yerde yemini yiyen** ata baktık.

- 27,16 Şef bazı günler güneşin battığı o kızıl saatlerde atıyla ırmak kıyısında belirir, suyun **aşağılara doğru kıvrıla kıvnla giden** akıntısını takip eder.
- 28,17 **vagon evin penceresinden dışarıda savrulan** kar tanelerine büyüdü ışıklar düşerdi.
- 28,30 Makasçının karısı annem için **elinden geleni** yaptı.
- 29,7 **Yakınlarda olan** şehre, hastaneye gidiyorlardı.
- 31,14 **Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi ağzı laf yapan mülkî amirlerden hevesi olan** herkes derse geliyor.
- 31,14 Askerlik Şube Başkanı, Veteriner, Hükümet Tabibi **ağzı laf yapan** mülkî amirlerden hevesi olan herkes derse geliyor.
- 32,5 **hiçbir şey bulamayanlar** yuvarlak sel taşlarını kaldırıp indirerek kas geliştirmeye çabalıyordu.
- 32,15 **Derisine yapışan** saks mavisi bir naylon fanila giyer.
- 32,19 Saçlarını ıslatıp ıslatıp geriye tarar; **Akşam Sanat'ta okuyan** kızlara caka satardı.
- 34,2 Kala kala bu otel ile Sarıkaya Köyü'nde bir miktar bağ, **artık pek çalışmayan** bir su değirmeni ile verimsiz tarlalar kalmış.
- 34,13 Babam **sönmüş sigarasını yakarken**.
—Benim, lakabım sosyalist Emin abi, derdi.
- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, saçlarımı okşar, **aslı bey olanların** o tabii cömert tavrı ile yelek cebinden çıkardığı bozuk paraları avucuma tutuştururdu.
- 34,26 içmek için **eskiden kalan** çeşme sularına rağbet ediyordu.
- 36,19 Babamın etrafında uzak dağ köylerinden inmiş, **bıyıkları ağızlarına dolan,** kuşaklı kunduralı, iri yarı, yanık yüzlü **dil bilmez** adamlar olurdu.

- 36,27 babam **yayla çiçeği kokan** bu nevaleyi muhafaza edemeyeceğinden olacak, sağa-sola dağıtırdı.
- 37,1 Hemen her gittiğimiz yerde kiralık ev bulmak mesele olduğundan Emin Efendi imdada yetişmiş, "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre **eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen** Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müstemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 37,16 Bahçede bir büyük dut, bir iki zerdali, vişneler, **dallarını oturduğumuz odanın penceresine uzatan** bir yaz elması, duvar diplerinde kızılıcıklar ve **her bahar mor salkımlarını sokağa sarkıtan** leylaklar vardı.
- 38,7 Saadet Hocahanım **"evde kalmış" tabir edilen** bir kız.
- 38,8 etine dolgun, **güldüğünde yanakları çukurlaşan**, bana göre epeyce güzel bir kadındı.
- 40,12 Her elime alışımında annemi, **ondan geri kalan** eşyaları, soluk pembe mantosu ile yıpranmış ayakkabılarını hatırlıyordum.
- 41,8 **Sokağa bakan** pencerenin girintisine oturturlar, gün boyu orada kalırdı.
- 41,18 Hatta **bir halkada karşılıklı sallanan** bir çift muhabbet kuşu bile işlemişti.
- 41,25 İşe gitmeyip dersi de astığım aylak günlerde, **gölgeler evin sokağa bakan** yüzünü aldığımda, Celal pencerede, ben pencere dibine dayadığım tahta iskemlede oturur; saatlerce konuşurduk.
- 43,28 **Sütten çıkan** kaşık gibi bu defa particilerin davulunu çalmaya başladı.
- 44,3 **Mütegalibeden olup tek parti devrinde Belediye Reisiği de yapan** Kâmil Zeki Bey, bunu düpedüz **zabıta amiri demek olan** Çarşıağalığı'na tayin etmiş.
- 44,24 Zopur **kendisine karşı gelen**in asıl babam olduğunu anlamış, ona dönmüştü.
- 46,16 **O geceler boyu daktilo başında taka-tuka yazdığı yazılardan oluşan** dosya.

- 47,12 **Vagon evimizin üzerinden havalanan** kuşlar odaya doluverdi.
- 48,2 **"İşte memleketin halini gösteren** en güzel fotoğraf."
- 50,10 sevda rüzgârı sivilcelerimin, **bir türlü yatmayan** kirpi saçlarımın üzerinden esip geçiyordu.
- 50,20 **İçimizde zehirli bir ur gibi büyüüp duran** şey.
- 51,19 **Benim kalbimde kanayan** gül nerede?
- 52,16 Şu **bütün gün pencerede oturan** çocuk değil mi?
- 56,5 **Işık dökülen** pencere perdeleri gerisinde o narin başını bir kere daha görebilirim umudu ile.
- 56,15 Kasabaya ambar yükü getirmiş ve **boş dönecek olan** bir kamyon şoförü ile anlaşmıştı babam.
- 56,21 Sadece uzaklarda **kesik kesik yankılanan** bir köpek havlaması.
- 62,24 Posta kutusunu açar, **ambardan gelen** malları teslim alır.
- 64,26 Çok güzel oldu, dedim. Sonra **içimi kemiren** soruyu sessizce fısıldadım.
- 65,16 Bunun babası **odun-kömür satan** Zahit Efendi'nin yanında çalışmış.
- 65,22 **Kötü karı peşine gitti diyenler** olmuş, **hasımları vardı can korkusu ile Almanya'ya kaçtı diyenler** olmuş, falan filan ama, o gün bu gün kendisinden bir haber alınamamış.
- 66,22 Osman bu resimleriyle **atalarından miras kalan** minyatür geleneğini tevarüs etmiş gibidir.
- 67,9 Bazen müşterinin isteği üzerine **göle akan** bir dere, dere üstünde bir köprü, **köprüden omzunda tırpanıyla geçen** bir köylü veya **kolunda bohçasıyla yürüyen** bir kadın hayali ilave edilirdi.
- 68,4 Yeter ki **manzaraya bakanların** içi açılsın; "Ulan Osman eline sağlık be" deyiversinler.

- 70,11 Kasabaya yerleştiğimiz yıl **lisede futbol oynayan** arkadaşlar ile kulübe gitmiş.
- 70,14 Hocamız **Askerlik Şubesi'nde yedeksubaylığını yapan** Fenerbahçeli Badi Erol'du.
- 71,23 Meğer Kömürcü Halime'nin **kara sığırcık cücüğüne benzer** gariban oğlunun içinde ne yangınlar varmış.
- 72,18 Ben de **musluktan kurnaya dökülen** suyun şırıltısına daldım.
- 72,27 Kızı Suna ile birlikte kasabanın **saç tuvaletine yeni yeni alışan** hanım nüfusuna hizmet veriyorlar.
- 73,9 Kuaför Venüs'ün **caddeye bakan** camekânı **sürekli çekilen** bir tül perdeyle kaplıdır.
- 75,2 Turan'ın bu **halk hikâyelerini aratmayacak bayılma sahnesiyle başlayan** aşkı uzun süre kasabalının dilinde dolaştı.
- 76,21 bu gibi eğlence kervanları kasabaların **durgun bir gölü andıran** kıpırtısız hayatını dalgalandırır.
- 77,1 **Gazla şişen**, hasır sepetli, rengârenk, orta boy bir balon.
- 77,3 **Gözü pek olan** isteklilerden üç beş kişi baloncu ile birlikte havalanıyor.
- 78,16 **Bir gezginci tiyatroda jön oynayan** orta yaşlı bir aktöre tutulmuş güya.
- 80,25 O yıllar **kurşunla yapılan** sıcak dizgi dönemi.

3.1.15.2.3. Geçmiş Zaman Sıfat- fiil Ekleri (dık/dik/-duk/-dük/-tık/tik/-tuk/tük; -miş/-miş/muş/müş) ile Kurulan Sıfat-fiil Grupları

- 7,8 Hiç yüksünmeden, **sanki yazdığı bir romandanpasajlar okuyormuş** gibi, bütün teferruatı ile anlatıyor.

- 8,4 Küçük istasyon binasının arkasında, **battal bir hatta çekilmiş**, eski bir vagona kalıyorduk.
- 8,14 **Vagonun çatısına çekilmiş** iplere dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta **teneke kutulara dikilmiş** iki de karanfil vardı.
- 8,21 **Sabah uyandığ**ımda, pencereden sızan güneş gözlerimi kamaştırır.
- 9,14 Zaten az sonra; yani **tirenler çekip gittikten**, **ses-seda kesildikten** sonra makasçının karısı ile kızı gelir, gölgeler uzamış.
- 9,24 Nadiren **birkaç kelime konuştuğ**unu hatırlıyorum.
- 9,27 **Bir dediğ**imi iki etmez.
- 11,17 Elde avuçta olan az bir para ile birkaç koyun alıp **bahçenin bir köşesine yaptıkları** ahıra koymuşlar.
- 12,23 Koca Pelvan Sülüman **cami şadırvanında abdest aldığı** bir sırada devrilen bir dişbudak gövdesi gibi göçüvermiş.
- 13,4 Tabii sonunda **kendi bildiğ**ini işlemiş.
- 12,7 Sadece Pelvan Sülüman'nın **güreşe çıkarken koluna bağladığı** hamaylı almış hatıra olsun diye.
- 15,11 **kayığa atladıkları** gibi Üsküdar'ı tutacaklar.
- 15,24 Filmin en civcivli, şamatalı savaş sahnelerinde; yani atların kişnediği, topların tüfenklerin patladığı, alevlerin **her yanı sardığı** sahnelerde.
- 18,24 Tabii **çocukluğunda dedesi ile bahçeli bir evde büyüdüğü** için, hem bu işleri biliyor, hem seviyor.
- 18,29 **O yıl karlar eriyip toprak bir anaç tavuk gibi kabardığında**, babam okulun hademeleriyle beraber işe girişmiş.
- 19,1 **Hevesle çalıştıkları**ndan, az zamanda bahçeyi höllük gibi elemişler.

- 23,7 **Kilime sarılmış** bir kat yatak.
- 23,19 Acıklı bir macerası var, **yeri geldiğinde** anlatırım.
- 24,12 Ne bilsin babamın böyle **tedavisi gayrimümkün bir derde düştüğünü**.
- 25,10 **Aklım erdiğinde, ilk hatırladığım** fotoğraflar arasında bu kulübenin mutlulukla tüten bacası var.
- 26,29 Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarakkadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın **burgaçlar yaparak köpürdüğü** en coşkun yerine fırlatıvermiş.
- 27,20 **Atı koşturduğunu** hiç görmedim.
- 27,26 Babam **gündüzden yemleyip ırmağa saldığı, bir ucunu kıyadaki yıldınlara bağladığı** oltalarını çekerdi.
- 28,13 **Annemle babamın birbirlerine duyduğu** aşk, gün geçtikçe azalacağına artmış.
- 28,17 Kış gelir, sac sobanın üzerindeki mavi çinko demlik cızırdamaya başlar, babam **hiç yanından ayırmadığı** daktilosunun başında kim bilir neler yazar.
- 28,25 **İki canla giriştiği** o ağır işler, o yorucu günler narin vücudunu hırpalamış demek.
- 29,2 Ben **yorganı başıma çekmiş** ağlıyordum.
- 29,21 İstasyon şefi, **başı önüne düşmüş,** beyaz atı ile karların arasından geçip gitti.
- 29,23 **Yaz boyu kovaladığım** kargalar, az ileride, **gözlerini cama dikmiş** hareketsiz duruyorlardı.
- 32,20 **"Şiştt... Yengeniz olur ha..." diye işaret ettiği** kıza yan bakmak kimsenin haddi değildi.

- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, **o dağlar ardında kalmış** kasabada, bir kızla bir oğlanın değil gizli gizli buluşup konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 32,28 Üçgen Erdoğan'ın **bütün kızları tavladığı**nı düşünür.
- 33,2 Oysa şöhreti "Üçgen"e çıkmış olsa bile, **yüzü gözü makine yağına bulanmış**, bir fukara kaportacı çırağına hangi kız dönüp bakardı ki...
- 33,9 Hem benim babam oldu-bitti gazete okur, kitap okur, **yanından hiç ayırmadığı** Remington marka eski daktilosunda geceler boyu taka-tuka bir şeyler yazardı.
- 33,12 **Sarıkaya Otel ve Kiraathanesi'nin bir köşesine koyduğu** tahta masaya yerleşmişti.
- 34,4 **Vaktiyle her şişe rakıya bir kırmızı lira verdiği** söylenir.
- 34,16 Kahveye her girişimde yanına çağırır, saçlarını okşar, aslı bey olanların o tabii cömert tavrı ile **yelek cebinden çıkardığı** bozuk paraları avucuma tutuştururdu.
- 35,11 Kahvenin karşısında Foto Tombul'un dükkânı, önünde **yaz günleri bodur akasyanın gölgesine çektiği** körüklü makine...
- 36,9 **küçümen yumuk eller sıkı sıkı tuttuğu** bozuklukları tezgâha boşaltır.
- 37,1 **Hemen her gittiğimiz yerde kiralık ev bulmak mesele olduğundan** Emin Efendi imdada yetişmiş, "Ağalık vermekle, yiğitlik vurmakla" düsturuna göre eski marabasından olup o yıllarda işportacılıkla geçinen Çerçi Abdullah'ın avlu gerisindeki müstemilatını tutmamıza aracılık etmişti.
- 37,1 **Hemen her gittiğimiz yerde kiralık ev bulmak mesele olduğundan** Emin Efendi imdada yetişmiş.
- 37,9 başından **yaz-kış çıkarmadığı** yün başlığı ile dolaşır, kekeme dilinden ne dediği pek anlaşılmazdı.

- 37,9 **Tıraşı gecikmiş** kırçıl sakalları ufacık suratını iyice küçültür.
- 37,13 Biz **bahçenin gerisinde galiba bir odası tandırdamı, öteki ambar niyetine yapılmış** ilave binada kalıyor, aynı bahçe kapısını kullanıyorduk.
- 38,8 **Kıvırcık saçlarını oksijenle sarartmış**, etine dolgun, güldüğünde yanakları çukurlaşan, bana göre epeyce güzel bir kadındı.
- 38,11 Saadet **"gönlüne göre" birini bulamadığı**ndan taliplerini geri çevirmişti.
- 38,28 Ben babamın **tuhaf bir cazibe taşıdığı**nı o yaşlarımda bile anlıyordum.
- 39,17 Lakin anneme olan bitimsiz aşkının **ömür boyu sürdüğünü**, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum.
- 39,20 **Evlilik cüzdanından çıkardığı** resmini büyütmüş, duvara asmıştı.
- 41,5 **Biz tanıştığımızda** artık yürüyemez hale gelmişti.
- 41,11 Çerçinin akrabalarından **içeri girmiş çıkmış** biri boncuk işlemeyi öğretmiş Celal'e.
- 41,25 **İşe gitmeyip dersi de astığı**m aylak günlerde, gölgeler evin sokağa bakan yüzünü aldığında, Celal pencerede, ben **pencere dibine dayadığım** tahta iskemlede oturur.
- 42,20 Kız **ikimizi birden yakmaya ahdetmiş** gibi meraklı bir gülümsemeye bizi süzüp geçirdi.
- 42,26 **Sanki o köşede bir iz, bir koku, bir renk kalmış** gibi.
- 43,3 O yıl, son güzde, **yağmurla rüzgâr sokakları süpürdüğünde**; Çerçi Abdullah, babam ve Emin Efendi kafa kafaya verip bir plan yaptılar.
- 43,16 Emin Efendi'ye göre bu İskender **düze inmiş** eşkıyanın en sefilisi idi.
- 43,19 **Yanaşma durduğu** bey konaklarında **eli uzun, nefsi azgın, kirdığı kırkı geçkin olduğu** anlaşılınca tabanı yağlayıp güya dağa çıkmıştı.

- 45,5 **Evde "muzır neşriyat" bulundurulduğu** için hakkımızda ihbar varmış.
- 45,16 Aile fotoğrafları. Annemin **çok sevdiği** uçuk mavi, yassı küçük kolonya şişesi. Babam bunu anneme **ilan-ı aşk ettiği** günlerde göndermiş.
- 45,16 **Bir camı düşmüş** güneş gözlüğü. Benim mızıka. Bazı evraklar falan.
- 46,12 **Torbadan top oynarken giydiğim**, iyice eskimiş keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar çıktı önce.
- 46,12 Torbadan top oynarken giydiğim, **iyice eskimiş** keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar çıktı önce.
- 46,16 **O geceler boyu daktilo başında taka-tuka yazdığı** yazılardan oluşan dosya.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını çizip bitirdikten** sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak hazırladığım** Avrupa haritasını çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 47,14 **Buruşup ipe dönmüş** mor bir kurdela ile çaprazına bağlanmıştı.
- 47,17 Bana tesadüf eden bölümde **gazetelerden kim bilir ne niyetle çıkarılmış** notlar vardı.
- 49,17 **Annemi nasıl kaçırdığımın** hikâyesi: "Bahtımın Yıldızı" başlığı altında.
- 50,6 Dosya **ele geçmiş** olsaydı elbette bir yerinden tutarlardı.
- 50,26 **Elinde mavi uzun boncuklardan yapılmış** bir kolye, arada kırmızılar da var.
- 51,11 Ben kolyeyi elimde evirip çeviriyor, **ne diyeceğimi** bilemiyordum.
- 51,22 **Üzerime aldığım** iş tehlikeliydi.

- 51,25 **sivilcelerim yerinden fırlamış, saçlarım iyice dikilmiş**, hiçbir şey söyleyemeden yüzgeri edip kaçabileceğimi düşünüyordum ki; dayanılır gibi değil.
- 52,8 Ayla'nın **okula gittiği** yolun en tenha köşesinde karşısına çıktım.
- 55,25 Üstelik Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, **bire bin karılarak anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığı, onu taciz falan ettiğim söylendiği** bir sırada.
- 56,15 **Kasabaya ambar yükü getirmiş** ve boş dönecek olan bir kamyon şoförü ile anlaşmıştı babam.
- 61,9 **Tıraş olup şöyle aynada kendime baktığım** zaman bayağı yakışıklı buluyorum.
- 61,13 Görenler **gitgide babama benzediğimi** söylüyor.
- 62,10 Babamın ve artık tabii benim **kitaplarla aramız sıkı fıkı olduğundan, kasabaya geldiğimiz** günlerde **ilk tanıştığımız** kişi Cavit Bey olmuştu.
- 62,24 sonra **raflarda her nasılsa kalıvermiş** bir güzel kitaba daldım.
- 63,27 **Yayınevlerine sipariş ettiğimiz** kitaplar, yeni kırtasiye malzemeleri geldi.
- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle hazırlayıp fırına verdiği** bir tepsi patlıcanlı kebab; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 64,18 Çoğunu, **bir gece ansızın terk ettiğimiz** beldelerde bırakmış olsak dahi.
- 64,29 **Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış** gezginci Ali Bey, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi.
- 66,24 Yine de ona **kartpostal manzaralarından edinilmiş** bir cilanın eklendiğini söylemeliyim.
- 67,19 Ya **bu resimlerde gördüklerimiz?**

- 69,7 Hele bunları **usta-çırak bir duvar resmine yumulmuş** görmeliydiniz.
- 70,11 **Kasabaya yerleştiğimiz** yıl lisede futbol oynayan arkadaşlar ile kulübe gitmiş.
- 71,4 **Şubeden terhis olup gittiğini öğrendiğimiz** gün, **adını andığım** arkadaşlarla birlikte ırmak kıyısına indik.
- 72,8 **Ciddiyim, iş bildiğin gibi değil, dediğinde** dudakları, çenesi titremeye başlamıştı bile.
- 74,6 **Bastığı yeri incitmek istemezmiş** gibi minik adımlarla bir salınışı vardır, görmeli.
- 77,3 **kasabanın üzerinde bir yarım tur attıktan** sonra yere iniyordu.
- 78,22 Biz **Suna'nın kaçtığını duyduğumuz** akşam Turan'la birlikte ırmak kıyısına indik.
- 78,24 Irmak kıyısı, **kayıpların şarkısını söylediğimiz** yerd; **birbirimize açılıp ağladığımız** yer.
- 79,22 **Sipariş verip getirttiğimiz** kitaplar raflarda tozlanıyordu.
- 80,12 O artık **Yeşil Hanyeri Gazetesi'nde yazdığı** başyazılar ile bir "fazilet mücadelesi" vermeye başlamıştı.
- 80,17 **Gazete dediğimiz** yer Musa Çavuş'un Hanyeri Matbaası.
- 80,21 **Memlekete gelirken taktığı** iki kırmızı şeritli "çavuşluk" da cabası.

3.1.15.3. ZARF- FİİL GRUBU

“Zarf-fiil grubu; bir zarf-fiil ile onu anlam bakımından niteleyen, açıklayan veya tamamlayan kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubudur. Bu kelime grubunu kavrayabilmek için zarf-fiil teriminin ne olduğunu iyi bilmeliyiz. Bu grubun temel yapısı olan zarf-fiiller “hareket hâli ifade eden fiil şekilleridir... Zarf-

fiiller hareketi şahsa ve zamana bağlamadan bir hâl şeklinde ifade eden fiil şekilleri olduğu için hüküm taşıyan bitimli bir hareket değil hüküm taşıyan çekimli fiil hareketine yardımcı bir hareket ifade ederler... Anlam bakımından sıfat-fiillerden çok farklı olarak isim değil fiil olan kelimelerdir.” (Ergin, 1992: 338). Zarf-fiil, fiile zarf-fiil ekleri denen (-ArAk, -mAdAn, -IncA, -İp, -ken, -All, -A, - DIkCA) birtakım eklerin getirilmesiyle oluşur: dön-meden, es-erek, koş-unca, dinle-yip, koşar-ken, gid-eli, sus-tukça vb.

Bu grupta zarf-fiil olan kelime, grubun asıl ögesidir; bu sebeple grubun en son kelimesidir. Zarf-fiilden önce gelen kelimeler ise yardımcı ögelerdir. Bu yardımcı öge, bir kelime olabileceği gibi uzun bir kelime zinciri de olabilir. O hâlde bu grubun asıl ögesi olan zarf-fiil, grubun yüklemi; onu niteleyen, açıklayan yahut tamamlayan kelimeler de bu kelime grubunun öznesi, nesnesi, zarf tümleci ve yer tamlayıcısıdır. Zarf-fiil grupları; cümle yüklemine yer, zaman, hâl ve miktar bakımından açıklar yahut niteler.”⁹³

Uzun Hikâye adlı eserde isim-fiil grupları şunlardır:

3.1.15.3.1. “-ıp/-ip/-up/-üp” Zarf –Fiil Ekleri İle Kurulan Zarf–Fiil Grupları

8,26 Sonra **vagonun gölgesine çekilip** fasulye ayıklardı.

9,5 **şişeleri yaribuçuk doldurup** bir telaş yeniden tirene koşarlardı.

⁹³Doğan, a.g.e., s.104

- 11,17 **Elde avuçta olan az bir para ile birkaç koyun alıp** bahçenin bir köşesine yaptıkları ahıra koymuşlar.
- 12,2 Hatta bunlardan biri **selamsız sabahsız bahçe kapısından girip** Pelvan Sülüman'ı tehdit etmeye kalkışınca, Pelvan bu kuru gürültüyü kökünden kesme fırsatı yakalamış.
- 13,5 Yine **bu ahbabların yardımıyla hayvanları, eşyaları, nesi var nesi yoksa satıp** çıkmış o evden.
- 14,7 **Araya hatırlı adamlar koyup** istetse vermeyecekler.
- 14,21 **Böylece akraba olup** sinemaların mülkiyetine konmak istiyorlar.
- 15,1 **Her bir yanlarını mosmor edip** bırakmışlar.
- 15,8 Bunları**şi ayarlayıp** Sülüman Pelvan'nın Balçık işkelesi'nde kayıkçılık yapan bir ahbabıyla belli gece ve belli saat üzerine anlaşmışlar.
- 15,24 herkes**nefesini tutmuş olup** biteni izlerken, birden **sinemanın perdesi alev alıp** yanmaya başlıyor.
- 16,7 Ta ki **yangın perdeden salona sıçrayıp** sandalyeler tutuşuncaya kadar.
- 16,17 Babam hemen **hoparlörü açıp** mikrofonu eline alıyor.
- 14,4 **Sinemayı yakıp** Münire'yi kaçırın Bulgaryalı Ali'nin destanı.
- 18,13 Çocuklar oynuyor orda, **yağmurda çamur olup** sınıfları berbat etmesinler diye zemine kaba çakıl döşenmiş, çiğnene çiğnene beton gibi olmuş.
- 18,29 **O yıl karlar eriyip** toprak bir anaç tavuk gibi kabardığında, babam okulun hademeleriyle beraber işe girişmiş.
- 19,18 **Mevsimi gelip** domatesler kızarmaya, hıyarlar olgunlaşmaya, patlıcanlar saplarında sallanmaya başlayınca, müdürün ilgisi daha da fazlalaşmış.
- 19,25 **Bütün bu işleri yapıp** çatan, alın teri döken babam ile hademelere de arada bir "Buyurun siz de alın" demek gerekmez mi?

- 20,29 Müdürün gözü kesmemiş, **sözünü yutup** gitmiş.
- 24,14 **Çaresiz, nahiye pazarında bir kahveye çöküp** onu bekleyen babamın yanına varmış.
- 25,13 **Bütün bu işler yapıp**çatılırken sadece o sarhoş makasçı, uzaklarda oturuyor, bir felaket baykuşu gibi sigarasını tütürerek olup-biteni seyrediyordu.
- 25,20 Kadın çorba yapmış, bulgur pilavı kotarmış; **soğan-ekmek-ayran yiyip** kalkmıştık.
- 27,26 Babam **gündüzden yemleyip** ırmağa saldığı, bir ucunu kıyıdaki yığınlarla bağladığı oltalarını çekerdi.
- 29,3 Babam **paltosuna bürünüp** kendini dışarı attı.
- 29,19 **Yavaşça yerinden kalkıp** pencereye gitti.
- 32,23 Söz aramızda, o yıllarda, o dağlar ardında kalmış kasabada, bir kızla bir oğlanın değil **gizli gizli buluşup** konuşması, şöyle yolda bir an olsun yan yana gelmesi bile zordu.
- 33,19 Gözlüklerini takıp, alışkın elleriyle makineye kâğıdı geçirip yazmaya girişti mi?
- 34,6 karlı kış gecelerinin ıssızlığında **kahvedeki mangalın başına çöküp** kafayı çekerlerdi.
- 36,14 Sinemacı Refik'in tayfası ağızlarında teneke megafonlar, afişler, **arkalarında bir yığın çocukla şamatayı göklere çıkarıp** yeni gelen filmin reklamını yapardı.
- 36,24 bir iki kelimededen ibaret cümlelerini ağızlarından **âdeta kerpetenle söküüp** alırdı.
- 39,4 Gördüğü ilgiden memnun, hatta mağrur, **hiçbirine pas vermeden yürüyüp** giderdi.

- 42,20 Kız **ikimizi birden yakmaya ahdetmiş gibi meraklı bir gülümsemeye bizi süzüp** geçirdi.
- 42,29 "Yahu ağzımız kurudu, **bahçeden bir şeyler koparıp** da geleyim".
- 43,12 İlk haftada **temeli atıp** duvarları çıktılar.
- 43,19 Yanaşma durduğu bey konaklarında eli uzun, nefsi azgın, kırdığı kırk geçkin olduğu anlaşılınca **tabanı yağlayıp** güya dağa çıkmıştı.
- 44,10 **Zopuroğlu zavallı Çerçi'yi hiç adamdan saymayıp** babamla Emin Efendi'ye karşı.
- 45,14 Yine de **dudaklarını büzüp** içinden üfürmeye durdu.
- 46,10 **Oradan uzanıp** elmanın dalına asılı torbayı çekip aldım.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak hazırladığım Avrupa haritasını çizip** bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 49,23 Biri geliyor telaşı ile dosyayı torbanın içine koyduğum gibi **pencereden uzanıp** elmanın dalına astım.
- 53,16 Odanın ortasında durdum, biraz sonra **titreyen sesimle "Baba hiç iştahım yok bugün" deyip** kendimi sedire attım.
- 54,6 **Kollarını göğsünün üstünde birleştirip** pazularını şişirdi.
- 57,5 İçimden **son bir kez gidip** Celal'e sarılmak geçiyor; dişlerimi sıkıyorum.
- 61,18 Büyük şehirde çocukları vardı, geldiler, satıp savdılar, **analarını da alıp** gittiler.
- 62,28 Dükkânı devralınca **babamla oturup** ince ince planlar yaptık.
- 64,12 Musa Çavuş **kendi eliyle hazırlayıp** fırına verdiği bir tepsi patlıcanlı kebab; Sevim Hanım ise evinden kek getirdi.
- 64,22 **Birer tabure çekip** oturduk.

- 69,14 oğlan **beri yandaki sazlıkların gölgesine yeşil başlı gövel ördekleri dizip** çıkıyor.
- 69,18 Çarşı esnafı bunları böyle Karagöz misali seyrederken aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni geçti bile" diyerek alkış tutunca, **usta-çırak birbirlerine sevgiyle bakıp** gülümsüyorlar.
- 70,1 **Osman'ın vasiyetini aynen uygulayıp** atölyeyi Turan'a bilabedel vermişler.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; beni, Sinek Sabri'yi, Çalım Ömer'i yıl sonunda askerliği bitince **birlikte İstanbul'a götürüp** Fener Genç Takımı'na sokaçağına dair söz bile vermişti.
- 70,26 Genç ömrümüzün parlak yıldızları altında **geceler boyu hayaller kurup** goller atıyor.
- 71,2 Ne var ki, alçak, dolandırıcı, haysiyetsiz Badi **bizi eli böğründe koyup** bir süre sonra kayıplara karıştı.
- 71,22 **Başını omzuma gömüp** höykürmeye başladı.
- 73,24 Oğlan **bütün bunlara aldırmayıp**, gözünü işinden ayırmadan kan-ter içinde çalışırken olanlar olmuş.
- 78,3 **Şamataya hep birlikte fırlayıp** dışarı çıkmalarıyla, gül yağmuru altında kalmaları bir oldu.
- 78,14 **İçeri kaçmakla kalmayıp** senesine varmadan kasabadan da kaçtı Suna.
- 80,15 Akşam üzeri çarşıdan el ayak çekilince ben de **dükkânı kapatıp** gazeteye giderdim.
- 80,23 **Babadan kalma tarlayı bahçeyi satıp** elden düşme bir Heidelberg baskı makinesi ile bir dizgi makinesi uydurmuş.

3.1.15.3.2. “-arak/-erek” Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Grupları

- 14,8 Hatta "**Ulan koca Eyüp semtinde asılacak başka kız bulamadın mı teres!" diyerek** üstüne gelecekler.
- 16,20 "**Ulan sevenleri ayırmayın demiştim, aramıza gireni yakarım demiştim, alın işte sinemanızı, onun sahibini, onun da deli oğlunu başınıza çalın!" falan diyerek** içini dökmüş.
- 16,27 babam **son sürat koşarak** iskeleye iniyor,
- 20,4 "Madem biz bu bahçeyi **alın teri dökerek** yetiştirdik, ürünü de **eşit olarak** bölüşmeli değil miyiz?.."
- 20,8 Sonra **kendini toplayarak** babamı tepeden tırnağa süzüvermiş.
- 20,9 Babam anlatırken hikâyenin burasında **elini eline vurarak** güler ve şöyle derdi: "Adam ne diyeceğini bilemedi önce, sonra topladı kendini."
- 22,26 Şeftiren **istasyon şefini bir kenara çekerek** bir süre konuşuyor.
- 22,27 "**Hoş geldiniz efendim. Hiç canınızı sıkmayın. Sizi aç-açık bırakmayız."** diyerek yakınlık gösteriyor.
- 24,20 Gerçekten de iki taşın arasında, **nahiye pazarını bir baştan bir başa rüzgâr gibi gezerek** esnaf ile konuşmuş; ayaküstü bir zahire tüccarının kâtipliğini ve muhasebesini kapıvermiş.
- 24,26 babam **uzaklara bakarak** gülümsemiş.
- 25,13 bir felaket baykuşu gibi **sigarasını tüttürerek** olup-biteni seyrediyordu.
- 26,25 Uyandığında, gecenin bir vakti bakmış kadın uzun ve beyaz gecelik entarisi ile ırmak kıyısında **çığlıklar atarak** koşuyor.
- 26,29 Şef dehşet içinde **yokuş aşağı düşe kalka koşarak** kadına yetişmeye çabalarken, kadın birden kendini ırmağın **burgaçlar yaparak** köpürdüğü en coşkun yerine fırlatıvermiş.

- 32,5 **Bir su borusunun iki ucuna kalıp-beton dökülerek** halterler icat ediliyor, ağaçların uygun dallarında barfiks çalışanlar oluyor, hiçbir şey bulamayanlar **yuvarlak sel taşlarını kaldırıp indirerek** kas geliştirmeye çabalıyordu.
- 32,15 kısa kollarını omuz başına kadar kıvırır, **pazularını şişirerek** kasım kasım geçirdi caddeden.
- 34,9 Emin Efendi çakırkeyif olup, **sekiz köşeli kasketini ensesine yıkarak** babama takılır.
- 35,3 Su doğruca küpe girer, küp **domur domur terleyerek** suyu soğutur.
- 39,26 İçi açılır, yüzüne aydınlık vurur, **bir ıslık tutturarak** kapıdan çıkardı.
- 45,22 Karıştırdılar ve **"Yok bi şey" diyerek** kapadılar çekmeceyi.
- 45,24 Babam **artık kendini tutamayarak** ıslığından bir iki nota fırlattı.
- 46,19 Yaklaştı, **kollarını açarak** sardı beni.
- 46,20 **"Aslan oğlum... Aslanım benim" diyerek** ayaklarımı yerden kesti.
- 46,4 Ben biraz sıkıntılı, lakin **babamın neşesinden cesaret bularak** "Çok merak etmişim" dedim.
- 47,5 **Bir ikindi üzeri coğrafya ödevi olarak** hazırladığım Avrupa haritasını çizip bitirdikten sonra gözüm babamın çekmecesine takılmıştı.
- 51,3 Sonunda **bütün gücünü, cesaretini toplayarak:**
— Bak, dedi. Senden gayri sırdaşım yok. Kimselere söylemezsin değil mi?
- 52,26 İkimiz birden **bir gören var mı diye işkillenerek** sağa sola bakındık.
- 53,6 Yürüdü, birkaç adım sonra **omzunun üzerinden bakarak:**
—İyi olur inşallah, dedi ve gitti.
- 54,7 **Bir kaşını kaldırarak.**

- 55,25 Üstelik **Ayla ile konuşma havadisimiz Savcı Bey'in hanesini dolaşarak, bire bin karılarak** anlatıldığı, yani benim kıza düpedüz asıldığı, onu taciz falan ettiğim söylendiği bir sırada.
- 63,29 Babama **vitrin dekoru olarak** eski bir dünya haritasını tavsiye etmişim.
- 64,1 Babam **harita zeminine beyaz bir karton iliştirerek** üzerine "Hayat kitapla güzel" diye bir de yazı kondurdu.
- 64,18 saka kuşu ile küpe çiçeği **sürekli yenilenerek** evimize demirbaş olmuştu.
- 65,25 Halime kar kış demeden seneler boyu sırtındaki küfe ile kahvelere, kebabçılara, tek tük mangal-maltız yakanlara **odun kömürü taşıyarak** Turan'ı büyütmüş.
- 69,14 **Osman durgun göle akan derenin kıyısına türküler söyleyerek** dönen bir su değirmeni oturturken; oğlan beri yandaki sazlıkların gölgesine yeşil başlı gövel ördekleri dizip çıkıyor.
- 71,14 Ahmet **ağzı köpürerek** buna.
- 71,19 **Yarım düzine gol yiyerek** mağlup bitirdiğimiz fırtınalı bir maç sonrası, başımız önümüzde, hamama doğru giderken bu birden boşandı.
- 74,19 **N'oldu Turan Bey, diyerek** gelip elini tutmasın mı?
- 75,13 Mesele kaymakama intikal edince, çapkın kaymakam **elini bıyığına atıp çekiştirerek.**
- 75,26 Ardından **"böyle böyle oldu, haberin olsun" diye reise adamı göndererek** bütün çarşıya dağıtmış meyveleri.
- 79,1 Ben **zihnimi zorlayarak** bir teselli cümlesi arıyordum.
- 80,19 **Temizlikçi olarak** girdiği askerî matbaadan **bayağı usta olarak** ayrılmış.

3.1.15.3.3. “-mca/-ince/-unca/-ünce” Zarf–Fiil Ekleri İle Kurulan Zarf–fiil Grupları

- 8,18 **Havalar serinleyince** karanfilleri içeri alırdık.
- 11,9 Pelvan Sülüman **İstanbul'a gelince** hemşehrilerden bir ikisinin yardımı ile Eyüp Sultan'da bahçeli ahşap bir eve yerleşmiş.
- 12,2 Hatta **bunlardan biri selamsız sabahsız bahçe kapısından girip Pelvan Sülüman'ı tehdit etmeye kalkışınca**, Pelvan bu kuru gürültüyü kökünden kesme fırsatı yakalamış; adamı tuttuğu gibi bahçedeki dut dalına asıvermiş.
- 12,28 **Komşular, ahbablar, "Ali gel etme, dede ocağını tütür, biz sana destek oluruz, daha yaşın küçük, hele bir vakit geçsin, seni burdan eveririz, geçinip gidersin." diye nasihat faslına başlayınca**, babam hepsini başı önünde sessizce dinlemiş.
- 14,23 **Anneme açınca** meseleyi kıyamet kopmuş.
- 15,3 Babam **meseleyi haber alınca** diye yeminler etmiş.
- 16,7 **Ta kiyangın perdeden salona sıçrayıp sandalyeler tutuşunca**ya kadar.
- 17,15 Bunlar tabii durur mu; **izlerini kaybettirince**ye kadar o şehir senin, bu kasaba benim senelerce dolaşmışlar.
- Tâ ki sular duruluncaya, taraflar birbirini unutuncaya** kadar.
- 19,14 Akşamın önü sıra hademeler hortumla oraları, sebze maşaralarını, fidanları falan sulayıp, **havuzun çardağına iki de sandalye atınca** müdür efendi başköşeye kuruluvermiş.
- 19,18 **Mevsimi gelip domatesler kızarmaya, hıyarlar olgunlaşmaya, patlıcanlar saplarında sallanmaya başlayınca**, müdürün ilgisi daha da fazlalaşmış.
- 20,24 **İş bu noktaya varınca**, o zamana kadar babamın safında duran hademeler, kâtibeler falan kışın kışın oradan sıvışmışlar.

- 22,17 Babam **neticeyi alınca** "Hanıma haber vereyim bari" diye kalkıp annemin bulunduğu kompartımana geliyor.
- 24,9 **Müdür tedirginlik içinde "Aman Remzi Bey bu komünisti başımıza bela etmeyin. Burası küçük yer, lütfen" diye sızlanmaya başlayınca** şef üstelememiş.
- 24,26 **"Biz nahiye müdürü ile bir kahve içimi ancak konuştuk konuşmadık, nasıl ayarladınız bu işi" diye sorunca;** babam uzaklara bakarak gülümsemiş.
- 25,1 **Şef "Benden size izin, istediğiniz kadar oturun vagonda." deyince,** annem ile babam hemen işe girişmişler.
- 26,6 **Ziyarete gelenleri görünce,** köpekle birlikte başlarına dikilir, seyrederdim.
- 35,3 bir de **küpün toprak tadı suya ilave olunca** yaz günlerinin bunaltıcı sıcağında tadına doyum olmazdı.
- 37,20 **total ayağıyla artık işini yapamaz olunca** çerçiliği bırakmıştı.
- 41,13 **Boncukların renkli, ışıltılı dünyasına dalınca** kendini ve derdini unutturdu.
- 43,19 **Yanaşma durduğu bey konaklarında eli uzun, nefsi azgın, kırdığı kırkı geçkin olduğu anlaşılınca** tabanı yağlayıp güya dağa çıkmıştı.
- 44,10 **Zopuroğlu zavallı Çerçi'yi hiç adamdan saymayıp babamla Emin Efendi'ye karşı:**
- Ağa, yakışsız bir iş olmuş, izin almadan temel atmışsınız, burası belediyeye aittir, yıkın, deyince** babam sakın ama kararlı.
- 45,10 **Sıra o meşhur çekmeceye gelince** babamın rengi attı.
- 53,14 **Yüzüme bakınca** ne gördü ise "Nerede kaldın" bile demedi.
- 62,28 **Dükkâni devralınca** babamla oturup ince ince planlar yaptık.

- 66,10 Çarşı esnafı **oğlanın bu merakını görünce** "Yahu Osman sevaptır, şunu çırak al bari eli iş tutsun, bir meslek sahibi olsun, yetim sayılır" diye asılmışlar.
- 68,8 O kadar boyanın, fırçanın, tinerin arasında dolaşır, **iş bitinceye** kadar beyaz gömleğine, ütülü pantolonuna, pırıl pırıl boyalı ayakkabılarına bir damla kir dokunduramazmış.
- 69,18 **Çarşı esnafı bunları böyle Karagöz misali seyrederken aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni geçti bile" diyerek alkış tutunca**, usta-çırak birbirlerine sevgiyle bakıp gülümsüyorlar.
- 69,22 Kaderin yayı kurulu durur, **vakti gelince** boşalır denilmiş.
- 70,11 **antrenmanlarda göz doldurunca** takıma alınmışım.
- 70,18 Hatta bununla da kalmamış; beni, Sinek Sabri'yi, Çalım Ömer'i yıl sonunda **askerliği bitince** birlikte İstanbul'a götürüp Fener Genç Takımı'na sokacağına dair söz bile vermişti.
- 73,18 **hanımlara mahsus bir mekânda yalnız kalınca** yüzü gözü kızarır.
- 75,13 **Mesele kaymakama intikal edince**, çapkın kaymakam elini bıyığına atıp çekiştirerek.
- 79,9 **Eve götürünceye** kadar neler çektim.
- 80,15 **Akşam üzeri çarşıdan el ayak çekilince** ben de dükkânı kapatıp gazeteye giderdim.
- 80,27 **dönemin Belediye Reisi koltuk çıkınca** "Yeşil Hanyeri" gazetesi de yayına başlamış.

3.1.15.3.4. "-madan/-meden" Zarf-Fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

- 7,8 **Hiç yüksünmeden**, sanki yazdığı bir romandanpasajlar okuyormuş gibi, bütün teferruatı ile anlatıyor.
- 18,8 **O vagonan eve gelmeden** önce, artık ben beş yaşında mıyım, daha mı fazlayım, her neyse, babam bir kasabada ortaokul kâtibi imiş.
- 20,21 Babam**hiç istifini bozmadan**, sosyalizmi falan da hiç bilmez iken, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 21,1 Gitmiş ama, **haftasına kalmadan** babamı işten atmışlar.
- 22,10 Derken **babam adamı tam kıvamına getirince**"Yahu, demiş, falan yere gidiyoruz ama, hiç de tanıdık kimse yok, bize yardımcı olacak birini..." **demeye kalmadan** şeftiren "Hiç tasalanmayın efendim, o istasyonun şefi ruh gibi ahbabımdır, size her türlü kolaylığı gösterir" demiş.
- 24,1 Bu benim babamın adı hani "sosyalist" e çıkmış ya; **kendisi bir yere gitmeden** önce şöhreti gidiyormuş.
- 28,7 **Yaz-kış demeden** tulumbadan su çeker,
- 39,4 Gördüğü ilgiden memnun, hatta mağrur, **hiçbirine pas vermeden** yürüyüp giderdi.
- 39,21 Bilhassa sabahları işe gitmek için evden çıkarken **fotoğrafa birkaç kez bakmadan** edemezdi.
- 43,10 Tatar Usta **kar yağmadan** Çerçi'yi dükkâna sokacağına söz verdi.
- 46,9 **Hiç konuşmadan** pencereyi açtım.
- 50,14 Gidelim evet. Lakin Ayla'yı nasıl bırakacağım, **onu görmeden** nasıl yaşayacağım?
- 56,12 Bütün dolaştığımız yerlerden hep böyle, bir gece ansızın, **kimselere haber vermeden** ayrılmıştık.

- 65,25 Halime **kar kış demeden** seneler boyu sırtındaki küfe ile kahvelere, kebabçılara, tek tük mangal-maltız yakanlara odun kömürü taşıyarak Turan'ı büyütmüş.
- 68,27 **senesine varmadan** harf çizip boyamaya başlıyor.
- 69,11 **boyalar daha kurumadan** Kara Turan bulutların altı sıra süzülen turna katarını konduruyor.
- 73,24 Oğlan bütün bunlara aldırmayıp, **gözünü işinden ayırmadan** kan-ter içinde çalışırken olanlar olmuş.
- 78,14 İçeri kaçmakla kalmayıp **senesine varmadan** kasabadan da kaçtı Suna.

3.1.15.3.5. “-a/-e” Zarf –Fiil Ekleri İle Kurulan Zarf –Fiil Grupları

- 27,28 İri pullu, bıyıklı sazanlar **oltayı gere gere** gelirdi.
- 32,10 **labut çalışa çalışa** koltuk altı kaslarını, göğüslerini, pazularını davul gibi şişirmişti.
- 56,10 **Dudaklarım titreye titreye** eve geldim.

3.1.15.3.6. “-ken” Zarf-Fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

- 13,18 Halıcioğlu'nda **askerlik falan derken** yıllar geçmiş.
- 13,21 **Babam orta sonda iken** annem Kız Sanat Mektebi'ne gidiyormuş.
- 13,26 **Daha parmak kadar çocuk iken** yok balkona çıkma, yok pencereden bakma diye zılgıt üstüne zılgıt.

- 15,24 **herkes nefesini tutmuş olup biteni izlerken**, birden sinemanın perdesi alev alıp yanmaya başlıyor.
- 20,21 Babamhiç istifini bozmadan, **sosyalizmi falan da hiç bilmez iken**, onca adamın arasında "Evet" demiş, "Sosyalistim, var mı bir diyeceğin..."
- 25,13 **Bütün bu işler yapılıp çatılırken** sadece o sarhoş makasçı, uzaklarda oturuyor.
- 26,29 **Şef dehşet içinde yokuş aşağı düşe kalka koşarak kadına yetişmeye çabalarken**, kadın birden kendini ırmağın burgaçlar yaparak köpürdüğü en coşkun yerine fırlatıvermiş.
- 39,21 **Bilhassa sabahları işe gitmek için evden çıkarken** fotoğrafa birkaç kez bakmadan edemezdi.
- 40,25 **Bunlar çocuğu yere göğe koyamaz bir biçimde büyütürken**, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.
- 41,29 **O, boncuk işlemeye devam ederken**, ben babamın kitaplarından birine daldım.
- 46,12 Torbadan **top oynarken** giydiğim, iyice eskimiş keten ayakkabılar, eşofmanaltı, kirli fanilalar, çoraplar çıktı önce.
- 63,23 Daha sonra **badana, boya, derken** sevimli bir mekân oldu.
- 69,18 Çarşı esnafı **bunları böyle Karagöz misali seyrederken** aşka gelip "Osman Efendi bu karaoğlan seni geçti bile" diyerek alkış tutunca, usta-çırak birbirlerine sevgiyle bakıp gülümsüyorlar.
- 71,19 **Yarım düzine gol yiyerek mağlup bitirdiğimiz fırtınalı bir maç sonrası, başımız önümüzde, hamama doğru giderken** bu birden boşandı.
- 73,24 **Oğlan bütün bunlara aldırmayıp, gözünü işinden ayırmadan kan-ter içinde çalışırken** olanlar olmuş.

77,26 **Balon tam Kuaför Mualla'nın yani esasen kızı İncitmez Suna'nın evinin üzerinden geçerken** Kara Turan'ın gülleri rüzgâra kapılmış kar taneleri misali ağır ağır inmeye başladı.

80,21 **Memlekete gelirken** taktığı iki kırmızı şeritli "çavuşluk" da cabası.

80,26 İşte **matrisler, cetveller derken** kurup çatmış matbaayı.

3.1.15.3.7. “-r -mez ” İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

40,25 Bunlar çocuğu **yere göğe koyamaz** bir biçimde büyütürken, zavallı Celal on üç, on dört yaşlarında amansız bir hastalığa yakalanmış.

3.1.15.3.8. “-dikça/-dikçe/-dukça/-dükçe” Zarf-Fiil Ekleri İle Kurulan

14,28 **O feryat ettikçe** ötekiler dört bir koldan sille-tokat girişmişler fukaraya.

21,17 O gider başka bir insan evladı gelir, **diktiğimiz fidanlar meyve verdikçe** kurt-kuş faydalanır.

28,13 Annemle babamın birbirlerine duyduğu aşk, **gün geçtikçe** azalacağına artmış.

40,4 **Andıkça geçen günleri hasretle derinden** veya *Ah bu gönül şarkıları* gibi şeyler.

3.1.15.3.9. "-maksızın/-meksizin" Zarf-fiil Ekleri İle Kurulan Zarf-fiil Gruplar

28,29 Gece kıyafetiyle, **dışarıda esen fırtınaya aldirmaksızın** makasçının evine koştu.

SONUÇ

Kelime, dilin anlamlı en küçük birimidir. Tek bir kelimenin bazen anlatacaklarımızı karşılayamadığını görürüz. İlgili kelimeleri dilbilgisi kurallarına uygun bir şekilde birleştirerek yeni anlamalar için yeni sözler, kelime grupları oluştururuz.

Birden fazla kelimenin bir araya gelerek bir kavram veya nesneyi göstermek üzere oluşturduğu dil birliklerine kelime grubu denir. Kelime grupları en az iki unsurdan oluşur. Bazen bu unsurlar birbirlerinin açıklayıcıları, belirticileri, tamamlayıcıları durumundadır. Böyle kelime gruplarında bir ana ve biryardımcı unsur yer alır. Türkçede genellikle yardımcı unsur başta, ana unsur sonda bulunur. Edat grubu gibi çekimlik unsurlarla kurulan kelime gruplarında ana unsur başta olabilir. Bağlama grubu gibi bazı kelime gruplarını oluşturan unsurlar ise eş değerli unsurlardır.

Söz dizimi, Türkiye Türkçesi ile ilgili çalışmalarda tartışılan konular arasındadır. Tartışmalar esas itibariyle farklı tasnif ve adlandırmalardan kaynaklıdır. Bizim tezimizde, amacımız bu tartışmalara girmeden esas aldığımız kaynaklar doğrultusundaki ortak kanaatler üzerinde Uzun Hikâye’de yer alan kelime gruplarını, kullanım biçimlerini tespit etmek ve değerlendirmektir.

Kelime gruplarının sınıflandırılması ve çözümlenmesinde genel olarak Muharrem Ergin esas alınmış, söz dizimi ile ilgili diğer kitap ve makalelerden yararlanılmıştır.

Bu çalışmada Uzun Hikâye’nin ilk 80 sayfası taranmış, burada geçen bütün kelime grupları ortaya konulmuştur.

Tezimizin konusunu kelime grupları ile sınırladığımız için, bu çalışmada cümle incelemesi yer almamaktadır. Ancak biz çalışmamıza önce Uzun Hikâye’deki cümlelerincümle tahlillerini yaparak başladık. Cümleleri, cümle tiplerini ve

öğelerini belirledik. Böylece karşımıza çıkan en büyük kelime grubundan en küçüğüne kadar bütün kelime gruplarını görme, belirleme ve inceleme imkânı bulduk. İncelemelerimizde söz diziminde her kelimenin ne kadar önemli olduğunu çok iyi gözlemledik.

Öykü gibi edebi türlerde kısa ve konuşma cümlelerine rastlamak doğaldır. Uzun Hikâye’de de çoğunlukla kısa cümleler kullanılmıştır. Bununla birlikte, özellikle tasvirlerde, çok sayıda da uzun cümle de yer almaktadır.

Çalışmamız neticesinde kelime grupları ile tespitlerimiz şunlardır.

* ***Söz dizimi çalışmalarında terim birliğinin sağlanması gerekir.***

Bilgi birikiminin sağlıklı kullanılabilmesi için ortak terim kullanılması gerekir. Aynı kelime grubu için, mesela gerundium grubu, zarf-fiil grubu, belirteç-eylem öbeği, ulaç öbeği gibi farklı terim kullanılması sorun yaratmaktadır. Biz yabancılar olarak Türkiye Türkçesi dilbilgisi üzerinde araştırmalar yaparken terim konusunda daha da zorluk yaşıyoruz. Bizce yapılması gereken ilk iş, terim birliğinin sağlanmasıdır.

* ***Uzun Hikâye adlı eserde yer alan kelime gruplarının farklı sıklıklarda kullanıldıkları görülür. Bu durum incelediğimiz metnin tipi, hikâye olması, konusu ve yazarın üslubu ile ilgilidir.***

Özellikle sıfat tamlaması en çok kullanılan kelime grubu olarak karşımıza çıkıyor. İyelik grubu, isim tamlaması, fiilimsiler, edat grupları, bağlama grupları, tekrar grupları da en çok yer alan gruplardır. Özellikle fiilimsi gruplarından sıfat-fiil grubu, iyelik grubunda tamlayansız iyelik grubu kalabalık bir kelime yığına sahiptir. Bağlama grubunda çok farklı bağlama edatlarına dayanmıştır. Birleşik fiillere, özellikle yardımcı fiille kurulan birleşik fiillere sıkça yer verilmiştir. Bununla birlikte uzun cümleler oluşturulurken bağlama grubuna sıkça başvurulmuştur. Sayı grubuna az sayıda kullanılmış, ünlem grubuna ise hiç rastlanmamıştır.

* ***Kuvvetlendirme, derecelendirme, bağlama, birleşik isim ve kısaltma grupları yapı ve işlev bakımından yeniden değerlendirilebilir.***

Araştırmacıların büyük bir kısmı, “ben de, Ahmet bile” gibi kelime grubu kabul etmezken biz bunları kuvvetlendirme grubu başlığı altında alınmasını daha doğru bulduk. Yine araştırmacıların büyük bir kısmının sıfat tamlaması, diğerlerinin zarf grubu kabul ettiği “*en /daha + isim*” şeklindeki yapıları, biz derecelendirme grubu başlığı altında almayı uygun gördük.

- * ***Bağlama grubu oluşturan bağlaçlar örneklerden hareketle genişletilebilir ve bağlaç değerindeki noktalama işaretleri de bu dairede değerlendirilebilir.***

“Ve benzeri” sözcükleri kısaltılarak “vb.” şeklinde yazılmaktadır. Yazılı metinlerde sürekli geçmesiyle beraber artık edat halinde gelerek kalıplaşmıştır. Araştırmacılar “m” ünsüzüyle başlayan kelimelerden sonra “falan” geldiğinde bunları tekrar grubu saymaktadırlar. Çalıştığımız eserde çok sayıda “falan” sözcüğü geçmesiyle beraber tekrar fonksiyonda değiller. Daha ziyade “vb.” görevini üstlenerek bağlama grubunda görünmektedir. Bizce, bunlar bağlama grubu altında alınmalıdır.

- * ***Birleşik isim grubunu şahıs adları ile sınırlamayıp, birden fazla kelimedenden oluşan ve özel ad olarak tescil edilen işletme, kurum, kuruluş adları ile kitap, dergi adlarını da birleşik isim grubuna dâhil edebiliriz.***

Bu kelime gruplarında yer alan kelimeler yapı bakımından sıfat, isim tamlaması veya başka bir kelime grubu hâlinde bir araya gelse de, hatta bazen cümle değerinde olsa da, işlevleri değişmiş ve tamamen özel isim olmuşlardır.

- * ***Kalıp sözler ve eksilteli sözler üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.***

Özellikle konuşma dilinde yaygınlık kazanan kalıp sözlerle eksilteli biçimler tespit edilmelidir. Biz bu çalışmada “*lise bir, orta son*” sözlerini, sistematik olmayan kısaltma grubu başlığı altında değerlendirdik.

BİBLİYOGRAFYA / KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ Halil, YELTEN Muhammet: **Kelime Grupları**, Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2005

ALYILMAZ, Cengiz: **Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi**, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi yayınları, Erzurum, 1994

Banguoğlu, Tahsi: **Türkçenin Grameri**, 9.baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları,2011

BİLGEGİL, M. Kaya: **Türkçe Dilbilgisi**, Ankara,1963

DELİCE, İbrahim: **Türkçe Sözdizimi**, 4. Baskı, Kitabevi yayımlar, İstanbul, 2012

DOĞAN, Enfel: **Türkçe Cümle Bilgisi-I**, Eskişehir, T.C Anadolu Üniversitesi yayımlar, 2013

DUMAN, Musa: “Tamlama Sınıflaması ve Takısız Tamlama Sorunu Üzerine”**Eyüboğlu Eğitim Kurumları II. Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi Sempozyumu, Türkçe Ve Edebiyat Öğretiminde Sorunlar, Çözümler, Yeni Yaklaşımlar**, 2002, s. 263-269

DUMAN, Musa: “Tarihî Metinlerdeki Örnekleri Işığında ‘Takısız Tamlama’ Konusu Üzerine” **Kayseri, bildiriler, Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat yayımlar**, c.I, 12-13 Nisan 2001 s. 255-262

ERGİN, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul -2009

GENCAN, Tahir Nejat: **Dilbilgisi**, Ayraç Yayınları, Ankara-2001

HATİBOĞLU, Vecihe: **Türkçenin Söz Dizimi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara,1972

KARAAĞAÇ, Günay: **Türkçenin Söz Dizimi**, 3.baskı, Kesit Yayınları, İstanbul, Kasım, 2011

KARAAĞAÇ, Güney: **Dil bilimi terimleri sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları,2013, s.742

KARAHAN Leyla: “Vurgulamalı İşlevli Dil Birimi Üzerine”“**İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiriler 2007**”, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2009, s. 313-323

KARAHAN, Leyla: **Türkçe Söz Dizimi**, 20.baskı, Akça Yayınları, Ankara-2014

KERİMOĞLU, Caner: “Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları)”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, No:20, 2006, s. 106-118

KORKMAZ, Zeynep: **Gramer Terimleri Sözlüğü**, 4.baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2010

KUTLU, Mustafa: **Uzun Hikâye**, 36.baskı, İstanbul, Dergâh yayımlar, 2014

ÖZKAN, Mustafa: **Türkçe Cümle Bilgisi-II**, Eskişehir, T.C Anadolu Üniversitesi yayımlar, 2013

SEVİNÇLİ, Veysi, ÖZKAN Mustafa: **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi**, 4.baskı, İstanbul, AK yayımlar, 2012

ŞİMŞEK, Rasim: **Türkçe Sözdizimi**, Trabzon, 1987

TONGA,Necati: “Yazar-Hayat-Eser Bağlamında Mustafa Kutlu’nun “Uzun Hikâye” Adlı Eserinin Tahlili”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal Of International Social Research**, Volume ½, Winter, 2008., s. 436

TONGA,Necati: **Mustafa Kutlu ve Yoksulluk İçimizde**, Ankara, Akçağ yayımlar, 2005

TOSUN, Necip: **Türk Öykücülüğünde Mustafa Kutlu**, İstanbul, Dergâh yayımlar, 2004

TÖREN, Hatice: “Sona Gelen Edatlarla Teşkil Edilen Bir Kelime Grubu: Kuvvetlendirme Grubu”, **İlmî Araştırmalar 13**, İstanbul 2002, s.175-182.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, İstanbul-1980, cilt: 8, s.19